

**Millî Korunma 1952 yılı bilânçosunun sunulduğuna dair
Başvekâlet tezkeresi ve Divanı Muhasebat Encümeni
mazbatası (3/55)**

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı: 32-40, 1174

25 . XII . 1954

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

1952 yılı Millî Korunma bilânçosu ve buna ait Umumi Murakabe Heyeti raporiyle ilgili vekâletler mütalâalarının 3780 sayılı Kanununun 4945 sayılı Kanunla muaddel 51 ne maddesi gereğince, ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

**Başvekil
A. Menderes**

3780 sayılı Millî Korunma Kanununun 51 ne maddesi gereğince heyetimiz tarafından 1952 yılı Millî Korunma bilânçosu ile kâr ve zarar hesapları üzerinde yapılan tetkik ve murakabe neticesinde hazırlanan rapor saygı ile sunulur.

I - Toplu bakış

3780 sayılı Millî Korunma Kanunu ahkâmı dairesinde görülecek işler için bu kanunun 43 nü maddesi gereğince hükümet emrine hazine tarafından 100 milyon liraya kadar bir sermaye tahsis edilmiş bulunmakta idi.

Bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da bu vesile ile arz edilmiş olduğu veçhile bahis konusu sermayenin 14 600 000 lirası 4604 sayılı Kanunla kurulan Zirai Donatım Kurumuna, 10 milyon lirası 4911 sayılı Kanunla kurulan Kağıt ve Basın Genel Müdürlüğüne ve 9 844 567,01 lirası da 5433 sayılı Kanunla kurulan Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğüne devredilmiş ve bu suretle 1952 yılında Millî Korunma mevzuatına göre tahsis edilebilecek sermaye 65 555 432,99 liraya inmiş bulunmaktadır.

Millî Korunma umumi sermayesinden namlarına mütedavil sermaye tahsis edilmiş bulunan müesseselerden bâzıları bilânçoları ile kâr ve zarar hesaplarını zamanında tanzim edip Millî Korunma Muhasebe Bürosuna gönderememiş olmaları dolayısıyla Umumi Millî Korunma Bilânçosunun tanzimi tehhüre uğramış olduğundan heyetimizce bu bilânço ile merbutatı üzerinde yapılan tetkik ve murakabe dair rapor da bu sebeple gecikmiş bulunmaktadır.

Tetkik mevzuumuzu teşkil eden 1952 yılı Millî Korunma Umumi Bilânçosuna göre :

a) Mütâaddit Koordinasyon kararlariyle muhtelif tahsis mahalleri emrine, Millî Korunma umumi sermayesinden 1952 yılı sonuna kadar tahsis edilen 65 554 946,41 liranın 45 257 489,10 lirasını mütedavil, 420 786,52 lirasını sabit sermayeler ve 12 155 670,79 lirasını teşkilât ve idare masraflarıyla 7 721 000 lirasını da ikrazların teşkil ettiği,

b) Mecmuu 65 554 946,41 liradan ibaret bulunan tahsislere müsteniden Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasından çekilen paraların yıl sonu yekûnu ise 71 909 003,94 liradır.

Aradaki farkı teşkil eden 6 354 057,53 lira da kredinin faizlerini ifade etmektedir.

c) 71 909 003,94 liralık ödemelerin 41 284 432,99 liralık kısmı Hazine kefaletini haiz bonoların reeskontu suretiyle Merkez Bankasından temin edildiği ve geriye kalan 30 624 570,95 liranın banka menabiiinden sağlandığı,

d) Buna ilâvten Millî Korunma Kanununun 27 nci maddesi gereğince tefrik olunan fazla kârlar fonlarından 4 995 000 lira ve Millî Korunma kârlarından da 1 253 105,99 lira tahsis edildiği,

e) 1952 yılı sonuna kadar tahsis mahallerince T. C. Ziraat Bankasından çekilmiş olan paraların 23 570 976,16 liralık kısmına ait hesap ve evrakı müsbitenin bu yıla ait Millî Korunma Bilânçosunun tanzimi tarihine kadar Millî Korunma Muhasebe Bürosuna verilmemiş ve ikraz tahsislerinin de iade edilmemiş bulunduğu görülmektedir.

Millî Korunma topluluğunun 1952 yılı bilânçosunun aktif ve pasifinde yer alan hesaplar hakkında bilânçosunun tahlili vesilesiyle gereken izahat verilecektir.

II - Temenni ve teklifler

Millî Korunma topluluğunun 1952 yılı faaliyeti hakkında tanzim olunan bilânço ve kâr ve zarar hesabı ile namlarına mütedavil sermaye tahsis edilmiş bulunan teşekkül ve müesseselerin işletme faaliyetlerine dair heyetimizce hazırlanmış olan raporda yer alan müşahede, temenni ve tekliflerin belli başlıları aşağıda hulâsa edilmiştir.

I - Bilânçonun tetkik ve tahlili :

a) Geçmiş yıllar raporlarımızda açıklanmış olduğu üzere Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Millî Korunma Bürosuna yalnız sene içindeki sarfiyata mütaallik evrakı müsbiteyi göndermekle iktifa ederek yıl sonunda bilânço tanzim etmiyen sermaye tahsis mahallerinin, Millî Korunma sermayesi ile satınalmış oldukları sabit kıymetlerin son durumları tesbit edilerek bunların alâkalı müesseselere mal edilmesi veyahut satılarak tasfiye cihetine gidilmesinin,

b) Kaput ve pamuk bezinin satış işlerinin düzenlenmesi, çimento sanayiinin tevsî ve inkişafında kullanılmak üzere K/716 ve K/822 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla Sümerbank'a verilen ve meemuu 5 milyon lira olan ikrazın bugünkü duruma göre tahsis gayeleri kalmamış bulunmasından istirdadının,

c) Kok stoku yapılması için Etibanka K/5 sayılı 7 . II . 1940 günlü Koodinasyon Heyeti Kararıyla verilen sermayenin işletilmesinden elde olunan 38 404,41 lira kâra mütaallik katî hesabın Millî Korunma Muhasebe Bürosunca talep ve takibcedilmesinin,

ç) Toprak Mahsulleri Ofisi marifetiyle yapılan, fasuliye, kuş yemi, kuru bakla gibi, müdahale alımlarının satışları neticesinde hâsıl olan 638 450,88 lira kârın K/784 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararı gereğince yaptırılan yemeklik yağ müdahale alımları satışları neticesinde hâsıl olan zararlarla mahsubu cihetine gidildiği, mezkûr kârın zararlarla mahsubu cihetine gidilmesi için bir koordinasyon heyeti kararına bağlanmasının,

iktiza ettiği,

II - İşletme faaliyetleri :

1. Petrol Ofisi :

Buandan evvelki yıllara ait raporlarımızda belirtilmiş olduğu veçhile Petrol Ofise tahmil edilmiş bulunan işlerin kaydetmiş olduğu büyük inkişafa muvazi olarak Ofisin merkez ve taşra teşkilâtında alınması zaruri organizasyona mütaallik tedabirin tatbiki sırasında Ofis daha da büyük inkişafalara mazhar olmuş ve mevcut teşkilât ihtiyacı karşılayamamıştır.

Tetkikatımızın yapıldığı 1953 yılı sonunda organizasyon mevzuunun yeniden ele alındığı, buna müteferri olan ve ofisin iştigal mevzuu ile alâkalı işlere mütaallik talimatname ve izahnameler hazırlanarak tatbik mevkiine konulduğu görülmüştür.

Ancak, 1952 yılında Ofisin ıslâhı zaruri olarak görülen işleri ve muameleleri arasında :

a) Ofise daimî bir hüviyet verilmesinin,

b) Müddeti 1952 yılı sonunda biten K/863 sayılı Koordinasyon Heyeti kararıyle alınan memur ve müstahdem kadrosunun 1953 yılında da tatbikine devam edildiği, mezkûr kadro ihtiyaca cevap vermediğinden bizzarure asli vazifelere kadar yevmiyeli memur istihdam edildiği görülmüştür. Bu vaziyetin ıslahı cihetine gidilmesinin,

c) Satış işleriyle alakalı tank, yol fireleri ile fire emsallerinin, alarak takiplerinin, acentelerle olan münasebetlerin ıslah edilmesinin ve malzeme stoklarının merkezden takibedilmesinin, inşaat işlerinin salâhiyetle tedvir edecek kalifiye elemanlar temin edilmeden büyük inşaat işlerine girişilmemesinin, Umum Müdürlüğe bağlı bir muayene tesellüm komisyonunun ihdas edilmesinin,

ç) Akdedilen mukavelelerin, şahsi dosyalarda saklanmayıp muhaberât ve arşiv müdürlüğünde muhafaza edilmesinin ve Hukuk Müşavirliğinin mütalâasının alınmasının,

d) Bir malzeme mübayaa hesabı tutulmasının, stokların asgari ve âzami hadlerinin tesbit ve takibedilmesinin, kasa ve ambar sayımlarına ehemmiyet verilmesinin, yaptırılmakta olan madeni yağ stok sayımının zamanında temininin derpiş edilmesinin, eski yıllardan müdevver yağların tasfiyesi cihetine gidilmesinin, nakliye işlerine ehemmiyet verilmesinin ve alacaklıların takibedilmesinin,

zaruri bulunduğu,

2. İstanbul Mahrukat Ofisi :

a) Fırın binasının Et ve Balık Kurumuna, meşkûk mathubat dâvalarının Hazineye devredilerek tasfiyeye son verilmesinin,

b) Her sene 12 bin lira civarında olan yıllık tasfiye masraflarından Ofisin kurtulması için tasfiye işlerinin Ticaret Ofisi Tasfiye Heyetindeki memurlar tarafından yapılması ve tasfiye işinin süratlendirilmesinin,

c) Borçlu cari hesaplara, Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketine olduğu gibi faiz yürütülmesi için bir karar ittihaz edilmesinin,

uygun olacağı,

3. Türk Tütün Limitet Şirketi :

a) Şirket nezdinde geçmiş yıllar müdahale mübayaatından kalan 22 353 kilodan ibaret tütün istok bakiyesinin tasfiyesinin,

b) Müdahale tütünlerinin işlenmesi için mübayaa olunan alât ve edevatın amortismanlarının tenzilinden sonra kalacak bedelleri üzerinden şirketçe satılması veya satın alınmasının,

c) Müdahale alımları çoktan nihayete ermiş olması dolayısıyla şirket nezdinde bilâfaiz beklentilmekte ve şirketçe kullanılmakta olduğu anlaşılın 1 488 189,10 liranın Ziraat Bankası nezdinde millî korunma namına faizli bir hesaba yatırılmasının,

icabettiği,

4. T. C. Ziraat Bankası nezdindeki tohumluk hesabı :

K/708 sayılı Koordinasyon Heyeti kararıyle muhtaç çiftçilere 1947 - 1948 yılında ödünç olarak yapılan tohumluk yardımının 31 . XII . 1948 tarihine kadar aynen veya nakden geri alınması icab ederken mezkûr hesabın el'an bakiye devretmekte olduğu görülmektedir.

Yurdun zirai inkişafı göz önüne alınarak bu hesap bakiyesinin tasfiyesinin gerektiği,

5. İzmir İncir ve Üzüm Tarım Satış Kooperatifleri Birliği :

(Devlet yağları)

Dâvalı ve ihtilâflı alacaklar hesabında yar alan 130 160,60 liralık hesabın hassasiyetle takibedilmesi, bu hesapta mevcut ve Çuko Birliğinin borcunu teşkil eden 97 910,96 liranın tahsili hususunda müspet bir netice alınmadığından Ekonomi ve Ticaret Vekâletince mevzuun ele alınmasının,

münasibolacağı,

6. Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketi :

Müdahale tütünlerinin günden güne artmakta olan bakım, muhafaza masraflarını önlemek gayesiyle mevcut istokların bir an evvel elden çıkarılmasının,

elzem olduğu,

7. Ticaret Ofisi :

a) K/850 sayılı Kararla Ofis sermayesinin tahsisi neticesinde bakiye kalan 1 453,92 lira sermaye bakiyesinin idari bir kararla tasfiyeye tâbi tutulmuş olarak bir Koordinasyon Heyeti Kararı istihsalî suretiyle kapatılmıştır,

b) Hukukî tasfiye haline girmiş bulunan Ticaret Ofisinin, İstanbul yaş meyva ve sebze Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine tasfiye kararından mukaddem ikraz ettiği 500 000 liranın istirdadı ile tasfiye muamelesinin bir an evvel tekmül ettirilmesinin münasip olacağı,

8. Tekel Genel Müdürlüğü :

Tekel Genel Müdürlüğünün elindeki ambar istiap hacmleriyle tütün maliyetine her sene inzıman etmekte olan bakım, muhafaza masrafları ve kredi faizleri nazarı dikkate alındığı takdirde, mevcut tütün stokunun bir an evvel elden çıkarılması hususunda gayret sarf edilmesinin temenniye değer bulunduğu,

Neticesine varılmaktadır.

1952 yılı Millî Korunma Umumi Bilançosu ile kâr ve zarar hesabının tasdikı saygı ile yüksek tasviplerine arz olunur.

III - Bilançonun tetkik ve tahlili

Raporumuzun sonuna eklenmiş bulunan Millî Korunma camiasının 31 . XII . 1952 tarihi itibarıyla tanzim edilmiş bulunan bilançosunun aktifî aşağıya çıkarılmıştır.

A) Aktif :

	Lira	K.
I - Tahsis edilmeyen sermaye	486	58
II - Tahsis edilen sermaye	65 554 946	41
III - Sermaye tahsisinden borçlular	23 570 976	16
IV - Diğer tahsislerden borçlular	6 248 106	99
V - Muhtelif borçlu hesaplar	83 716 261	81
VI - Mutavassıt hesaplar	17 785 887	35
VII - Stoklar	83 342 275	28
VIII - Sabit kıymetler	14 780 471	11
Yekûn	294 999 411	69

I - II - Tahsis edilmeyen ve tahsis edilmiş bulunan sermaye :

Raporumuzun toplu bakış bahsinde de açıklanmış olduğu veçhile 1952 yılında 65 555 432,99 liradan ibaret bulunan Millî Korunma umumi sermayesinin bu yıl sonuna kadar 65 554 946,41 liralık kısmının tahsis edildiği 486,58 liralık kısmının da tahsis harici kaldığı görülmektedir.

III - Sermaye tahsisinden borçlular : 23 570 976,16 lira.

Bu hesabın müfredatı aşağıdaki gibidir :

Vekâletin adı	Mütedavil sermaye		Teşkilât ve idare masrafları karşılığı		İkrazat		Yekûn	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Ticaret Vekâleti	853 656	38	2 682	36	—	—	856 338	74
İşletmeler »	—	—	—	—	6 000 000	—	6 000 000	00
Tarım »	—	—	—	—	1 700 000	—	1 700 000	00
Ulaştırma »	14 998 546	08	—	—	—	—	14 998 546	08
Muammer Alemdar	—	—	—	—	16 091	34	16 091	34
Yekûn	15 852 202	46	2 682	36	7 716 091	34	23 570 976	16

Bu tabloda yer alan paralar hakkında gereken izahat aşağıda arz edilmiştir :

1. Mütedavil sermaye : 15 852 202,46 lira.

a) Ticaret Vekâleti

Bu vekâlet emrine 1952 yılı sonuna kadar tahsis edilmiş olan mütedavil sermayelerin Millî Korunma Bilâçosunun tanziminde hesabı verilmemiş kısmı ifade eden 853 656,38 liralık borç bakiyesinin müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Toprak Mahsulleri Ofisi	638 450	88
Petrol Ofisi	209 360	71
Ticaret Ofisi	5 103	98
Mahrukat Ofisi	740	81
Yekûn	853 656	38

Petrol, Ticaret ve Mahrukat ofislerinin borcu olarak görülen paralar bu müesseselerin yıl sonu kasa mevcutlarıdır. Bu paralar diğer tahsis mahallerinde olduğu gibi, Millî Korunma Muhasebe Bürosunca hesabı verilmemiş meblâğ telâkki edildiğinden mezkûr müesseseler hesaplarından düşürülmüş bulunmaktadır.

Toprak Mahsulleri Ofisinin borcunu gösteren 638 450,88 lira, bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da belirtilmiş olduğu veçhile ofis marifetiyle yapılacak kuşyemi, bakla ve pirinç gibi müdahale alımlarının satışları neticesinde hâsıl olan kârdır.

Ofis nezdindeki mezkûr kâr bakiyesi bir evvelki yıl 319 219,22 liradan ibaret bulunmakta idi. Müdahale hesaplarına ofisçe fuzulen tahakkuk ettirilmiş bir kısım umumi masraf hisselerini bu kere ikazımız üzerine tashihi cihetine gidilmiş olması neticesinde mezkûr bakiye 638 450,88 liraya yükselmiş bulunmaktadır.

Tetkikatımızın yapıldığı 1954 yılı bidayetinde de; mezkûr kârın 25.VI.1949 tarih ve K/784 sayılı Koordinasyon Kararı gereğince Toprak Mahsulleri Ofisi marifetiyle yapılan yemeklik yağ müdahale alımları satışları neticesinde hâsıl olan zararlardan mahsubu cihetine gidileceği öğrenilmiştir. Mezkûr zararın bahsi geçen kârdan mahsubu cihetine gidilebilmesi için bir Koordinasyon Heyeti Kararına bağlanması lüzumuna işaret etmek isteriz.

b) Ulaştırma Vekâleti :

Bu vekâletin borcu olarak görülen 14 998 546,08 lira, 26 . III . 1951 tarih K/818 sayılı Koordinasyon Kararı ile evvelâ Ticaret Ofisi tarafından Devlet Demiryolları ve Limanları Genel Mü-

dürlüğü hesabına satın alınan 14 998 546,08 liralık vagon bedellerine karşılık olarak mezkûr Genel Müdürlükçe verilen bonolar tutarının bu kere Ticaret Ofisi sermayesinden tanzili ile aynı miktarda bir meblâğın Millî Korunma umumi sermayesinden Ulaştırma Vekâleti namına Devlet Demiryolları ve Limanları Genel Müdürlüğü hesabına tahsisinden ileri gelmektedir.

Bilâhara yayınlanan 17 . X . 1952 tarih ve K/878 sayılı Koordinasyon kararı ile de Ulaştırma Vekâletinin uhdesinde görülen 14 998 546,08 liralık kredinin 5 milyon liralık kısmı, iptal edilerek yeni kurulan Et ve Balık Kurumuna sermaye olarak tahsis edilmiş bulunmaktadır.

Et ve Balık Kurumunun her ne kadar 1952 yılında kurulduğu görülmekte ise de mezkûr kurumun 1953 yılı bidayetinden itibaren faaliyete geçmiş olması dolayısıyla kurumun çalışmaları hakkında gerekli izahat 1953 yılı raporumuzda yer almış olacaktır.

2. İkrazat : 7 716 091,34 lira ikrazdan borçlu tahsis mahallerinin 1952 yılı sonu borç bakıyesini gösteren bu meblâğın sureti terekkübü aşağıdaki gibidir :

Ekonomi Vekâleti (İşletmeler Vekâleti)

	Lira	K.
Sümerbank - Kaput bezi ve pamuk ipliği	2 000 000	
Sümerbank - Çimento	3 000 000	
Etibank - Krom	1 000 000	
Tarım Vekâleti :		
Zirai Donatım Kurumu	1 700 000	
Şahıslar :		
Muammer Alemdar	16 091	34
Yekûn	7 716 091	34

a) Kaput bezi ve pamuk ipliğinin satış ve tevzii işlerinin düzenlenmesi için muhtelif koordinasyon karariyle Ekonomi Vekâleti adına Sümerbank emrine verilmiş bulunan mütedavil sermayeler K/444 sayılı Koordinasyon Karariyle tahsis tarihlerinden itibaren ikraza kalbedilerek 4 000 000 liraya iblâğ edilmiş ve bilâhara intişar eden K/716 sayılı Koordinasyon Karariyle de mezkûr meblâğ 2 milyon liraya indirilmiş bulunmaktadır.

b) Sümerbank tarafından çimento sanayiinin tevzi ve inkişafında kullanılmak üzere 28 . IV . 1951 tarih K/822 sayılı Koordinasyon Kararı ile evvelce K/716 sayılı Kararla adı geçen banka emrine tahsis olunan 3 000 000 liralık mütedavil sermayenin ikraz şeklinde kullanılması kararlaştırılmıştır. Yukarıda zikrolunan ve yekûnu (5) milyon lira olan ikrazın bugünkü duruma göre tahsis gayeleri kalmamış bulunmasından istirdadı cihetinin teemülü arza şayan görülmektedir.

c) Bilûmum krom işletmeleri istihsalâtının memleket dışında satışını bir elden tanzim ve idare etmek maksadiyle 1942 yılında K/283 sayılı Koordinasyon Karariyle Ekonomi Vekâleti hesabına Etibank emrine tahsis edilmiş olan 1 milyon liralık mütedavil sermaye K/535 sayılı Koordinasyon Karariyle ikraza kalbedilmiş ve 14 . III . 1947 tarih ve K/692 sayılı Kararla da krom müstahsılları kredisine tahsis edilmek üzere Etibanka verilmiştir.

d) K/783 sayılı Koordinasyon Kararı ile tamirhaneler satın almak üzere Zirai Donatım Kurumu emrine tahsis olunan 1 700 000 liralık mütedavil sermayenin 7 . III . 1951 tarih K/816 sayılı Kararla ikraz şeklinde kullanılması uygun görülmüştür.

e) Muammer Alemdar'a ait Hasankale'de bulunan un fabrikasının bir kısım tesisatının ikmalî ile işletilmesi için fabrikanın yarı hissesi Hazine namına birinci derecede ve birinci sırada ipotek edilmek suretiyle 1940 yılında K/47 sayılı Koordinasyon Karariyle fabrika sahibi Muammer Alemdar'a 15 000 ve 1941 yılında K/86 sayılı Kararla 6 000 lira ki, ceman 21 000 lira kredi açılmış

ve K/338 sayılı Kararla da her iki borç birleştirilerek altıyar ay fâsıla ile ve ilk taksit vâdesi 1942 yılında gelmek üzere on müsavi taksitle ödenmesi tesbit edilmiştir.

1943 yılında 21 495,39 liraya yükselmiş bulunan borcun ilk taksiti olan 5 403,95 liranın hâzen tahsil edildiği ve bakiyenin 16 091,34 liraya indiği görülmüştür.

T. C. Ziraat Bankasında mevcut Muammer Alemdar'a ait hesabı cari dosyasının tetkikinde de, alacağın tahsili zımında yapılan mahkeme ve takip masrafları ve inzamam eden faizler ile borç bakiyesinin 1952 yılı sonunda yirmi küsur bin liraya yükseldiği anlaşılmaktadır.

Muammer Alemdar'dan mezkûr alacak, Ziraat Bankasının Ticari Krediler Şubesi tarafından takibedilmektedir. Borç bakiyesine inzamam eden masraf ve faizlerin bu şube tarafından Millî Korunma Muhasebe Bürosuna henüz aksettirilmemiş olması dolayısıyla, bu borcun Millî Korunma hesaplarında son durumu görülememektedir.

Badema, mezkûr hesabın yıl içinde görmüş olduğu harekâtın Millî Korunma Muhasebe Bürosuna intikal ettirilmesi lüzumuna işeret etmek isteriz.

Diğer taraftan Ziraat Bankasının Pasinler'deki ajansı ile mahallî malmüdürlüğünün müştereken borcun iera yolu ile tahsili hususunda yaptıkları teşebbüsten de henüz bir netice, alınmamış olduğu anlaşılmaktadır.

IV - Diğer tahsislerden borçlular (6 248 106,99 lira). Bu hesabın müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
a) Fazla kârlar fonlarından yapılan tahsislerden borçlular	4 995 000	00
1. Tekel Genel Müdürlüğü	4 795 000,—	
2. Bursa Koza Birliği	200 000,—	
b) Kârlardan yapılan tahsislerden borçlular	1 253 106	99
(Sümerbank - Çimento) yekûn	6 248 106	99

a) Fazla kârlar fonlarından yapılan tahsislerden borçlular :

1. Tekel Genel Müdürlüğünün borcu olarak görülen 4 795 000 lira, K/797 sayılı Koordinasyon Kararı ile 1951 yılı ekici tütünleri için açılacak tütün piyasasında Devlet nam ve hesabına destekleyici mahiyette mubayaatta bulunmak üzere Tekel idaresine tahsis olunan paradır.

Tekel İdaresince mezkûr tütün alımlarına dair hazırlanan Bilânço ile kâr ve zarar hesapları hakkında gerekli izahat raporumuzun işletme faaliyetleri bahsinde arz edilmiştir.

2. Bursa Koza Birliğinin borcu olarak görülen 200 000 lira 22. VI . 1951 tarih K/833 sayılı Kararla açılacak koza piyasasına iştirak etmek gayesiyle Bursa Koza Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine % 3 faiz mukabil mütedavil sermaye olarak verilen meblâğdır. Bu husus 1952 yılı için K/874 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla yenilenmiştir.

b) Sümerbank'ın borcu olarak görülen 1 253 106,99 lira 28 . IV . 1951 tarih K/822 sayılı Kararla Zeytinburnu Çimento Fabrikasının işletilmesinden tahassul eden ve İşletmeler Vekâleti emrine T. C. Ziraat Bankası nezdinde bloke bir hesapta bekletilmekte olan kârların ikraz şeklinde çimento sanayiinin tevsii ve inkişafında kullanılmak üzere Sümerbank'a verilmiş olmasından ileri gelmektedir.

V - Muhtelif borçlu hesaplar : 83 716 261,81 lira.

1952 yılı sonu itibariyle muhtelif şahıs ve müesseselerin Millî Korunma topluluğuna olan borçlarını gösteren bu hesabın, sermaye tahsisi mahallerine göre dağılışı aşağıdaki gibidir:

Lira	K.	
57 073 690	03	Petrol Ofisi
18 373 947	18	Ticaret Ofisi
3 078 124	49	Türk Tütün Limitet Şirketi
587 508	87	Tekel Genel Müdürlüğü
1 103 447	95	Fazla kârlar fonları
1 960 732	75	Giresun Fındık T. Ş. K.
678 498	06	Mahrukat Ofisi
265 906	60	Devlet yağları
185 498	99	Yerli Ürünler T. A. Ş.
169 330	82	Tohumluk hububat (Zerban)
145 504	09	İthal Çimentoları (Sümerbank)
88 346	07	Zeytinburnu Çimento Fabrikası
5 725	91	Dağıtma Ofisi
83 716 261	81	Yekûn

Bu paraları borçların mahiyetine göre aşağıda gösterildiği üzere üç grupta toplamak mümkündür.

	Lira	K.
1. Borçlu bankalar	5 524 122	76
2. Borçlu şahıslar (Hakiki ve hükmi şahıslar)	34 307 951	11
3. Diğer borçlu hesaplar	43 884 187	94
Yekûn	83 716 261	81

1. Millî Korunma topluluğunun muhtelif bankalar nezdindeki nakit mevcudunu göstermekte olan 5 524 122,76 liranın sermaye tahsis mahallerine göre dağılışı aşağıdaki gibidir :

Lira	K.	
1 255 724	26	Ticaret Ofisinin muhtelif bankalar nezdindeki alacakları
1 900 562	60	Petrol Ofisinin muhtelif bankalar nezdindeki alacaklı cari hesaplarının yıl sonu bakiyeleri
1 139 935	39	Türk Tütün Limitet Şirketinin Ziraat Bankasındaki alacaklı cari hesabının yıl sonu bakiyesi.
478 457	71	Millî Korunma Kanununun 27 nci maddesi gereğince birikmiş olan fazla kârlar fonları olup T. C. Ziraat Bankasına yatırılan fonların yıl sonu bakiyesi.
394 242	31	Ziraat Bankası nezdindeki müdahale pamukları hesabının matlup bakiyesi.
170 267	68	Millî Korunma fonu ile ithal olunan çimentoların satışından tahassul eden kârdan mütevellit Sümerbankın borcu.
125 271	16	Devlet yağlarının T. C. Ziraat Bankasındaki alacaklı cari hesabının yıl sonu bakiyesi.
38 404	41	Kok kârı olup Etibank tarafından T. C. Ziraat Bankasına yatırılan para.
21 257	24	Yalvaç Deri Fabrikasının işletilmesinden tahassul eden kâr olup T. C. Ziraat Bankasına yatırılan meblâğ.
5 524 122	76	Yekûn

İthal çimentolarının satışından elde edilip Sümerbank merkezinde bulunan 170 267,68 liradan ibaret Millî Korunma kârının Ziraat Bankasında faizli bir hesaba yatırılması zaruretine bir defa daha işaret etmeyi yerinde buluruz.

2. Muhtelif hakiki ve hükmi şahısların Millî Korunma müesseselerine olan borçlarını gösteren 34 307 951,11 liranın sermaye tahsis mahallerine göre dağılışı aşağıdaki gibidir.

Lira	K.	
30 619 340	34	Petrol Ofisinin muhtelif şahıs ve müesseselerden alacaklarıyla çeşitli matlubatı.
1 938 189	10	Müdahale tütün satışlarından doğma olup Millî Korunmanın Türk Tütün Limitet Şirketinden alacağı.
1 236 436	04	Ticaret Ofisinin muhtelif şahıs ve müesseselerden alacağı.
203 592	03	İstanbul Mahrukat Ofisinin muhtelif şahıslardan alacağı.
185 498	99	Yerli Ürünler T. A. Şirketinin alacağı.
119 168	70	Zerbank nezdindeki tohumluk hububat hesabının zürradan alacağı.
5 725	91	Dağıtma Ofisinin muhtelif şahıs ve müesseselerden alacağı.
34 307 951	11	Yekûn

3. Yatırılan depozitolarıdan, açtırılan akreditiflerden, alacak senetlerinden, avanslardan ve diğer borçlu hesaplardan doğma 43 884 187, 94 liralık Millî Korunma alacağının aidolduğu müesseseler itibariyle dağılışı aşağıda gösterilmiştir.

Lira	K.	
15 881 786	88	Ticaret Ofisinin bâyilerden, depoiztolardan, akreditiflerden, borçlu müesseselerden ve diğer borçlu hesaplardan doğma alacakları.
24 553 787	09	Petrol Ofisinin muhtelif depozitolarıdan, akreditiflerden, fiyat istikrar hesabından alacak senetlerinden, avanslardan mütevellit alacakları.
587 508	87	Tekel Genel Müdürlüğünün muhtelif alacakları.
1 960 732	75	Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifi Birliğinin muhtelif alacakları.
474 906	03	Mahrukat Ofisine ait Balat'taki fırın binası bedeli ile sair alacağı.
145 504	09	Erken tahliyeden, Muamele Vergisinden, navlun ücretinden mütevellit ithal çimentoları hesabının alacağı.
140 635	44	Tariş Devlet yağlarının muhtelif alacakları.
88 346	07	Zeytinburnu Çimento Fabrikasının işletilmesinden doğma alacak bakıyesi.
50 162	12	Tohumluk hesabının matlup bakıyesi (Zerbank)
	818	80 Millî Korunma muhasebe bürosunun Millî Korunmaya olan borcu.
43 884 187	94	Yekûn

VI - Mutavassıt hesaplar : 17 785 887,35 lira,

Bu hesapta yer alan paraları aşağıda gösterildiği üzere iki grupta mütalâa etmek mümkündür.

1. İnşaat hesapları namı altında yer almakta olan ve toplamı 1 399 942,76 liraya baliğ olduğu görülen bu paralar, Petrol Ofisinin merkez ve bölgelerinde 1952 yılı nihayetinde sınıtyasyonların çıkarılmadığından ilgili hesaplara henüz intikal ettirilememiş inşaatın bedellerini teşkil etmektedir.

2. Muhtelif hesaplar adı altında görülmekte olan 16 385 944,59 liranın müfredatı aşağıdaki gibidir.

Lira	K.	
6 628 249	33	Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketinin 1946, 1951 ve 1952 yılları zararları.
5 183 778	77	Petrol Ofisinin faturası gelmeyen mallar ile yoldaki mallar gibi muhtelif mutavassıt hesapları
4 427 030	94	Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifi Birliğinin muhtelif mutavassıt hesapları.
146 885	55	Tohumluk hesabının 1952 yılı zararı.
16 385 944	59	Yekûn

Mutavassıt hesaplarda yer alan paralardan üzerinde durulması icabedenler hakkında gereken malûmat raporumuzda müesseselerin işletme faaliyetleri bahsinde verilmiş bulunmaktadır.

VII - Stoklar : 83 342 275,28 lira.

Millî Korunma Kanunu hükümlerine göre kurulan ve Millî Korunma umumi sermayesinden nam-larına mütedavil sermaye tahsis edilmiş olan müesseselerin 1952 yılı sonu itibariyle emtia mevcudunu gösteren yukarda miktarı yazılı, paraların aid oldukları sermaye tahsis mahallerine göre müfredatı aşağıya çıkarılmış bulunmaktadır.

Lira	K.	
27 748 028	57	Petrol Ofisi
27 284 947	04	Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifi B.
18 965 330	22	Tekel Genel Müdürlüğü
9 190 269	38	Yerli Ürünler T. A. Ş.
119 554	45	Zeytinburnu Çimento Fabrikası
34 145	45	Türk Tütün Limitet Şirketi
0	17	Ticaret Ofisi
83 342 275	28	

Millî Korunma camiasının yıl sonu ticari emtia stoku ile hammadde işletme malzemesi mevcudu hakkında gereken izahat raporumuzun işletme faaliyetleri bahsinde verilmiş olduğundan bu konu üzerinde burada ayrıca durulmamıştır.

Ancak; geçen yıl olduğu gibi bu yıl da tasfiyesinin senelerden beri sürüncemede kaldığı anlaşılan Zeytinburnu Çimento Fabrikasının işletilmesine ait 119 554,45 liralık çeşitli malzeme stokunun bir an evvel tasfiye edilerek neticenin Millî Korunma Muhasebesine intikal ettirilmesi zaruretine bir defa daha işaret etmek isteriz.

VIII - Sabit kıymetler: 14 780 471,11 lira.

Bu hesapta yazılı olan 14 780 471,11 lira Millî Korunma umumi sermayesinden nam-larına mütedavil veya sabit sermaye ile teşkilât ve idare masrafları tahsis olunan mahallerin 1952 yılı ni-hayetine kadar satınalmış oldukları sabit kıymetlerin (amortismanlar hariç) net bedellerini gös-termektedir.

Mezkûr sabit kıymetlerin neveleri, iktisap bedelleri ve 1952 yılı nihayetine kadar tefrik olunan amortisman payları ile net bedelleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Sabit kıymetin nev'i	İktisap bedeli		Amortismanı		Net bedeli	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Binalar	3 322 254	76	695 442	21	2 626 812	55
Arazi ve arsalar	358 237	53	—	—	358 237	53
Sabit makina ve tesisat	8 889 603	69	3 289 000	50	5 600 603	19
Alât ve edevat	20 049	60	1 846	99	18 202	61
Büro demirbaşları	429 771	69	337 856	01	91 915	68
Diğer Demirbaşlar	6 387 065	29	2 593 118	53	3 793 946	76
Nakil vasıtaları	6 420 369	42	4 129 616	63	2 290 752	79
Yekûn	25 827 351	98	11 046 880	87	14 780 471	11

Yukardaki tabloda müfredatı yazılı sabit kıymetlerin yıl sonunda buldukları vekâlet, teşek-
kül ve müesseseler itibariyle iktisap bedelleri üzerinden dağılışı aşağıdaki gibidir :

Lira	K.	
25 019 107	73	Petrol Ofisi
418 841	43	Millî Savunma Vekâleti (Deniz nakil vasıtaları)
181 887	22	Ekonomi ve Ticaret Vekâleti
133 125	76	Adalet Vekâleti
20 049	60	Türk Tütün Limitet Şirketi
19 514	98	Yerli Ürünler T.A.Ş.
15 134	30	Dışişleri Vekâleti
10 054	03	Başvekâlet Koordinasyon Bürosu
5 985	06	Millî Korunma Muhasebe Bürosu
2 512	—	Maliye Vekâleti
590	—	İçişleri Vekâleti
549	87	Mahrukat Ofisi
25 827 351	98	Yekûn

Millî Korunma umumi sermayesinden teşkilât ve idare masrafları tahsisleriyle muhtelif vekâ-
letler nam ve hesabına satınalınır bilânçoda sabit kıymetler meyanında yer almış bulunan demir-
başların tahsis mahalleriyle iktisap bedelleri ve 1952 yılı nihayetine kadar ayrılan amortismanları
aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir :

Tahsis mahalleri	Demirbaşın			
	İktisap bedeli		Amortisman	
	Lira	K.	Lira	K.
Koordinasyon Bürosu	10 054	03	10 053	47
Millî Korunma Muhasebe Bürosu	5 985	06	5 462	17
Ekonomi ve Ticaret Vekâleti	181 887	22	164 788	52
Adalet Vekâleti	133 125	76	114 631	06
İçişleri Vekâleti	590	—	590	—
Dışişleri Vekâleti	15 134	30	12 438	20
Maliye Vekâleti	2 512	—	1 803	40
Yekûn	349 288	37	309 766	82

Amortismanlar : 11 046 880,87 lira.

1952 yılı sonuna kadar Millî Korunma camiasına ait sabit kıymetlerin iktisap bedelleri üzerinden
tefrik edilen amortismanların yekûnu 11 046 880,87 liraya balığ olmuştur.

Bu amortismanların müfredatı hakkında gereken izahat sabit kıymetlerin tahlili vesilesiyle arz
edilmiştir.

Bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da arz edildiği üzere (Adalet Vekâleti hariç) yukar-
da müfredatı yazılı demirbaşlar için şimdiye kadar yıl sonu sayım zabıtları tanzim edilerek Millî Ko-
runma Muhasebe Bürosuna gönderilmemiş ve halen de bu teşkilâtın kâffesi ilga edilmiştir.

Kısmen Vekâletlerin muhtelif dairelerine ve mühim bir kısmı da il, ilçe ve bucaklar ile belediye
teşkilâtına dağıtılmış olan ve yıllardan beri kullanıldıkları anlaşılan bu demirbaşlardan itfa müddet-

lerini ikmal etmiş olanlarının amortismanlarıyla karşılaştırılarak kayıtlarının terkin ve vekâletlerde mevcudolanların da tesbit edilerek itfa pâyalarının mahsubundan sonra ya buldukları vekâlete satılması yahut da Maliye Vekâletine aynen teslim edilmesi suretiyle tasfiye edilmeleri yolundaki heyetimiz temennisi, Millî Korunma 1948 ve mütaakıp yıllar hesaplarının tetkiki vesilesiyle, Büyük Millet Meclisi Sayıştay Komisyonunca da uygun görüldüğünden mezkûr muamelenin bir an evvel inta edilmesini bir defa daha belirtmekte fayda mülâhaza etmekteyiz.

B) Pasif :

1952 yılına ait Millî Korunma umumi bilânçosunun pasifi aşağıya çıkarılmıştır.

	Lira	K.
LX - Sermaye	65 555 432	99
X - Fazla kârlar fonları ile kârlardan yapılan tahsisler karşılığı	6 248 106	99
XI - Sermaye tahsisinden alacaklılar	71 909 003	94
XII - Muhtelif alacaklı hesaplar	119 250 027	29
XIII - Mutavassıt hesaplar	1 103 087	77
XIV - Karşılıklar	2 707 917	94
XV - Kâr	28 225 834	77
Yekûn	294 999 411	69

LX - Sermaye : 65 555 432,99 lira.

Millî Korunma Kanununun tatbikatı için tahsis edilebilecek sermaye ile 1952 yılı sonuna kadar fiilen tahsis edilmiş olan sermaye miktarı hakkında gereken izahat raporumuzun genel durum kısmında verilmiş olduğu eihetle bu konu üzerinde burada ayrıca durulmasına lüzum görülmemiştir.

X - Fazla kârlar fonları ile kârlardan yapılan tahsisler : 6 248 106,99 lira.

Bu hesapta kayıtlı bulunan paralar hakkında gereken izahat raporumuzun aktifinde diğer tahsislerden borçlular bahsinde verilmiştir.

XI - Sermaye tahsisinden alacaklılar : 71 909 003,94 lira.

Millî Korunma umumi sermayesinden sabit ve mütedavil sermaye teşkilât ve idare masrafları karşılığı ve ikraz suretiyle tahsis olunan 65 554 946,41 liradan, muhtelif tahsis mahallerinin fiilen kullanmış oldukları mebalîğ ile bu paralara tahakkuk ettirilen bir kısım faizlerin 1952 yılı nihayetindeki bakıyesini gösteren 71 909 003,94 liranın temin edildikleri kaynak itibariyle müfredatı aşağıdaki gibidir :

Lira	K.	
41 284 432	99	Maliye Vekâletinin kefaletini haiz bonoların reeskontu suretiyle
30 624 570	95	T. C. Ziraat Bankası menabiiinden temin olunanlar ile bu paralara tahakkuk ettirilen bir kısım faizler
71 909 003	94	Yekûn

Millî Korunma umumi sermayesinden muhtelif sarf mahalleri emrine tahsis olunan kredilerle bu kredilerden fiilen kullanılan paralar ve bu paralara Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına 1952 yılı için tahakkuk ettirilen faizler, vekâletler itibariyle aşağıdaki tabloda gösterilmiştir :

Sarf mahalleri	Açılan kredi		Kredinin kullanılan kısmı		Kullanılan kısmın 1952 yılı faizi	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Başvekâlet	734 784	82	687 587	35	40 289	76
Ekonomi ve Ticaret Vekâleti	32 601 037	13	29 339 964	19	934 398	56
İşletmeler Vekâleti	6 150 000	—	6 150 000	—	444 186	42
Millî Savunma Vekâleti	422 786	52	120 843	—	25 250	58
Ulaştırma Vekâleti	10 002 012	60	15 002 012	60	900 120	77
Adalet Vekâleti	3 583 667	49	3 553 734	51	213 224	10
Maliye Vekâleti	44 657	33	4 232 725	81	219 571	98
Tarım Vekâleti	2 300 000	—	2 016 204	87	102 000	—
Dışişleri Vekâleti	113 038	74	108 272	63	6 496	38
İçişleri Vekâleti	397 961	78	397 658	98	23 859	54
Gümrük ve Tekel Vekâleti	9 205 000	—	10 000 000	—	633 509	73
Yekûn	65 554 946	41	71 909 003	94	3 542 907	82

Yukardaki tabloda, Ulaştırma Vekâleti namına açılmış olan kredide görülen depasman, K/878 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla Et ve Balık Kurumuna sermaye olarak tahsis edilen ve bilân-çunun tanziminde henüz devir ve mahsubu cihetine gidilmemiş olan 5 milyon liradan ileri gelmiştir.

Maliye Vekâletinin borcu olarak görülmekte olan 4 232 725,81 lira da, K/162 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararı gereğince; sabit sermaye teşkilât ve idare masrafları tahsislerine mütaallik faizlerin bu vekâlet namına açılan borçlu bir hesaba kaydedilen paralarla ticari kredileri tanzim komitesi tarafından çekilen meblâğı ifade etmektedir.

XII - Muhtelif alacaklı hesaplar : 119 250 027,29 lira.

Bu hesapta kayıtlı bulunan paralar, Millî Korunma topluluğunun 1952 yılı sonundaki borçlarını göstermektedir.

Bu paraları aşağıda gösterildiği üzere üç grupta toplamak mümkündür.

	Lira	K.
1. Alacaklı bankalar	42 935 280	90
2. Alacaklı şahıslar (hakiki ve hükmi)	53 789 174	76
3. Diğer alacaklı hesaplar	22 525 571	63
Yekûn	119 250 027	29

1. Bilâncoda bankaların alacağı olarak görülmekte olan 42 935 280,90 liranın müfredatı aşağıdaki gibidir.

Lira	K.	
24 784 836	35	Giresun Fındık T. Ş. Ko. Birliğinin fındık müdahale mübayaatından T. C. Ziraat Bankasına olan borcu.
14 919 824	85	Petrol Ofisinin muhtelif bankalara olan borcu.
3 230 443	63	Müdahale mübayaatı tütünlerinden doğma olup Yerli Ürünlerin T. C. Ziraat Bankasına olan borcu.
176	05	Ticaret Ofisinin T. C. Ziraat Bankasına olan borcu.
42 935 280	90	Yekûn

2. Muhtelif şahıs ve müesseselerin Millî Korunmadan alacağını göstermekte olan 53 789 174,76 liranın müfredatı aşağıdaki gibidir :

Lira	K.	
36 994 814	75	Petrol Ofisinin muhtelif şahıs ve müesseselere olan borcu.
4 787 376	48	Tariş marifetiyle yaptırılan müdahale pamukları satışlarından tahassul eden zarar olup Birliğin Millî Korunmadan alacağı.
8 887 874	38	Ticaret Ofisi kârlarına karşılık olarak T. C. Ziraat Bankasıca müdahale alımları için Fisko Birliğine ödenen meblâğ olup Birliğin borcu.
3 038 235	28	Adana Çiko Birlik marifetiyle yaptırılan müdahale satışından tahassul eden zarar olup Birliğin Millî Korunmadan alacağı.
33 396	06	Ticaret Ofisinin muhtelif şahıslara olan borçları.
21 302	64	Tariş Devlet Yağlarının muhtelif borçları.
8 150	49	İstanbul Mahrukat Ofisinin muhtelif şahıslara olan borcu.
11	50	Ziraat Bankası nezdindeki tohumluk hesabından alacaklılar.
17 653	18	Yerli Ürünler T. A. Şirketinin muhtelif borçları.
53 789 174	76	Yekûn

3. Diğer alacaklı hesaplar namı altında yer alan ve miktarı 22 525 571,63 liradan ibaret bulunan paraların müesseseler itibarıyla dağılışı aşağıya dercedilmiştir:

Lira	K.	
11 493 782	28	Petrol Ofisinin depozitolarından, icra tevkiyatından, vergilerden ve diğer hesaplardan doğma borçları.
9 377 904	70	Tekel Genel Müdürlüğünün müdhale tütünleri hesaplarına olan muhtelif borçları
1 474 245	11	Ticaret Ofisinin bâyilere ve diğer alacaklı hesaplara olan borçlarıyla vergilerden doğma borçları
91 088	53	İzmir Tarım Satış Kooperatifleri Birliğince Millî Korunma nam ve hesabına müdahale yolu ile yapılan üzüm ve incir mubayaa satış zararından Millî Korunmanın Birliğe olan borcu.
53 618	38	Yerli Ürünler T. A. Şirketinin muhtelif borçları.
28 300	00	Zeytinburnu Çimento Fabrikasının muhtelif borçları.
3 995	15	Tariş Devlet yağlarının muhtelif şahıslara olan borcu.
2 637	48	Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin Millî Korunma hesabına yatırdığı demirbaş satış bedelleri.
<hr/>		
22 525 571	63	Yekûn
<hr/> <hr/>		

XIII - Mutavassıt hesaplar : 1 103 087,77 lira.

Bu hesapta yer alan ve yekûnu 1 103 087,77 lira olan bu meblâğın müfredatı aşağıdaki gibidir.

Lira	K.	
647 279	38	Petrol Ofisinin muhtelif mutavassıt hesapları
174 934	39	Tekel Genel Müdürlüğünün muhtelif mutavassıt hesapları.
100 087	38	Tariş Devlet yağlarının 1952 yılı müspet fiyat farkı.
86 195	32	Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketinin 1947 yılı kârı.
94 591	30	Türk Tütün Limitet Şirketinin 1949 ve 1950 yılları kârları.
<hr/>		
1 103 087	77	Yekûn
<hr/> <hr/>		

Mutavassıt hesaplarda kayıtlı bulunan paralar hakkında gereken izahat, raporumuzun işletme faaliyetleri bahsinde verilmiş bulunmaktadır.

XIV - Karşılıklar : 2 707 917,94 lira.

Bu paraların müfredatı aşağıdaki gibidir.

	Lira	K.
1. Fazla kârlar fonları	478 457	71
2. Kok kârı	38 404	41
3. Pamuk kârı	395 233	38
4. Diğer karşılıklar	1 795 822	44
	<hr/>	<hr/>
Yekûn	2 707 917	94
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

1. Fazla kârlar fonları namı altında yer alan 478 457,71 lira, Millî Korunma Kanununun 27 nci maddesi gereğince tahassul eden müspet fiyat farklarının 1952 yılı sonundaki bakiyesini teşkil etmektedir.

Bu bakiye aşağıda müfredatı yazılı giriş ve çıkışların muhassalasından meydana gelmiştir.

A) Girişler :

	Lira	K.
1951 yılından devren gelen fon hesabı bakiyesi	1 375 193	87
Fon hesabına 1952 yılı için tahakkuk ettirilen faiz	576 233	94
Yekûn	1 951 427	81

B) Çıkışlar :

K/850 sayılı Karar gereğince mütedavil sermaye olarak Fisko Birliğine fon hesabından verilen para	1 284 000	00
Fonlardan ödenen zararların 1952 yılı faizi	188 970	10
Yekûn	1 472 970	10
1953 yılına devrolunan fazla kârlar fonları bakiyesi	478 457	71
Yekûn	1 951 427	81

2. Bilânçoda kok kârı olarak görülmekte olan 38 404,41 lira geçmiş yıllara ait raporlarımızda da açıklanmış olduğu veçhile 5 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla kömür stoku yapmak üzere Millî Korunma sermayesinden Etibank emrine verilen mütedavil sermayenin işletilmesinden elde edilen kârdır.

Kok hesaplarının 1941 yılından beri bugüne kadar henüz katî bir neticeye bağlanmamış olması dolayısıyla bu meblâğ muvakkaten Ziraat Bankası Merkez Müdürlüğünde açtırılan faizsiz bir hesapta bekletilmektedir.

Bahis mevzuu kok satışlarına dair katî hesapların bir an evvel tanzim edilerek Millî Korunma Muhasebe Bürosuna gönderilmesi zaruretine bir defa daha işaret etmeyi yerinde buluruz.

3. Bu hesapta pamuk kârı olarak yer alan 395 233,38 lira da Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasınınca, Millî Korunma namına müdahale yoluyla mubayaa olunan pamukların satışından tahassul eden kâr bakiyesidir. Bu para fon hesabına yatırılmıştır.

4. 1 795 822,44 liradan ibaret bulunan diğer karşılıkların 1 330 196,40 lirası Petrol Ofisinin dahili sigorta karşılığını, 140 521,43 lirası Tarıh Devlet Yağlarının ihtilâflı ve meşkük alacaklar karşılığını, 145 504,09 lirası Sümerbank ithal çimentoları hesabının ihtilâflı alacaklar karşılığını ve arta kalan 179 600,52 lira da Zeytinburnu Çimento Fabrikasının muhtemel zarar karşılığını teşkil etmektedir.

XV - Kâr: 28 225 834,77 lira.

1952 yılı sonunda 28 225 834,77 liradan ibaret bulunan Millî Korunma topluluğuna ait umumi kârların sûreti terkibi aşağıdaki gibidir :

	Lira	K.	Lira	K.
1942 - 1951 yıllarına ait kârlar			97 212 151	77
1940 ve 1941 yılları zararı	826 115	84		
1952 yılına ait zarar	1 892 911	41		
4604 sayılı Kanunla Zirai Donatım Kurumuna devrolunan 1943 yılı kârı	98 733	80		
5433 sayılı Kanun gereğince Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğüne devrolunan kârlar	64 596 229	74		
Yekûn	67 413 990	79		
K/822 sayılı Kararla Sümerbank'a ikraz edilen Zeytinburnu Çimento Fabrikasının kârı	1 253 106	99		
Toprak Mahsulleri Ofisince mubayaa olunan fasulye, kuşyemi, kuru bakla satışlarından 1941 - 1943 yıllarında tahassul eden ve Millî Korunma hesaplarına intikâl ettirilen kârların bu kere tashihi cihetine gidilerek yeniden kâr ve zarar hesabına alınmış olmaları dolayısıyla evvelce intikal ettirilen kârların iptalinden	319 219	22		
Yekûn	68 986 317	00	68 986 317	00
1952 yılı sonu itibariyle kâr bakiyesi			28 225 834	77

Her ne kadar Millî Korunma umumi bilânçosunda 28 225 834,77 lira kâr bakiyesi görülmekte ise de, bir kısım sermaye tahsis mahallerinden henüz katî netice hesabı alınmamış bulunması ve bir kısım müdahale mübayaatının da halen devam etmekte olması dolayısıyla bu kâr bakiyesine katî nazarla bakılmaması icabetmektedir.

Bu hususta gereken izahat mütaakıp yıl raporlarımızda arz edilecektir.

Tetkik mevzuumuzu teşkil eden Millî Korunmanın 1952 yılı umumi faaliyetinden tahassul eden 1 892 911,41 liralık zarar hakkında gereken izahat kâr ve zarar hesabının tahlili vesilesiyle aşağıda arz edilmiştir.

IV - Kâr ve zarar hesabının incelenmesi

Millî Korunma camiasının 1952 yılı sonu itibariyle hazırlanmış bulunan umumi kâr ve zarar hesabı aşağıya çıkarılmıştır.

Zimmet	Lira	K.	Matlup	Lira	K.
Ticari işletmelerin masraf ve zararları ile sair çıkışlar	25 825 779	93	Ticari işletmeler geliri ile sair girişler	24 249 814	53
Teşkilât ve idare masrafları	316 946	01	Zarar bakiyesi	1 892 911	41
Yekûn	26 142 725	94	Yekûn	26 142 725	94

Bu tablonun tetkikinde, Millî Korunma topluluğunun 1952 yılı içinde 24 249 814,51 lira muhtelif gelirleri ile sair girişleri olduğu ve aynı yıl zarfında 26 142 725,94 lira çeşitli masraf ve

zararları ile sair çıkışları bulunduğu ve binnetice bu yıl faaliyetinin 1 892 911,41 liralık bir zararla kapandığı anlaşılmaktadır.

A) Zimmet :

a) Ticari işletmelerin masraf ve zararları ile sair çıkışlar namı altında görülen 25 825 779,93 liranın 19 920 479,59 lirası masraf ve zararları ve 5 905 300,34 lirası da sair çıkışları ifa etmektedir.

Ticari işletmelerin masraf ve zararları hakkında gereken izahat raporumuzun işletmeler bahsinde arz edilmiş bulunmaktadır.

Sair çıkışlar namı altında görülen 5 905 300,34 lira neticeleri fon hesabına intikal ettirilmesi icabeden mebalîğ olup kâr ve zarar hesaplarından mutavassıt hesaplara nakillerini teminen kaydedilen paralardan ileri gelmektedir.

Bu meblâğın tahsis mahalleri itibariyle müfredatı da şöyledir :

	Lira	K.
Yerli Ürünler T. A. Şirketi	1 180 678	05
Tohumluk Zerbank	197 503	97
Devlet yağları	100 087	38
Giresun fındık	4 427 030	94
Yekûn	5 905 300	34

b) Teşkilât ve idare masrafları olarak görülen 316 946 01 liranın müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Faizler	253 935	98
Maaş ve ücretler	35 855	72
Amortismanlar	26 747	36
Müteferrik masraflar	406	95
Yekûn	316 946	01

Yekûnu 316 946,01 liraadn ibaret bulunan teşkilât ve idare masraflarının aid oldukları sarf mahalleri itibariyle müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Ekonomi ve Ticaret Vekâleti	14 445	03
Adalet Vekâleti	12 876	77
Dışişleri Vekâleti	1 513	27
Maliye Vekâleti	254 187	18
İçişleri Vekâleti	59	00
Millî Korunma Muhasebe Bürosu	33 864	76
Yekûn	316 946	01

Bu sarf mahallerinden 1952 yılında yalnız Millî Korunma muhasebesi faaliyette bulunmuştur.

Teşkilât ve idare masrafları meyanında görülen; 253 935,98 lira, teşkilât ve idare masrafları karşılıkları ile sabit sermayeye 1952 yılı için tahakkuk ettirilen faizleri ifade etmektedir.

35 855,72 lira maaş ve ücretlerin 33 297,05 liralık kısmı Millî Korunma Muhasebe Bürosunun

1952 yılı personel masraflarını ve 2 558,67 lirası da Ekonomi ve Ticaret Vekâleti tarafından Millî Korunma hesabına ödenen açık maaşlarını göstermektedir.

26 747,36 lira amortismanlar da teşkilât ve idare masrafları tahsisatından satın alınmış bulunan bir kısım demirbaş eşyaya ait amortisman payları ile Millî Savunma Vekâletine tahsis edilmiş bulunan sabit sermaye ile satın alınan deniz nakil vasıtaları bedelleri üzerinden tefrik edilmiş bulunan amortismanları teşkil etmektedir.

B) Matlup :

Ticari işletmeler gelirleriyle sair çıkışlar namı altında görülen 24 249 814,53 liranın müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Emtia satış gelirleri	16 714 555	50
Faiz ve komisyonlar	315 275	84
Sair gelirler	1 318 120	61
	<hr/>	<hr/>
Yekûn	18 347 951	95
Sair gelirler	5 901 862	58
	<hr/>	<hr/>
Yekûn	24 249 814	53
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Gelirler hakkında gerekli izahat raporumuzun işletme faaliyetleri bahsinde arz edilmiş bulunmaktadır.

5 901 862,58 liradan ibaret bulunan sair girişlerin müfredatı da şöyledir :

	Lira	K.
Yerli Ürünler T. A. Ş.	1 157 190	60
Tohumluk Zerbank	146 885	55
Ticaret Ofisi	70 668	11
Devlet yağları	100 087	38
Giresun fındık	4 427 030	94
	<hr/>	<hr/>
Yekûn	5 901 862	58
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Zarar : 1 892 911,41 lira.

Bu meblâğ Millî Korunma camiasının 1952 yılı faaliyeti neticesinde hâsıl olan gelir ve giderler yekûnları arasında hâsıl olan menfi farkı teşkil etmektedir.

V - İşletme faaliyetleri

A) Petrol Ofisi

a) Kuruluşu :

1. 3780 sayılı Millî Korunma Kanununun 6 ncı maddesine müsteniden Koordinasyon Heyetinin 18 . II . 1941 tarih ve 103 sayılı Kararıyla kurulan Petrol Ofisi, tüzel kişiliği haiz, hususi hukuk hükümlerine göre idare edilen ve mesuliyeti sermayesiyle mahdud bulunan Ekonomi ve Ticaret Vekâletine bağlı malî ve idari muhtariyeti haiz bir müessesedir.

Ofis, Artırma, Eksiltme ve İhale ve Muhasebei Umumiye kanunları dışında bulunmaktadır.

b) İstıgal sahası :

1. Halk ve Millî Savunma ihtiyaçları için lâzım olan her türlü petrol ve müstaklarını satın almak ve satmak, memleket haricinde satınaldığı petrol ve müstaklarını ithal etmek memleketin muhtelif mahallerinde petrol ve müstakları stokları vücuda getirmekten,

2. Memleket dâhilinde bütün petrol ve müstakları fiyatlarının tesbiti ve tevziatının tanzimi, memleket dâhilinde vücuda getirilecek bilûmum petrol ve müstakları stoklarının sevkiyatı işleriyle meşgul olmaktan,

3. Petrol ve müstaklarının iddihar ve nakline mahsus tank, her türlü kap ve nakil vasıtalarını inşa, mubayaa icar ve isticar etmek ve bunları icabında satmaktan,

4. Lüzumunda ve imkân nispetinde tasfiyehaneler tesis, iştirâ ve isticar etmek ve bunları işletmek ve bu maksatla ham petrol satınalmaktan,

5. Muhtelif ihtiyaçlara göre petrol ve müstaklarının terkiibini değiştirmek ve bunlara icabeden diğer maddeleri karıştırmak ve bu maksatla lüzumlu tesisat ve teşkilâtı vücuda getirmekten ibarettir.

e) Mali kaynaklar :

Geçen seneki raporumuzda da açıklanmış olduğu veçhile, Millî Korunma Kanununun 43 ncu maddesinde bahis mevzuu edilen millî korunma kredisinden bidayette ofise sermaye olarak 5 milyon lira verilmiş ise de; bilâhara bu para K/393 sayılı Koordinasyon Kararıyla 2,5 milyon liraya indirilmiş bulunmaktadır.

20 . 8 . 1948 tarihinde yürürlüğe giren K/756 sayılı Koordinasyon Kararıyla de ofisin Millî Savunma Vekâleti ihtiyaçlarını zamanında karşılaması için 51 bin tonluk akar yakıt ve madenî yağ mubayaa ve ithali zımında Ofis sermayesine ilâveten Millî Korunma umumi sermayesinden 9 milyon liraya kadar bir kredi tahsis edilmiştir.

Bu maksatla :

Maliye, Tarım, Ekonomi ve Ticaret Vekâletlerince müştereken yapılan tetkik sonunda Millî Korunma sermayesinden henüz kullanılmayan paralardan ancak 5 milyon liralık bir kredi kısmı tedarik edilerek Ofis emrine tahsis edilmiştir.

Bu beş milyon liralık kredinin 1 234 500 lirası Zirai Kombinalar mevduatından temin olunmuştur.

Bilâhara Kombinalar Dairesi bütün varlığıyla Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğüne devredilmiş olduğundan bu tahsiste mezkûr teşekkül tarafından istirdadedilmiş ve bu itibarla bahis mevzuu kredi miktarı da 3 765 500 liraya inmiştir.

2 . I . 1952 tarihinde yayınlanmış bulunan K/850 sayılı Kararla mülga Millî Korunma teşkilâtının idare masraflarından kullanılmamış olan 229 000 lira ile tohumluk tevziat tahsisinden bakiye kalan 700 000 lira ve tasfiye halindeki Ticaret Ofisi sermayesinden de bir milyon lira ki, ceman 1 929 000 liralık kredi de Ofis emrine verilmiştir.

Bu duruma göre, Ofis, 1953 yılı başı itibarıyla, Millî Korunma sermayesinden :

2 500 000	lirası	muhassas sermayeye müsteniden açılan kredi
3 765 500	»	Millî Savunma Vekâleti istoku için kredi
1 929 000	»	Akar yakıt mubayaa kredisi olmak ceman

8 194 500 liralık bir krediden istifade etmektedir.

Petrol Ofis, kuruluşuna dair K/103 sayılı Kararın 15 nci maddesine göre, bu sermayeden başka Ticaret Vekâletinin tesvibi ve göstereceği bankalardan yapılmak kaydıyla 5 milyon liraya kadar istikraz akdine de yetkili kılınmıştır.

Bankalar tarafından ofis emrine açılan ticari krediler ise yukarda bahis mevzuu edilen istikraz akdi limitinin dışında addedilmiştir.

Bu suretle ofis Ziraat Bankasından 6 000 000 lira, Osmanlı Bankasından 1 500 000 lira, Emlâk

Kredi Bankasından 1 500 000 lira ki, ceman 9 milyon liralık reeskont kredilerinden ve ayrıca 3 000 000 lirası Ziraat Bankasından, 530 000 lirası Osmanlı Bankasından, 1 500 000 lirası da Emlâk Kredi Bankasından olmak üzere toplamı 5 030 000 liraya baliğ olan açık kredilerden, Caltex Şirketinin Ofis namına açmış olduğu 5 000 000 dolârlık rotatif krediden istifade etmiştir.

Bunlara ilâveten 1953 yılında Osmanlı Bankası muhtelif vadeli bonolar karşılığında 4 000 000 liralık bir krediyi de Ofis emrine açmıştır.

Bu suretle Petrol Ofisi Umum Müdürlüğü tetkikatımızın yapıldığı 1953 senesinde; Millî Korunma sermayesinden 8 194 500 lira, ticari kredilerden 32 156 000 lira olmak üzere ceman 40 350 000, liralık krediden istifade etmiştir.

1952 yılı bilânçosunda; amortismanların tenzilinden sonra Ofisin sabit kıymetleri 15 milyon liraya ulaşmakta ve bu yıl nihayetinde stokları da 32 milyon liraya yaklaşmaktadır. Bunlar nazarı itibara alınacak olursa; Ofis sermayesinin bugünkü iktisadi işletme mefhumu ile telif edilemeyecek derecede kifayetsiz bulunduğu anlaşılır.

Bu durum karşısında; Ofise daimî olarak verilecek hukuki veçhenin bir an evvel tâyin ve tesbit edilmesinde ve sermayesinin de faaliyet hacmiyle mütenasip bir miktara yükseltilmesinde fayda mülâhaza edilmektedir.

d) İdari bünye;

1. Teşkilât ve kadrolar :

Merkezi Ankara'da bulunan Petrol Ofisi bir Umum Müdürlük tarafından idare edilmektedir. Geçen seneki raporumuzda da açıklandığı üzere İstanbul, İzmit, İzmir ve İskenderun'da birer şubesi bulunmaktadır.

1952 yılı için de İcra Vekilleri Heyetinece tasvibolunan Ofis kadrosunun tatbik mevkiine konulması neticesinde; Nisan 1952 sonundan itibaren, bu şubeler bölge müdürlükleri namı altında faaliyete geçmişlerdir.

Petrol Ofisinin 1952 yılı nihayetinde merkeze ve bölgelere bağlı, tâli ve askerî ikmal depolarından başka, muhtelif bölgelerde de 163 kadar acentesi ve 62 aded de müstakil bâyilikleri mevcut iken 1953 yılında bunlara 17 acente ve 14 te müstakil bâyilik ilâve edilmiştir. Ofisi, idari ve kazai merciler nezdinde Umum Müdürlük temsil etmektedir.

Ekonomi ve Ticaret Vekâleti tarafından Ofisin mevzuuna giren işlerin tedviri hususunda Umum Müdürlüğe gerekli emir ve talimat verilmektedir.

Malî, idari ve teknik hususata mütedair bilûmum işler merkezde kurulmuş olan Umum Müdürlük komitesi tarafından tasvibedildikten sonra tatbik mevkiine vaz'edilmektedir.

Ofis teşkilâtında, 1952 yılı zarfında da, âmir ve memurların vazife ve mesuliyetlerini tâyin ve tesbit eden bir statünün henüz tatbik mevkiine konulmamasından müessese muvakkat tedbirlerle idare edilmiştir.

Ancak; tetkikatımızın yapıldığı tarihte (Aralık 1953) Ofis işlerinin düzgün ve yeknesak bir tarzda yürütülmesini teminen lüzumlu talimatnamelerden Hukuk Müşavirliğine, Teftiş Heyetine, kasaya, telefon işlerine mûtaallik olanlar hazırlanarak tatbik mevkiine konulmuştur.

Teşkilât, vazife ve salâhiyet, müteselsil kefalet, kasa tazminatı, organizatörlere ait vazife talimatı, vazife evleri ve misafirhaneler talimatnameleri tatbik mevkiine konulmak üzere hazırlanmıştır.

Bu bakımdan Umum Müdürlüğün 1953 yılında bahis mevzuu talimatnamelerin ihzar ve tatbiki hususundaki gayretini memnuniyetle kaydetmek isteriz. Diğer taraftan Ofisin satınalma, muhasebe, memur ve müstahdem, depo ve saire gibi talimatnamelerin de bir an evvel ihzar edilerek tatbik mevkiine konulmalarını temenniye değer görmekteyiz.

Geçmiş yıllara ait raporlarımızda da arz edildiği üzere; Ofisin merkez idare binası konusuna bu yıl bir defa daha temas etmeyi lüzumlu bulmaktayız.

Kuruluşundan bu yana, Ofisin faaliyeti günden güne artmış ve bilhassa son yıllar zarfında iş hacmi bir hayli inkişaf etmiştir.

Bu inkişafa muvazi olarak personel adedi artırılmış ve binnetice Umum Müdürlüğün merkezde işgal etmekte olduğu idare binası ihtiyaca kifayet etmemiştir.

Bu durum karşısında merkez idare binasına ilâveten daha dört bina tedarik edilmesi cihetine gidilmiştir.

Bu itibarla kuruluşundan bugüne kadar Ofis, miktarı yüz binlerce liraya baliğ olan bir kira bedeli ödemek mecburiyetinde kalmıştır. Yalnız 1953 yılında merkezde işgal ettiği, aşağıda tahsis yerleri gösterilen binalar için Ofis kira olarak 54 900,— lira gibi mühim bir meblâğ ödenmiştir.

Lira

30 000	Umum Müdürlüğün işgal ettiği binanın yıllık kira bedeli
17 250	Muhasebe binasının » » » » » »
3 600	Tesisat bürosunun » » » » » »
2 400	Memurlar lojmanı olarak kullanılan binanın » »
1 650	Malzeme şubesinin » » » (5,5 aylık kira bedeli)

54 900 Yekûn

Mülkiyeti Ofise ait Ziya Gökalp caddesinde kâin arsaya veya münasip bir mahalde intihap ve tedarik edilecek diğer bir arsaya Ofisin müstakbel durumu da göz önünde bulundurulmak suretiyle, merkez teşkilâtını bir araya tophyacak bir idare binası inşası cihetine gidilmesi Ofisin menfaatlerine daha uygun olacaktır.

Nitekim geçmişi yıllara ait raporlarımızdaki temenni, B. M. M. Sayıştay Komisyonunca da yerinde görülerek tasvibedilmiştir.

Bu konunun bir an evvel ele alınarak intacı cihetine gidilmesinin yerinde olacağını bir defa daha belirtmekte fayda mülâhaza etmekteyiz.

Ofiste, bölgelerin arz etmekte olduğu hususiyete göre memur, müstahdem ve işçilerin muayyen saatte işlerinin başında bulunmalarını temin gayesiyle evvelce mahdut sayıda yapılmış olan memur ve işçi lojman sayılarının çoğaltılmasına doğru fikrî bir temayülün belirmekte olduğu anlaşılmalıdır.

Yapılacak lojmanların bölge ve depolarda daima bulunacak bir personele inhisar ettirilmesine işaret etmek isteriz.

e) Teşkilât ve faaliyetleri :

1. Petrol Ofisi; Millî Korunma müessesesi olarak muvakkat mahyette bir statüye tâbi tutulmuş bulunmasına rağmen 12 senelik faaliyeti zarfında seri bir inkişaf ve tekâmül sağlamış memleketin askerî ve iktisadi bünyesinde büyük bir boşluğu doldurmaya muvaffak olmuştur.

Bunun neticesi olarak Ofis son yıllarda dünyanın en büyük petrol müesseseleriyle sıkı münasebet idame eden bir İktisadi Devlet Teşekkülü mahiyetinde müspet faaliyete geçmiş bulunmaktadır.

Bu sebeple Ofisin muvakkatlik vasfından çıkartılarak devamlı bir statüye bağlanmasına mütaallik geçmiş yıllardaki Heyetimizin temennileri, Sayıştay Komisyonunca tasvibolunmuştur. Bu maksatla mezkûr komisyonca tanzim olunup B. M. M. Riyasetine takdim olunan 29 . XI . 1953 günlü raporun icaplarının bir an evvel yerine getirilmesini belirtmekte fayda mülâhaza etmekteyiz.

2. Küçük bir müessese halinde faaliyete geçen Ofis bidayette merkezde muhasebe, ticaret, tesisat ve malzeme şubelerinden ibaret olarak çalışmıştır.

Harb sonu yıllarında büyük bir inkişaf kaydeden müessesenin bu inkişafa muvazi olarak yeniden teşkilâtlandırılmasında zaruret hâsıl olmuştur. Bu sebeple Ofis idarecileri müesseseyi mütaddit yerli ve yabancı mütehasıslara tetkik ettirmişlerdir. Yapılan tetkik sonunda alınan raporlara nazaran gerekli organizasyonun yapılması sırasında Ofis daha büyük inkişafalara mazhar olmuş ve nihayet bu raporlardaki temenni ve teklifler bugünkü ihtiyacı karşıyamamaktadır.

I - Umum Müdürlük :

103 sayılı Kararın 10 nuç maddesine göre Ofisin idare uzvunu teşkil eden Umum Müdürlük, 1952 yılı zarfında, umum müdür ile bir muavininden terekübetmiştir.

1952 yılında idari, malî ve teknik hususata mütâallik bilûmum işler merkezde kurulmuş olan Umum Müdürlük İdare Komitesi tarafından kabul edildikten sonra yürürlüğe konulmuştur.

Umum Müdürlük, 14.VII.1953 tarihinden itibaren vekâletle idare edilmektedir.

Ofisin kuruluşuna mütedair 103 sayılı Kararın 11 nci maddesine göre; Umum Müdürün Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince tâyin edilebileceği kayıttır. Bu mercilerin inha ve tasdikine iktiran etmiyen tâyinlerin hüküm ifade etmeyeceği kanuni bir icabolduğuna ve ayrıca vekâleten tâyin edilecek zata verilecek vekâlet maaşının tesbiti de vekili tâyin edecek makama aidolduğu 1108 sayılı Maaş Kanununun 6 nci maddesinin hükmü iktizasından bulunduğuna göre; Umum Müdür vekâletini ifa eden Umum Müdür muavinine verilmekte olan 1/3 maaşın mevzuata uygun olmadığı ve tâyin keyfiyetinde de kanuni formalitenin yerine getirilmediği görülmüştür.

Bahis konusu formalitenin bir an evvel yerine getirilmesi, aksi takdirde gayrikanuni olarak ödenen vekâlet ücretinin istirdadı cihetine gidilmesi lüzumuna işaret etmek isteriz.

Günlük işler göz önünde bulundurulmak suretiyle müstakbel inkişaf için kararlar ittihaz eden Umum Müdürlüğün uzun zaman vekâletle tedvir edilmesinde idari bakımdan bâzı mahzuunlar tevlidedebileceği kanatindeyiz.

2. Teftiş Heyeti :

Tetkik konumuzu teşkil eden 1952 yılı zarfında teftiş işlerinde 4 müfettiş ve refakette de bir muavin vazife görmüştür.

Teftiş Heyeti kadrosunda istihdam edilecek elemanların meslekî bilgi ile mücehhez ve tecrübeli kimselerden bulunmalarına işaret etmek isteriz.

1.XII.1953 tarihinde yürürlüğe giren Teftiş Heyeti Talimatnamesinin 19 ncu maddesi; müfettişlerin kasa mevcutlarının ve bunu takiben de diğer kıymetlerin sayımını yaparak keyfiyeti zabıtlarla tesbit ve tevsik edeceğini yazmaktadır. Fakat bu, diğer kıymetlerden kasım akar yakıt, madenî yağ, malzeme, demirbaş eşya, teminat mektubu, tahvil, pul ve saire gibi şeylerin olup olmadığı mevzuunda bir açıklama mevcut değildir.

Gerçi mezkûr talimatnamenin 21 nci maddesinde bu kabîl kıymetlerin tesbitinden sonra bütün muamelâtın tarama suretiyle teftişi yapılacağı kayıtlı ise de; tesbitinden neyin kastedildiği açıklanmamış bulunması hasebiyle Ofis için ehemmiyeti haiz olan sayım işlerine müfettişlerin önem vermesi için kasa mevcudu kadar ehemmiyeti olan mezkûr ayniyatın sayılmasında da zaruret derkârdır.

Ofisin bankalardaki hesabı cari bakıyelerinin müfettişler tarafından tesbiti ve mezkûr cari hesap harekâtı ile vezne kayıtlarının uygun olup olmadığının araştırılması hususunda talimatnameye dercedilmeyen eksikliğin izalesi de gerekmektedir.

Yine mezkûr talimatnamede; teminat mektupları, kefalet senetleri, tahviller ve kuponları gibi kıymetlere ait senetlerin bitme müddetleri; tahvil ve kuponları faizlerinin zamamında tahsil edilip edilmediği hususunda müfettişlerce tetkik ve tesbit edilerek yapılması icabeden muameleye yer verilmediği müşahede edilmiştir.

3. Zatişleri :

Zatişleri Şubesi bir Müdür, bir Muavin ve 14 memurla çalışmıştır. Şube 1952 yılında K/863 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla Ofise tahsis edilen 840 memurun ayrıca daimî, muvakkat yevmiyeli ve mukaveleli olarak çalışan bilûmum personelinin tâyin, terfi, nakil ve tecziyelerine ait işlerle uğraşmıştır.

Bu şubede;

1. Memurların sicil karne ve hulâsalarından bir kısmının kurşun kalemle doldurulduğu ve mütebaki dosyalar üzerinde henüz bir muameleye tevessül edilmediği görülmüştür. Memurlara ait zati dosyaların tasfiyeye tâbi tutularak buna göre sicil karnelerinin ve hulâsalarının daktilo ile yazılmak suretiyle itmam edilmesindeki zarureti kaydetmek isteriz.

2. Emekli Sandığı kanunu ile alakalı bulunmayan Ofis memur ve müstahdemlerinin, 5417 sayılı İhtiyarlık; 5502 sayılı Hastalık ve Analık Sigortası kanunları icaplarının tatbik edilmesi için

şube muamelâtının ikiye bölünerek İş ve İşçi Sigortaları kanunlarıyla alakalı çeşitli işlerin, ihdas edilecek sosyal serviste görülmesi uygun olacaktır.

3. İşçi Sigortaları Kanununa tâbi bulunan, Ofis memur ve işçilerinin yazıfe hasında olmadıkları hastalık günlerine munhasır olmak üzere de işçi sigortalarından ücretleri verilmektedir. Ayrıca aynı günler için Ofisce yevmiye ve aylık ücretlerinin de tediye edilmekte bulunduğu anlaşılmıştır. Bu durumun ıslahı cihetine gidilmesi uygun olur.

4. Bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda bahis mevzuu edilen K/677 ve K/706 sayılı Koordinasyon Heyeti kararlarıyla Petrol Ofisine verilmiş olan 404 aded memur ve müstahdem kadrosu, 1952 yılı zarfında kaldırılmıştır. Bunun yerine İcra Vekilleri Heyetinin tasvibi ve Koordinasyon Heyetinin K/663 sayılı Kararıyla 840 adedlik bir kadro ikame edilmiştir.

Bu kadro ile Ofisin personel bakımından takviyesi cihetine gidilmiş olduğu görülmekte ise de; servislere tahsis olunan kadronun iş hacmiyle müteneşiholarak ayarlanmadığı ve bazı servisler personelinin kemiyet ve keyfiyet bakımlarından da takviye edilmediği, dolayısıyla kadroların tezyidinden de beklenen neticelerin sağlanamamış bulunduğu görülmüştür.

Bu kadronun 1952 yılı zarfındaki hareketi ve bir evvelki yıl kadrosu ile mukayesesini gösterir tablo aşağıya çıkarılmıştır :

		1951 yılı nazari kadrosu	1951 yılı sonu fiili kadrosu	1951 nazari kadro ile fiili kadro arasındaki fark	1952 yılı kadrosu	1952 yılı sonu fiili kadrosu	1952 nazari kadro ile fiili kadro arasındaki fark	1951 nazari kadro ile 1952 nazari kadro arasındaki fark	1951 fiili kadro ile 1952 fiili kadro arasındaki fark	1952 yılında	
										Girenler	Çıkanlar
Büro memurları	Barem içi	107	100	— 7	96	71	— 25	— 11	— 29	29	6
	İhtisâs	—	—	—	88	14	— 14	+ 28	+ 14	4	—
	Barem dışı	51	44	— 7	140	135	— 5	+ 89	+ 91	27	28
İşletme ve depolar memurları	Barem içi	30	29	— 1	108	108	—	+ 78	+ 79	28	10
	İhtisâs	—	—	—	13	13	—	+ 13	+ 13	2	—
	Barem dışı	216	205	— 11	455	447	— 8	+ 339	+ 242	31	30
		<u>404</u>	<u>378</u>	<u>— 26</u>	<u>840</u>	<u>788</u>	<u>— 52</u>	<u>436</u>	<u>+ 410</u>	<u>116</u>	<u>68</u>

Bu tablonun tetkikinden de anlaşılacağı üzere 1951 yılı kadrosuna nazaran, 1952 yılı nazari kadrosunda 436 adedlik bir tezayüt göze çarpmaktadır.

1952 yılı zarfında kadro dahili olarak ofise 116 memur ve müstahdem yeniden intisabetmiş ve 63 personel de görevinden ayrılmıştır.

Bu suretle sene sonunda memur adedi 788 e ulaşmış ve nazari kadroda ise 52 kişilik bir fark hâsıl olmuştur.

Ofis idarecileri, yıl zarfında bir taraftan kadroda 52 münhale tâyin yapmamalarına mukabil, diğer taraftan aynı yılda muhtelif memuriyet unvanları altında 5 - 45 lira arasında değişen 54 kişiyi yevmiye ile istihdam etmişlerdir.

Bu yevmiyelilerden maada İzmir'de bir, İstanbul'da iki olmak üzere üç mukaveleli avukat kullanılmış ve bunlara senelik verilen ücret yekânı da 16 600 liraya baliğ olmuştur.

Ayrıca muhtelif bölgelerde 7 mukaveleli doktor kullanılmaktadır. Tetkikatımızın yapıldığı 1953 yılı sonlarına doğru yevmiyeli memur adedinin 77 ye baliğ olduğu da müşahede edilmiştir.

Halbuki, Millî Korunma Kanununun 6 ncı maddesi; Ofis teşkilâtında istihdam olunacak bilûmum memurlara ait kadroların İera Vekilleri Heyeti tarafından tasdik edilmesini âmir bulunmaktadır.

Kanunun bu âmir hükmü hilâfına olarak Ofis idarecilerine yevmiyeli memur istihdamı cihetine gidilmesi kadroların bir nevi tevsiki mahiyetini arz etmektedir.

Ofiste salâhiyetli ve sorumlu makamlara barem dışı veya yevmiye ile tâyin yapılarak esas kadroların bir tarafa bırakılması suretiyle yevmiye usulünün asli vazifelere kadar teşmil edilmesi çari mevzuatla kabiltelef görülememektedir.

Geçen seneki raporumuzda da arz edildiği veç hile, Petrol Ofisinin memur ve hizmetlilerinin tâbi bulunduğu 3659 sayılı Bankalar ve İktisadi Devlet Teşekkülleri Barem Kanununun 9 ncü maddesi gereğince Ofiste ihdas olunacak ihtisas mevki kadrolar için 3460 sayılı Kanunla kurulmuş olan Başvekâlet Umumi Murakabe Heyetinin mütalâası alındıktan sonra bu kadroların İera Vekilleri Heyetinin tasdikine iktiran etmesi icabetmektedir.

Halbuki 1952 yılı için Koordinasyon Heyetinin tasvibine arz olunan Ofis kadrosunda ihtisas yerleri için bu kanuni lâzime yerine getirilmemiştir. Aneak 1954 te ihdas olunan ihtisas yerleri kadroları için mütalâa alınmıştır.

K/863 sayılı Koordinasyon Heyeti Karariyle alınan Ofis memur ve müstahdem kadroları sadece 1952 yılı için muteber bulunmasına rağmen mezkûr karar 1953 yılına da teşmil edilerek tatbik edilmiştir.

Gerçi mezkûr kadroların 1953 yılında aynen tatbik edilmesine dair Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin muvaffakati lâhik olmuşsa da bahis mevzuu kadroların 1953 yılı nihayetine kadar mer'i olabilmesi için kanuni icabatın yerine getirilmesi zaruretini belirtmek isteriz.

4. Levazım Müdürlüğü :

Ofisin merkez ve bölgelerinin demirbaş eşyasiyle matbu evrak ve kırtasiye ihtiyaçlarını temin etmekle görevli bulunan bu şube; 1952 yılında 7 memur ve 38 müstahdem ile vazife görmüştür. 1953 yılında iş kesafeti dolayısıyla merkezde yeni binaların kiralanması yüzünden müstahdem kadrosu 42 ye çıkarılmıştır.

Levazım Müdürlüğü emrinde bulunan Merkez Kırtasiye Ambarının dar oluşu ve bir kısım evrakı matbuanın İstanbul'da bulunması dolayısıyla matbu evrak ve defterlerin muntazam bir şekilde tasnif edilmesine imkân hâsıl olamamıştır.

Miktarı bir hayli kabarık bulunan formülleria bir tasnife tâbi tutulmasının; Matbu Evrak Ambarının daha muntazam bir hale ifrağ edilmesinin ve bu işe kısa bir zamanda gereken veçhenin verilmesinin lüzumlu olduğunu kaydetmek isteriz.

5. Muhaberat ve Arşiv Müdürlüğü :

Ofise gelen ve giden bilcümle evrakın kayıt takip ve muhafaza işleri ile meşgul olan bu şube, 1952 yılında 14 memurla çalışmış ve 1953 yılında memur adedi 17 ye yükselmiştir.

Müessesenin bâzı firmalarla akdetmiş olduğu sözleşmelerin bu şubede usulüne tevfiikan muha-

faza edilmesi gerekirken bu lâzimenin yerine getirilmemiş olduğu ve bâzı mühim evrak ve mukavelelerin şahsi dosyalarda saklandığı anlaşılmıştır.

Şöyle ki :

a) Petrol Ofisi ile yağ, akar yakıt ve kredi anlaşması yapan Caltex Şirketine ait 1/A ve 13/2 işaretli dosyalarda bulunması icabeden bâzı evrakın umumi evrakta bulunmaması hasebiyle bunların meydana çıkarılması için keyfiyetin Vekâlete intikal ettirilmiş olduğu anlaşılmıştır.

b) New - York ve Philadelphie'dan Türkiye limanları arasında muntazam sefer yapan bir kumpanyanın Türkiye'deki acantesi, Ofise ait makina yağı ve tenekelerin taşıma inhisarını kendi kumpanyasına verilmesi halinde, diğer Amerikan armatörlerinin aynı mesafe için almakta oldukları navlunlardan % 5 iskonto yapmayı taahhüettiğini Umum Müdürlüğe bildirmiştir.

Bu talebe Umum Müdürlük müspet cevap vermiş ve taahhüde uyularak nakliyat yapılmıştır.

Ancak mukavele şahsi dosyalarda saklandığından risturn tahsili için idare henüz harekete geçebilmiştir.

c) Ticaret Dairesi Müdürlüğü :

1952 yılında 31 memurun vazife gördüğü Ticaret Dairesi, 1953 yılında, Ofisin inkişafına muvazi olarak akar yakıt, madenî yağ, satış ve organizasyon, nakliyat ve sigorta şubeleri adlarıyla 4 şubeye ayrılmıştır.

Bu şubelerde halen 48 memur vazife görmektedir.

Ofisin en hareketli şubelerinden biri olan Ticaret Dairesinde :

- a) Akar yakıt ve madenî yağ mubayaalarına,
- b) Akar yakıt ve madenî yağ satışlarına,
- c) Acentelerin Ofisle olan münasebetlerine,
- ç) Acentelere açılan kredilere,
- d) Nakliyat ve sigorta muamelâtına,

mütaallik mevzularla alâkalı bellibaşlı işler görülmektedir.

1. Fireler,

a) Tank fireleri :

Petrol Ofisinin en mühim vazifelerinden birini, halk ve Millî Savunma ihtiyaçlarını karşılamak üzere yurda ithal olunan, akar yakıt ile madenî yağların bölgelerde depolama, muhafaza ve tevzi işleri teşkil etmektedir.

Akar yakıtın tanklara doldurulmasından sevki anına kadar zuhur edecek noksan ve fazlalıkların mahallinde tesbit ve tevsiki için, (tetkikatımız tarihi olan Kasım 1953 e kadar) çeşitli sebeplere, iklim şeraitine ve teknik esaslara göre bir talimatnamenin henüz yapılmadığı müşahade edilmiştir.

Bu itibarla Ofisin elyevm tatbik ettiği fire tesbit mevzuunun bir esasa istinadettirilmesinin münasip olacağını belirtmek isteriz.

b) Fire emsalleri :

1952 yılında Umum Müdürlük, gazhane, depo, yol, aktarma ve lehimlerde hâsıl olacak zayıatla alâkalı kilometre ve deniz mili esaslarına göre bâzı fire emsali kabul etmiştir.

Bir kısım Şark vilâyetleri acente ve bâyileri mütaaddit vasıta değiştirerek istihlâk mahallerine sevk edilen akar yakıtta zuhur eden zayıatın bahis mevzuu emsallere tekabül etmemekte olduğunu, ileri sürmektedirler.

Mahal ve nakil şeraiti icaplarına göre bu fire emsallerinin yeni baştan ele alınarak bir kere daha tetkik edilmesinin yerinde olacağına işaret etmek isteriz.

2. Alacak takipleri :

Ofisin resmî daire, müessese ve şirketlerle olan borçlu ve alacaklı durumu hakkında satış şubesinde her an tetkika âmade bir kaydın mevcudiyetine rastlanamamaktadır.

Her ne kadar muhasebeye, borçlu ve alacaklı bir hesap mevcut ise de, faturalar muhasebeye geç intikal ettiğinden borç miktarı günü gününe tesbit edilmemektedir.

Bu durum karşısında şubede bir alacak takip usulünün ihdası lüzumuna işaret etmeyi yerinde buluruz.

3. Belediyelere alınan resim ve vergi :

5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 30 ncu maddesine göre, belediye encümenlerince tâyin edilip mahallerinde alınmakta olan İstihlâk Resmi ve Asker Ailelerine Yardım Vergisi belediyelere varidat temini ve mahallî ihtiyaç mevzuları itibariyle bir vahdet arz etmemektedir.

Bu itibarla yurdun muhtelif yerlerinde satılan akar yakıt fiyatlarında da bir birlik tesis edilememektedir.

Ordu birliklerine verilen akar yakıt ise bu vergiden muaf tutulmuş olmasına rağmen mahallî acentalar tarafından bâzı birliklere verilenlerden belediyelere İstihlâk Resmi ve Asker Ailelerine Yardım Vergisi talebedilmekte ve binnetice bu mevzu ihtilâflara vesile teşkil etmektedir.

Bu resim ve verginin de akar yakıtın yurda ithali sırasında alınmakta olan diğer vergilerde olduğu gibi gümrüklerce muayyen bir esas dâhilinde alınarak bilâhara belediyelere dağıtılması suretiyle bir muameleye tâbi tutulması takdirinde yurt içi akar yakıt fiyatlarının bir vahdet altına alınması mümkün olacaktır.

4. Mıntaka acentalıkları :

Ana ve tâli depoların hemen civarındaki istihlâk bölgelerinde kurulmuş veya kurulacak olan perakende satış yerlerinin ikmallerini doğrudan doğruya bu depolardan yapmak ve aradaki acenta kârından bir miktarını perakendecilere terk etmek suretiyle fiyatların bir miktar daha düşürülmesi imkânı üzerinde durulması temenniye şayan görülmektedir.

Bölgelere, uzak mahallere yapılan sevkiyatta umumi masraflara yapılan ilâve, o mahal acentalarına verilen kârların inzimamiyle akar yakıt fiyatları bir hayli artmaktadır. Bu durum mütaaddit şikâyetlere yol açmaktadır.

Geniş bir mntakayı kaplıyan büyük istihlâk merkezlerinde bölge acenteliği ihdası eihetine gidilmişse de buralarda bölge acentelikleri mi yoksa nispeten küçük satış çevresi olan acenteliklerin mi yurt ve müessese menfaatine daha uygun olacağı hususunda alâkahlarla katî bir fikir serd edilmektedir.

Ofise satış imkânları göz önünde bulundurularak yaptırılacak tetkikat sonunda alınacak neticelere göre küçük veya büyük satış çevreli mntaka acenteliklerden birinin ihdası hakkında bir karara varılması temenniye şayan görülmektedir.

5. Mukaveleler :

Acente ve müstakil bâyilerle yapılan mukavelelerin tek taraflı olduğu görülmektedir.

Tek taraflı bir mukaveleye bağlı olan acenteler veya müstakil bâyiler, yalnız Ofisin vermiş olduğu malzeme ve vasıtanın kullanılması suretiyle faaliyette bulunmaktadırlar.

Birkaç büyük acente müstesna diğerleri şahsan bir masraf ihtiyar ederek kendi malzemeleriyle faaliyette bulunmaları eihetine yanaşmadıkları anlaşılmaktadır.

Bu sebeple, tek taraflı mukavelelerden ziyade gerek Ofise ve gerek acentelere vazife ve mükellefiyetler tahmil eden ve Ofisin satış seviyesini yükseltecek hükümleri ihtiva eden bir mukavele statüsünün tatbik mevkiine konulması lüzumlu görülmektedir.

6. Gazhanelerdeki akar yakıtlar :

Acente veya müstakil bâyilerin siparişleri üzerine bölgelere bunlar namına mahallî belediye gazhanelerine akar yakıt sevk edilmektedir.

Akar yakıtın bedelleri Ziraat Bankasına yatırıldıķça gazhanelerdeki bu stoklardan acentelere verilmektedir.

Bâzı acente ve bâyiler adına belediye gazhanelerinde stok olarak bekletilen akar yakıtın miktarı mahallî ihtiyacın fevkinde bulunmaktadır.

Acenteler emrinde, belediye gazhanelerindeki akar yakıtların mevcudiyetini merkezden takibedecek bir usulün ihdası takdirinde buralarda sebepsiz olarak bekletilen emtia daha lüzumlu yerlere tahsis edilebilecektir.

Bu suretle Ofis her acente ve bâyie ait talebin sıhhat derecesini salâhiyetle kontrol etme imkânına da mâlik olacaktır.

7. Akar yakıt sevkiyatı :

Son yıllarda memlekette artan akar yakıt sarfiyatı dolayısıyla yurdun muhtelif bölgelerine, gelişmekte olan iktisadi durum muvacehesinde, demiryolu ile veya Ofis kamyonlarıyla yeter derecede sevkiyatın yapılmasına imkân hâsıl olamamakta ve raporumuzun çeşitli işletmeler bahsinde görüldüğü veçhile Ofise bir hayli malî külfet de tahmil etmektedir.

Bu sebeple yurdun geniş istihlâk bölgelerine, ana depolardan memlekette faaliyette bulunan ecnebi akar yakıt şirketleriyle müştereken döşenmesi düşünülen büro (Pipe Line) ile akar yakıt nakliyatının yapılması için derpiş edilen projenin tahakkukunu temenniye değer görmekteyiz.

7. Tesisler ve Malzeme Müdürlüğü :

Tesisler ve malzeme şubesi, akar yakıtın sevkiyat ve muhafazasına mütaallik ve bunlara müteferri her türlü işlerle malzemenin temini ve tesisatın sağlanması ve bunların tamir ve ıslahı ile alakadar olmaktadır.

Bu sebeple Ofise lüzumlu malzemenin sipariş ve ihale işleri bu şubenin başlıca vazifeleri meyânında bulunmaktadır.

1952 yılında 10 memurla çalışan bu şube 1953 yılında 20 memurla çalışmaya başlamış ve aynı yılın son günlerinde de iş hacminin inkişafına uygun olarak :

1. Tesisat ve bakım,
2. İnşaat ve Bakım,
3. Malzeme Müdürlüğü,

namı altında 3 kısma ayrılmıştır.

1. Malzeme temini ve inşaat işleri :

1952 yılı zarfında Ofis teşkilâtınca ihtiyaçların zamanında hesap ve tesbitinin yapılmaması ve Umum Müdürlükçe de mubayaası gereken ihtiyaç madde ve malzemesinin zamanında temin edilememiş bulunması bâzı şikâyetlerin tahaddüsüne vesile teşkil etmiştir.

Malzeme stokunun merkezden takibedilememesi neticesinde hâsıl olan bu durumun süratle izalesi cihetine gidilmesi ve malzeme stoklarının yakinen takibedilmesine mütaallik bir usulün de vaz'edilmesi lüzumlu görülmektedir.

Önceden malzemenin evsaf ve miktarı ayarlanmadan girişilen mubayaa ve ihalelerde ofis menfaatleri haleldar olmaktadır.

Ofis tarafından yaptırılmakta olan bâzı büyük inşaat işlerinin temel zemini ve statik hesapları yapılmadan inşaata geçildiği görülmektedir. Ofisçe bu kabil büyük inşaat işlerinin gösterdiği ve göstereceği hususiyetleri evvelden salâhiyetle tedvir ve kontrol edebilecek kalifiye elemanların teminini mütaakıp harekete geçilmesi temenniye değer görülmektedir.

Bu arada, Umum Müdürlüğe bağlı bir Muayene ve Tesellüm Komisyonunun kurulması suretiyle mubayaa olunan emtianın bu komisyon tarafından muayene ve tesellüm edilmesi cihetine gidilmesinde de fayda mülâhaza edilmektedir.

a) 27 . VIII . 1952 tarih ve 1 No. lu satınalma Kararıyla yurt dışından mubayaa edilen 5 bin aded varilin galvanize mütaallik şartlarını ihtiva eden 10 neu maddesinde bir bidonun ikiye katlanmasıdan sonra katın tekrar eski haline getirilmesinde galvaniz tabakasının bükülmeye gelir şekilde olacağı ve galvaniz imalının Alman Din'ine uygun olacağı kayıttır.

Galvaniz muayenesini ofis namına yapan Veritas firması ise (Müşteri tecrübelerin Alman Din Nizamnamesine göre yapılmasını istemekte, ancak; Din Nizamnamesi müşterinin şartnamesinde gösterilen fennî şartları haiz olmadığından) tecrübelerin müşterinin istediği gibi yapıldığını bildirmiştir. Bunun üzerine Ofis Umum Müdürlüğünce teşkil edilen bir heyet marifetiyle fennî şartnamenin 10 neu maddesiyle Veritas firmasının muayene neticesinde tanzim edilen raporun telifi suretiyle galvanizli varillerin kabulü cihetine gidildiği görülmüştür.

b) 14 . VIII . 1952 günlü ve 592 sayılı Kararla Umum Müdürlük Kurulu, Ankara - İstanbul yolunun 13 neu kilometresinde bir servis istasyonunun inşasını karar altına almıştır.

İstasyonun bina ve müstemilâtı hazırlanmış olan 37 270,92 liralık birinci keşif dâhilinde % 5,51 tenzilâtla mütaahhidine ihale edilmiştir.

İnşaatın seyri esnasında 1 nei keşif dâhilinde bu inşaatın bitirilemeyeceği anlaşılmış ve 35 000 liralık ikinci keşif yapılmış ve aynı mütaahhidine tevdi olunmuştur.

Servis istasyonu suyunun temini için avanprojede açılması düşünülmüş olan kuyudan su çıkmadığından başka bir mahalde kuyu açılmıştır. Oraya bir tulumba dairesinin yapılması, şose ile istasyon binası arasındaki çamur sahanın stabilize malzeme ile kapatılması için 9 629,41 liralık başka bir keşifle bu işin aynı mütaahhide yaptırılması uygun görülmüştür.

Bilâhara istasyona ihata duvarı çevrilmesi etraftaki fazla toprakların hafri ve nakli, binanın dış yağlı boya ve reklâm levhası da, mukavele şartlarına tâbi tutulmadan ayrıca yaptırılmıştır. 31.VIII.1953 tarihinde mezkûr servis istasyonu inşaat ve müstemilâtı için (İşletme tesisatı, tank, pompa, jeneratör, su tulumbası, su tankı hariç) 93 738,34 liranın harcandığı anlaşılmıştır.

2. Tanklar :

Mezkûr müdürlüğün akar yakıt muhafaza ve depolarına mütaallik 1952 yılı faaliyetine gelince :

1952 yılı nihayetine kadar memleketin muhtelif bölgelerinde gerek Petrol Ofisi tarafından tesis edilmiş olan ve gerekse Ofisce emaneten kullanılan ana ve tâli depolarla askerî hava meydanları ikmal depolarının buldukları mahalleri buralardaki yerüstü ve yeraltı akar yakıt tanklarının aded ve istiap hacimlerini gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

Tankların bulunduğu yer	Yerüstü		Yeraltı		Yekûn	
	Beherinin hacmı Ad.	M ³	Beherinin hacmı Ad.	M ³	Umumi hacmı Ad.	M ³
Adana	4	195			4	780
Afyon	4	166			—	—
»	1	66	1	50	6	780
Balıkesir	4	332			—	—
»	1	1 034	1	50	6	2 412
Bandırma			2	70	—	—
»			4	60	—	—
»			2	35	8	450
B. Köprü			1	35	1	35
Ceyhan	4	208			4	832
Çubuklu	5	500			—	—
»	3	750			—	—
»	2	400			—	—
»	5	80			15	5 950
Diyarbakır	—	—	16	50	16	800
Erzincan	—	—	6	35	6	210
Eskişehir	3	160	—	—	3	480
Gaziemir	—	—	3	35	3	105
Frengülüs	—	—	4	50	4	200
Güvercin	1	380	—	—	—	—
»	2	270	—	—	3	920
İskenderun	1	440	—	—	—	—
»	2	880	—	—	—	—
»	1	3 420	—	—	—	—
»	2	4 800	—	—	—	—
»	4	3 700	—	—	—	—
»	3	7 500	—	—	13	52 520

Tankların bulunduğu yer	Yerüstü		Yeraltı		Yekûn	
	Beherinin hacmı Ad.	M ³	Beherinin hacmı Ad.	M ³	Umumi hacmı Ad.	M ³
İzmir	4	5 000	—	—	—	—
»	2	4 800	—	—	—	—
İzmir	2	780	—	—	—	—
»	6	180	—	—	14	32 240
İzmit	11	1 020	—	—	—	—
»	2	7 100	—	—	—	—
»	6	7 500	—	—	—	—
»	1	340	—	—	—	—
»	1	500	—	—	21	71 260
Konya	3	150	—	—	—	—
»	6	50	1	50	10	800
Kuruçeşme	—	—	5	54	5	270
Malatya	1	15	—	—	1	15
Hacıbayram	4	150	—	—	—	—
»	2	50	—	—	6	700
Yeşilköy	—	—	3	270	—	—
»	—	—	1	70	4	880
Söke	—	—	3	50	3	150
	103	169 539	53	3 250	156	172 789

1952 yılı nihayetinde 171 489 M³ hacmında olan akar yakıt tankları kapasitesi 1953 yılı içerisinde 1 300 M³ bir fazlalık kaydederek 172 789 M³ e ulaşmış bulunmaktadır.

3. Yangına karşı alınan tedbir :

Ofisin dört bölgesindeki akar yakıt depolarında mevcut tanklarla sair inşaat ve tesislerin, Vekiller Heyetince 15 . II . 1952 tarih 3/15556 sayılı Kararname ile kabul edilen (parlayıcı ve patlayıcı tehlikeli ve zararlı maddelerle çalışan iş yerlerinde alınacak tedbirler hakkındaki) Nizamnamenin 12 - 38 nci maddelerinde bahis mevzuu edilen yangına karşı alınması icabeden tedbirin (tetkikatımız tarihi olan 1953 yılı sonunda) henüz yeni alınmakta olduğu görülmüştür.

Nizamname esaslarının bölge ve depolarda süratle tatbik mevkiine konulması mevzuu üzerinde dıfulmasını ehemmiyetle belirtmek isteriz.

8. Hukuk Müşavirliği :

1952 yılında bu şubenin işleri 4 kişi tarafından tedvir edilmiş bulunmaktadır.

Hukuk müşavirliğinin belli başlı vazifeleri meyanında bulunan mukavele tetkik işinin bu şubeye muntazaman yaptırılmadığı anlaşılmaktadır.

Son zamanlarda taahhüdünü ifa edemediğinden feshi cihetine gidilip alacağın tahsili için mahkemeye müracaat edilmesine zaruret hâsıl olan, 33 sefere raci yerli bir armatörle ilk zamanda teminattan mahrum bir şekilde tanzim olunan akar yakıt mukavelesi bunun bâriz misalini teşkil etmektedir.

Mukavele ahkâmının armatöre tatbik edilmemesi yüzünden Ofis menfaatleri haleldar olmuştur. Mukavelenin bu eksikliği ek bir mukavele ile bilâhara izale edilmiştir.

Bu itibarla gerek armatörlerle ve gerekse diğer şahıslarla Ofis idarecilerinin varmış oldukları anlaşmalardaki esaslar hakkında Hukuk Müşavirliğinin mütalâasının alınması ve bilâhara mukavelenin tanzim edilmesi üzerinde Umum Müdürlükçe ehemmiyetle dıfulmasını tavsiyeye şayan görmekteyiz.

f) İş programı ve bütçe :

1. İş programı :

En geç kasım ayı sonunda Ekonomi ve Ticaret Vekâletinde bulundurulması icabeden 1952 yılı iş programı Ofişçe ancak senenin ikinci yarısından sonra tanzim ve ikmal edilebilmiştir.

Bu müddet zarfında alınan ve satılan akar yakıt ile malzeme ve tesislerin, çeşitli ana mevzuların Ofişçe şahsi görüşlere göre idare edilmiş oldukları müşahede edilmiştir.

Bütçe, kadro ve iş programlarının behemehal miadında ihzar ve tanzim edilmesi ve Vekâletin tasdikinden geçirildikten sonra tatbik edilmesi icabeder.

Sene içerisinde yapılmasında mutlak surette zaruret hâsıl olan değişikliklerin de yine Vekâletin tasvibinden geçirilmesi cihetine gidilmesi lâzımdır.

Milli Savunmaya ait akar yakıt ihtiyacının hemen tamamını ve halk ihtiyaçlarının da 1/3 ünü temin etmekte olan ve yıllık mubayaa miktarı da yüz milyon lirayı geçen bu müessesenin 1952 yılı nihayetine kadar bir esasa istinadetmeksizin faaliyete devam etmesi mevzuatla kabili telif görülmemektedir.

Yukarda Ofis tarafından tanzim olunduğu belirtilen iş programına nazaran; C. İ. F. fiyat üzerinden 53 070 525 lira değerinde 377 500 ton muhtelif cins akar yakıt ile madenî yağ mubayaa olunacağı tahmin edilmiştir.

Fakat son yıllar zarfında iktisadi ve sosyal hayattaki kalkınma ve bilhassa makinalı ziraatin inkişafı Milli Savunma cihazının motorize edilmesi, yurt içerisinde akar yakıt sarfiyatının çoğalmasını intacetmiştir.

Bu itibarla 1952 yılı iş programında derpiş olunan rakamlara nazaran, Ofis aynı yıl zarfında, 22 842 ton fazlasıyla C. İ. F. bedeli 60 200 810,53 liraya ulaşan 400 342 239 ton çeşitli akar yakıt ile madenî yağı doğrudan doğruya yurda ithal etmiştir. Ayrıca, memleket dâhilinde faaliyette bulunan rakip petrol şirketleri ithalâtından da transfer suretiyle alınan 21 106 404 ton akar yakıtla birlikte 1952 yılı mubayaa yekûnunun 421 448 643 tona ve cif bedelinin de 62 888 310,26 liraya ulaştığı müşahede edilmiştir.

Bu mubayaaalara karşılık iş programında 119 299 763 liraya satılacağı tahmin olunan 375 200 ton çeşitli akar yakıt ile madenî yağ mukabil 133 863 184,40 lira değerinde 322 704 457 ton petrol miktarları satılmış ve bu satışlardan tahassul edeceği düşünülen 6 852 527 liraya mukabil 8 664 488,31 lira kâr elde edildiği görülmüştür.

İş programına nazaran, ithalât ve satışlarda görülen bu artışların sebebi olarak son yıllar zarfında iktisadi ve sosyal hayattaki kalkınma, bilhassa makinalı ziraatin inkişafı ve Milli Savunma birliklerinin motorize edilmesi gösterilebilir.

g) Bütçe :

Petrol Ofisinin 1952 yılı unumi idare masrafları, geçen seneki fiilî sarfiyata nazaran 761 024 lira fazlasıyla 4 766 667 lira olarak tahmin edilmiştir.

Ayrıca malzeme ve demirbaş mubayaaasıyla tesis, tevsi ve inşaat işlerine mütaallik gider tahmini de 1 846 084 liradır.

Son senelerde Ofiste iş hacminin süratle inkişaf etmesi üzerine çalışan personel adedinde de fazlalık kaydedilmiştir. Bu sebeple 1952 yılı için K/863 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla Ofise 840 adedlik bir kadro tahsis olunmuştur. 1952 yılı nihayetinde Ofis teşkilâtında istihdam olunan yevmiyelerin adedi 54 olarak tesbit edilmiş ve bunlara aynı yıl içerisinde ödenen yevmiye tutarı da 364 662,51 liraya baliğ olmuştur.

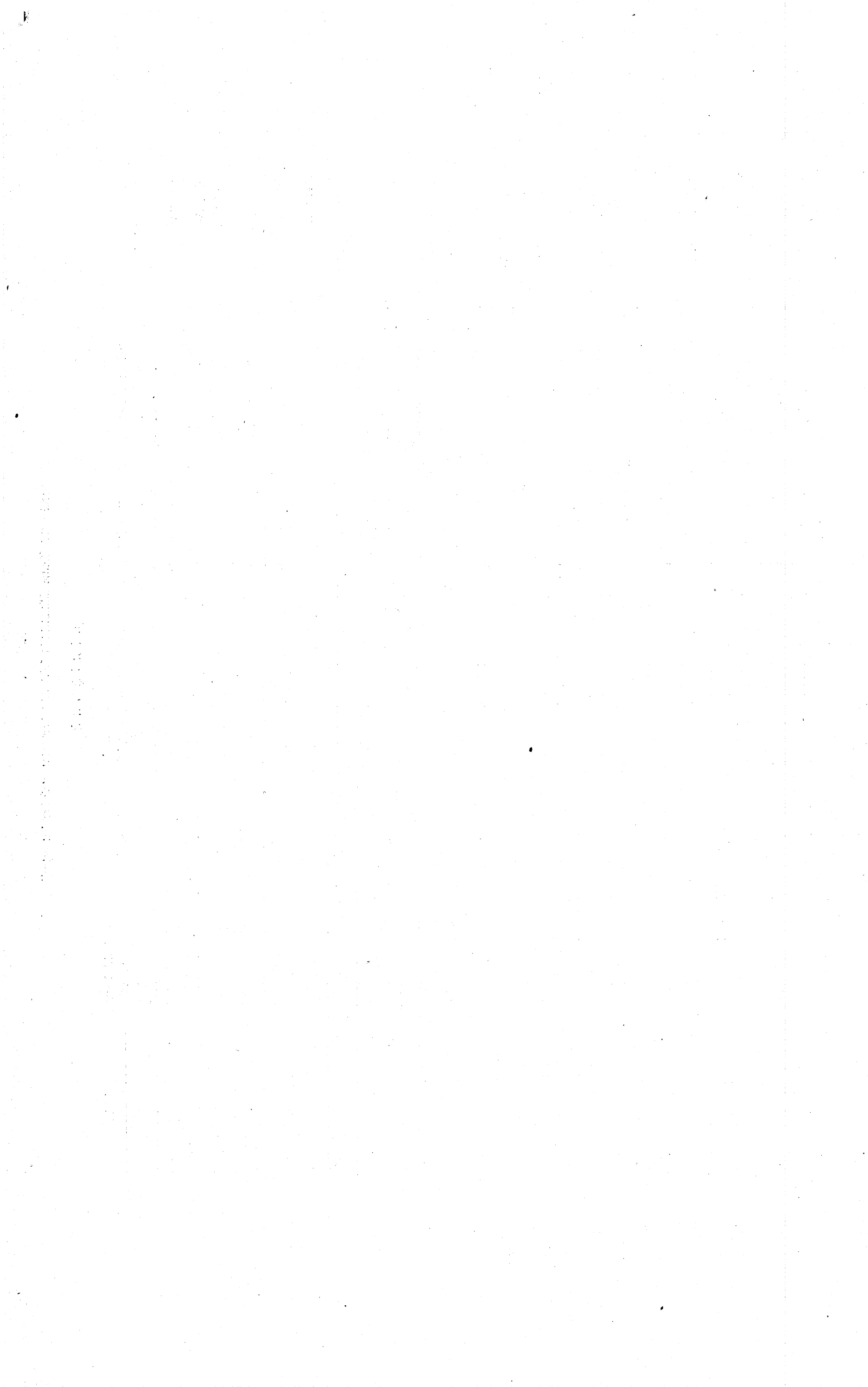
Petrol Ofisi Umum Müdürlüğü 1952 yılı akar yakıt stok hareket cetveli

(G İ R İ Ş L E R)

Cinsi	1951 den devir		1951 emtiaları (—)		1952 mubayaaları (C.I.F.)		Transferler		1952 emtia masrafları	Yekûn	
	Kg.	Lira	Kg.	Lira	Kg.	Lira	Kg.	Lira	Lira	Kg.	Lira
Oto benzini	7.345.234	1.491.657,12	4.065.676	2.007.439,88	126.660.857	17.516.249,43	4.322.281	577.478,35	52.381.805,63	134.262.696	69.959.750,65
Benzol	294.947	126.927,49			943.663	198.323,19				1.238.610	325.250,68
Gaz yağı	3.375.756	1.115.167,31	540.824	120.472,18	59.340.606	6.871.100,63	2.813.555	331.099,15	11.296.625,03	70.289.093	19.493.519,94
Motorin	4.855.817	602.559,26	781.830	162.273,49	106.248.979	11.293.185,32	12.085.572	1.265.693,—	15.447.722,28	122.408.538	28.446.886,37
Yekûn	21.171.754	3.336.311,18	5.388.330	2.290.185,55	293.194.105	35.878.858,57	19.221.408	2.174.270,50	79.126.152,94	328.198.937	118.225.407,64
Tayyare benzini	8.273.160	2.312.906,22	4.570.236	1.162.611,14	21.013.849	5.158.530,73	1.884.996	513.229,23	527.433,90	26.601.769	7.349.488,94
Jet yakıtı					14.946.146	1.888.756,28			13.277,88	14.946.146	1.875.478,40
Mazot, D. Oil	9.610.701	755.750,—			43.108.174	3.528.864,03			4.634.526,25	52.718.875	8.919.140,28
Yekûn	17.883.861	3.068.656,22	4.570.236	1.162.611,14	79.068.169	10.576.151,04	1.884.996	513.229,23	5.148.682,27	94.266.790	18.144.107,62
Madenî yağ	11.723.852	7.497.478,69	60.604	37.356,54	28.079.965	13.745.800,92			4.131.376,11	39.743.213	25.337.299,18
Umumi yekûn	50.779.467	13.902.446,09	10.019.170	3.490.153,23	400.342.239	60.200.810,53	21.106.404	2.687.499,73	88.406.211,32	462.208.940	161.706.814,44

(Ç I K İ Ş L A R)

Cinsi	1952 satışları		Kârlar (—) Lira	Transferler		F i r e l e r		Şirketlere Kg.	Güm. Teslimat Lira	1953 e devir		1952 emanet (—)		Yekûn	
	Kg.	Lira		Kg.	Lira	Kg.	Lira			Kg.	Lira	Kg.	Lira	Kg.	Lira
Oto benzini	107.559.605	64.894.136,50	3.567.017,46	6.355.339	879.953,88	50.810	24.430,30	13.552.342	6.478.019,48	10.979.575	2.324.104,79	4.234.975	1.073.866,84	134.262.696	69.959.750,65
Benzol	991.934	250.185,11								246.676	75.065,57			1.228.610	325.250,68
Gaz yağı	44.311.418	15.673.774,49	1.328.941,60	6.240.375	743.651,23	42.404	11.061,93	10.976.871	3.080.074,90	9.019.348	1.398.358,62	301.323	84.459,63	70.289.093	19.493.519,94
Motorin	89.268.669	26.006.472,77	2.330.617,49	12.620.391	1.345.109,90	50.750	11.496,39	9.528.920	2.535.316,64	12.467.705	1.448.940,20	1.527.897	569.832,04	122.408.538	28.446.886,37
Yekûn	242.131.626	106.824.568,87	7.226.576,55	25.216.105	2.968.715,01	143.964	46.978,62	34.058.133	12.093.411,02	32.713.304	5.246.469,18	6.064.195	1.728.158,51	328.198.937	118.225.407,64
Tayyare benzini	5.402.985	2.222.208,29	173.312,55	8.348.456	1.950.190,97	492.910	274.748,27			13.470.845	3.335.749,39	1.113.427	260.095,43	26.601.769	7.349.488,94
Jet yakıtı	8.967.111	1.155.968,67	37.763,76							13.460.883	1.704.871,98	7.481.848	947.598,49	14.946.146	1.875.478,40
Mazot, D. Oil	48.353.685	9.007.510,68	443.127,17			362.770	46.603,59			4.002.420	309.153,18			52.718.875	8.919.140,28
Yekûn	62.723.781	12.385.687,64	654.203,48	8.348.456	1.950.190,97	855.680	320.351,86			30.934.148	5.349.774,55	8.595.275	1.207.693,92	94.266.790	18.144.107,62
Madenî yağ	17.349.050	14.652.927,89	783.708,28							21.894.163	11.468.079,57			39.743.213	25.337.299,18
Umumi yekûn	322.704.457	133.863.184,40	8.664.488,31	33.564.561	4.918.905,98	999.644	367.330,48	34.058.133	12.093.411,02	85.541.615	22.064.323,30	14.659.470	2.935.852,43	462.208.940	161.706.814,44

H) İşletme faaliyetleri :

1. Mubayaa ve stoklar :

Millî Savunma birliklerinde gün geçtikçe daha fazla motorlu vesaitin kullanılması, zirai istih-sal fiyatlarının müstahsılı tatmin edici seviyede tutulması sebebiyle makinalı ziraat her yıl bir miktar daha gelişmiş ve bu durum yurt içerisinde akar yakıt ile madenî yağ istihlâkinin çoğalma-sını intacetmiştir.

1952 yılında, geçmiş yıllarda olduğu gibi, Ofis akar yakıt ile madenî yağların kısmı mühimmi-ni doğrudan doğruya dış memleketlerden ithal etmiş ve cüzi bir kısmını yurt içinde faaliyette bu-lunan yabancı şirketlerden transfer suretiyle temin ederek halk ve Millî Savunma ihtiyaçlarını sağlamıştır.

Geçen seneden devren gelen, 1952 yılı zarfında mubayaa olunan, transfer suretiyle şirketler-den alınan ve şirketlere verilen, satılan, mütaakıp yıla devredilen akar yakıt ile madenî yağları, miktar ve kıymet itibariyle, gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

Bu tabloya nazaran, Ofisin 1951 yılından devren gelen 13 902 446,09 lira değerinde 50 779 467 kilo çeşitli akar yakıt ile madenî yağ stoku bulunduğu görülmektedir.

Bu stokun 3 490 153,23 lira kıymetinde 10 019 170 kiloluk kısmı ciheti askeriyeğe satılıp yıl sonunda birliklerce henüz tesellümü yapılmamış olan Ofis nezdindeki emanet emtiayı teşkil etmektedir.

Bahis mevzuu emanet emtianın aktifte ayrı bir hesapta gösterilmesi zaruretine işaret etmeyi yerinde buluruz.

Tetkik mevzuumuzu teşkil eden 1952 yılı zarfında Ofis C. İ. F. kıymeti 60 200 810,53 liraya bağlı olan 400 342 239 kilo çeşitli akar yakıt ile madenî yağ mubayaa etmiştir. Bu emtia için gümrük resmi, ardiye ücreti, dahilî nakliye, akıntı ve fire karşılıkları istihlâk resmi ve saire gibi 88 406 211,32 liralık masraf yapmıştır.

Diğer taraftan Ofis aynı yıl zarfında memleket dâhilindeki akar yakıt işleriyle ilgili diğer petrol şirketlerinden cif bedel üzerinden 2 687 499,73 lira değerinde 21 106 404 kilo muhtelif cins petrolü transfer suretiyle devren almıştır.

Buna mukabil mezkûr yıl içerisinde Ofis 322 704 457 kilo sikletindeki muhtelif cins akar yakıt ile madenî yağları 133 863 184,40 liraya satmış ve bu satışlar neticesinde 8 664 488,31 liralık kâr elde etmiştir.

C. İ. F. bedel üzerinden 4 918 905,98 lira tutarında 33 564 561 kilo akar yakıt transfer suretiyle 12 093 411,02 lira değerinde 34 058 133 kilo çeşitli akar yakıtı da gümrüklü ana depo maliyet tutarı üzerinden petrol şirketlerine devren teslim etmiştir.

Bu hareket neticesinde, ana depodan satış anına kadar geçen müddet zarfında Ofis depolarında mevcut bilûmum benzin, gaz, motorin, mazot ve dizeloilden 367 330,48 lira değerinde 999 644 kilo fire zuhur etmiştir. Bu vesile ile fire mevzuu üzerinde durulmasını bir defa daha belirtmekte fayda mülâhaza etmekteyiz.

1952 yılı sonunda, Ofis depolarında 22 064 323,30 lira değerinde 85 541 615 kilo akar yakıt ile madenî yağ bulunmaktadır.

Bu stokun 2 935 852,43 lira kıymetinde 14 659 470 kiloluk kısmı ciheti askeriyeğe satılıp birliklerce tesellüm edilmemiş emanet emtiadır.

Ofisin kuruluş tarihi olan 1941 ilâ 1952 yılları zarfında Ofis ile yurt içerisinde çalışmakta olan petrol şirketleri tarafından ithal olunan ve satılan akar yakıt ile madenî yağları miktar itibariyle gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

Seneler	İthal olunan akar yakıt (1000 ton olarak)			Satılan akar yakıt (1000 ton olarak)		
	Şirketler	Petrol Ofisi	Yekûn	Şirketler	Petrol Ofisi	Yekûn
1941	134,1	—	134,1	126,5	14,5	141,0
1942	91,1	—	91,1	86,0	29,5	115,5
1943	131,0	2,3	133,3	90,6	24,4	115,0
1944	132,1	8	132,9	105,5	32,5	138,0
1945	160,2	5	160,7	122,9	43,1	166,0
1946	167,4	53,7	221,1	177,7	50,3	228,0
1947	175,5	95,4	270,9	192,1	79,1	271,2
1948	247,9	190,4	438,3	229,0	118,8	247,8
1949	299,0	159,5	458,5	268,0	162,4	430,4
1950	258,9	192,7	451,6	304,5	197,8	502,3
1951	388,0	271,9	659,9	385,1	267,9	653,0
1952	518,1	396,5	914,6	490,7	363,6	854,3

Not : Bu tablodaki rakamlar Ticaret Şubesinin istatistik kayıtlarından alınmıştır.

Diğer taraftan, Ofisin akar yakıt ile madenî yağ mubayaaalarından başka, kuruluş gayesiyle

İlgili ticaretin mütemmim cüz'ünü teşkil eden levha teneke ve muhtelif kâblar ile çeşitli malzeme alımları da bulunmaktadır.

Geçen seneden 1952 yılına 3 385 969,47 lira kıymetinde bir malzeme stokunun devrettiği ve 1952 yılı zarfında da Ofis teşkilâtınca 4 978 433,59 lira değerinde muhtelif cins malzeme mubayatında bulunduğu anlaşılmıştır. Ancak Ofiste malzeme mubayaa hesabı tutulmamış olması dolayısıyla mubayaaların muhasebe kayıtlarından tesbiti mümkün olamamıştır.

Badema muhasebe kayıtlarında bir malzeme mubayaa hesabının tesisi lüzumunu bir defa daha belirtmekte fayda mülâhaza etmekteyiz.

Ambarlarda malzeme cinslerine göre tasniflerin yapılmamış olması dolayısıyla depolardaki mevcut malzemenin cins ve nevelerinin neçlerden ibaret bulunduğu tesbitine imkân hâsıl olamamaktadır.

Bu itibarla ambar mevzuu üzerinde hassasiyetle durulmasını ve bu hususla ilgili talimatnamenin bir an evvel çıkarılmasını temenniye değer görmekteyiz.

Yıl sonunda Ofis depolarında mevcut bilûmum emtianın bilfiil sayılarak veya tartılarak sayımlarının yapılması ve neticede zuhur edecek noksan ve fazlalıkların da muhasebe kayıtlarına intikal ettirilmesi gerekirken bâzı depolarda bu lâzime yerine getirilmemiştir. Buralarda kayıtlara göre yıl sonu envanter cetvellerinin tanzim edilmiş olduğu anlaşılmıştır.

Badema sayımların sadece bir formalite icabı olarak değil, fiilen ifa etmek suretiyle yapılmasını belirtmekte fayda mülâhaza etmekteyiz.

1953 yılına 11,5 milyon liraya yakın çeşitli madenî yağ stokunun devredildiği müşahede edilmiştir.

Senelerden beri devren gelen bir kısım madenî yağ stoklarının elden çıkarılmadıkları ve bâzı Ofis depolarında senelik istihlâkin fevkinde madenî yağ stokunun vücuda getirilmiş olduğu anlaşılmaktadır.

1952 yılı zarfında, madenî yağ satışlarından 783 708,23 lira kâr tahassul etmiş olduğu görülmüştür.

Halbuki bu kârın, 11,5 milyon lira tutarındaki madenî yağ stokuna isabet eden senelik kredi faizini dahi karşılamıya kifayet etmediği anlaşılmaktadır. Bu husus göz önünde bulundurularak madenî yağ satışlarından müspet bir netice almak maksadiyle gereken çarelere tevessül edilmesini kaydetmekte fayda görmekteyiz.

Ofis eski senelerden müdevver madenî yağ stokunun tam mevcudunu tesbit etmek gayesiyle aylardan beri devam edegelmekte olan bir sayım yapılmaktadır.

Miktarı ve bedeli henüz tesbit ve tâyin edilemeyen mezkûr madenî yağların piyasaya arz ile satılabilmeleri halen piyasada sürümleri temin olunan madenî yağların evsafına kalbedilmeleriyle mümkün görülmektedir.

Diğer taraftan Ofis zaman zaman piyasada tutulan yağların firmalarını değiştirmektedir.

Son zamanlarda piyasaya yeni arz edilen yağlardan bir kısmı eskilere nispetle bâzı farklar göstermekte olduğundan acenteler ve müşteriler üzerinde menfi tesirler icra etmektedir. Firma değişikliklerinin sık sık yapılması madenî yağ satışlarına da müessir olması dolayısıyla bu gibi değişikliklerde Ofisin hassasiyetle hareket etmesini tavsiyeye şayan buluruz.

2. Satışlar ve neticeleri :

Geçen senelerde olduğu gibi 1952 yılında da, akar yakıt satışları Ekonomi ve Ticaret Vekâleti tarafından tesbit olunan fiyatlar üzerinden yapılmış ve madenî yağ satışları da serbest piyasa fiyatları dâhilinde cereyan etmiştir.

Bâzı resmî devaire karşı, Ofisçe girişilen taahhütlerde de vekâletçe tesbit olunan fiyatlarda yer alan kârdan sarfınazar edilmek suretiyle münakaşalara iştirak edildiği anlaşılmıştır.

Ofisçe karşılanmakta olan Millî Savunmanın akar yakıt ihtiyacı ise, sadece umumi masraf hissesinin petrol maliyet bedeline ilâvesi suretiyle ve müesseseye her hangi bir kâr sağlanmadan karşılanmaktadır.

1952 yılı zarfında 96 bin ton olarak tesbit edilen Millî Savunma Vekâletinin akar yakıt ile ma-

deni yağ ihtiyaclarının karşılanması için yurdun muhtelif mahallerinde depo ve tesisler kurulmaktadır. Buralarda askerî icaplara göre bulundurulacak stokların Ofise tahmil edeceği malî külfet göz önünde bulundurulacak olursa mezkûr vekâletle daha uzun vâdeli anlaşmalara girişmek yerinde olacaktır.

1952 yılı zarfında Ofise yapılan akar yakıt ile madenî yağ satışlarının nev'i, miktarı ve kıymet itibariyle müfredatını ve bu satışlardan elde edilen kârı ve artakalan umumi masraflar hisseleri karşılıklarını gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

Cinsi	Satışlar Kg.	Lira		K.		kâr		Masraf tas.		Kâr ve masraf tas. yekûnu	
		Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.		
Oto benzini	107.559,605	64 894 136	50	1 511 669	60	2 055 347	85	3 567 017	46		
Benzol	991,934	250 185	11	—	—	—	—	—	—	—	—
Gazyađı	44.311,418	15 673 774	49	618 752	40	710 189	20	1 328 941	60		
Motorin	89.268,669	26 006 472	77	1 020 887	—	1 309 730	49	2 330 617	49		
Tayyare benzini	5.402,985	2 222 208	29	—	—	173 312	55	173 312	55		
Jet yakıtı	8.967,111	1 155 968	67	—	—	37 763	76	37 763	76		
Mazot D. Oil	48.353,685	9 007 510	68	228 282	79	214 844	38	443 127	17		
Madenî yağ				385 211	42	398 496	86	783 708	28		
U. yekûn	322.704,457	133 863 184	40	3 764 803	21	4 899 685	10	8 664 488	31		

Bu tabloya nazaran, Ofis 1952 yılında 133 863 184,40 lira değerinde 322 704 457 kilo muhtelif cins akar yakıt ile madenî yağ satmıştır.

Bu satışlar neticesinde, 3 764 803,21 liralık kâr sağlanmış ve bu satışların maliyet unsurları mayanında yer alan umumi masraf hisselerinden, Ofise ihtiyar olunan masrafların daha az oluşları dolayısıyla 4 899 685,10 lira masraf tasarrufu temin edilmiş ve bu suretle satış ve umumi masraf tasarrufu toplamından 8 664 488,31 liralık ekzersiz kârı tahassul etmiştir.

Bu kâr üzerinden 3 086 401,27 lira Gelir Vergisi ödenecektir.

Bu durum karşısında 1952 yılına ait net kâr miktarının ise bilâncoda görüldüğü üzere, 5 578 087,04 liradan ibaret bulunduğu anlaşılır.

3. Çeşitli işletmeler :

a) Teneke fabrikaları :

Geçmiş yıllara ait raporlarımızda da arz edildiği üzere, Ofisin İstanbul, İzmit, İzmir ve İskenderun bölgelerinde, akar yakıt ticaretinin mütemmim bir cüzünü teşkil eden birer teneke fabrikası bulunmaktadır.

İzmir bölgesinde bulunan teneke fabrikası 1952 yılında normal bir çalışma gününde (8 saatte) 10 bin adet, İzmit deposundaki fabrika bir günde (8 saatte) 5 bin adet, Çubuklu ve İskenderun depolarında bulunan fabrikalar ise, aynı müddet zarfında 4'er bin adet teneke imal etmişlerdir.

Yurdun Doğu bölgelerinde istihlâke arz edilen akar yakıtlar ise daha ziyade tenekeli ambalâj içerisinde sevk edilmektedir.

Bu bölgelerin akar yakıt ihtiyacları da İskenderun ile Çubuklu depoları tarafından temin olunmaktadır.

İskenderun bölgesinde mevcut teneke fabrikası tesislerinin eski ve kapasite bakımından da kifayetsiz bulunmasından son yıllar zarfında artan talepleri karşıyamıyacak bir duruma girmiştir.

Bu vaziyet karşısında iki üniteden müteşekkil olup birisi muattal bir halde bulunan İzmir'deki teneke fabrikasından bir ünitesi sökölerek 1952 yılı sonlarına doğru İskenderun'a nakledilmiştir.

Bu nakil keyfiyeti üzerine İskenderun tenekefabrikasının imalât kapasitesi, bölgenin ihtiyacını karşılayacak bir seviyeye ulaşmıştır.

1952 yılı zarfında bölgelerin teneke imalâtını gösterir bir cetvel, bu hususta mukayeseye imkân vermek üzere aşağıya çıkarılmış bulunmaktadır.

Bölgenin adı	İmalât miktarı aded
İskenderun teneke fabrikası	1 087 059
İstanbul Çubuklu »	669 563
İzmir » »	448 483
İzmit » »	290 604
Yekûn	2 495 709

b) Kara nakil vasıtaları :

Geçmiş yıllara ait raporlarımızda da belirtilmiş olduğu veçhile Ofisin görmekte olduğu madenî yağ ve akar yakıt ticaretinin yardımcı bir unsurunu teşkil eden kara nakil vasıtalarını iki grupta mütalâa etmek icabetmektedir.

I - Şehir dâhili, şehir harici akar yakıt ile madenî yağların tevzi işlerini yapan Ofis komyonları,

II - Şehirlerarası akar yakıt sevkiyat işlerini yapan Ofise ait sarnıçlı vagonlar.

1952 yılı sonunda; Ofis teşkilâtında bulunan muhtelif cins kara nakil vasıtaları değerinin geçen seneye nazaran 1 086 093,44 liralık bir artış kaydederek 5 178 061,13 liraya ulaştığı görülmüştür.

Bu paraların 2 563 490,73 liralık kısmını sarnıçlı ve sarnıçsız kamyonlar, hizmet otomobilleri gibi çeşitli nakil vasıtaları ve 2 614 570,40 liralık kısmını da 1952 yılı nihayetinde Ofiste mevcut 136 aded sarnıçlı vagon teşkil etmektedir.

Tetkikatımızın yapıldığı 1953 yılı sonlarına doğru Ofis elinde mevcut bulunan kamyonlara takriben 6,5 milyon liraya yakın bir sermaye yatırmıştır. Her sene bu meblâğın bir miktar daha da artacağı tahmin edilmektedir.

Diğer taraftan 1952 yılı nihayetinde bölgelerdeki kara nakil vasıtaları işletmesinden 473 440,19 lira gibi mühim bir zararın tahassul etmiş olduğu anlaşılmaktadır. Bu zararın

38 180,29 lirası İskenderun

40 183,54 " İzmir

282 525,69 " İzmit

92 550,67 " İstanbul bölgelerinde vâkı olmuştur.

Bu vesile ile geçen seneki raporumuzda temenni edilen hususları aşağıda bir defa daha belirtmekte fayda mülâhaza etmekteyiz.

a) Ofisin kuruluşuna mütedair 103 sayılı Koordinasyon Kararında bahis mevzuu edilen vazifeleri sekteye uğramaması kayıt ve şartıyla acentelerin kendi zatî vasıtalarıyla nakliyatı yapmalarının teşvik edilmesi;

b) Bu cihetin teminine imkân hâsıl olmadığı takdirde ise, Ofise ait kara nakil vasıtalarına daimî olarak iş temin edilmesi ve zarurî ihtiyaç hâsıl olmadıkca da yeniden kamyon mubayaasına tevessül edilmiyerek mevcutlarla nakliyat işlerinin tedvir edilmesi ve nakil vasıtalarının bakım, muhafaza ve revizyonuna âzami surette dikkat ve itina gösterilmesi ve işletme masraflarının mümkün mertebe azaltılması suretiyle zararların önlenmesi mevzuları üzerinde durulması tavsiyeye şayan görülmektedir.

c) Deniz nakil vasıtaları :

Müessesenin iştigal mevzuunu teşkil eden akar yakıt ile madenî yağların sevk ve tevzi işlerini kolaylaştırmak maksadiyle Ofis tarafından bazı deniz nakil vasıtalarının da satın alınmış olduğu geçmiş yıllara ait raporlarımızda açıklanmış idi.

1947 yılı içinde mubayaa edilerek birçok tadil ve ilâvelerden sonra servise giren ve İzmit bölgesine bağlı bulunan petrol I ve petrol II gemileri rantabl çalışmadıklarından dolayı 1952 yılı zarfında elden çıkarılmış ve bunun neticesinde mezkûr yıl nihayetinde Ofise ait deniz nakil vasıtaları kıymetinin bir evvelki yıla nazaran 366 456,57 liralık bir tenezzül kaydederek 821 896,22 liraya düştüğü görülmüştür.

1952 yılı nihayetinde iktisap bedelleri bu miktara inmiş bulunan deniz nakil vasıtalarının 813 869,33 liralık kısmı, İstanbul bölgesine bağlı petrol III gemisi ile 6 aded duba, Can motoru ve ufak teknelerin 4 498,12 liralık kısmı ise İskenderun bölgesine bağlı bir motor ile iki sandalın 3 528,77 lirası da İzmir bölgesine bağlı bir aded motor ile bir sandalın iktisap bedelini teşkil etmektedir.

İstanbul bölgesine bağlı bulunan ve başlıbaşına bir işletme mevzuu teşkil eden deniz nakil vasıtalarına 1952 yılı içinde bölgece :

Lira	K.	
55 264	43	Personel masrafı,
16 087	44	İhrakiye ve akar yakıt,
2 285	56	İhrakiye ve madenî yağ,
70 314	79	Sigorta,
25 043	16	Tamir ve bakım masrafı,
37 289	33	Amortisman,
36 271	29	Muhtelif masraflar,

ki ceman 242 556 liralık çeşitli masraf ihtiyar edilmiş ve mezkûr deniz nakil vasıtalarının aynı yıl zarfında gördükleri işlerin mevcut nakliye rayiçleri üzerinden değerlendirilmeleri neticesinde de, 249 635,13 liralık navlun ücreti tahakkuk etmiş ve mezkûr faaliyet 7 079,13 liralık kârla kapanmıştır.

Deniz nakil vasıtaları işletmesinin daha rantabl bir şekilde çalışabilmesi için bu mevzu üzerinde Ofişçe gereken incelemelerin yapılması işletmeye lüzumlu veçhenin verilmesi lüzumuna işaret etmeyi yerinde buluruz.

Bilânçonun tetkik ve tahlili :

Petrol Ofisi 1952 faaliyet yılı bilânçosu ile kâr ve zarar hesaplarını, müessesenin tâbi bulunduğu 3780 sayılı Millî Korunma Kanunu gereğince hazırlanarak Millî Korunma umumi bilânçosunun zamanında tanzimini teminen en geç mütaakıp yılın ilk üç ayı zarfında M. K. Muhasebe Bürosuna tevdi etmesi icabeder iken bu hususu ancak Ekim ayında yerine getirebilmiştir.

Mütaakıp yıl hesaplarının zamanında tanzim ve tevdi edilebilmelerini teminen gereken tedbirin alınmasına işaret etmek isteriz.

Raporumuzun toplu bakış bölümünde de belirtilmiş olduğu veçhile müessesenin kaydetmiş olduğu âni inkişaf dolayısıyla Ofisin 1952 yılı bilânçosunun yekûnu nâzım hesaplar hariç 1951 yılına nazaran % 45 ve 1950 yılına nazaran da % 100 civarında bir artış kaydedilerek 108 827 096,83 liraya yükselmiş bulunmaktadır.

A) Aktif :

Petrol Ofisi tarafından 31 . XII . 1952 tarihi itibariyle tanzim edilmiş bulunan bilançonun aktifinde yer alan hesaplar bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır :

Aktif	1951 yılı		1952 yılı		Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
1. Muhassas sermaye	2 500 000	00	2 500 000	00	—	—
2. Kasa ve bankalar	881 843	15	2 109 923	31	+	1 228 080 16
3. Borçlular	38 813 371	68	55 173 127	43	+	16 339 755 75
4. Petrol ve müştakları	14 121 029	14	25 579 924	11	+	11 458 894 97
5. Levha teneke	385 497	66	597 613	25	+	212 115 59
6. Malzeme demirbaş ve kop	3 221 655	17	5 086 092	02	+	1 864 436 85
7. Sabit kıymetler	13 843 159	10	14 712 295	99	+	869 136 89
8. Sair aktifler	932 735	46	3 068 120	72	+	2 135 385 26
Yekûn	74 699 291	36	108 827 096	83	+	34 127 805 47
Nâzım hesaplar	4 787 575	41	7 051 432	08	+	2 263 856 67
Umumi yekûn	79 486 866	77	115 878 528	91	+	36 391 662 14

I - Muhassas sermaye olarak görülen 2,5 milyon lira Millî Korunma umumi sermayesinden Ofise sermaye olarak tahsis olunan ve bilançonun pasifinde yer alan meblâğın kontroportisini teşkil etmektedir.

II - Kasa ve Bankalar namı altında yer alan 2 109 923,31 liranın 209 360,71 lirası Ofis teşkilâtının yıl sonu kasa mevcutlarının ve 1 900 562,60 lirası da Ofisin muhtelif bankalar nezdindeki alacaklı cari hesaplarının yıl sonu bakiyelerini ifade etmektedir.

Pasifin tahlili vesilesiyle de arz edileceği veçhile aynı devre sonunda 23 milyon liraya yakın borcu bulunan Ofisin alacaklı cari hesaplarında mümkün olduğu kadar az para bulundurması ödenen faizler bakımından, müessesenin menfaati icabından olduğunu belirtmek isteriz.

III - Borçlular :

Bu hesap geçen seneye nazaran 16 359 755,75 liralık bir fazlalık kaydederek 55 173 127,43 liraya yükselmiş bulunmaktadır.

Bu hesabın müfredatı bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıdaki gibidir :

	1951 yılı		1952 yılı		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Acenteler	3 315 015	84	5 916 102	35	+	2 601 086 51
Müşteriler	16 223 110	82	22 542 293	44	+	6 301 182 62
Şirketler	500 226	45	2 178 944	55	+	1 678 718 10
Akreditifler	3 049 659	85	2 304 415	30	—	745 244 55
Depozitodan borçlular	3 255 383	78	2 534 478	89	—	720 904 89
Muhtelif	5 477 058	00	10 075 257	24	+	4 598 199 24
Akar yakıt fiyat istik. ha.	6 992 916	94	9 589 118	11	+	2 596 201 17
Esham ve tahvilât	—	—	50 517	55	+	50 517 55
Yekûn	38 813 371	68	55 173 127	43	+	16 359 755 73

1. 1951 yılına nazaran 2 601 086,51 lira fazlasiyle 5 916 102,35 liraya yükselmiş bulunan acenteler hesabının 2 milyon liraya yakın kısmı acentelerin kredi suretiyle aldıkları akar yakıt ile madenî yağlardan mütevellit nakit borçlarıdır. Geri kalan kısmı da mahallî ihtiyaçların karşılanması için acenteler emrine belediye gazhanelerine gönderilen ve yıl sonunda henüz çekilmemiş bulunan akar yakıt ile madenî yağlardan acentelerin emirlerine âmade, emtiadan mütevellit borçları göstermektedir.

Acenteler cari hesabında nazarı dikkati celbe den % 80 e yakın artışın başlıca sebebi; 1952 yılında akar yakıt fiyatlarına yapılan % 30 nispetindeki zamdan ve geçen seneye nazaran satışlarda görülen artış ve yeniden ihdas alunan acenteler adedinin fazlaşmış olmasından ileri gelmektedir.

Satılmak üzere acentelere gönderilen ve belediye gazhanelerinde beklemekte olan emtianın acenteler cari hesabından çıkarılarak stoklar hesabında açılacak «gazhaneler nezdindeki emtia» gibi bir tâli hesapta gösterilmesi yerinde olacaktır.

Ana depolardan belediye gazhanelerine kadar ihtiyar olunan masraflar acenteler tarafından yapılmakta olduğuna göre, bilâhara emtianın satışında mahsubedilmek üzere ana depo maliyet fiyatı üzerinden emtia bedelinin hesabedilmesi bilânçonun sıhhati bakımından daha yerinde olur kanaatindeyiz.

Evvelce merkezde tutulmakta olan acente hesapları 1952 yılından itibaren bölgelere devredilmiş bulunmaktadır.

Yıl içinde Ofis Muhasebesinin bir hayli tehirle yürütülmekte olması dolayısıyla acente hesapları günü gününe ve sarahatle takibedilememektedir.

Bu durumun ıslahı hususunda gerekli tedbirlerin alınması, hesaplarda kredi aşımına meydan verilmemesi bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da arz edilmiş olduğu veçhile, yıl sonunda acenteler ile behemehal hesap mutabakati temin edilmesi, lüzumuna işaret etmek isteriz.

Acentelerin vâkı talepleri üzerine, mahallî ihtiyaçların karşılanması için belediye gazhanelerine gönderilmekte olan akar yakıt ile madenî yağlar bâzı gazhanelerde ihtiyaçtan fazla emtia terakümüne meydan vermektedir.

Bu sebeple, her mıntakanın hususiyet ve icaplarına uyularak hakiki ihtiyaçlarının evvelden tesbit edilmesi ve ondan sonra taleplerin karşılanması cihetine gidilmesi için gereken esasların vaz'edilmesi lüzumunu belirtmek isteriz.

2. Müşteriler hesabı bu yıl geçen seneye nazaran 6 301 182,62 lira fazlasiyle 22 524 293,44 liraya yükselmiştir.

Bu hesapta yer alan bellibaşlı alacakların müfredatı şöyledir:

	Lira	K.
Devlet Karayolları	7 087 664	01
Hava K. Komutanlığı	4 699 860	73
Kara K. »	3 497 479	43
Deniz K. »	1 031 092	50
Denizcilik Bankası	2 219 282	46
Üretim Çiftlikleri	378 119	40
Ankara Belediyesi	255 145	02
Muhtelif	3 355 649	89
Yekûn	22 524 293	44

Devlet Karayolları hesabının bir evvelki yıl bakıyesi 3 milyon lira civarında iken bu yıl 7 milyon liraya yükselmiş olmasının başlıca sebebi, Ofis teşkilâtındaki aksak ve ahenksiz çalışma dolayısıyla alacakların takipsiz kalmış olmasından ileri gelmektedir. D. Karayollarına 1952 yılı zarfında takri-

ben 14 milyon liralık mal satılmış ve bidayette yapılan anlaşma gereğince teslimat bedelinin mütaakıp ay içinde tediyesi lâzımgelirken bir kısım faturaların zamanında çıkarılmamış diğer bir kısmı için de her iki teşkilât arasında mutabakat temin edilmemiş bulunması ve alacakların takipsiz kalması gibi sebeplerle alacak bakiyesi, yükselmiş bulunmaktadır.

Keza Ofisin ciheti askeriyyeden olan alacak bakiyesinin, 1951 yılı sonuna nazaran takriben 3 milyon liradan, satışlarda kayda değer bir artış olmadığı halde 9 milyon liraya yükselmiş olması sebebi de aynı esbaptan ileri gelmektedir.

Zamanında tahsil edilemeyen alacaklar sebebiyle Ofis muazzam faiz külfetine katlanmış ve el'an da katlanmaktadır. Bu durumun ıslahı için bir an evvel gerekli âcil tedbirlerin alınması lüzumunu belirtmek yerinde olur.

3. Diğer alacaklı hesaplarda olduğu gibi, Ofisin memleket piyasalarında çalışmakta olan petrol şirketlerine satmış bulunduğu akar yakıtlardan mütevellit alacakları geçen sene 500 226,45 lira iken bu yıl da teslimatın aynı şerait dairesinde cereyan etmiş olmasına rağmen takipsizlik dolayısıyla alacağın 2 178 944,55 liraya yükseldiği görülmektedir.

4. 1952 yılı sonunda 2 304 415,30 lira bir bakiye arz etmekte olan akreditifler hesabı, açılan akreditiflerin yatırılan kısımları ile, gelen bâzı siparişlerin henüz tasfiye edilmemiş bulunan akreditif hesaplarının bakiyelerini, teşkil etmektedir.

Açılmış olduğu maksat tahakkuk etmiş olduğu halde hâlâ kapatılmamış akreditif hesaplarının bir an evvel tasfiyeleri lüzumunu belirtiriz.

5. Depozitodan borçlular hesabında görülen 2 534 478,89 liranın 1 707 636,71 lirası Ofis teşkilâtınca gümrüğe vergi karşılığı olarak yatırılan depozitoların 1952 yılı sonu yekûnunu ve geri kalan 826 842,18 lirası da, Devlet devairi ile muhtelif bankalara yatırılan muhtelif depozito ve teminatları ifade etmektedir.

Yatırılan depozito ve teminatların günü gününe takibi ile yatırıldıkları maksadın tahakkukundan sonra derhal istirdadı cihetine gidilmesi üzerinde durulması lüzumunu belirtmek isteriz.

Kaldı ki, bu gibi nakit teminat yerine banka mektubu verilmesi faiz ve masraf bakımından daha uygun bulunmaktadır.

6. Geçen seneye nazaran 4 598 199,24 liralık bir fazlalık kaydederek 10 075 257,24 liraya yükselmiş bulunan muhtelif borçlular hesabının 4 milyon liraya yakın kısmı Amerikan Yardım Heyeti tarafından Millî Savunma Vekâletine verilmekte olan çeşitli akar yakıttan henüz memlekete gelmemiş kısmının ihtiyaca binaen mezkûr Yardım Heyeti hesabına Millî Savunma Vekâletine verilen akar yakıtın bedelidir.

2,5 milyon liraya yakın kısmı da bölgelere devredilerek gümrük muafiyet vesikaları tutarındır. Ve geri kalan kısmı da iş ve mubayaa avansları, emaneten verilen birçok malzeme ve emtia bedelleri ile senelerce tasfiyesi sürüncemede kalan muhtelif alacak bakiyelerini teşkil etmektedir.

Diğer alacaklı hesaplarda olduğu gibi muhtelif alacaklı hesaplarda da behemehal yıl sonu mutabakatleri yapılması ve tasfiyeleri bugüne kadar yapılamamış alacak bakiyelerinin de bir an evvel bir neticeye bağlanması lüzumuna işaret etmek isteriz.

Akar yakıt fiyat istikrar hesabı bu yıl 2 596 201,17 liralık bir artış kaydederek 9 589 118,11 liraya yükselmiş bulunmaktadır.

Bu meblâğ 19.VI.1948 tarih ve K/744 sayılı Koordinasyon Kararıyla akar yakıt satış fiyatlarını mümkün mertebe aynı seviyede tutmak gayesiyle ihdas olunan «Akar yakıt fiyat istikrar fonunun» Ofis nezdindeki hesabının 1952 yılı sonu bakiyesidir.

Mezkûr hesabın 1951 yılı sonu bakiyesi 6 992 916,94 lira idi. 1952 yılı zarfında bu hesaba 6 322 583,15 lira aleyhte tahassul eden menfi farklar kaydedilmiştir. Aynı müddet zarfında bu hesapta 1 726 381,56 lira lehte fark tecelli etmiş ve binnetice bakiye 11 589 118,53 liraya yükselmiş bulunmaktadır.

Akar yakıt fiyat istikrar hesabının evvelâ müspet bakiye arz ettiği sıralarda Ziraat Bankasına yatırılmış bulunan paralardan Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin müsaadesiyle, bu hesabın çalışma

tarzına dair talimatnamesi gereğince mezkûr bankada 1952 yılı içinde 2 milyon lira tahsil edilerek hesap bakiyesinin 9 589 118,53 liraya indiği görülmektedir. Ofisin iştirak etmekte olduğu muhtelif akar yakıt ve madenî yağ ihalelerinde teminat olarak kullanılmak üzere 42 740,55 lira teminat senetleri ile 7 777 lira mubayaa kıymeti üzerinden tahvilleri bulunmaktadır.

Mezkûr tahviller bilângoda iktisap bedeli üzerinden yer aldığından badema bunların sene sonu borsa rayici üzerinden gösterilmesi ve kayıtlı buldukları borçlu hesaplarından çıkarılarak esham ve etahvilât namı altında açılacak bir ana hesapta yer verilmesi icabettiğini belirtmek isteriz.

Geçen seneye nazaran 11 458 894,97 lira fazlasıyla 25 579 924,11 liraya yükselmiş bulunan petrol ve müstakları, 597 613,25 lira değerindeki levha teneke ve 5 086 092,02 lira kıymetindeki malzeme, demirbaş ve kab stokları hakkında gereken izahat raporumuzun istoklar bahsinde arz edilmiştir.

Akar yakıt ile madenî yağ istokları meyanında raporumuzun satış ve istoklar bahsinde de açıklanmış olduğu vechile ciheti askeriye satılıp da yıl sonunda henüz teslimatı yapılmamış 2 935 852,43 lira tutarında muhtelif cins akar yakıt ve madenî yağlar da bulunmaktadır.

Mezkûr emtiaya ait satışlar bu devre zarfında tahakkuk etmiş ve katiyet kesbetmiş olduğuna göre satışı yapılan malların Ofise ait stoklar meyanında gösterilmesi hesapların sıhhati bakımından yerinde bir hareket olarak mütalâa edilmemektedir.

Binaenaleyh bu gibi hallerde satılıp da henüz tesellümü yapılmıyan malların stoklar hesabından çıkarılarak «emanet emtia» gibi bir hesapta gösterilmesi yerinde olur kanaatindeyiz.

VII - Sabit kıymetler hesabı bir evvelki yıla nazaran iktisap bedeli üzerinden 3 209 128,00 lira fazlasıyla 25 019 107,73 liraya yükselmiştir.

Sabit kıymetlerin aid oldukları neviler itibariyle müfredatını ve bunlar üzerinden 1952 yılı sonuna kadar tefrik edilmiş bulunan amortisman paylarını gösterir bir tablo aşağıya dercedilmiştir.

	Lira	K.	Lira	K.
İntifa hakkı Ofise ait sabit kıymetler			500 457	92
Tasarruf hakkı Ofise ait sabit kıymetler			24 518 649	81
a) Arsalar	358 237	53		
b) Binalar	2 821 796	84		
c) Tanklar	4 620 026	26		
d) Tesisat	3 473 255	53		
e) Makineler	796 321	90		
f) Kara nakil vasıtaları	5 178 061	13		
g) Deniz nakil vasıtaları	821 869	22		
h) Kablar	2 133 067	05		
i) Demirbaşlar	2 693 482	21		
j) Acenteler nez. sabit kıymetler	1 622 505	14		
Yekûn			25 019 107	73
1952 yılı sonuna kadar birikmiş amortismanlar ve intifa hakkı imha payları			10 306 811	74
Yekûn			14 712 295	99

Ofisin öz kaynaklarına nazaran sabit kıymetlere yapılan yatırımların nispeti bir hayli yüksek olduğuna göre bundan böyle yapılacak yatırımlarda daha dikkatli hareket edilmesi temenniye şayandır. Yıl sonu sabit kıymet sayımlarının titizlikle yapılması zaruretini belirtmek isteriz.

VIII - Sair aktifler hesabı bu yıl 2 135 385,26 lira fazlasıyla 3 086 120,72 liraya yükselmiştir.

Bu meblâğın 1 399 942,76 liralık kısmını yıl sonunda henüz tamamlanmamış inşaatın karşılık hesapları ve geri kalanını da gümrük resimleri İstihlâk Vergisi gibi mütaakıp yıl tasfiye edilecek çeşitli muvakkat hesaplar teşkil etmektedir.

Muvakkat hesaplarda yer alan mebalığın titizlikle takibedilerek zamanında kapatılmaları lüzumuna işaret etmek isteriz.

Bu bahse son vermeden bilânçonun aktifinde yer alan bilûmum hesaplardaki kayda değer artışların başlıca sebebi son yıllar zarfında Ofisin iş haemında görülen kayda değer inkişaftır.

B) Pasif :

Bilânçonun pasifinde yer alan hesaplar geçen sene ile mukayeseli olarak aşağıya dercedilmiştir.

Pasif	1951 yılı		1952 yılı		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
I - Sermaye	2 500 000	00	2 500 000	00	—	—
II - Karşılıklar	848 773	21	1 330 196	40	+	481 423 19
III - Alacaklılar	38 271 039	43	64 319 318	33	+	26 048 278 90
IV - Emanet paralar	4 941 471	40	6 620 011	26	+	1 678 539 86
V - Sair pasifler	210 725	79	646 578	23	+	435 852 44
VI - Kârlar	27 927 281	53	33 410 992	61	+	5 483 711 08
Yekûn	74 699 291	36	108 827 096	83	+	34 127 805 47
Nâzım hesaplar	4 787 575	41	7 051 432	08	+	2 263 856 67
Umumî yekûn	79 486 866	77	115 878 528	91	+	36 391 662 14

I - 2 500 000 liradan ibaret bulunan Ofis sermayesi hakkında gereken izahat raporumuzun toplu bakış kısmında arz edilmiştir.

II - 1952 yılında 481 423,19 liralık bir fazlalık kaydederek 1 330 196,40 liraya yükselmiş bulunan karşılıklar, Ofisin işgal mevzuu ile ilgili işler için ödenmekte olan sigorta primlerinden tasarruf etmek, yapılacak tasarrufla da bir sigorta fonu tesis etmek ve ilerde melhuz riskleri bu fondan karşılamak maksadiyle, Ofisçe kurulmuş olan dahili sigorta fonu hesabının 1952 yılı sonu bakiyesidir.

Mezkûr hesabın 1951 yılı sonu bakiyesi 848 773,21 liradan ibaret bulunmakta idi. 1952 yılı zarfında dahili sigortaya 482 477,31 lira prim tahakkuk ettirilmiş, 1 054,12 liralık muhtelif hesaplar karşılanmış ve binnetice 1 330 196,40 liralık bir fon bakiyesinin mütaakıp yıla devredildiği görülmüştür.

Bundan evvelki yıllarda olduğu gibi bu yıl da Ofis nezdindeki dahili sigorta marifetiyle aşağıda yer alan hususat % 1,5 prim mukabili sigorta edilmiş bulunmaktadır. Bunlar da;

- Dubalarda bekliyen akar yakıtlar,
- Bir depodan diğer depoya trenle sevk edilen bilûmum akar yakıt ve madeni yağlar,
- Acentelere ve askerî birliklere gönderilen madeni yağlar,
- Acentelerden bölgelere gönderilen kablolar,
- Liman dahili yapılan akar yakıt sevkiyatıdır.

III - Alacaklı hesaplar :

Bir evvelki yıla nazaran 26 048 278,90 liralık bir fazlalık kaydederek 64 319 318,33 liraya yükselmiştir.

Bir hesabın müfredatı geçen sene ile mukayeseli olarak aşağıdaki gibidir.

	1951 yılı		1952 yılı		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	— Lira	K.
1. Bankalar	10 227 341	90	22 450 031	41	+	12 222 689 51
2. Acenteler	145 598	43	336 682	15	+	191 083 72
3. Müşteriler	45 481	02	498 646	60	+	453 165 58
4. Şirketler	95 461	28	22 098	39	—	73 362 89
5. Muhtelif alacaklılar	27 757 156	80	41 011 859	78	+	13 254 702 98
Yekân	38 271 039	43	64 319 318	33	+	26 048 278 90

1. Geçen seneye nazaran 12 222 689,51 lira fazlasıyla 22 450 031,41 liraya yükselmiş bulunan Ofisin muhtelif bankalara olan borçlarının 1952 yılı sonu bakiyesinin 5 694 500, lirası mütaaddit koordinasyon kararlarıyla Millî Savunma stokları vücuda getirmek ve akar yakıt mubayaalarında kullanılmak üzere Millî Korunma menabiinden temin olunan paralardır.

Kredilerin geri kalan 17 milyon liralık kısmı da Ziraat, İş, Osmanlı ve Emlâk ve Kredi bankalarından sağlanmıştır.

2, 3, ve 4. Ofisin bankalara olan borçlarından maada yapılmakta olduğu akar yakıt ve madenî yağ ticareti ile ilgili olarak 336 682,15 lira acentelere, 498 646,60 lira muhtelif müşteriler ve 22 098,39 lira da memlekette çalışmakta olan petrol şirketlerine borçları bulunmaktadır.

5. Muhtelif alacaklar namı altında görülen 41 011 859,78 liralık Ofis borçlarının 20 milyon liralık kısmı akar yakıt ile madenî yağ mubayaatından mütevellit hariçte muhtelif eenebi şirketlerin alacaklarını, 3 milyon liraya yakın kısmı satılıp da henüz yıl sonunda, teslimatı yapılmamış çeşitli akar yakıt ile madenî yağlardan mütevellit Ofisin Millî Savunma Vekâletinin muhtelif birliklerine olan borçlarını, 3,5 milyon liralık kısmı da Ofisin Denizcilik Bankasına olan navlun borcunu, 1,5 milyon liralık kısmı gümrüklenecek malların yapılan anlaşma gereğince ertelenen gümrük resimlerini ve geri kalan kısmı da Ofis teşkilâtının muhtelif devir, müessese, şirket ve şahıslara olan borçları ile şubeler arası devredilecek muafiyet farklarını ifade etmektedir.

Muhtelif alacaklılar namı altında yer almakta olan ve miktarı yirmi milyon raddesinde bulunan eenebi bâyilerin alacaklılar grubu içinde yeniden açılacak (eenebi bâyiler) namı altındaki bir tâli hesabın gösterilmesi bilançosunun vuzuhu bakımından temenniye şayan görülmektedir.

Mezkûr Ofis borçları meyanında tasfiyeye tâbi tutulması icabeden birçok alacak bakiyeleri de bulunmaktadır. Bunların mütaakıp yılda tasfiyeleri cihetine gidilmesi ve alacaklı hesaplarda olduğu gibi borçlu hesaplarda da sene sonunda behemahal mutabakat temin edilmesi lüzumuna işaret etmek isteriz.

IV - Geçen seneye nazaran 1 678 539,86 lira fazlasiyle 6 620 011,26 liraya yükselmiş bulunan emanet paralar hesabının müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Ödenecek vergiler	165 907	44
Kesilip de henüz yatırılmamış icra tevkifatı	528	38
Ödenecek istihkaklar	69 856	42
Alınan depozito ve teminatlar	136 617	56
Kesilip de henüz yatırılmamış tekaüdiye ve İşçi Sigortalarına iştirak hisseleri	19 070	38
İhtilâflı 1950, 1951 ve 1952 yılları Gelir Vergisi	5 879 684	58
Ofisin henüz tasdik edilmemiş bilançolarına ait kârlar üzerinden ödenecek temettü ikramiyesi	348 346	50
Yekûn	6 620 011	26

V - 646 578,23 liradan ibaret bulunan sair pasifler Ofisin çeşitli muvakkat alacaklı hesaplarını teşkil etmektedir.

Bu hesaplar meyanında yer alan ve senelerden beri devir edegelmekte olan bâzı hesapların bundan evvelki yıllarda olduğu gibi bu yıl da bir an evvel tasfiyeleri lüzumunu belirtiriz.

VI - 1952 yılı sonunda 33 410 992,61 liraya yükselmiş bulunan Ofis kârlarının sureti terkibi aşağıda arz edilmiştir :

	Lira	K.	Lira	K.
Eski seneler kârları			27 832 905	57
a) Satış kârları	13 681 383	90		
b) Umumi masraf tasarrufu	14 151 521	67		
1952 yılı kârları			5 578 087	05
a) Satış kârları	3 146 081	39		
b) Umumi masraf tasarrufu	2 432 005	65		
Yekûn			33 410 992	61

j) *Kâr ve zarar hesabının tetkik ve tahlili :*

31. XII. 1952 tarihi itibariyle Petrol Ofisi tarafından hazırlanmış bulunan kâr ve zarar hesabının giderleri bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıda gösterilmiştir :

	1951 yılı		1952 yılı		+	Fark	
	Lira	K.	Lira	K.		Lira	K.
Personel masrafları	2 316 737	42	3 133 443		+	816 705	58
Vergi ve resimler	239 716	59	266 976	92	+	27 260	33
Sair masraflar	1 625 568	66	2 117 120	82	+	491 552	16
Verilen faizler	688 110	98	794 816	40	+	106 705	42
Amortismanlar ve intifa hakkı imha paraları	301 816	63	611 531	33	+	309 714	70
Temettü ikramiyesi karşılığı	100 481	18	153 801	04	+	53 319	86
Muhtelif zararlar	75 124	82	110 940	86	+	35 816	04
Gelir Vergisi	2 797 406	95	3 086 401	27	+	288 994	32
Kârlar	5 195 184	36	5 578 087	04	+	382 902	68
Yekûn	13 340 147	59	15 853 118	68	+	2 512 971	09

Bu tablonun tetkikinde; umumiyetle 1952 yılı zarfında Ofis masraflarında kayda değer artışlar görülmektedir. Bu artışların başlıca sebebi müessesenin iş hacminin seneden seneye artmakta olmasıdır.

Ofisin 1952 yılı zarfında bir evvelki yıla nazaran yekûn itibariyle 816 705,58 lira fazlasiyle 3 133 443 liralık personel masrafı olmuştur.

Bu masrafların 1 367 835,53 lirası aylıklar, 364 662,51 lirası gündelikler ve 1 400 944,96 lirası yolluklar, fazla mesai ücretleri, işçi iâsesi, işçi sigortaları primi, fevkalâde çalışma ikramiyesi ve rasyonel çalışma primleri gibi çeşitli personel masraflarını teşkil etmektedir.

Ofisin görmekte olduğu akar yakıt ve madenî yağ ticareti ile ilgili olarak teşkilâtta yer alan teneke fabrikaları, kara ve deniz nakil vasıtaları, atelyeler gibi çeşitli işletmeler hesabında teknisiyen, usta ve amele ücretlerine de yer verilmektedir.

Buna mukabil aynı elemanlar için ihtiyar olunan iâse, ibate, işçi sigortaları aidatları ve fevkalâde çalışma ikramiyeleri gibi masrafların müessesenin umumi masrafları meyanına kaydedildiği görülmüştür.

İşletme hesaplarının sıhhati bakımından bu gibi masrafların mütaakıp yıllarda ilgili işletme hesaplara alınması lüzumunu belirtmek isteriz.

Yukarda bahsi geçen masraflara ilâveten aynı yıl zarfında müessesenin 266 976,92 lira Bina ve Arazi vergileriyle çeşitli resim ve hareları ve aidatlar, 2 117 120,82 lira sigorta ücretleri, sabit kıymetler ve nakil vasıtaları bakım, havale, posta, telgraf aydınlatma ve ısıtma gibi çeşitli masrafları, 794 816,40 lira verilen faizler, 611 531,33 lira netice hesaplarına intikal eden sabit kıymet amortismanları ve intifa hakkı imha paraları, 153 801,04 lira 1952 yılı kârları üzerinden tefrik olunan temettü ikramiyesi karşılığı, 110 940,86 lira bir kısım deniz nakil vasıtaları işletmesi zararları ile satış kârları hesabına zimmet kaydedilmesi icabederken muhtelif zararlar hesabına alınan paraları teşkil etmektedir. 1952 yılı kârları üzerinden Maliye ile olan ihtilâf dolayısıyla tefrik olunan 3 086 401,27 lira Gelir Vergisi karşılığı geçen seneye nazaran 382 902,68 lira fazlasiyle 5 578 087,04 lira da sâfi kârı bulunmaktadır.

Kâr ve zarar hesabının gelirler kısmının müfredatı 1951 yılı ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır.

	1951 yılı		1952 yılı		+	Fark	
	Lira	K.	Lira	K.		—	Lira
Alınan faiz ve komisyonlar	270 495	73	237 664	96	—	32 830	77
Muhtelif gelirler	622 707	92	851 265	72	+	228 557	80
Umumi masraf karşılıkları	8 119 085	92	10 030 974	11	+	1 911 888	19
Satış kârları	2 965 701	34	3 851 440	04	+	885 738	70
Fondan alınan U. mas. tes.	1 362 156	68	881 773	85	—	480 382	83
Yekûn	13 340 147	59	15 853 118	68	+	2 512 971	09

Bu tablonun tetkikinde giderlerde olduğu gibi gelirlerde de aynı sebeplerden mütevellit yani Ofiste iş hacminin artmış olması dolayısıyla kayda değer artışlar görülmektedir.

Ofisin 1952 yılı zarfında alınan faizlerden 118 568,04 lira, lojman kiralardan, acente ve bâyilere atelyelerde yapılan çeşitli işler ile muhtelif tavassut komisyonlarından 119 095,92 lira ki, ceman 237 664,96 lira faiz ve komisyonları, Ofise ait sarnıçlı vagonlarla yapılan nakliyeden mütevellit Devlet Demiryollarınca verilen 519 708,44 lira vagon risturnları ve diğer petrol şirketlerine Ofisin ana depolarından verilen akar yakıtlardan alınan 331 557,28 lira servis ücretleri ile 851 265,72 lira muhtelif gelirleri bulunmaktadır.

Bu gelirlerden maada müessesenin, 1952 yılı zarfında satılan akar yakıt ve madenî yağların maliyetlerine intikal ettirilmiş bulunan umumi masraf karşılıklarından 10 030 974,11 lira, satış kârları karşılıklarından 3 851 440,04 lira, akar yakıt maliyetlerine intikal ettirilmiş bulunan umumi masraf karşılıklarının fiilî masrafların fevkinde olması dolayısıyla Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin müsaadesiyle akar yakıt fiyat istikrar hesabından şirketlere verildiği gibi Ofise de verilen paralardan husule gelen 881 773,85 lira gelirleri ile umumi gelirler yekûnunun geçen seneye nazaran 2 512 971,09 liraya yükseldiği görülmektedir.

Petrol Ofisinin 1952 yılı bilânçosu

Aktif	Lira		K.	Pasif	Lira		K.
I - Muhassas sermaye	2 500 000	—	—	I - Sermaye	2 500 000	—	—
II - Mütedavil kıymetler	88 546 680	12	—	II - Karşılıklar	1 330 196	40	—
III - Sabit kıymetler	14 712 295	99	—	III - Alacaklılar	64 319 318	33	—
IV - Sair aktifler	3 068 120	72	—	IV - Emanet paralar	6 620 011	26	—
				V - Sair pasifler	646 578	23	—
				VI - Kârlar	33 410 992	61	—
Yekûn	108 827 096	83	—	Yekûn	108 827 096	83	—
Nâzım hesaplar	7 051 432	08	—	Nâzım hesaplar	7 051 432	08	—
Umumi yekûn	115 878 528	91	—	Umumi yekûn	115 878 528	91	—

Petrol Ofisinin 1952 yılı kâr ve zarar hesabı

Zimmet	Lira K.	Matlup	Lira K.
I - Personel masrafları	3.133.443,—	I - Alınan faiz ve komisyonlar	237.664,96
II - Vergi ve resimler	266.976,92	II - Muhtelif gelirler	851.265,72
III - Sair masraflar	2.117.120,82	III - Umumi masraf karşılıkları	10.030.974,11
IV - Verilen faizler	794.816,40	IV - Satış kârları	3.851.440,04
V - Amortismanlar ve intifa hakkı imha payları	611.531,33	V - Fondan alınan masraf karşılığı	881.773,85
VI - 1952 yılı temettü ikramiyesi karşılığı	153.801,04		
VII - Muhtelif zararlar	110.940,86		
VIII - Gelir Vergisi	3.086.401,27		
IX - Kârlar	5.578.087,04		
	<hr/>		<hr/>
Yekûn	15.853.118,68	Yekûn	15.853.118,68
	<hr/> <hr/>		<hr/> <hr/>

1951 yılı Umumi Murakabe Heyeti raporunda yer alan temenni ve tekliflerin tetkikatımız tarihi olan 1953 yılındaki tatbikatı hakkında not

İdari bünyede :

1. Merkez idare binasının inşasındaki zaruret	Temenni devam etmektedir.
2. İhtisas yeri kadrosunun Murakabe Heyetinden geçirilmesi	1954 yılında geçirilmiştir.
3. İş programı tanzim edilmesi şahsi görüşlere göre işlerin yürütülmesi	Tanzim edilmektedir.
4. Tahsisat tayinindeki isabetsizliklerin izale edilmesi	Devam etmekte ve düzeltilmesi temenni olunmaktadır.
5. Asıl kadrolara tâyin yapılmıyarak yevmiyeli memur kullanılması ve kadronun tanzimi	Temenni devam etmektedir.
6. Talimatnamelerin ihzarı ve tatbik mevkiine konulması	Mühim bir kısmı yapılmış ve tatbik mevkiine konulmuştur.
İşletme faaliyeti :	
7. Tank ve yol firelerinin bir esasa bağlanması	Temenni devam etmektedir.
8. Kara nakil vasıtalarının zarar etmekte olduğu	Zarar devam etmektedir.
9. Acentelerin kendi nakil vasıtaları ile nakliyat yapmaları, mübrem ihtiyaç hâsıl olmadan yeniden kara nakil vasıtası mubayaası cihetine gidilmesi	Temenni devam etmektedir.
10. Satışları tatminkâr görülmiyen acentelerin tasfiyesi	Çalışılmaktadır.
11. Ofis tarafından kurulan satış yerlerinin müsteirleriyle Ofis arasındaki münasebetlerin ıslahı	Çalışılmaktadır.
Muhasebe :	
12. Satılıp da teslim edilmeyen emanet emtianın ayrı bir hesapta gösterilmesi	Temenni devam etmektedir.
13. Malzeme mubayaa hesabının ihdası	Temenni devam etmektedir.

14. Acente cari hesabının mutabakatı Kısımene yerine getirilmiştir.
15. Acenteelre açılan kredilerden depasman yapılmaması Kısımene yerine getirilmiştir.
16. Akreditiflerin tasfiyesi hususunda gerekli şekilde takip yapılması Temenni devam etmektedir.
17. Müşteriler borçlu hesabında mutabakat tesis edilmesi Yapılmaktadır.
18. Muhasebe dışı envanter çıkarılması için mevcutları hesabı Temenni kısmen devam etmektedir.
19. Muvakkat hesapların tasfiyesi Temenni devam etmektedir.
20. Şubelere devredilecek muafiyet farklarına dair vesikaların temin edilmesi Temenni devam etmektedir.
21. Muhasebe reorganizasyonu Temenni devam etmektedir.
Diğer temenni ve teklifler :
22. Durorient firması delâeltiyle İtalya'dan satın alınan galvanizli variller Takibedilmektedir.
23. Satın alınan fenerlerin mubayaasındaki usulsüzlükler Bu mevzu üzerinde durulmamıştır.
24. Umum Müdüre masarifi zaruriye olarak ödenen paralar Halen ödenmemektedir.
25. İskenderun tesislerinin bulunduğu arazinin istimlakine mütaallik dâva Hazine lehine intacedilmek üzere ikinci başka bir avukata verilmesi Ekonomi ve Ticaret Vekâleti müfettişlerince tahkik edilmektedir.
26. Norveç'ten satın alınmış çıkarma gemisinin ârizalı oluşu Ârizanın tamir bedeli sigorta şirketinden tahsil olunmuştur.
27. 1950 yılında Fransız Konsolosluğundan satın alınan 6 aded dubanın gümrük muamelesinin yapılması Temenni devam etmektedir.
28. İskenderun bölgesi memurlarından 15 955 lirayı zimmetine geçiren Sami Güvendiren hakkında takibata geçilmesi Temenni devam etmektedir.
29. Siird acentesinin 237 817,16 lirahak müstimalinin takibedilmesi Mahkemeye intikal etmiştir.
30. İzmit bölgesi eski muhasebecisinin zimmetine geçirdiği 14 552,89 liranın takip ve tahsili Adli mercilere intikal ettirilmiştir.
31. İzmir şubesi ticaret şefinin on bin lirayı zimmetine geçirmesi Mahkemeye intikal etmiştir.
32. Çubuklu deposunda istihdam edilen bir işçinin götürdüğü 2 bin lirayı zimmetine geçirmesi Adli mercilere intikal ettirilmiştir.

B) İstanbul Mahrukat Ofisi

İstanbul şehrinin mahrukat ihtiyacını karşılamak üzere 21 . V . 1942 tarihinde yayınlanan K/332 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla İstanbul Valiliğine bağlı ve onun murakabesine tâbi olarak kurulmuş olan ve Milli Korunma umumi sermayesinden 1,5 milyon lira tahsis edilmiş bulunan İstanbul Mahrukat Ofisi 1946 yılı nihayetine kadar faaliyete devam etmiş ve mezkûr tarihte

faaliyetini tatil ederek 16 . VI . 1948 tarihinde elinde mevcut stok ve malzemeyi tasfiye ile iştigal etmiş bulunmaktadır.

İera Vekilleri Heyetinin 24 . VII . 1948 tarihli ve 6966 sayılı Kararıyla yürürlüğe giren K/755 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla ilga edilerek tasfiye haline konulmuş olduğu ve 28 . X . 1949 tarih ve K/791 sayılı Kararla tasfiye işlerini takip ve inticama Ticaret Ofisinin memur edilmiş olduğu ve Ticaret Ofisinin tasfiyesine mütedair 23 . VI . 1950 tarih ve K/810 sayılı Kararın 6 ncı maddesi gereğince de Mahrukat Ofisinin tasfiye işlerinin ikmal ve intaei hususunun Ticaret Ofisi Tasfiye Memurluğuna tevdi edilmiş bulunduğu geçmiş yıllara ait raporlarımızda açıklanmış idi.

Tasfiyenin başlangıcından 1951 yılı sonuna kadar cereyan eden muameleler hakkında gereken izahat bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda tafsilen arz edilmiş bulunmaktadır.

Tetkik konumuzu teşkil eden mülga Mahrukat Ofisinin 1952 yılı nihayetindeki tasfiye durumu hakkında bir fikir vermek üzere 31 . XII . 1952 tarihli bilânçosunun aktifinde yer alan hesaplar bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya dercedilmiştir.

Aktif	1951 yılı		1952 yılı		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Tahsis olunan sermaye	1 500 000		1 500 000			
Kasa	411	49	740	81	329	32
Demirbaş eşya	549	87	549	87		
Balat'taki fırın binası	474 226	03	474 226	03		
Muhtelif borçlular	263 048	61	203 592	03	59 456	58
Muvakkat tekiyat	680		680			
Geçmiş yıllar zararı	967 490	96	1 088 847	31	121 356	35
Cari yıl zararı	121 356	35	175 773	49	54 417	14
Yekûn	3 327 763	31	3 444 409	54	116 646	23
Nâzım hesaplar	5 650		5 650			
Yekûn	3 333 413	31	3 450 059	54	116 646	23

Bu postalardan üzerinde durulması icabedenler hakkında gereken izahat aşağıda arz edilmiştir.

1. Muhtelif borçlular :

Geçen seneye nazaran 59 456,58 liralık bir azalış kaydederek 203 592,03 liraya inmiş bulunan muhtelif borçluların bir kısmı mahkemeye intikal etmiş, bir kısmı iera yoluyla tahsil edilmiş ve geri kalanı da mahiyetleri tesbit edilmek üzere olup henüz tetkik safhasında bulunan alacakları teşkil etmektedir.

1952 yılında borçlular hesabında görülen 59 456,58 liralık azalışı tevlimeden rakama aşağıda yer verilmiş bulunmaktadır:

		Lira	K.
1951 yılı sonu alacak bakiyeleri yekûnu		263 048	61
1952 yılında borçlular hesabına zimmet yazılanlar :			
İlaçiz yoliyle tahsil olunan alacaklar üzerinden ödenen tahsil ücretleri	26		
Borçlular hesabında matlup bakiyesi arz etmekte olan bir alacağın ta- lebedilmemesi dolayısıyla müruru zamana uğriyan bu alacak bakiyesinin bu kere kâr ve zarar hesabına naklini teminen	32 09		
1951 yılı bilânçosunda borçlu hesaplarda matlup bakiyesi arz et- mekte olan bu borcun bu kere alacaklı hesaplara naklini teminen	609 21	667	30
	Yekûn	263 715	91
1952 yılında borçlu hesabına matlup yazılanlar.			
Tasfiye heyetinin mütaaddit kararlarıyla Ofis avukatının mütalâ- ası üzerine takibinde bir fayda görülemediğinden terkini cihetine gidi- len alacaklar yekûnu	51 916 78		
1952 yılı zarfında icra yoliyle tahsil olunan alacaklar	4 963 06		
Aynı şahsın alacaklı ve borçlu bulunması dolayısıyla alacaklı he- saplardan borçlu hesaplara nakil suretiyle kapanan borçlar	3 244 04		
		60 123	88
1953 yılına devrolunan borçlu hesaplar yekûnu		203 592	03

1952 yılı sonunda 203 592,03 lira olarak görülen Ofis alacaklarının kısmı mühimmi bundan ev-
velki yıllara ait raporlarımızda da olduğu veçhile, meşkûk alacak olarak mütalâası icabetmekte-
dir.

Bunlardan çoğu hali ihtilâfta mahkemeye intikal etmiş alacaklardır.

Bugüne kadar neticelenen birçok alacak dâvalarında olduğu gibi bunların da bazı evrakı müs-
bite ile dâva müstenidatının bulunmaması dolayısıyla aleyhe neticeleneceği tahmin edilmektedir.

Bugüne kadar lehte neticelenen alacak dâvalarının bir kısmının borçluların bulunamaması ve
bulunanları da tediye kabiliyetlerinin ademî müsadesi dolayısıyla tahsil edilemediği anlaşılmıştır.

2. Zararlar hakkında gereken kâr ve zarar hesabının tahlili vesilesiyle arz edilecektir.

Bilânçonun pasifinde yer alan postlar geçen sene ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır :

Pasif	1951 yılı		1952 yılı		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	— Lira	K.
Tahsis olunan sermaye	1 500 000		1 500 000			
Bankalar :						
Zerbank 166 B. Hes.	1 450 778	25	1 458 360	11	+ 7 581	86
Zerbank faiz Hes.	366 836	50	477 898	94	+ 111 062	44
Muhtelif alacaklılar	10 148	56	8 150	49	— 1 998	07
	Yekûn	3 327 763 31	3 444 409 54		+ 116 646	23
Nâzım hesaplar	5 650		5 650			
	Yekûn	3 333 413 31	3.450 059 54		+ 116 646	23

Bu tablonun tetkikinde :

1. Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası nezdindeki, Ofisin 1952 yılı sonunda 1 458 360,11 liralık bir bakiye arz eden borçlu cari hesabı, Kuruluş Kararnamesi gereğince tahsis olunan 1,5 milyon liralık mütedavil sermayeye karşılık olarak geçirilen paraların yekûnudur.

Bu hesapta, geçen seneye nazaran görülen, 7 581,86 liralık artış da, Ofisin 1952 yılında tasfiye işleriyle ilgili olarak ihtiyar olunan masraflardan bir kısmını karşılamak üzere yeniden bankadan çekilen paralardan ileri gelmektedir.

2. Ofisin, yukarda bahsi geçen Ziraat Bankası nezdindeki borçlu cari hesabı kredi limitinin müsaidolmaması dolayısıyla aynı banka nezdinde 1948 yılından beri kullandığı kredilere tahakkuk ettirilen faizler ile bu faizlere ait açılmış diğer bir borçlu cari hesabı da bulunmaktadır.

1951 yılı sonunda, 366 836,50 liradan ibaret tahakkuk eden faizlerden mütevellit borca, 1952 yılında 111 062,44 lira faiz inzınam ederek borç yekûnunun 477 898,94 liraya ulaştığı görülmüştür.

Bu yıl tahakkuk eden 111 062,44 liralık faizlerin 88 685,38 liralık kısmı, sermayeye karşılık olarak kullanılan kredi hesabının 1952 yılı faizlerini ve geri kalan 22 377,06 liralık kısmı da, 1948 ilâ 1951 yılları için sermaye kredisi hesabına tahakkuk ettirilen faizler yekûnunun 1952 yılı faizlerini teşkil etmektedir.

3. Muhtelif alacaklılar hesabı geçen seneye nazaran 1 998,07 liralık bir azalış kaydederek 8 150,49 liraya inmiştir.

Alacaklılar hesabının 1952 yılı zarfında görmüş olduğu harekât şöyledir :

	Lira	K.
Hesabın 1951 yılı sonu bakiyesi	10 148	56
1952 yılında alacaklı hesaplara matlup yazılanlar :		
Maliye Dairesine yatırılmak üzere memurlardan emaneten tahsil olunan vergiler	1 376	60
Tasfiye Heyeti kararıyle vazifesine nihayet verilen Ofis hademesine ödenecek tazminat	630	—
1951 yılında aktifle borçlu hesapların matlubunda yer alan bir alacağın bu kere alacaklı hesaplara naklinden	609	21
	2 615	81
	12 764	37
1952 yılında alacaklı hesaplara zimmet yazılanlar :		
Maliye Dairesine yatırılan vergiler	1 362	60
Aynı şahsın ve borçlu bulunması dolayısıyla alacaklı hesaplardan borçlu hesaplara naklolunan alacak bakiyeleri	3 244	04
İstanbul Sular İdaresine yatırılan	7	24
	4 613	88
1953 yılına devrolunan alacaklar hesabı bakiyesi dir.	8 150	49

Tasfiye halinde bulunan İstanbul Mahrukat Ofisinin 31 . XII . 1952 tarihi itibariyle tanzim olunan kâr ve zarar hesabı aşağıya çıkarılmıştır.

Zimmet	Matlup		Lira	K.
	Lira	K.		
Geçmiş yıllar zararları :				
Tasfiyeye devredilen zarar	145	228	43	
1949 yılında zarar kaydedilen	544	742	52	
1950 » » «	277	520	01	
1951 » » »	121	356	35	
			1 088	847 31
1952 yılı zararları :				
Umumi masraflar			12	196 36
Müteferrik zararlar			52	514 69
Faiz hesabı			111	062 44
			Yekûn	1 264 620 80

Kâr ve zarar tablosunda 12 196,36 liradan ibaret bulunan 1952 yılı umumi masraf hesabının müfredatı aşağıda gösterilmiştir.:

Masrafın nev'i	Lira	K.
Müteferrik masraflar (Pul masrafları)	52	69
Kırtasiye	2	50
Giyim eşyası (Odacıya ait)	28	50
Maaş ve yevmiyeler (Memur, avukat ve odacı)	10 445	—
Balat'taki fırın binasının sigorta ücreti	291	86
Arsaların vergileri	77	16
Mahkeme masrafları	1 298	65
	Yekûn	12 196 36

52 514,69 liralık müteferrik zararlar ise, 1952 yılı zarfında kaybolunan dâvalardan alacakla ilgili yasaikin bulunamamasından veyahut da yanlış tahakkuklarından tasfiye heyetinin mütaaddit kararlarıyla terkinin cihetine gidilen alacaklar ile kaybolunan dâvalara ait mahkeme masraflarından terekkübetmektedir.

Faizler hakkında gereken izahat da yukarıda bilânçonun pasifinde alacaklı bankalar cari hesabının tahlili vesilesiyle verilmiş bulunmaktadır.

Hulâsa; 1952 yılı zarfında ofisin tasfiye işlerine ait tasfiye memurluğu tarafından maaş, mahkeme ilâm ve kırtasiye gibi tediyeler için 12 196,36 lira masraf ihtiyar edilmiş ve 52 514,69 liralık çeşitli alacakların terkinin cihetine gidilerek zarar kaydedilmiş ve Ziraat Bankasındaki borçlu cari hesaplara tahakkuk ettirilen 11 062,44 lira faiz ile zararlar yekûnu 175 773,49 liraya yükselmiş ve geçen seneden müdevver 1 088 847,31 lira zarar bakiyesiyle birlikte, 1952 yılı nihayetinde zararlar yekûnunun 1 262 620,80 liraya baliğ olduğu görülmüştür.

1. 474 226,03 lira olarak kayıtlı bulunduğu görülen Balat'taki fırın binasının Millî Emlâk Umum Müdürlüğünün 29 . IX . 1951 tarihli işarı üzerine Ofis tarafından İstanbul Millî Emlâk Müdürlüğüne bilâhara tesbit edilecek maliyet bedeli üzerinden devredilmiş bulunmaktadır.

Ancak, Millî Emlâk Müdürlüğü ile Toprak Mahsulleri Ofisi İstanbul Bölge Müdürlüğü arasın-

da yapılan sözleşmeye göre mezkûr bina yıllık 13 500 lira bedel mukabilinde kiraya verilmiştir.

Bina henüz Millî Emlâk Müdürlüğüne intikal etmemiş bulunması hasebiyle bu paranın tasfiye halindeki Ofise iadesi gerekli bulunmaktadır.

Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından icar mukabili tutulan fırın binası bu kere yeni teşekkül eden Et ve Balık Kurumuna devredilmiş ve binada halen kurumun iştigal mevzuu ile ilgili çeşitli malzemesi depo edilmiş bulunmaktadır.

İstanbul şubesinin gıda maddelerini tedarik, depolama ve tevzii hususunda birçok ihtiyaçları karşılayacak olan kurum şimdiden bu binayı da depoyu soğuk hava deposu olarak kullanmayı düşünmekte olduğundan mezkûr fırın binasını satınalmak için talepte bulunduğu öğrenilmiştir.

Diğer taraftan mülga Mahrukat Ofisince mukaveleye müstenit bir odun nakliyatından mütevellit ve ilâma bağlı bulunan takriben 40 bin liralık bir tazminatın her an ödenmesi melhuzdur.

Bu itibarla Ofisin nakit mevcudu bulunmaması dolayısıyla mezkûr fırın binasının haczen satışına gidilmesi mümkün ve muhtemel bulunmaktadır.

Cebrî satışa gidilerek fırın binasının kıymetinden düşük bir fiyatla satılarak Hazinenin zarardide olmaması için bu binanın tâlibi bulunan Et ve Balık Kurumuna, satışının uygun olacağı kanaatindeyiz.

2. Mezkûr fırın binasıyla bir kısım meşkûk matlubatından başka bugün için bir varlığı kalmamış bulunan ve faaliyeti tamamen zararlar neticelenmiş olan Mahrukat Ofisinin, Millî Korunma tahsisinden bulunan borçlu cari hesabına her yıl yüz küsur bin lira faiz tahakkuk ettirilmektedir.

Bilindiği gibi, Ofisin tasfiyesi K/810 sayılı Kararnamenin altıncı maddesi mucibince, tasfiye halindeki Ticaret Ofisine devredilmiş bulunmaktadır.

Bilânçonun aktifinde yer alan alacaklı hesaplar vesilesiyle de arz edilmiş olduğu veçhile, alacak dâvalarının mühim bir kısmının kaybedildiği ve geri kalanlarının da kazanılmasına imkân görülmediği ve 1952 yılında borçlulardan yapılan 4 963,06 liralık tahsilâta mukabil tasfiye işleri için aynı yıl zarfında 12 196,36 liralık masraf ihtiyar edildiği ve bunun on bin liralık kısmını Ofisin personel masrafları teşkil ettiği görülmüştür.

Bu bakımdan Mahrukat Ofisinin daha ziyade personel masraflarıyla malî külfete sokulmaması gayesiyle mevcut tasfiye işlerinin, süratle yürütülerek bir neticeye bağlanması hususunda tasfiye halinde bulunan Ticaret Ofisinin vazifelendirilmesinde fayda mülâhaza edilmektedir.

3. Zararın terakümünü önlemek gayesiyle Millî Korunma kredilerini teminen reeskonta tâbi tutulan Hazine bonolarının Ofisin borçlu cari hesapları nispetindeki kısmının faizden muaf tutularak yerli ürünlerde olduğu gibi, borçlu cari hesaplara faiz yürütülmemesi hususunda, geçen seneki tamimimizi teyiden bir karar ittihaz edilmesinin yerinde olacağını bir defa daha tebarüz ettirmek isteriz.

Teklif ve temenniler :

1. Fırın binası, Et ve Balık Kurumuna yıllarca devamı muhtemel görülen meşkûk matlubat ve dâvalarının Hazineye devredilerek tasfiyeye son verilmesi,

2. Her sene on iki bin lira civarında olan yıllık tasfiye masraflarından Mahrukat Ofisinin kurularak tasfiye işlerinin Ticaret Ofisi tasfiye heyetindeki memurlar tarafından ifa edilmesi,

3. Borçlu cari hesaplara, yerli ürünlerde olduğu gibi, faiz yürütülmemesi için bir karar ittihaz edilmesi,

4. Mevcut tasfiye işlerinin süratle yürütülerek bir neticeye bağlanması, Hususunda gereğinin yapılması temenniye değer görülmektedir.

C) *Türk Tütün Limitet Şirketi marifetiyle yapılan müdahale mubayaatına ait tütün hesabı*

a) Toplu bakış :

Geçen yıllara ait raporlarımızda da arz edildiği üzere; 3780 sayılı Millî Korunma Kanununun 26 nci maddesi hükmüne müsteniden, muhtelif tarihlerde yayımlanan mütaaddit Koordinasyon Heyeti kararıyla, doğrudan doğruya müstahsıldan tütün mubayaatında bulunmak maksadiyle, Eko-

nomi ve Ticaret Vekâleti hesabına ve Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketi ile Türk Tütün Limitet Şirketi namına 10 milyon liralık mütedavil bir sermaye tahsis edilmiş bulunmaktadır.

Bu meblâğ ile yapılan tütün alım ve satımlarından lehde tahassul eden fiyat farklarının da mezkûr tahsise ilâve edilmesi suretiyle elde edilen meblâğın vekâletin gördüğü lüzuma binaen tâyin ve tesbit olunan miktarlar dâhilinde yukarda adları yazılı şirketlere tevzi edilmiştir.

Yurdun muhtelif tütün istihsal bölgelerinde bu şirketler marifetiyle yaptırılan müdahale alım ve satımlarına dair gereken izahat bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda etraflıca belirtilmiş bulunmakta idi. Bir taraftan kendi cari muamelâtiyle meşgul olan, Türk Tütün Limitet Şirketi, diğer taraftan 1946 yılı nihayetine kadar Karadeniz bölgesinde müdahale mubayaatına devam etmiş ve mütaakıp yıllar zarfında da, geçmiş senelerden devren gelen destekleme yaprak tütün stoklarının bakımı, muhafazası ve satışı ile ilgili işlerle uğraşmıştır.

Bu itibarla, tetkik konumuzu teşkil eden 1952 yılında da Şirket, geçen seneden devren gelen ve miktarı 22 253 kilodan ibaret bulunan, tütün stokunun bakım, muhafaza ve satış imkânlarının araştırılmasıyla meşgul olmuştur.

b) Stoklar :

1952 yılı nihayetinde şirketin kendi depolarında stok olarak bakıye kalan müdahale mubayaatına ait yaprak tütünlerin mahsul yılı, eins, balya adedi ile miktarı ve maliyet tutarları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir :

31. XII. 1952 tarihindeki işlenmiş yaprak tütün stoku

Mahsul senesi	Nev'i	Balya	Kilo	Bedel	
				Lira	K.
1944	II	13	325	1 625	—
»	I Kp.	18	445	1 314	50
»	I Kp. K.	14	356	428	15
»	II Kp.	17	429	76	29
»	Bs.	2	50	5	—
	Yekûn	64	1 605	3 448	94
1945	II	4	74	339	50
»	II K.	139	3 472	6 083	98
»	II E.	31	775	1 351	28
»	I Kp.	111	2 593	9 974	62
»	I Kp. K.	229	5 587	9 040	65
»	I Kp. E.	10	250	285	54
»	II Kp.	77	2 462	1 589	90
»	II Kp. K.	220	5 060	2 461	17
»	II Kp. E.	15	375	69	87
	Yekûn	836	20 648	30 696	51
	Umumi yekûn	900	22 253	34 145	45

Bilânçonun aktifinde alât ve edevat namı altında yer alan ve geçen seneye nazaran, 31 537,91 liralık bir azalış kaydederek 20 049,60 liraya düştüğü görülen bu meblâğ müdahale tütünlerinin işletme, bakım ve muhafazası için Millî Korunma sermayesiyle mübayaâ olunan çeşitli sabit kıymet bedelleridir. Arada görülen 31 537,91 liralık fark da hurda ve işe yaramaz bir hale gelen (Tefrik masası, sırası ve kutusu, tanka sandığı ve saire gibi) bir kısım imha olunan tahta malzemenin iktisap bedelini teşkil etmektedir.

Şöyle ki :

	Lira	K.
1952 yılında imha edilen alât ve edevatın iktisap bedeli	31 537	91
1952 yılı sonuna kadar mezkûr alât ve edevat üzerinden tefrik olunan amortisman payları	26 676	69
Amortismanların mahsubu neticesinde aleyhte zuhur eden farktır	4 861	22

İmhası cihetine gidilerek mahrukat olarak kullanıldığı görülen mezkûr işletme malzemesi bir kıymet ifade ettiğinden Millî Korunma hesaplarından bilâbedel çıkışlarının yapılmış olması keyfiyeti müdahale hesapları cephesinden yerinde yapılmış bir hareket olarak mütalâa edilmemektedir.

34 145,45 liralık tütün stoku da, henüz elden çıkarılamamış olan müdahale tütünlerinin, 1952 yılı nihayetindeki bedellerini göstermektedir. Ziraat Bankasındaki 1 130 935,39 lira ile Türk Tütün Limitet Şirketine nakit olarak görülen 1 938 189,10 lira da destekleme tütünlerinin satışlarından tahassul eden müspet fiyat farklarını ifade etmektedir.

Millî Korunmanın alacağı olarak görülen ve şirket nezdinde nakit olarak durmakta olan 1 938 189,10 liranın 450 000 lirası; 14.V.1953 tarih ve 129 sayılı makbuzla, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Merkez Müdürlüğünde açılmış olan Millî Korunma alacaklı şirket cari hesabına kaydedilmek üzere, bankanın Galata Şubesine yatırıldığı müşahede edilmiştir.

Müdahale alımlarının çoktan nihayete ermiş olması dolayısıyla Türk Tütün Limitet Şirketi nezdinde bilâfaiz bekletilmekte ve şirket işlerinde kullanılmakta olduğu görülen bakıye 1 488 189,10 liranın Ziraat Bankası nezdinde Millî Korunma namına faizli bir hesaba yatırılması icabetmektedir. Bu sebeple Limitet Şirketinin kullandığı ve kullanmakta olduğu meblâğ üzerinden Millî Korunmanın (Hazinenin) zarara sokulmaması bakımından faiz tahakkuk ettirilmesi gerekmektedir.

Müdahale tütünlerinin, 1952 yılı sonu itibariyle, hazırlanan bilânçonun pasif hesapları 1951 yılı ile mukayeseli olarak aşağıya dercedilmiştir.

Pasif	1951 yılı	1952 yılı		+ Fark — Lira K.
		Lira K.	Lira K.	
I - Alât ve edevat amortismanı		28.523,68	1.846,99	— 26.676,69
II - Satış kârları :		3.135.333,77	3.130.472,55	— 4.861,22
a) 1940 mah. üzerinden	1.577.985,49		1.577.985,49	
b) 1941 » »	296.084,88		296.084,88	
c) 1942 » »	169.858,49		169.858,49	
d) 1943 » »	436.658,37		436.658,37	
e) 1944 » »	452.181,45		452.181,45	
f) 1945 » »	202.565,09		197.703,87	4.861,22
Yekûn		3.163,857,45	3.132.319,54	— 31.537,91

Pasifte yer alan ve 1951 yılı nihayetine kadar alât ve edevat üzerinden tefrik olunan amortisman paylarını gösteren 28 523,68 lira, 1952 yılında 26 676,69 liralık bir tenezzül kaydederek 1 846,99 liraya inmiş bulunmaktadır.

Arada müşahede edilen bu 26 676,69 liralık fark, imha olunan bir kısım malzemenin imha tarihi ne kadar birikmiş amortismanlarını teşkil etmektedir.

Amortismanlara pasifte yer verilmeyip aktifte yazılı bulunan sabit kıymetlerin iktisap bedellerinden amortisman paylarının tenzil edilmek suretiyle bakiye kalan bedel üzerinden kaydedilmeleri Ticaret Kanununun 328 nci maddesi hükmü iktizasındadır.

Badema bu esas dairesinde bilânçonun tanzim edilmesi yerinde olur kanaatindeyiz.

1940 - 1945 yılları mahsulü müdahale tütün mubayaatı satışlarından elde edilmiş olan müspet fiyat farklarından, geçen seneye nazaran, 4 861,22 liralık bir azalış görülmektedir.

Bu azalışın sebebi imha edilen bir kısım işletme malzemesi iktisap bedelleri tutarının birikmiş amortismanlarla mahsubundan sonra bakiye kalan kısmının da kârlardan mahsubu cihetine gidilmesinden ileri gelmiştir.

Esasen bu fiyat farkları da Hükümetçe İzmir'de Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketi marifetiyle yaptırılan müdahale mubayaalarından mütevellit zararların mahsubuna tahsis edilmiş bulunmaktadır.

d) Teklif ve temenniler :

Geçen yıl temenni edildiği üzere bu sene de ;

I - Müdahale tütün mubayaatından Şirket nezdinde bulunan 22 253 kilodan ibaret tütün istoku bakiyesinin uygun bedelle şirkete satın alınmasının veya Tekel Genel Müdürlüğüne devredilmesinin,

II - Müdahale tütünlerinin işlenmesi için mubayaa olunan alât ve edevatın da amortismanlarının tenzilinden sonra kalacak bedeller üzerinden yine Şirkete alınması veya elden çıkarılmasının,

III - Müdahale alımlarının çoktan nihayete ermiş olması dolayısıyla şirket nezdinde bilâfaiz bekletilmekte ve şirket işlerinde kullanılmakta olduğu görülen paraların Ziraat Bankası nezdinde Millî Korunma namına faizli bir hesaba yatırılmasının,

İcabettiğine işaret etmek isteriz.

Q) Ziraat Bankası tohumluk hesabı

Millî Korunma Kanununun 42 nci maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak yayınlanan 23 . X . 1947 tarih ve K/708 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla 1947 - 1948 ekim yılında tohumluk hububat temini için muhtaç çiftçilere müteselsil kefaletle en geç 31 . XII . 1948 tarihine kadar aynen veya nakden geri alınmak şartıyla Ziraat Vekâleti hesabına ve Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası emrine 3 000 000,— liralık mütedavil bir sermaye tahsis edilmiş idi.

Tohumlukların tahsis işleri ile Ziraat Vekâleti vazifelendirilmiş, mubayaa dağıtım ve tahsil işleri de Ziraat Bankası eliyle yürütülmüş bulunmaktadır.

Tevzi edilecek tohumlukların, Toprak Mahsulleri Ofisi depolarından veya Ziraat Vekâleti müesseselerinden peşin bedelle tedarik edilmesi ve bu yerlerde yeter miktarda ve uygun evsafa tohumluk bulunmadığı takdirde de piyasadan satın alınması kararlaştırılmıştır.

Tevziatın, Ziraat Vekâleti ile Ziraat Bankası arasında kararlaştırılacak esasa göre alım fiyatlarına, memur ve hizmetlilerin ücret ve yevmiyeleri, yol masrafları, nakliye, depolama, dağıtım, kontrol, tahsil ve sair zaruri masrafların karşılığı olarak hesabedilecek masraf hissesi ilâvesi suretiyle elde edilecek bedel üzerinden bilâ faiz yapılması ve aynın ödenmesi takdirinde de bahis mevzuu masraf hissesinin ayrıca nakden ödenmesi tesbit edilmiş bulunmaktadır.

Vâde yılının mahsulü, çiftçinin borcunu ödeyemeyecek kadar az olduğu takdirde borcun tecili, vâdesinde ödenmiyen ve tecil edilmiyen borçlardan tahsil tarihine kadar % 7 üzerinden geçmiş günler faizi alınması ve bu işlerin yürütülmesinden doğacak bilûmum zararların da tahsis olunan sermayeden karşılanması karar altına alınmıştır.

Yukarda bahis mevzuu edilen sermayenin 1 700 000,— liralık kısmı 28 . VI . 1949 tarih ve K/783 sayılı Koordinasyon Kararı ile tamirhanelerinde kullanılmak üzere Zirai Donatım Kurumuna ve geri kalan 1 300 000 liralık kısmının 700 000 lirası da 2 . I . 1952 tarih ve K/850 sayılı Koordinasyon Kararı ile akar yakıt mubayaalarından kullanılmak üzere Petrol Ofisine tahsis edilmiş ve bu suretle mezkûr sermaye 600 000 liraya indirilmiştir.

Bu karara uyularak 1947 ve 1948 yılları zarfında muhtaç çiftçilere tevzi edilen hububattan mütevellit 1953 yılı bidayetinde 450 891 kilo buğday ve arpaya tekabül eden 119 168,70 liralık bir alacak bakiyesi mevcut bulunmaktadır.

İzahat	Miktar	Tutar	
	Kilo	Lira	K.
1951 yılından müdevver alacak bakiyesi	761 696	203 097	43
1952 yılında yapılan takip masrafları	—	1 594	12
1952 yılında tahakkuk ettirilen faizler	—	24 919	38
1952 yılında tahakkuk ettirilen masraf karşılığı	—	53	80
Yekûn	761 696	229 664	73
1952 yılında nakten tahsil olunan	310 805	84 086	48
1952 yılında tahsil olunan takip masraf.	—	1 436	37
1952 yılında tahsil olunan faizler	—	24 919	38
1952 yılında tahsil olunan masraf karşılık.	—	53	80
Yekûn	310 805	110 496	03
1953 yılına devrolunan alacak bakiyesi	450 891	119 168	70
Umumi yekûn	761 696	229 664	73

Bu tablonun tetkikinde; muhtaç çiftçiye ödünç olarak tevzi edilmiş bulunan hububattan bakiye kalan ve 1951 yılından devren gelen 761 696 kilo buğday ve arpanın bedelini teşkil eden 203 097,43 liranın borçlarından tahsili hususunda, 1942 yılı zarfında, 1 594,12 lira takip masrafları ihtiyar edilmiş olduğu görülmektedir. Diğer taraftan vâdesinde ödenmiyen ve ertelenmiyen borçların tahsili tarihine kadar % 7 hesabiyle 24 919,38 lira faiz tahakkuk ettirilmiş ve masraf karşılığı olarak da tefrik olunan 53,80 lira ile birlikte umumi borç yekûnunun 229 664,73 liraya yükseldiği müşahede edilmiştir. Bahis mevzuu edilen bu borçtan, 1952 yılı zarfında, 310 805 kilo hububata tekabül eden 84 086,48 liralık kısmının ilgililerden nakden ve ayrıca takip masraflarından 1 436,37 lira, faizden 24 919,38 ve masraf karşılığında da 53,80 lira ki ceman 110 496,03 liranın tahsil edilmiş olduğu anlaşılmalıdır ve bu suretle mütaakıp yıla da 450 891 kilo hububatın bedelini teşkil eden 119 168,70 lira borç bakiyesinin devredilmiş bulunduğu görülmektedir.

Muhtaç çiftçilere zincirleme kefaletle ve en geç 31.XII.1948 tarihine kadar aynen veya nakden geri alınmak şartıyla tevzi edilmiş olan tohumlukların, dört sene gibi uzun bir zaman geçmiş bulunmasına rağmen, bir kısmının henüz tahsil edilememiş olduğu anlaşılmalıdır. Bu itibarla arta kalan borç bakiyelerinin de, yurdun zirai inkişafı ile ahenkli bir surette tahsil edilerek bu hesabın tasfiye edilmesi lüzumuna işaret etmeyi yerinde buluruz.

Muhtaç çiftçilere tevzi edilmiş olan tohumluklar hesabının 1952 yılı sonu itibariyle tanzim edilen bilançosu aşağıya çıkarılmıştır.

Aktif	Lira	K.	Pasif	Lira	K.
I - Kredinin kullanılmıyan kısmı	333 945	75	V - 708 sayılı Karara göre tahsis olunan 3 000 000 lira-		
II - Dağıtım hesabı	119 168	70	lık fonun bakiyesi	600 000	
III - Netice hesabı (zarar)	146 885	55	VI - Muvakkat hesap		11 50
IV - Eshabına iade edilecek paralar karş.		11 50			
Yekûn	600 011	50	Yekûn	600 011	50

Bilançada 119 168, 70 lira olarak görünmekte olan dağıtım hesabının 104 064,13 liralık kısmı tevziattan mütevellit ve henüz tahsil edilmemiş bulunan 375 344 kilo tohumluk buğday bedelinin ve 14 806,38 liralık kısmı da 75 547 kilo tohumluk arpa bedelinin borç bakiyelerini ve geriye kalan 298,19 lira ise, yapılan takip masraflarından doğma alacakları teşkil etmektedir.

1947 ve 1948 yıllarında muhtaç çiftçilere tevzi edilmiş olan tohumlukların, 1952 yılı nihayetine kadar çeşitli masrafları ve aynı olarak tahsil edilen hububat satışlarından hâsıl olan menfi fiyat farkları ve bu tevziat ile ilgili olup elde edilen gelir ve gider hesap aşağıya dercedilmiştir:

Gelir	Lira	K.	Gider	Lira	K.
Kredinin 1952 yılı faizi	19 424	55	Tahsil olunan faizler	24 919	38
Müteferrik masraflar	655	14	1952 nihayetine kadar hâsıl olan		
1952 nihayetine kadar şube ve ajanslarca yapılan çeşitli masraflar	177 424	28	lehte farklar	25 459	10
			Müteferrik gelirler	239	94
			1952 yılı sonu zarar bakiyesi	146 885	55
Yekûn	197 503	97	Yekûn	197 503	97

Tevzi edilen tohumluklar için temin olunan kredilerin faizleriyle yine bu tevziat ile ilgili olarak ihtiyar olunan bir kısım masraflardan husule gelen ve 1952 yılı sonunda 146 885,55 lira zarar bakiyesinin mütaakıp yıllarda daha da değişeceği tahmin edilmektedir.

D) İzmir Tarım Satış Kooperatifleri Birliği nezdinde Devlet yağları tasfiye hesabı

Geçmiş yıllara ait raporlarımızda da arz edildiği üzere, 12. XI. 1942 tarih ve K/893 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararına müsteniden yurdun muhtelif bölgelerinde istihsal olunan veya imal edilen nebatî yağlara Devlet hissesi olarak % 15 ine değer fiyatı peşin ödenmek suretiyle el konduğu ve bu karar hükmünün tatbiki için de Ekonomi ve Ticaret Vekâleti nam ve hesabına İzmir, İncir ve Üzüm Tarım Satış Kooperatifleri Birliği emrine Millî Korunma sermayesinden gereken tahsislerin yapıldığı belirtilmiş bulunmakta idi.

Mezkûr karar gereğince gerek mustahsıldan ve gerekse istihsal müesseselerindeki nebatî yağlardan alınmakta olan Devlet hissesinin K/665 sayılı Kararın yayımı ile sona ermiş olduğu ve bilâhara Toprak Mahsulleri Vergisiyle Muamele Vergisinin de Hazineye nakden tahsili cihetine gidilmesi üzerine Ekonomi ve Ticaret Vekâletinden Birlik Umum Müdürlüğüne yazılan 21. VIII. 1947 tarih ve 858 sayılı Talimat gereğince Devlet yağları faaliyetinin 30. XI. 1947 tarihinden itibaren nihayete ererek tasfiyeye tâbi tutulduğu açıklanmış idi.

Bu duruma binaen 31 . XII . 1952 tarihi itibariyle tanzim olunan Devlet yağları tasfiye bilançosunun aktif ve pasifi ayrı ayrı olarak geçen sene ile mukayeseli bir şekilde aşağıya çıkarılmıştır.

Aktif	1951 yılı		1952 yılı		Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Bankalar cari hesabı :						
T. C. Ziraat Bankası İzmir Şb.	112 373		125 271	16	+12 898	16
Malsandıkları cari H :						
İzmir Defterdarlığı	14 946	25	—		—14 946	25
Muhtelif borçlular :	131 334	29	131 334	29	—	
Muvakkat hesaplar	6 916		9 301	15	+ 2 385	15
Yekûn	265 569	54	265 906	60	+ 337	06
Nâzım hesaplar	4 500		4 500		—	
Umumi yekûn	270 069	54	270 406	60	— 337	06

Aktifte yer alan ve üzerinde durulması icabeden postlardan,

1. Bankalar cari hesabında kayıtlı bulunan ve tasfiye halindeki Devlet yağlarının İzmir Şubesi Ziraat Bankasındaki alacaklı cari hesabının yıl sonu bakiyesini göstermekte olan bu meblâğ geçen seneye nazaran 12 898,16 liralık bir artış kaydederek 125 271,16 liraya yükselmiş bulunmaktadır.

Bu yükselişin sebebi; İzmir Defterdarlığından tahsil olunan para ile Ziraat Bankası nezdindeki alacaklı cari hesabına tahakkuk ettirilen yıllık faiz miktarından ileri gelmektedir.

2. Muhtelif borçlular hesabında yer alan 131 334,29 lira, geçen seneki raporumuzda da arz ve izah edildiği üzere, Devlet Yağlarınca, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası İzmir Şubesiyle ajanslarına fuzulen ödenen acyo masraflarından mütevellit 1 173,69 liralık alacak bakiyesiyle vâdeli ve ihtilâflı hesaplardan doğma olup aşağıda müfredatı yazılı 130 160,60 liralık matlubatı ifade etmektedir.

Borçlunun adı	Lira	K.
İzzet Demirel	66	27
Muhsin Kibar	761	33
Celâl Taşay	1 023	11
Gaziantep Fıstık Birliği	1 785	40
Mehmet Denizagaau	6 666	81
Mikalef Fabrikası	21 947	32
Adana Çuko Birlik	97 910	36
Yekûn	130 160	60

Bu alacaklardan :

a) İzzet Demirel'in adresi tesbit edilemediğinden 66,27 liranın tahsiline imkân hâsıl olamamıştır.

b) Muhsin Kibar ve Evlâtları firmasından talebolunan 761,33 liraya ait ihtilâfın halledilmiş olduğunu ve paranın tahsil edilmek üzere bulunduğu Birlikçe ifade edilmiş olduğu geçen seneki

raporumuzda açıklanmış ise de bugüne kadar (Nisan 1953) mezkûr paranın tahsil edilmediği görülmüştür.

Bu paranın bir an evvel tahsili cihetine gidilmesine işaret etmek isteriz.

c) Muamele Vergisinden 1 023,11 lira borçlu Celâl Tuğay aleyhinde açılan dâva neticesinde alınan mahkeme ilâmı icraya konulmuş ise de borçlunun tecil vesikası ibrazı üzerine bu paranın da tahsili mümkün olamamıştır.

d) 1 785,40 lira; Gaziantep Fıstık Birliği tarafından Devlet Yağları hesabına zeytinyağı olarak gönderildiği bildirilen yağların bilâhara muayenesi neticesinde bunların sulu posa zuhur etmiş olması hasebiyle arada kalite bakımından aleyhte husule gelen farkı göstermektedir. Bu paranın tasfiyesi lüzumuna işaret etmek isteriz.

e) Sabun imalâtından husule gelen ihtilâftan doğma 6 666,81 liranın Mehmet Denizaşan'dan hükmen tahsili için mahkemece verilen karar adı geçen tarafından Temyiz edilmiş ve bu işe ait dosya henüz Temyizden gelmemiştir.

f) Mikalef Firmasıyla rafine zeytin yağı ihtilâfından mütevellit 21 947,32 liralık alacak hakkında lehte sâdır olan mahkeme ilâmı ilgililer tarafından temyiz edilmiş ise de verilen kararın yerinde olduğu Temyize tasdik edilmesi üzerine mevcut ilâmın icraya vaz'edilmiş olduğu anlaşılmıştır.

Bu alacağın icra yoluyla bir an evvel tahsilinin temin edilmesini tavsiyeye şayan buluruz.

g) Çiko Birliğinin borcunu göstermekte olan 97 910,36 lira, Birliğin Devlet Yağları mümessili bulunduğu sıralarda yağ işlerini uhdesine tevdi etmiş olduğu Antakya Mümessilinin zimmetine geçirmiş olduğu mebalıdır.

Geçen seneki raporumuzda da açıklandığı üzere bu paranın tahsili hususunda her ne kadar Birlikçe teşebbüse geçilmiş olduğu anlaşılmış ise de bugüne kadar müspet bir neticenin alınmadığı müşahede edilmiştir.

Mevzuun Ekonomi ve Ticaret Vekâletince ele alınmasının yerinde olacağını bir defa daha belirtmek isteriz.

3. Geçen seneye nazaran 2 385,15 liralık bir artış kaydederek 9 301,15 liraya ulaşan ve muvakkat hesaplarda yazılı bulunan paralardan 1 620,72 lirası Milâs Mümessilliğine aid olup mahiyeti tesbit edildikten sonra tahsil olunacak mebalığı 5 034,88 lirası dâva masraflarını ve 2 645,55 lirası da fiyat farkı ile karşılanacak hesapları göstermektedir.

2 645,55 liralık masraf 1953 yılında fiyat farkı hesabına intikal ettirilmiştir.

Bu bahse son vermeden Devlet yağlarına aid olup Tarış nezdinde tutulmakta olan ve takipsizlik yüzünden yıllardan beri tasfiyeleri sürüncemede kalmış bulunan bu hesapların bir an evvel ilgililer tarafından bir neticeye bağlanması lüzumuna ehemmiyetle işaret etmek isteriz.

Pasif :	1951 yılı		1952 yılı		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Birlik cari hesabı :						
Zeytinyağı T. S. K. B.	4 273	39	2 385	15	— 1 888	24
Muhtelif alacaklılar	3 995	15	3 995	15		
Muvakkat hesaplar	159 438	92	159 438	92		
Fiyat farkı hesabı	97 862	08	100 087	38	+ 2 225	30
Yekûn	265 569	54	265 906	60	+ 337	06
Nâzım hesaplar	4 500		4 500			
Umûmi yekûn	270 069	54	270 406	60	+ 337	06

Pasifte yer alan bellibaşlı hesaplardan :

1. Tasfiye halindeki Devlet Yağlarının Zeytinyağı Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine 2 385,15 lira, Çiko Birlikten devren gelen zeytinyağı mükellefleriyle bir müstahdeme ait ce-man 3 995,15 lira borçları vardır.

2. Tasfiyeye tâbi tutulan Devlet Yağlarının muvakkat hesaplarda mukayyet dâvalı ve ihtilâflı alacaklar için tefrik olunan 140 521,43 lira provizyonları ve ciheti askeriye teslim olunan sabun bedellerinden mükerrer tahsil edilip iadesi gereken 18 917,49 lira ile 1951 yılına nazaran 2 225,30 liralık bir artış kaydederek 100 087,38 liraya yükselen müspet fiyat farkları bulunduğu müşahede edilmektedir.

Teklif ve temenniler :

Bilâncoda tasfiyeleri icabeden ve yıllardan beri sürüncemede kalan paraların bir an evvel takip, tahsil ve tasfiyelerinin temini suretiyle bir neticeye bağlanmasını bir defa daha temenniye değer görmekteyiz.

E) Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketi

Millî Korunma Kanununun verdiği salâhiyete istinaden müstahsıldan doğrudan doğruya müdahale yolu ile yaprak tütün mubayaatında bulunmak üzere K/83 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla Ticaret Vekâleti hesabına Yerli Ürünler T. A. Ş. ile Türk Tütün Limitet Şirketi namına 2 milyon liralık bir mütedavil sermaye tahsil olunmuştur. Bu sermaye K/93 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla 4 milyon liraya ve K/128 sayılı Kararıyla 5 milyon liraya ve nihayet K/251 sayılı Kararıyla de 10 milyon liraya iblâğ edilmiştir.

Bu sermayenin 5 milyon lirası K/379 sayılı Kararla iptal edilmiş ve 1943 - 1944 yılı piyasasında müdahalede bulunmak üzere K/560 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla de bu para tekrar tahsis edilmiştir.

Ege bölgesinin 1946 - 1947 yılı tütünlerini satınalmak suretiyle piyasanın tanzim edilmesi ve umumiyetle ekiciler tarafından tütün mahsulünün ilân olunan fiyatlar çerçevesi içinde satışını mümkün kılacak tertiplerin alınması vazifesi K/683 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla Yerli Ürünler T. A. Ş. ne verilmiş olup aynı kararla bu tütün alım ve satımlarından doğacak zararın da Millî Korunma fonundan mahsubedilmesi hükme bağlanmıştır.

Yerli Ürünler T. A. Ş. tarafından yukarda bahis konusu edilen kararlar gereğince tahsis olunan paralarla muhtelif yıllar zarfında mubayaa edilerek 1951 yılı nihayetine kadar henüz elden çıkarılmamış bulunan müdahale tütünleri miktarı 2 535 927 kilo ve kıymeti de 11 265 095 liradan ibaret bulunmakta idi.

1951 yılından devren gelen tütünlerin 1952 yılı içinde görmüş olduğu ambar hareketi müfredatlı olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

İzahat	Kilo	Lira	K.
1951 yılından 1952 yılına devren gelen tütün stoku	2 535 927	11 265 095	37
1952 yılında satılan tütünler (yıl başındaki maliyet fiyatları üzerinden)	530 240	2 516 653	
1952 de satılan tütünlerde zühur eden fireler	12 247		
	542 487	2 516 653	
1953 yılına devrolunan tütün stoku (1952 yılı başındaki maliyet üzerinden)	1 993 440	8 748 442	
1953 yılına devrolunan tütünler için 1952 yılında yapılan bakım, muhafaza masraflarıyla ödenen kredi faizi		441 782	
1952 den 1953 yılına devredilen tütün stokunun yıl sonu maliyeti	1 993 440	9 190 224	

1952 yılı içerisinde bu stoklardan 2 516 653,— lira değerinde 530 240 kiloluk kısmı satılmıştır. Bu satışlar neticesinde 12 247 kiloluk fire zühur etmiştir. 1953 yılına 1 993 440,— kilo sikletinde, yılbaşı maliyetler üzerinden 8 748 442,— lira kıymetinde bir stok devredilmiştir.

Ancak Yerli Ürünler T. A. Şirketince Umumi Murakabe Heyeti Başkanlığına hitaben gönderilen 7 . XII . 1953 gün ve 339 sayılı yazıdan bu stokun 30 . XI . 1953 tarihine kadar 1 488 695 kiloluk kısmının satıldığı anlaşılmıştır.

1952 yılı içinde satılmayan tütünler için ihtiyar olunan 201 525,— lira bakım ve muhafaza masrafları ve 240 257 lira kredi faizleriyle birlikte müdahale tütünleri stokunun yıl sonu maliyetinin 9 190 224 liraya çıktığı müşahede edilmiştir.

1953 yılına devredilen bu stokun aidolduğu mahsul yılları itibariyle miktar ve kıymetleri aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir:

Yıl	Nev'i	Balya	Kilo	Kıymet Lira
1943 mahsulü hasta	B	1 433	88 397	339 808
1945 mahsulü hasta	A	1 209	73 707	532 965
1945 » »	B	14 270	794 247	3 750 991
1946 mahsulü hastaliksız	A	68	4 320	28 728
1946 » » gâ.	A	2 136	102 804	594 289
1946 » » ak.		17 302	929 965	3 943 440
Yekûn		36 418	1 993 440	9 190 224

Bu tütünlerin kilo maliyeti 384 ile 723 kuruş arasında tehalüf etmektedir.

1952 yılında satılan bu tütünlerin o yıl bidayetindeki maliyet tutarlarını ve bunlar için yıl içinde yapılan bakım ve muhafaza masraflarıyla ödenen kredi faizlerini ve bu tütünlerin satış bedellerini, satış neticelerini ve satışlar ile alâkalı olarak ihtiyar olunan satış masraflarını toplu olarak gösterir tablo aşağıya dercedilmiştir.

	Lira
1952 yılında satılan 530 240 kilo tütünün yıl bidayetindeki maliyeti	2 416 653
1952 yılında satılan tütünler için yapılan bakım ve muhafaza masrafları	16 793
1952 yılında satılan tütünler için tahakkuk ettirilen kredi faizleri	20 020
<hr/>	
1952 yılında satılan tütünlerin satış maliyetleri	2 553 466
1952 yılında satılan tütünlerin satış bedeli	1 268 146
<hr/>	
Gayrisâfi satış zararı	1 285 320
1952 yılında satılan tütünlerden bir kısmının takas suretiyle satılmasından elde edilen takas priminin tenzilinden sonra kalan zarar bakiyesi	125 212
<hr/>	
	1 160 108
1952 yılında satılan tütünlere ait satış masrafları	19 058
<hr/>	
Satış zararları yekûnu	1 179 166

1952 yılında satıldığı görülen 530 240 kilo tütüne satış anına kadar 16 793 lira bakım ve muhafaza masrafı yapılmış 20 020 lira kredi faizi tahakkuk ettirilmiş ve bu suretle yıl başında 2 516 653 lira olan tütünlerin satış maliyetleri 2 553 466 liraya yükselmiştir.

Bu tütünler 1 268 146 liraya satılmış olduğundan 1 285 320 lira gayrisâfi satış zararı tahakkuk etmiştir. Ancak bunlar takas suretiyle satılmış olduğundan 125 212 liralık bir takas primi elde edilmiş ve bu miktarın gayrisâfi satış zararından tenziliyle zarar bakiyesi kâr ve zarar tablosunda kayıtlı olduğu gibi, 1 160 108 liraya inmiştir.

Mezkûr tütünlerin satışı için 19 058 lira satışmasrafı yapılmıştır. Bunun zarar bakiyesine ilâvesiyle satış zararları yekûnu 1 179 166 liraya yükselmektedir.

1952 yılında satılan müdahale tütünlerinin satış fiyatları 75 - 321 kuruş arasında tehalüf etmiştir. Başlıca alıcılar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Memleket	Balya	Kilo	Bedel	
			Lira	K.
Memleket dahili	7 979	429 833,2	1 061 149	04
Almanya	1 897	99 996,-	331 563	65
Belçika	8	411,-	645	24
<hr/>				
Yekûn	9 884	530 240,2	1 393 357	93
<hr/>				

Müdahale tütünlerinin 1952 yılı satışları % 50 bir zararla yapılmıştır. Geçen seneki raporlarımızda belirtilmiş olduğu üzere:

1. 1946 - 1947 mubayaaalarının yarısına yakın bir kısmının hastalıklı olması,
2. 1946 - 1947 yılları mubayaa fiyatlarının diğer yıllara nispetle bir hayli yüksek bulunması,

3. Müdahale tütünlerine ait maliyetlere her sene depo, bakım ve muhafaza, faiz ve sigorta masraflarının ilâvesi suretiyle satış maliyetlerinin piyasa rayicinin çok üstüne çıkmış olması zararlı satışlara âmil olmuştur.

1952 yılı bidayetinde müdahale tütünlerinin satışından 9 985 milyon lira zarara mukabil geçmiş yıllar tütün satışlarından hâsıl olan 4 514 milyon lira kârın zarardan mahsubu suretiyle zarar yekûnu 5 471 milyon liraya inmektedir.

1952 yılında müdahale tütünlerinden 1 157 milyon lira zarar olduğuna göre umumi zararın 6 628 milyon lirayı bulacağı ve eldeki tütünlerin tasfiyesi neticesinde bu zararın daha da artacağı tahmin olunmaktadır.

Müdahale tütünlerinin günden güne artmakta olan bakım, muhafaza masraflarını önlemek gayesiyle geçen seneki İktisadi Devlet Teşekkülleri Umumi Heyetince takdim olunan raporlarımızdaki temennilerimize uyularak, Ekonomi ve Ticaret Vekâletinde bu tütünlerin Tekel Genel Müdürlüğüne devri hususunda kurulan komisyonun 1951 yılında vardığı prensip kararı gereğince, bunların Tekel Genel Müdürlüğüne devrinin sağlanması zaruretine tekrar işaret etmek isteriz.

Bilânçonun tetkik ve tahlili

Yerli Ürünler Şirketi nezdinde tutulmakta olan tütün müdahale alımları hesaplarının 31.XII. 1952 tarihli bilânçosuna aşağıda temas edilmiş bulunmaktadır.

Bilânçonun aktifi geçen sene ile mukayeseli olarak aşağıya dercedilmiştir:

Aktif :	1951 yılı		1952 yılı		+ Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Depo demirbaşları	18 171	52	9 901	09	—	8 270 43
İşletme tütün stoku	11 265 095	37	9 190 223	78	—	2 074 871 59
Malzeme ambarı	568	48	45	60	—	522 88
M. Borçlular	203 432	88	185 498	99	—	17 933 89
Müşteriler	103 111	24	—	—	—	103 101 24
Geçmiş yıllar zararları	5 064 350	72	5 471 058	73	+	406 708 01
1951 yılı zararı	406 708	01	—	—	—	406 708 01
1952 yılı zararı	—	—	1 157 190	60	+	1 157 190 60
Yekûn	17 061 438	22	16 013 918	79	—	1 047 519 43

Aktifte yer alan bellibaşlı postların tetkikinde :

1. Depo demirbaşlarından bir kısmının müdahale işlerinin sona ermiş olmasından satılmış ve bir kısmının da imha edilmiş bulunmasında mevcudun 1952 yılı sonunda 8 270,43 liralık bir azalış kaydederek 9 901,09 liraya indiği görülmektedir.

Mezkûr kıymetlerin iktisap bedelleri 19 514,98 liradan ibarettir ve bunlar üzerinden 1952 yılı sonuna kadar tefrik olunan amortisman payları da 9 613,89 lirayı bulmaktadır.

Bu vesile ile bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da belirtilmiş olduğu veçhile zamanında müdahale tütünlerinin işlenmesi için satın alınmamış bulunan alât ve edevatın amortismanlarının tenzilinden sonra kalacak bedel üzerinden Yerli Ürünlere mal edilmesi veya eş- hasa arz edilmeleri suretiyle tasfiyeleri cihetine gidilmesinin yerinde olacağı kanaatindeyiz.

2. İşlenmiş tütün stoku hakkında gereken izahat raporumuzun ilgili bahsinde arz edilmiştir.

3. Muhtelif borçlular hesabının müfredatı şöyledir :

Lira	K.	
117 456	94	Depo inşaatı için açılan kredi
14 449	63	Peşin kiralalar
53 592	42	Takatsız (Alman takas iş hesabının borcu)
185 498	99	Yekûn

Senelerden beri hâlâ tahsil edilememiş bulunan depo inşaat kredisinin 1953 yılında tasfiye edilmiş olduğu Yerli Ürünler T.A. Şirketince Murakabe Heyeti Başkanlığına hitaben gönderilen 339 sayılı ve 7.XII.1953 günlü yazısından anlaşılmıştır.

4. Geçmiş seneler zararları hesabının sureti terekkübü aşağıdaki gibidir :

	Lira	K.
1946 yılı zararı	32 957	51
1948 » »	1 924 750	00
1949 » »	6 378 967	77
1950 » »	679 612	34
1951 » »	406 708	01
1946, 1948 ve 1951 yılı zararları faizleri	562 237	69
Zararlar yekûnu	9 985 233	32
Ticaret Bakanlığı emriyle geçmiş yıllar tütün kârlarından mahsub edilen kısım	4 514 174	59
Zarar bakıyesi	5 471 058	73

5. 1952 yılı zararları hakkında gereken izahat kâr ve zarar hesabının tahlili vesilesiyle verilecektir.

Bilançonun pasifinde yer alan postlar geçen sene ile mukayeseli olarak aşağıda yer almıştır.

Pasif :

	1951 yılı		1952 yılı		+	Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	—	Lira	K.
Alınan krediler	16 883 261	74	15 856 451	91	—	1 026 809	83
M. alacaklılar	91 981	16	71 271	56	—	20 709	60
Geçmiş yıllar kârları	86 195	32	86 195	32	—	—	—
Yekûn	17 061 438	22	16 013 918	79	—	1 047 519	43

1. Tütün müdahale alımları için T. C. Ziraat Bankasından kullanılan kredilerin 1952 yılı sonu bakıyesini gösteren 15 856 451,91 liranın 3 230 443,65 liralık kısmı % 7 faize tâbidir.

! Geri kalan 12 626 008,26 liraya da 12.V.1951 tarih, K/826 sayılı Koordinasyon Kararı gereğince, 1951 yılı bidayetinden itibaren faiz yürütülmemesi esas kabul edilmiş bulunmaktadır.

2. Muhtelif alacaklıların müfredatı da şöyledir :

Lira	K.	
53 592	42	Takas primleri hesabı (Bu meblâğ borçlular hesabında yer alan Alman takas primleri hesabının kontrpartisidir.)
17 014	04	Yerli Ürünler Şirketinin alacağı
665	10	Muhtelif alacaklılar
71 271	56	Yekûn

31 . XII . 1952 tarihi itibariyle hazırlanmış bulunan kâr ve zarar hesabı aşağıya çıkarılmıştır :

Zararlar				Kârlar			
	İzahat	Lira	K.		İzahat	Lira	K.
	Bir kısım demirbaş satışlarından hâsıl olan zararlar	1 511	64		Eski ip ve çuvalların satışından hâsıl olan kârlar	19 916	41
	1952 yılı tütün satış zararları	160 108	40		Satılan demirbaşlardan hâsıl olan kâr	615	94
	1952 yılında satılan tütünlerin satış masrafları	19 058	01		Sigorta risturnları	1 314	02
					Müteferrik kârlar	1 641	08
					Zarar bakıyesi	1 157 190	60
	Yekûn	1 180 678	05		Yekûn	1 180 678	05

Bu tablonun tetkikinde :

Raporumuzun satışlar bölümünde de açıklanmış olduğu veçhile 1952 yılı tütün satışlarından 1 160 108,40 lira zarar hâsıl olduğu, bu satışlar ile ilgili olarak 19 058,01 lira satış masrafları yapıldığı ve elden çıkarılan bir kısım demirbaşlardan hâsıl olan 1 511,64 lira zarar ile unumi zararlar yekûnunun 1 180 678,05 liraya ulaştığı görülmektedir.

Diğer taraftan, eski ip ve çuvalların satışından elde edilen 19 916,41 lira, satılan demirbaşlardan hâsıl olan 615,94 lira, sigorta risturnlarından alınan 1 314,02 lira ve müteferrik kârlardan sağlanan 1 641,08 lira ile ceman temin edilen 23 487,45 lira çeşitli gelirlerin zararlardan tenzili neticesinde zarar bakıyesinin 1 157 190,60 liraya indiği anlaşılmaktadır.

Geçmiş yıllar zararları olan 5 471 058,73 lira nın 1952 yılı zararına ilâvesi suretiyle zarar bakıyesi 6 628 249,33 lirayı bulmaktadır.

F) Ticaret Ofisi

a) Kuruluş :

Geçmiş yıllara ait raporlarımızda da izah edildiği üzere, Millî Korunma Kanununun muaddel 6 nci maddesi mucibince; Koordinasyon Heyetinin 14 . II . 1941 tarih ve 104 sayılı Kararıyla tesis edilmiş olan Ticaret Ofisinin 1 . VII . 1950 tarihinde yürürlüğe giren K/810 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla tasfiye edilerek kaldırılmasına karar verilmiştir.

Ofisin tasfiye memurlarıyla bu memurlara verilecek ücretin de Maliye, Ekonomi ve Ticaret vekâletleri tarafından tâyin edilmesi mezkûr kararname hükümleri iktizasından bulunmaktadır.

Bu kararname gereğince Maliye Vekâletini temsilen İstanbul Defterdarından, Ekonomi ve Ticaret Vekâletini temsilen de Ticaret Ofisi Umum Müdüründen müteşekkil Tasfiye Memurluğu 1 . VII . 1950 tarihinden itibaren faaliyete geçmiş ve bilâhara Ofis Umum Müdürü kadrosunun ten-

sıkata tâbi tutulması üzerine vekâletçe Tasfiye Memurluğuna 14 . II . 1953 tarihinde Et ve Balık Kurumu Umum Müdürünün tâyin edilmiş olduğu anlaşılmıştır.

K/104 sayılı Kuruluş Kararnamesine göre hükmi şahsiyeti haiz ve hususi hukuk hükümlerine göre idare hakkı ve sermayesiyle mahdut sorumluluğu tanınan malî ve idari muhtariyeti haiz bir müessese olan Ticaret Ofisi, Ekonomi ve Ticaret Vekâletine bağlı bulunmakta Kazanç ve Taahhüt vergileriyle Artırma, Eksiltme, İhale ve Muhasebei Umumiye kanunlarının hükümleri dışında mütalâa olunmakta idi.

b) Malî kaynaklar :

3780 sayılı Millî Korunma Kanunu hükümleri dairesinde iştigal mevzuları kuruluş kararnamesinde kayıt ve tasrih edilmiş bulunan Ticaret Ofisi emrine mezkûr kanunun 43 ncü maddesinde bahis mevzuu edilen sermayeden bidayeten 5 milyon liralık bir tahsis yapılmış ve bu paranın kifayetsizliğine binaen 14 milyon liraya ve bilâhara da 17 milyon liraya iblâğ edilen Ofis sermayesi 31 . XII . 1952 tarihinde yürürlüğe giren K/672 sayılı Kararla 16 milyon liraya indirilmiş bulunmaktadır.

26 . III . 1951 tarihinde yayımlanan K/818 sayılı Koordinasyon Heyeti Karariyle Millî Korunma fonundan Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü namına 14 998 546,08 liralık kredi açılmıştır.

Ticaret Ofisince Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü nam ve hesabına mubayaa ve mezkûr işletmeye teslim edilmiş bulunan vagon bedellerine mukabil olarak Ofise verilmiş olan Hazine kefaletini haiz bonolar Ofis kredisinden düşülerek Devlet Demiryolları zîmetine intikal ettirilmiştir.

Muhassas sermayenin bu şekildeki transferi neticesinde, Ofis sermayesi 1 001 453,92 liraya tenezzül etmiş ve bunun bir milyon lirası da 2 . I . 1952 tarihinde yayımlanan K/850 sayılı Kararla Petrol Ofisine tahsis edilerek Ofis sermayesi 1 453,92 liraya inmiş ve mezkûr hesap bakıyesi de Tasfiye Memur Heyetinin karariyle 31 . III . 1952 tarihinde tamamen kapatılmış bulunmaktadır.

Mezkûr sermaye bakıyesinin Millî Korunma Kanunu ahkâmı dairesinde kapatılabilmesi için ayrıca bir Koordinasyon Heyeti Kararına iktiran etmesi icabetmektedir.

Diğer taraftan, 25 . VIII . 1951 tarih ve K/840 sayılı Koordinasyon Karariyle tasfiye halindeki Ticaret Ofisinin tahakkuk etmiş ve edecek olan ve tasarrufu Ekonomi ve Ticaret Vekâletine ait bulunan bilûmum kârlarının bu vekâletçe fındık mubayaasına tahsisi uygun görülmüş bulunmaktadır.

Bu karara müsteniden 31 . XII . 1952 tarihli itibariyle Ofis kârlarının 9 milyon liralık kısmı fındık mubayaasında kullanılmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasında Vekâlet emrine açılan bir hesaba devredilmiştir.

1.VII.1950 tarihinde yürürlüğe giren K/810 sayılı Kararla Ofisin tasfiye edilerek kaldırılmasının uygun görülmesi üzerine, bu tarihten itibaren 38 kişilik bir kadro ile çalışmaya başlayan tasfiye memurluğu, iş hacmine göre gün geçtikçe bu kadro adedini tenkise başlamış ve tetkikatımız tarihi olan Ağustos 1953 te memur adedini 8 kişiye indirmiştir.

Filhakika iş hacmine nazaran bu kadronun da fazla görülmemesi mümkün değildir.

Tasfiye halinde bulunan Ticaret Ofisi, 1952 yılında 126 098,05 liralık idare masrafı yapmıştır. Bu masrafların 69 430,81 liralık kısmını; maaş, ücret, yevmiye, çocuk zammı, İşçi Sigortaları ücreti ve sıhhi yardım gibi çeşitli personel giderleri ve geriye kalan 56 667,24 liralık kısmını da; keza, tenvir, teshin, kırtasiye ve matbua, nakliye, hamaliye, posta, telgraf ve telefon gibi muhtelif masraflar teşkil etmektedir.

K/814 sayılı Karar gereğince; Ekonomi ve Ticaret ve Maliye vekâletleri tarafından tâyin edilen iki tasfiye memurundan beherine aylık olarak verilen 150 şer liralık ücretin 1952 yılı tutarı olan 3 600,— lira da personel masrafları meyanına ithal edilmiştir.

Yukarda açıklandığı üzere :

K/810 sayılı Kararın 1.VII.1950 tarihinden itibaren tasfiyeye girmiş olan Ticaret Ofisi, aradan uzun bir müddet geçmiş olmasına ve muhtelif vesilelerle bu işin bir an evvel neticelendirilmesi hususu da Ekonomi ve Ticaret Vekâleti tarafından tasfiye memurluğuna tebliğ edilmiş bulunmasına rağmen, tetkikatımız tarihi olan Ağustos 1953 ten, hâlâ bu işin bir sonuca bağlanmamış olduğu görülmüştür.

Bu itibarla tasfiye muamelesini, mümkün merteye süratlendirecek bir şekilde harekete geçilerek tasfiyenin bir an evvel itacı temenniye değer görülmektedir.

d) İşletme faaliyetleri :

Tasfiye halindeki Ticaret Ofisi, bundan evvelki yıllara ait raporlarımızda da arz edildiği üzere, 1952 yılı zarfında da faaliyetini, mevcut emtia stoklarının elden çıkarılmasıyla ihtilâflı alacakların kanuni yollardan takip ve tahsiline borçlu ve alacaklı hesaplarda kayıtlı bulunan paraların ilgililerden takip ve tasfiyesine hasretmiş olduğu görülmüştür.

Bu itibarla, tasfiye halindeki Ticaret Ofisi nezdinde bulunan ve 1951 yılından devren gelen mevcut emtianın 1952 yılı zarfında görmüş olduğu harekâtı gösterir bir tablo aşağıya dercedilmiştir.

Emtianın cinsi	1951		Emtia		Yekûn		1952		Muhtelif		1953 yılına		Yekûn						
	yılından devir		fazlası		Yekûn		yılı satışları		nakiller		devir		Yekûn						
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.					
Yerli emtia	2	85	—	—	2	85	—	—	2	85	—	—	2	85					
Çuval, kanaveçe ve jüt	558	391	44	—	558	391	44	558	391	44	—	—	558	391	44				
Madenî eşya ve alât	1 076	374	92	363	26	1 076	738	18	1 076	738	18	—	1 076	738	18				
Mensucat ve iplik	24	000	—	—	24	000	—	10	224	50	13	775	50	—	24	000			
Nakil ve vasıtaları ve yedek	254	74	—	—	254	74	—	254	74	—	—	—	254	74	—	—			
Nebati maddeler	3	69	1	37	—	5	06	1	21	3	68	0	17	—	5	06			
Müteferrik emtia	2	98	—	—	2	98	—	2	98	—	—	—	—	—	2	98			
Yekûn	1 659	303	62	364	63	1 659	395	25	1 645	613	05	13	782	03	0	17	1 659	395	25

Bu tabloya nazaran, tasfiye halinde bulunan Ticaret Ofisinin, 1951 yılı nihayetinde 1 659 030,62 lira değerinde muhtelif cins yerli ve yabancı emtia mevcudu bulunduğu ve 1952 yılı zarfındaki emtia satışları neticesinde tartı farkından mütevellit 363,26 liralık kalayın ve 1,37 liralık da lâteksin fazla zuhur ettiği ve bu suretle yıl nihayetinde muhtelif emtia kıymeti tutarının 1 659 395,25 liraya baliğ olduğu görülmektedir.

Bu emtiadan ,1952 yılı içerisinde, maliyet bedeli üzerinden 1 645 613,05 liralık kısmının satılmış olduğu ve 13 782,03 liralık kısmının da ilgili hesaplara nakillerini teminen çıkış kaydedilmiş olduğu ve 0,17 liralık kısmının da stok olarak mütaakıp yıla devredilmiş bulunduğu görülmüştür.

1953 yılına devredildiği görülen 0,17 liralık emtiada, evsafı bozularak işe yaramaz bir hale gelen ve beher kilosu bir kuruş kıymetle gösterilen 17 kilo lâteksin ifade etmektedir. Bu emtianın da satışı mümkün görülemediğinden 1953 yılı zarfında imha edilerek bedelinin zarar kaydedildiği anlaşılmıştır.

Yukarda, 1952 yılı zarfında, 1 645 613,05 liraya satılmış olduğu açıklanan muhtelif cins emtianın, maliyet ve satış tutarları itibariyle emtia nevillerine göre müfredatını ve bu satışlar neticesinde hâsıl olan kâr ve zararları gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır :

Emtianın cinsi	Satılan emtianın							
	Maliyet tutarı		Satış tutarı		Kâr		Zarar	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Çuval, kanaveçe, jüt	558 391	44	516 702	48	39 792	56	81 481	52
Madenî eşya ve alât	1 076 738	18	1 241 466	65	164 728	47	—	—
Mensucat ve iplik	10 224	50	10 224	50	—	—	—	—
Nakil vasıtaları ve yedekleri	254	74	250	—	5	26	—	—
Nebati maddeler	1	21	161	—	159	79	—	—
Müteferrik emtia	2	98	56	—	53	02	—	—
Yekûn	1 645 613	05	1 768 870	63	204 739	10	81 481	52

Bu tabloya nazaran maliyet kıymeti 1 645 613,05 liraya baliğ olan muhtelif cins emtianın 1 768 870,63 liraya satılması neticesinde 204 739,10 lira kâr ve 81 481,52 lira da zarar tahassul ettiği görülmektedir.

Bu zararın 76 bin liraya yakın kısmının 1947 yılında yüksek fiyatla yurda ithal olunan kanaviceilerin bu kere düşük fiyatla elden çıkarılmasından ve geriye kalan 6 bin liralık kısmının da mühim miktarı avaryalı ve piyasa fiyatları düşük bulunan çuvalların satışlarından meydana geldiği anlaşılmıştır.

Bilânçonun tetkik ve tahlili

Tasfiye halinde bulunan Ticaret Ofisinin 1952 yılı bilânçosunun aktifi bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya dercedilmiştir.

Aktif :

	1951 yılı		1952 yılı		Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Sermaye taahhüt hesabı	1 001 453	92	—	—	— 1 001 453	92
Demirbaş eşya	36 157	76	—	—	— 36 157	76
Kasa	3 887	29	5 103	98	+ 1 216	69
Emtia	1 659 030	62	0	17	— 1 659 030	45
Borçlu hesaplar	10 140 291	00	9 373 947	18	— 766 343	82
Tahsis edilen kârlar	7 000 000	00	9 000 000	00	+ 2 000 000	00
1949 kâr ve zarar bakıyesi	376 802	11	376 802	11	—	—
1950 » » » »	40 979	52	40 979	51	—	—
1951 » » » »	945 598	68	945 598	68	—	—
Yekûn	21 204 200	90	19 742 431	64	— 1 461 769	26
Nâzım hesaplar	1 195 401	07	1 121 877	89	— 73 523	18
Umumi yekûn	22 399 601	97	20 864 309	53	— 1 535 292	44

Bu tablonun tetkikinde; üzerinde durulması icabeden hesaplar hakkında gerekli malûmat aşağıda belirtilmiş bulunmaktadır.

1. 1952 yılında kapandığı görülen sermaye taahhüt hesabı, raporumuzun bidâyetinde de açıklanmış olduğu veçhile 1 001 453,92 lira iken 1952 yılında K/850 sayılı Koordinasyon Kararı ile Petrol Ofisine tahsis olunan 1 milyon liranın tenzilinde 1 453,92 liraya inmiş bulunan hesap bakıyesi idari bir kararla 31 . III . 1952 tarihinde tamamen kapatılmış bulunmaktadır.

Mezkûr bakıyenin Millî Korunma Kanunu dairesinde kapatılabilmesi için bir Koordinasyon kararına iktiran etmesi icabetmektedir.

2. 1951 yılı bilânçosuna nazaran 36 157,76 lira kıymetindeki Ofise ait çeşitli büro demirbaşları ve eşya, 1952 yılı zarfında tamamen elden çıkarılmış ve mezkûr tarihe kadar bunlar üzerinden tefrik edilmiş bulunan 50 424,59 liralık amortismanların tenzilinden sonra vâkı satışlar 12 081,90 liralık bir kârla neticelenmiş bulunmaktadır.

3. Satışlar bahsinde de açıklanmış olduğu veçhile 1952 yılında mevcut emtianın tamamı satılmış, yalnız 17 kilo kadar kauçuk nev'inden hurdalaşmış bir durumda «Latex» kalmıştır. Mezkûr emtiaya tâlip çıkmadığından 1953 yılı zarfında terkinin cihetine gidildiği öğrenilmiştir.

4. Geçen seneye nazaran 766 343,82 liralık bir azalış kaydederek 9 373 947,18 liraya inmiş bulunan borçlar hesabının müfredatı geçen sene ile mukayeseli olarak aşağıya dercedilmiştir.

	1951 yılı		1952 yılı		Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Bankalar	1 762 910	24	1 255 724	26	—	507 185 98
Müşteriler	1 247 019	61	1 219 614	56	—	28 405 05
Bâyiler	3 793 775	79	3 810 845	80	+	17 070 01
Cari hesaplar	527 915	52	521 119	14	—	6 796 38
Muhtelif borçlular	2 808 455	80	2 566 643	42	—	241 812 38
Akreditifler	214	04			—	214 04
Yekûn	10 140 291	00	9 373 947	18	—	766 343 82

a) Bankalar nezdindeki mevduat hesabı geçen seneye nazaran 507 185,98 liralık bir azalış kaydederek 1 255 724 liraya inmiştir.

b) Müşteriler hesabında 1952 yılında 28 405,05 liralık tahsilât kaydedilerek bakiye 1 219 614,56 liraya inmiş bulunmaktadır.

Müşteri borçlarının en mühimmini teşkil eden 1 173 844,46 liralık borç bakiyesi Devlet Demiryollarına kredi suretiyle satılan vagonlar tutarlarının faizlerini teşkil etmektedir.

Tetkikatımızın yapıldığı Ağustos 1953 te mezkûr alacağın tahsil edildiği görülmüştür. Geri kalan müşteriler borçlarının tahsili hususunda her ne kadar mütaaddit teşebbüslerde bulunulduğu ve kısmen tahsil edildiği görülmüş ise de bunların titizlikle takibedilerek bir an evvel bir neticeye bağlanmaları lüzumuna işaret etmek isteriz.

c) 1952 yılında 17 070,01 liralık bir fazlalık kaydederek 3 810 845,80 liraya yükselmiş bulunan bâyiler hesabının 3 707 282,16 liralık kısmı K/758 sayılı Koordinasyon Kararı gereğince, Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliğinde mevcut 1947 mahsulü fındıkların Ekonomi ve Ticaret Vekâletince tesbit edilen maliyet fiyatları üzerinden ve kâr ve zararları mezkûr Birliğe aidolmak üzere adı geçen vekâletçe döviz alınarak memleket içinde veya dışında satılmaları neticesinde hâsıl olan borcun 1952 yılı sonu bakiyesidir.

Ofis alacaklarının en bellibaşısını teşkil eden bu paranın tasfiye dolayısıyla bir an evvel Ofise iadesi hususunda mezkûr fındık işleri ile ilgili bulunan Ekonomi ve Ticaret Vekâletince gereken hal çarelerinin aranması lüzumuna işaret etmek isteriz.

Geride kalan 103 563 lira bakiye borçlarından tetkikatımızın yapıldığı Ağustos 1953 e kadar cüzi bir kısmının kapanabildiği görülmüştür.

Bu paraların bir an evvel tasfiyeleri lüzumuna işaret etmek isteriz.

d) Cari hesaplarda görülen 521 119,14 liralık alacağın 500 000 liralık kısmı İstanbul Yaş Meyva ve Sebze Kooperatifine verilen paraları, geri kalan da bâzi müesseselerin borçlu cari hesapları bakiyelerini ifade etmektedir.

İstanbul Yaş Meyva ve Sebze Kooperatifi nezdinde görülen 500 000 lira Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin 29 . I . 1949 tarih ve 44/6/1955 sayılı yazılıyla Ticaret Ofisinin muhtelif faaliyetleri meyanına ithal edilen ve İstanbul'da yaş meyva ve sebze tanzimi işleri için mezkûr kooperatif emrine verilen meblâğdır.

Bu konu münasebetiyle geçen seneki raporumuzda da arz edilmiş olduğu ve hile Ticaret Ofisi hukuk tasfiyeye tâbi tutulmuş olduğu halde, yukarıda bahsi geçen faaliyetin el'an Ofis nam ve hesabına devam etmesi yerinde görülmemekte ve bunun da diğer sahalardaki Ofis faaliyetleri gibi sona erdirilmesi ve hesaplarının da bir an evvel bir neticeye bağlanması lüzumlu görülmektedir.

İstanbul'da Yaş Meyva ve Sebze Tarım Satış Kooperatifleri Birliği delâletiyle tanzim satışları faaliyetinin devamına ilgili vekâletçe lüzum görüldüğü takdirde, kooperatif emrine verildiği bildiri-

len 500 000 lira sermayenin Millî Korunma Kanunu ahkâmı dairesinde bir koordinasyon kararı ile Ofis menabiinden tefrik edilerek adı geçen kooperatif emrine tahsis edilmesi yerinde olur kanaatindeyiz.

e) Geçen seneye nazaran 241 812,38 liralık bir azalış kaydedilerek 2 566 643,42 liraya inmiş bulunan muhtelif borçluların müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Muhtelif depozitolar	1 644 097	12
Tahakkuku katılaşacak hesaplar	17 606	40
Gelmiyen takipteki emtia	860 608	80
Şube ve memurlar	3 957	86
Varlık Vergisi emtiasından borçlular	27 509	62
Mahkeme masraflarından borçlular	3 127	96
Müteferrik borçlular	9 735	66
Yekûn	2 566 643	42

Depozitolar namı altında görülen 1 644 097,12 liranın 1 573 615,93 liralık kısmı çuval, kanaveçe depozitolarını ve geri kalan 70 481,19 liralık kısmı da muhtelif depozitoları teşkil etmektedir.

Çuval, kanaveçe depozitoları namı altında görülen 1 573 615,93 lira ithal olunan çuval, kanaveçelerin tahakkuk etmiş resimlerine ait depozitolar ile zühulen bu hesaba kaydedilmiş bulunan mezkûr depozitolarla ait banka teminat mektupları faizleri, komüsyonları ve saire gibi gümrük muamelâtı ile ilgili bir kısım masraflardan ileri gelmektedir.

İthal olunan çuval ve kanaveçelerin Mayıs 1955 sonuna kadar yurt dışına ihraçlarında Gümrük vergilerine ait depozitoların istirdadı kabil bulunmakta idi.

Halen de keyfiyet zaman aşımına uğramış bulunmaktadır.

Binaenaleyh 1953 yılı bilânçosunun tanziminde yukarıda açıklanmış olduğu veçhile mezkûr hesaba yer alan çeşitli paraların mahiyetleri ayrı ayrı tesbit edilerek hesabın kapanması cihetine gidilmesi lüzumuna işaret etmeyi faydalı görmekteyiz.

Muhtelif depozitolar ünvanı altında görülen 70 481,19 lira Ofisçe açılan dâvalar için mahkemeye yatırılan depozitolar yekûnunu teşkil etmektedir.

5. Tahsis olunan kârlar namı altında yer alan 9 000 000 lira raporumuzun bidayetinde de açıklanmış olduğu veçhile K/840 sayılı Koordinasyon Kararı gereğince fındık destekleme mubayaasında ve K/818 sayılı Kararla Devlet Demiryolları ve Limanları Genel Müdürlüğüne Millî Korunma sermayesinden açılan 14 998 546,08 liralık kredinin bu kere K/878 sayılı Kararla iptal olunan 5 milyon liralık kısmını karşılamak üzere, tasfiye halinde bulunan Ticaret Ofisi kârlarından Ekonomi ve Ticaret Vekâleti hesabına Ziraat Bankasına yatırılan meblâğdır.

Bu suretle iptal olunan 5 milyon liralık Millî Korunma kredisi de sermaye olarak K/871 sayılı Kararla kurulan «Et ve Balık» Kurumuna tahsis olunmuştur.

Ekonomi ve Ticaret Vekâleti hesabına Ziraat Bankasına yatırıldığı bahis mevzuu edilen Ofis kârlarına bankaca yıllık % 2,50 lehte faiz yürütülmektedir.

Mezkûr paralardan fındık müdahale mubayaası için Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliği emrine verilen 7 284 000 liraya da Bankaca yıllık % 3,50 aleyhte faiz yürütülmüş bulunmaktadır.

Fındık müstahsılımlı ve hattâ haricî piyasalarda görülen âni sukutlar dolayısıyla memleketteki fındık tüccarlarını korumak ve memleket dâhilindeki fındık fiyatlarını aynı seviyede tutmak gaye-

siyle yapılan Devlet müdahale alımları zararları, Millî Korunmanın bizatihi kendine ait paralara faiz tahakkuk ettirilmek suretiyle bir miktar daha yükselmiş bulunmaktadır.

Fındık müdahale zararlarının seneden seneye daha fazla artmaması bakımından bundan böyle fındık alımlarına tahsis olunan Millî Korunma kârlarına faiz yürütülmemesi yerinde bir hareket olur kanatindeyiz.

1952 yılı bilânçosunun pasifinde yer alan postlar bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya çıkarılmıştır.

Pasif	1951 yılı		1952 yılı		Fark	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Sermaye	1 001 453	92	—	—	— 1 001 453	92
Alacaklı hesaplar	2 275 747	95	1 507 817	22	— 1 767 930	73
1951 - 1948 yılları kârı	17 926 999	03	17 869 814	06	— 57 184	97
1952 yılı kârı	—	—	364 800	36	+ 364 800	36
Yekûn	21 204 200	90	19 742 431	64	— 2 461 769	26
Nâzım hesaplar	1 195 401	07	1 121 877	89	— 73 523	18
Umumi yekûn	22 399 601	97	20 864 309	53	— 9 535 292	44

Bu tablonun tetkikinde :

- 1952 yılında kapandığı görülen sermaye hesabı hakkında gerekli malûmat bu hesabın aktifte kontrpartisini teşkil eden sermaye taahhüt hesabının tahlili vesilesiyle arz edilmiştir.
- Bir evvelki yıla nazaran 1 767 930,73 liralık bir azalış kaydederek 1 507 817,22 liraya inmiş bulunan alacaklılar hesabının müfredatı şöyledir.

	Lira	K.
Alacaklı bankalar	176	05
Alacaklı Bâyiler	35 639	94
Alacaklı müşteriler	1 521	65
Alacaklı Cari hesaplar	42 585	62
Muhtelif alacaklılar	1 427 893	96
Yekûn	1 507 817	22

1 427 893,96 liradan ibaret bulunan muhtelif alacaklıların 1 392 531,41 liralık kısmı aktifte muhtelif depozitoların tahlili vesilesiyle arz edilmiş bulunan gümrük depozitolarının kontrpartisini teşkil etmektedir.

3. 1941 ilâ 1948 yılları kârlarında görülen 57 184,97 lira azalış ödenen temettü ikramiyelerinden ileri gelmektedir.

4. 1952 yılı kârı olarak görülen 364 800,36 lira hakkında gereken izahat kâr ve zarar hesabının tahlili vesilesiyle arz edilecektir.

Tasfiye halindeki Ticaret Ofisinin 31 . XII . 1952 tarihi itibariyle tanzim olunan kâr ve zarar hesabı aşağıya çıkarılmıştır.

Zimmet	Lira	K.	Matlup	Lira	K.
İdare masrafları	126 098	05	Emtia satış farkları	204 739	10
Emtia »	11 137	86	Faizler	52 691	50
Satış »	3 942	34	Muhtelif gelirler	342 197	18
Muhtelif zararlar	12 556	43	Sigorta farkları	388	78
Emtia satış farkları	81 481	52			
	235 216	20			
Matlup bakiyesi	364 800	36			
	600 016	56		600 016	56
Yekûn	600 016	56		600 016	56

Kâr ve zarar hesabının incelenmesinde;

Raporumuzun işletme faaliyetleri bahsinde de açıklanmış olduğu vechile, Ofis, 1952 yılı zarfında 126 098,05 liralık idare masrafı ihtiyar etmiştir.

7 426,93 lira kira ve ardiye, 424,57 lira tenvir ve teshin, 478,60 lira posta, telgraf ve telefon, 264,— lira nakliye ve hamaliye, 1 807,74 lira sigorta, 562,50 lira tamirat, bakım ve 173,52 lira da muvakkat memuriyet ücret, yevmiye, vergi, resim, harçlar, depo dâhil ve saire gibi çeşitli masraflar olmak üzere ceman 11 137,86 liralık emtia masrafları ve 3 942,34 liralık satış masrafları ve müfredatı aşağıda yazılı 12 556,43 liralık çeşitli zararları olmuş, çuval kanaveçe gibi emtianın satışlarından da 81 481,52 liralık emtia satış farkları (zararları) tahassul etmiş ve bu suretle muhtelif gider ve zararlar yekûnu 235 216,20 liraya ulaşmıştır.

Bahsi geçen çeşitli zararların müfredatı aşağıdaki gibidir:

Zararın mahiyeti	Lira	K.
Yurda gelmeyip sigortadan bedeli alınan malların senesi zarfında aidolduğu hesaba alınmaması dolayısıyla bu kere mezkûr rakamın zarar kaydedilmiş olmasından	214	04
Bir kısım demirbaşların amortismanlarının iktisap bedellerinden tenzilinden sonra bunların bakiye kalan bedelden düşük fiyata satılmış olmalarından	388	51
İzmir'e çıkarılan 7 balya manifatura için Gümrük Resmi ve cezası olarak Denizyollarınca ofis namına ödenen paranın hükmen istirdadı hususunda açılan dâvanın Ofis aleyhine neticelenmiş olması dolayısıyla zarar kaydedilen	511	36
Petrol Ofisi hesabına ithal olunan 20 bin varil mukabili ihracolunan palamutlara ait masrafların tahsiline imkân görülmediğinden zarar kaydolunan	5 980	14
Balıkçı tiresine ait iptali istenen sigorta priminin şirketçe kabul edilmemesinden zarara intikal ettirilen	1 507	93
Yurda ithal olunan kauçuk ile levha tenekeler için liman idaresine ödenen masrafları olup bu emtialar satılmış olduğundan zarar kaydolunan	1 822	26
İstanbul Kız Lisesine satılan aspiratörlerden tahassul eden zarar	301	00
Ankara vilâyetine satılan kahvelerde tesbit olunan noksanlık ve firelerden meydana gelen mebalığın sigortadan tahsil edilememesinden zarara alınan	577	00
20 balya mensucata ait Gümrük Resmi farkı olup emtianın mevcudu kalmadığından zarara kaydolunan	115	23
Yüksek fiyatla satın alınan çuval bedellerine ait ihtilâf neticesinde hâsıl olan zarar	107	50

Zararın mahiyeti	Lira	K.
Yurda ithal olunan sac levhaların İstanbul - Trieste navlun farkı	831	65
Yurda ithal olunan ham bezlere ait fazla ödenen Gümrük Resminin istirdadı kabil olmadığından bu kere zarar kaydedilen	163	04
Çeşitli zararlar	34	77
	Yekûn	12 556 43

235 216,20 liraya baliğ olan gider ve zararlara mukabil çeşitli emtia satışlarından 204 739,10 lira emtia satış farkları (kârları) tahassul etmiş, 52 691,50 lira faiz alınmış, eski senelerde Devlet Demiryolları namına getirilen vagonların navlun bedellerinden Ofis lehine meydana gelen 305 091,94 lira ve Macaristan'da işlenen mensucatın navlun tahakkukundan 4 913,01 lira ile demirbaş satışlarından lehte hâsıl olan farklar ve muhtelif tahakkukların iptali ki, ceman 342 197,18 lira muhtelif gelirler ile 388,78 lira sigorta farklarından (risturnler) ibaret olup ceman 600 016,56 lira gelir elde edilmiş bulunmakta ve binnetice 1952 yılında kâr ve zarar hesabı 364 800,36 liralık kârla kapandığı görülmektedir.

G) Tekel Genel Müdürlüğü tarafından 1951 mülî yılında yapılan destekleme tütün mubayaalar hesabı

Tekel Genel Müdürlüğü Millî Korunma Kanununun 26 ncı maddesine müsteniden neşrolunan K/815, K/817, K/852 sayılı Koordinasyon kararları gereğince (I.III.1951 den 29.II.1952) tarihleri arasında memleketin muhtelif tütün piyasalarından destekleme mubayaasında bulunmuştur.

Söyle ki :

1. Bundan evvelki yıllarda olduğu gibi, 1950 yılı ekici tütünleri için açılacak piyasalarda Tekel Genel Müdürlüğünün Devlet nam ve hesabına piyasalardan destekleyici mahiyette mubayaalar yapması, hastalıklı ve çok düşük kaliteli tütünlerin destekleme mubayaaları haricinde bırakılması mubayaaların tütün istihsalini meslek edinmiş ekicilerden yapılması K/815 sayılı Koordinasyon Kararıyla uygun görülmüş ve destekleme mubayaası yapılacak yerlerin tesbiti de destekleme hacminin genişletilmesi ve daraltılması hususlarında Gümrük ve Tekel Vekâleti salâhiyetli kılınmıştır.

Bu maksatla :

a) K/622, K/720, K/767, K/796 sayılı kararlar gereğince, ekici tütünleri satış bedellerinden kesilip, T. C. Ziraat Bankasına yatırılan ve yatırılacak olan paralarla faizlerinden şimdiye kadar Devlet nam ve hesabına yapılan destekleme alımlarına tahsis edilmemiş veya tahsis edilip kullanılmamış olan paralar.

b) 5628 sayılı Kanunun 4 ncü maddesi gereğince 1950 mahsulü ekici tütünleri satış bedellerinden kesilip T. C. Ziraat Bankasına yatırılacak olan % 2 primler ve faizleri.

c) Destekleme mahiyetinde satın alınan 1947 mahsulü tütünlerin satışından elde edilen bedel farklarının (kârların) K/768 sayılı Karar gereğince ekici (hissesi) primleriyle ilgili olarak ayrılan kısmı,

d) K/763, K/769, K/793, K/797 sayılı kararlarla satılmaları kabul edilmiş olan tütünlerin satılanlarının bedellerinden şimdiye kadar destekleme alımlarında kullanılmıyan veya kullanılmıyacak olan kısmı ile bundan sonra satılacakların bedeli ve bedel farkları, Tekel Genel Müdürlüğü emrine tahsis edilmiş ve bu suretle alınacak paralar için T. C. Ziraat Bankasına % 4,5 faiz ödemesi kabul edilmiştir.

Diğer taraftan, aynı kararnamenin 3 ncü madesinde (d) bendinde bahsi geçen kararlar gereğince mubayaa edilip henüz satılmamış olan tütünlerden Tekel İdaresi harmanlarına elverişli 3 400 000 kiloluk miktarının, stokları hafifletmek gayesiyle, maliyetleri üzerinden Tekel Genel Müdürlüğüne devri uygun görülmüştür.

Bu karar gereğince satın alınacak tütünler, Gümrük ve Tekel ,Ekonomi ve Ticaret vekâletlerinin muvafakatleriyle piyasa icaplarına göre Tekel Genel Müdürlüğünce satılması ve yapılacak alım ve satışlar dolayısıyla Tekel Genel Müdürlüğüne verilecek hizmet ücretlerinin de aynı vekâletler tarafından tâyini esası kabul olunmuştur.

2. Bilâhara K/817 sayılı 7 . II . 1951 tarihli Koordinasyon Heyeti Kararıyla de 1950 yılı ekici tütünleri için açılacak piyasada K/815 sayılı Karar gereğince yapılacak destekleme adlımlarının, hastalıklı ve çok düşük evsafılı tütünlere de teşmili ve 1950 yılı mahsulü tütünlerin alım ve satımlarından hâsıl olacak kâr ve zararların 1948 - 1949 yılları destekleme mubayaaları neticeleriyle birleştirilmesi uygun görülmüştür.

3. Tekel Genel Müdürlüğüne, 1950 yılı ekici tütünlerinin mubayaaları için verilen vazifeye ilâveten tetkik mevzuumuzu teşkil eden 1951 malî yılı, yani (1 . III . 1951 ilâ 29 . XII . 1952) devresi zarfında 10 . I . 1952 tarih ve K/852 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla de ayrıca, aşağıdaki şerait dâhilinde 1951 mahsulü ekici tütünleri satış piyasalarında, Devlet nam ve hesabına ve destekleyici mahiyette mubayaalar yapması salâhiyeti verilmiştir.

Bu mubayaalar için :

a) K/682, K/720, K/767, K/796 sayılı Koordinasyon kararlarına göre 1946 - 1949 mahsulü ve 5628 sayılı Kanunun 4 ncü maddesi gereğince 1950 yılı mahsulü ekici tütünleri satış bedellerinden kesilip T. C. Ziraat Bankasına yatırılan ve yatırılacak olan paralarla faizlerinden şimdiki kadar Devlet nam ve hesabına destekleme alımlarına tahsisi yapılmamış veya kullanılmamış olan paralar;

b) 5628 sayılı Kanunun 4 ncü maddesi gereğince 1951 yılı mahsulü ekici tütünleri satış bedellerinden kesilip T. C. Ziraat Bankasına yatırılacak olan % 2 primler ve faizleri;

c) Destekleme mahiyetinde satın alınan 1947 mahsulü tütünlerin satışından elde edilen bedel farklarından K/768 sayılı Karar gereğince ekici primleriyle ilgili olarak ayrılan kısmı;

d) K/763, K/769, K/797, K/813 ve K/815 sayılı kararlarla satılmaları kabul edilmiş olan tütünlerin satılanının bedellerinden destekleme alımlarında kullanılmıyan kısmı ile bundan sonra satılacakların bedeli;

e) Tekel Genel Müdürlüğünce istikraz yolu ile sağlanacak 25 milyon lira;

Tekel Genel Müdürlüğü emrine tahsis olunmuştur.

f) Destekleme mubayaalarına lüzumlu bakiye para ihtiyacının temin şekli, Maliye, Ekonomi ve Ticaret, Gümrük ve Tekel vekâletleri tarafından müştereken tesbit olunacağı ve (a, b, c, d) fıkralarına göre alınacak paralar için T. C. Ziraat Bankasına % 4,5 faiz ödeneceği ve (e) fıkrasına göre açılacak kredinin (3) ncü madde gereğince satılacak tütünlerin bedelleriyle karşılaştırılacağı ve gerek bu karara ve gerek daha evvelki yıllar için alınan kararlara göre Devlet nam ve hesabına mubayaa edilen tütünlerin Gümrük ve Tekel Vekâletinin muvafakatiyle piyasa icaplarına göre Tekel Genel Müdürlüğünce satılacağı, K/763, K/769, K/797, K/813, K/815 sayılı kararlarla satılmaları kabul edilmiş tütünlerden henüz satılmamış olanlardan, Tekel İdaresi harmanlarına elverişli 3 600 000 kiloluk kısmının stokları hafifletmek üzere maliyetleri üzerinden Tekel Genel Müdürlüğüne devrinin uygun olacağı, bu karar gereğince yapılacak alımlar ve satımlar dolayısıyla Tekele verilecek hizmet ücretinin Gümrük ve Tekel, Ekonomi ve Ticaret vekâletlerince tâyin edilmesinin icabe-deceği, aynı kararnamede tâyin ve tasrih olunmuştur.

Yukarda bahsi geçen kararlar gereğince tahsis olunan paralarla Tekel Genel Müdürlüğü 1 . III . 1951 ilâ 29 . II . 1952 devresi zarfında yurdun muhtelif istihsal bölgelerindeki ekicilerden

aşağıda müfredatı yazılı 28 402 505,— kilo sıkletinde ve 49 677 112,78 lira değerinde muhtelif cins işlenmemiş tütün satınalmıştır.

	Kilo	Lira	K.
1950 - mahsulü :			
Karadeniz	4 495 160.	10 770 834	71
Marmara	932 120	1 414 840	97
Ege	12 769 065	18 509 678	40
Yekûn	18 196 345	30 695 354	08
1951 - mahsulü			
Ege	10 206 160	18 981 758	70
Umumi yekûn	28 402 505	49 677 112	78

Bundan başka mecmuu 1 684 569,500 kilo sıkletinde 3 631 988,76 lira değerindeki tütünden 849 602,500 kilo ve 1 944 954,54 liralık kısmı Tekelden münakale yolu ile 834 967 kilo da 1 687 034,22 liralık kısmı da Di Amerikan Tobako Şirketinden mübadele suretiyle alınmıştır.

Bu tütünlerin alınış şekli ile sureti terkibi aşağıdadır.

Taahhüdedilen satış partileri harmanlarının tamamlanması için Tekel Genel Müdürlüğünün stoklarından münakale yolu ile alındığı görülen tütünden 106 124,500 kiloda 229 497,78 liralık kısmı işlenmiş ve mütebaki 743 478 kiloda 1 715 456,76 liralık kısmı da işlenmemiş tütünden ibaret bulunmaktadır.

Tekel Genel Müdürlüğü Müdürler Encümeninin 785 sayılı 12 . VI . 1951 günü Kararında Di Amerikan Tobako Firmasına satılan Samsun, Bafra, Ege partilerine ait tütünlerin satışlarının sağlanabilmesi için müdahaleye ait bir kilo Samsun, Bafra (AG) tütününe mukabil şirketin (2,5) kilo Samsun, Bafra kapası tütünü mübadele etmek esası kabul edilmiş bulunmaktadır.

Buna göre Di Amerikan Tobako Şirketi tarafından 21 173 balyada sâfi 834 967 kilo 1948, 1949 mahsulü Samsun, Bafra kapaları İzmir'de Tekel Yaprak Tütün Bakımeyine teslim edilmiş ve bunların yerine Tekel Genel Müdürlüğü İstanbul'daki mevcuttan 333 986,8 sâfi kilo (A. G.) olarak işlenmiş 1949 Samsun, Bafra tütününü adı geçen şirkete vermiştir.

Geçen seneden müdevver işlenmemiş tütün stoku ile yukarıda bahsi geçen devre zarfında satın alınanları ve bunlardan yine bu müddet içinde işlenenleri ve bu tütünler üzerinden zuhur eden ambar ve yol fireleri ile mütaakıp devreye (1952 mali yılına) devrolunan işlenmemiş ve işlenmiş tütün stokunun miktar ve bedelini gösterir tablo aşağıya dercedilmiştir.

İşlenmemiş tütün stoku :	Kilo	Lira	K.
28 . II . 1951 den müdevver işlenmemiş tütün stoku	11 654 949	20 630 851	78
1 . III . 1951 - 29 . II . 1952 devresi ekici mubayaası	28 402 505	49 677 112	78
1 . III . 1951 - 29 . II . 1952 devresi Tekelden münakale	743 478	1 715 456	86
Girişler yekûnu	40 800 932	72 023 421	42
1.III.1951 den 29.II.1952 ye kadar işlenmeye verilen tütünler	26 362 116	45 122 625	54
Tütünlerin yol ve ambar fireleri	415 325,700		
İşlenmemiş tütünlerden bu devrede yapılan satış	10 999,300	29 354	10
Çıkışlar yekûnu	26 788 441,000	45 151 979	64
1 . III . 1952 ye devredilen işlenmemiş tütün stoku	14 012 591	26 871 441	78

Bu tablonun tetkikinde 28 . II . 1951 den müdevver 20 630 851,78 lira değerinde 11 654 949,— kilo işlenmemiş tütün stokuna ilâveten 1 . III . 1951 den 29 . II . 1952 devresi zarfında Tekel Genel Müdürlüğünce çeşitli menabiden temin olunan paralarla 49 677 112,78 lira kıymetinde 28 402 505,— kilo işlenmemiş tütün ekiciden satın ve Tekelden de 743 478 kiloda 1 715 456,76 lira kıymetinde münakale yolu ile devir yapılmıştır. Bu devre zarfında bu tütünlerden 45 122 625,54 lira kıymetinde 26 362 116,— kiloluk kısmı işlenmeye verilmiş ve bu tütünlerden ayrı olarak 29 354,10 lira değerinde 10 999 300 kiloluk bir kısmı da Amerikalılara satılmış ve bunlardan 415 325 700 kilo yol ve ambar firesi zuhur etmiştir. 1 . III . 1952 tarihinde de 26 871 441,78 lira değerinde 14 012 491 kilo sikletinde işlenmemiş tütün devrolunmuştur.

1951 malî yılında yalnız ekiciden yapılan mubayaanın bir evvelki yıla mukayesesini gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır :

Yıllar	Kilo	Lira	K.
1951 mubayaası	28 402 505	49 677 112	78
1950 »	13 542 645	24 330 370	73
1951 yılında bir evvelki yıla nazaran yapılan fazla mubayaa	14 859 860	25 346 742	05

Bu tabloda 1951 malî yılında, 1950 malî yılında yapılan mubayaadan fazla olarak 14 859 860 kilo sikletinde 25 346 742,05 lira değerinde yaprak tütün alımı yapıldığı görülmektedir.

28 . II . 1951 tarihinden müdevver işlenmiş tütün stoku ile 1 . III . 1951 ilâ 29 . II . 1952 devresi zarfında Tekel Genel Müdürlüğünden münakale ve Di Amerikan Tobako Şirketinden de mübadele suretiyle alınan işlenmiş tütünleri bu devre içinde bunlar için ihtiyar olunan bakım, muhafaza ve satış masrafları ile müdahale mubayaaları için temin olunan kredi faizleri aynı devre zarfında satılanlar ve bu satışlar neticesinde zuhur eden fireleri ve mütaakıp yıla intikal etmiş bulunan işlenmiş tütün stokunu miktar ve kıymet itibariyle gösterir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

İşlenmiş tütün sitoku :

	Kilo	Lira	K.
28 . II . 1951 den müdevver işlenmiş tütün sitoku	8 204 598,500	27 042 891	45
1 . III . 1951 den 29 . II . 1952 ye kadar işlenmiş tütün	941 091,500	1 916 531	90
1 . III . 1951 den 29 . II . 1952 ye kadar işlenen tütünler (Maliyet bedeli üzerinden)	24 064 938,—	51 951 067	50
Aynı devrede tütünler için ihtiyar olunan masraf (Bakım, muhafaza, satış ve kredi faizleri)		12 018 173	22
	Yekûn	33 210 728,000	92 928 664 07
1 . III . 1951 den 29 . II . 1952 ye kadarki devre de satılan tütünler ve maliyeti	6 374 074,830	19 766 716	54
1 . III . 1951 den 29 . II . 1952 ye kadarki devre de zuhur eden satış firesi	20 098,670		
	Yekûn	6 394 173,500	19 766 716 54
1 . III . 1952 ye devredilen işlenmiş tütün sitoku	26 816 554,500	73 161 947	53

İşlenmemiş tütün sitoku tablosunda işlenmeye verildiği görülen 26 362 116,— kilo sikletinde 45 122 625 lira değerindeki tütünün işlenmesi neticesinde 2 297 178 kilo imalât zayıyatı kaydedilmiş ve işlenmesi için 6 828 441,96 lira masraf yapılarak 51 951 067 lira değerinde 24 064 938 kilo mamul tütün elde olunmuştur.

Tütünlerin işlenmesi için ihtiyar olunan 6 828 441,96 liranın müfredatı şöyledir:

	Lira	K.
İşçi ücretleri	6 251 072	78
Usta ve nezaretçi ücretleri	494 476	48
Fazla saat ücreti	82 892	70
Yekûn	6 828 441	96

Satış masraflarının kâr ve zarar hesabında mütalâa edilmesi icabederken, Tekel Genel Müdürlüğünde müesses usule göre tütün maliyetlerinde mütalâa edilmesi keyfiyeti muhasebe tekniğine uygun bulunmamaktadır.

Bu devre zarfında tütünlerin bakım, muhafaza, satış masrafları ile temin olunan kredi faizlerinin yekûnunu teşkil eden 12 018 173,22 liranın müfredatı aşağıda gösterilmiştir :

	Lira	K.
Ambar kirası	513 648	71
Memur maaşı	264 681	73
Eksper istifçibaşı maaşı	324 460	15
Eksper harcırahı	169 848	85
Sigorta	571 346	39
Demirbaş tamiri	6 517	02
Muhtelif levazım	177 841	59
Fenniî temizlik	3 543	05
Tenvir, teshin, su, muhabere	90 505	55
Nakliye	1 068 369	57
Ambalâj	847 285	87
Bakım, usta, nezaretçi ücreti	675 354	79
Bakım, işçi ücreti	2 230 243	06
Ambalâjlama işçiliği	15 895	79
Muhtelif masraflar	925 895	34
Çocuk yuvası masrafları	16 361	89
İşçi yevmiyeleri	405 927	21
Memur fazla mesaisi	105 286	20
Eksper fazla mesaisi	71 244	64
Bakım işçisi fazla mesaisi	104 786	52
İçtimai yardım	131 416	35
Sigorta primleri	378 081	83
Kredi faizleri	2 919 632	18
Yekûn	12 018 173	22

Bu devre zarfında işlenmiş tütünlerin maliyet bedeli üzerinden 6 374 074,830 kilo sikletinde 19 766 716,54 lira tutarındaki kısmı satılmış ve satışlar neticesinde 20 098,670 kilo satış ve yol firesi zuhur etmiş ve 1 . III . 1952 tarihine 26 816 554,500 kilo sikletinde 73 161 947,53 lira tutarında tütün devrolunmuştur.

Bu malî yıl içinde aynı zamanda 10 999,300 kilo sikletinde 29 354,10 lira maliyet bedelinde işlen-

İşlenmiş tütün de satılmış olduğundan bu devre satış yekânı 6 385 074,130 kiloya ve bedeli 19 796 070,64 liraya yükselmiştir.

Mütaakıp yıla devrolunan tütün stoku hakkında gereken malûmat bilânçosunun tahlili kısmında arz olunmuştur.

1 . III . 1951'den 29 . II . 1952 devresi zarfında satıldığı bildirilen tütünlerin miktar ve satış bedelleriyle maliyetlerini ve bu satışlar neticesinde elde edilen gayrisâfi satış kârlarını gösterir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

Satış yapan yerler	Satılan tütünler			Satılan tütün- ler maliyeti		Satış gayrisâfi kârı	
	Kilo	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Tekel Genel Müd.	6.328.432,130	21 075 344	71	19 734 520	14	1 340 824	57
Türk Tütün Lmt.	56.642,—	63 121	80	63 121	80	—	—
Yekûn	6.365.074,130	21 138 466	51	19 797 641	94	1 340 824	57

Bu tabloya nazaran maliyet bedeli üzerinden 19 797 641,94 liradan ibaret bulunan 6 385 074,130 kilo tütün (işlenmiş, işlenmemiş) 21 138 466,51 liraya satılmış 1 340 824,57 lira gayrisâfi kâr elde edilmiştir.

Bu satışlar için Tekel Genel Müdürlüğüne satışlar üzerinden % 2 nispetinde 421 506,89 lira tutarında hizmet ücreti verilerek faaliyetin 919 317,68 lira sâfi kârı ile kapandığı görülmüştür.

1950 - 1951 malî yılları destekleme tütünleri satışları satıldıkları mahaller itibariyle mukayeseli olarak aşağıda gösterilmiştir :

Mahaller	1950 yılı			1951 yılı			1950 ye nazaran fark			
	Kilo	Lira	K.	Kilo	Lira	K.	Kilo	Lira	K.	
Amerikalılara	7 595 466,—	27 156 764	70	4 231 702,—	16 620 209	28	3 363 764,—	—	10 536 555	42
İngilizlere	493 014,—	1 848 556	—	1 051 147,—	3 639 986	99	658 133,—	+	1 791 430	99
Yugoslavlara	—,—	—	—	500 000,—	110 011	70	500 000,—	+	110 011	70
Almanlara	—,—	—	—	20 884,—	7 171	40	20 884,—	+	7 171	40
İsveçlere	—,—	—	—	175,—	732	35	175,—	+	732	35
Diğer muhtelif fir- malara	2 951 823,680	7 510 060	96	581 166,130	760 354	79	2 370 657,550	—	6 749 706	17
Yekûn	11 040 303,680	36 515 381	66	6 385 074,130	21 138 466	51	4 655 229,550	—	15 376 915	15

Tablonun tetkikinden anlaşıldığı veçhile 1951 yılında 1950 yılına nazaran 4 655 229,550 kiloda 15 376 915,15 lira noksaniyle yaprak tütün satılmıştır. Tekel Genel Müdürlüğünün elindeki ambar mevcutlarının hacmı istiabisiyle tütün maliyetine her sene inzımam etmekte olan bakım, muhafaza masrafları faizleri nazarı dikkate alındığı takdirde, maliyetlerin yükseltilmemesi için mevcut stokun bir an evvel elden çıkarılması hususunda gayret sarf olunması temenniye değer bulunmaktadır.

Tekel Genel Müdürlüğü hesaplarının malî yıl itibariyle tanzim edilmekte olması dolayısıyla 1951 malî yılı 1. III. 1951 ilâ 29. II. 1952 devresi için hazırlanmış bulunan tütün müdahale alımlarına ait bilânçonun aktifi bir evvelki yıl ile mukayeseli olarak aşağıya derecedilmiştir :

Aktif	1950 malî yılı		1951 malî yılı		Fark		
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	
I - Paraya gevrilebilen kıymetler	47 673 743	23	100 033 389	31	+	52 359 646	08
Tütün stoku							
II - Destekleme kârından kullanılanlar			2 088 042	78	+	2 088 042	78
III - Hizmet ücretlerinden kullanılanlar			1 010 796	14	+	1 010 796	14
IV - Cari hesaplar	12 939 294	90			--	12 939 294	90
Yekûn	60 613 038	13	103 132 228	23	+	42 519 190	10

I - Tütün stoku :

Geçen seneye nazaran 52 359 646,08 liralık bir artış kaydederek 100 033 389,31 liraya yükselmiş bulunan tütün stokunun 73 161 947,53 lira değerindeki 26 816 554 kiloluk kısmı işlenmiş. 26 871 441,78 liralık 14 012 491 kiloluk kısmı da devre sonuna kadar henüz işlenmemiş tütünleri göstermektedir.

İşlenmiş tütünlerin aid oldukları mahsul yıllarına göre miktar ve kıymet itibariyle müfredatı şöyledir :

	Kilo	Lira	K.
1948 yılı mahsulü Karadeniz ve Ege menşeli	1 180 161	3 185 566	88
1949 yılı mahsulü Karadeniz, Marmara, Trakya ve Ege menşeli	7 463 319	18 166 386	64
1950 yılı mahsulü Karadeniz ve Ege menşeli	18 173 074	51 809 994	01
Yekûn	26 816 554	73 161 947	53

1951 malî yılı sonuna kadar henüz işlenmemiş tütünlerin miktar, kıymet ve mahsul yılı itibariyle müfredatı da şöyledir :

	Kilo	Lira	K.
1950 yılı mahsulü Karadeniz ve Marmara menşeli	3 806 331	7 889 683	08
1951 yılı mahsulü Ege menşeli	10 206 160	18 981 758	70
Yekûn	14 012 491	26 871 441	78

29. II. 1952 tarihine kadar henüz işlenmemiş olduğu görülen 1950 - 1951 yılı mahsulü tütünleri işletme yeri kifayetsizliği dolayısıyla işlenmeleri bir hayli gecikmiş bulunmaktadır.

II - Destekleme kârından kullanılanlar namı altında görülen 2 088 042,78 lira K/768 sayılı Koordinasyon Kararı gereğince tevziye tâbi tutulan 1947 yılı mahsulü tütün müdahale almalarından hâsıl olan kârlardan Tekel Genel Müdürlüğüne ait % 38,46 nispetindeki hissedir. Bu hisse,

	Lira	K.
1948 malî yılında	594 276	29
1949 » »	493 766	49
Yekûn	2 088 042	78

isabet etmiştir.

Mezkûr meblâğ 1951 yılında Tekel Genel Müdürlüğüne çekilmiş olması dolayısıyla destekleme kârları hesabından tenzil edilmeyerek kullanılan destekleme kârları hesabına zimmet kaydedilmiş bulunmaktadır.

III - Hizmet ücretlerinden kullanılanlar hesabındaki 1 010 796,14 lira da K/797 ve K/815 sayılı Koordinasyon kararları gereğince Tekel Genel Müdürlüğüne hizmet mukabili satış tutarları üzerinden verilen % 2 nispetinde komisyon ile Türk Tütün Lmt. Şirketi marifetiyle yapılan mubayaalar üzerinden mezkûr şirkete ödenen % 3 komisyonlar, bu komisyonların müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Tekel Genel Müdürlüğüne :		
1948 de 1947 yılı mahsulü satışlarından	% 2 190 303	86
1949 da 1947 » » »	% 2 390 731	11
1949 da 1948 » » »	% 2 164 234	21
Yekûn	745 269	18
Türk Tütün Limitet Şirketi marifetiyle yapılan mubayaalar üzerinden mezkûr Şirkete ödenen % 3 komisyon	265 526	96
Umumi yekûn	1 010 796	14

Ödenen komisyonlar da kârlar hesabında da olduğu gibi tahakkuk etmiş komisyonlar hesabından düşülmüştür. İstihkak sahiplerine borç laydedilmiş bulunmaktadır.

Badema hesapların vuzuhu bakımından bu gibi tediyelerin ilgili hesaplardan mahsubu yerinde olur kanaatindeyiz.

1951 malî yılı bilânçosunun pasifi geçen sene ile mukayeseli olarak aşağıda yer almıştır :

Pasif	1950		1951		Fark	
	Malî yılı		Malî yılı		Lira	K.
	Lira	K.	Lira	K.		
I - Krediler	59 915 154	57	73 843 283	78	+	13 928 139 21
II - Destekleme kârı	697 883	56	7 965 079	46	+	7 267 195 90
III - Hizmet ücreti	---	---	2 035 264	60	+	2 035 264 60
IV - Tekel cari hesabı	---	---	19 288 590	39	+	19 288 590 39
Yekûn	60 613 038	13	103 132 228	23	+	42 519 190 10

I - Geçen seneye nazaran 13 928 139,21 liralık bir satış kaydederek 78 843 293,78 liraya ulaşmış bulunan krediler hesabının müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
a) K/721, K/769, K/797, K/815, K/817 ve K/952 sayılı Koordinasyon kararları gereğince ekici tütünlerinden kesilen primlerin yıl sonu bakıyesi Bu paralara yıllık % 4,5 faiz yürütülmektedir.	44 341 595	38
b) K/797 sayılı Kararla Devlet nam ve hesabına müdahale alımları için Millî Korunma sermayesinden tahsis olunanlar	6 000 000 3 205 000 795 000	
c) K/813 ve K/852 sayılı kararlarla Devlet hesabına müdahale alımları için Millî Korunmadan	4 000 000	
d) K/852 sayılı Kararla Tekele yapılacak 25 milyon liralık istikrazdan	9 001 698	40
e) 10 . VII . 1950 tarih ve 3/11556 sayılı Vekiller Heyeti Kararı ile Tekelin mevsim kredisinden	6 500 000	
Yekûn	78 843 293	78

II - Destekleme kârları olarak görülen 7 965 079,46 lira 1951 malî yılı sonuna kadar destekleme alımları satışlarından tahassul eden kârlar yekûnunu teşkil etmektedir.

Bu meblâğın aidolduğu yıllar itibariyle müfredatı da şöyledir :

	Lira	K.
1948 malî yılı bilânçosuna göre	1 545 180	17
1949 » » » »	4 802 698	05
1950 » » » »	697 883	56
1951 » » » »	919 317	68
Yekûn	7 965 079	46

Aktifin tahlili vesilesiyle açıklanmış olduğu veçhile 1948 ve 1949 yılı kârlarından K/768 sayılı Karar gereğince Tekel Genel Müdürlüğüne isabet eden % 38,46 nispetindeki 2 088 042,78 lira kâr bakıyesi mezkûr Genel Müdürlükçe 1951 malî yılında çekilmiş bulunmaktadır.

III - Hizmet ücreti namı altında grülen 2 035 264,60 liranın 1 769 737,64 lirası K/797 ve K/815 sayılı kararlar gereğince hizmet mukabili satılan müdahale tütünlerinin satış tutarları üzerinden Tekele verilen % 2 komisyonu ve 265 526,96 lirası da Türk Tütün Limitet Şirketi marifetiyle yapılan müdahale mubayaaları üzerinden tahakkuk ettirilen % 3 komisyonu teşkil etmektedir.

Mezkûr komisyonların aidoldukları yıllar itibariyle müfredatı da aşağıdaki gibidir :

	Lira	K.
1948 Malî yılı bilânçosuna göre	455 830	82
1949 » » » »	554 965	32
1950 » » » »	602 961	57
1951 » » » »	421 506	89
Yekûn	2 035 264	60

Tahakkuk etmiş bulunan bu komüsyonların aktifteki ödenen komüsyonlar hesabı vesilesiyle de açıklanmış olduğu veçhile 1 010 796,14 liralık kısmı 1951 malî yılı içinde Tekele ödenmiş bulunmaktadır.

IV - Tekel cari hesabı namı altında görülen 19 288 590,39 liralık borç bakiyesi müdahale tütün alımlarının tedviri için Tekel Genel Müdürlüğü menabiinden bilâfaiz kullanılan mebâliğdir.

Mezkûr borçlu hesabın bakiyesi yıl içinde 3 ilâ 4 milyon lira arasında bir seyir takibetmiş bulunmaktadır.

1951 malî yılı sonu itibariyle tütün müdahale alımları için hazırlanmış bulunan kâr ve zarar hesabı aşağıya çıkarılmıştır :

Zararlar	Lira	K.	Kârlar	Lira	K.
Satışlar üzerinden Tekele ödenen % 2 hizmet ücretleri	421 506	89	Satış kârları	1 340 824	57
Kâr bakiyesi	919 317	68			
Yekûn	1 340 824	57	Yekûn	1 340 824	57

Satışlar üzerinden K/797 ve K/815 sayılı kararlar gereğince Tekele ödenen % 2 hizmet komüsyonlarının aid oldukları mahsul yılları itibariyle müfredatı aşağıdaki gibidir :

	Lira	K.
1947 mahsulü satışları üzerinden	677	20
1948 » » »	5 729	79
1949 » » »	338 050	72
1950 » » »	77 049	18
Yekûn	421 506	89

Satış kârları olarak görülen 1 340 824,57 lira raporumuzun satışlar bahsinde de açıklanmış olduğu veçhile 1951 malî yılı zarfında yapılan tütün satışlarından hâsıl olan gayrisâfi kârdır.

1951 malî yılı tütün müdahale satışları neticelerini gösteren 919 317,68 liranın aid olduğu mahsul yılları itibariyle sureti terekübü aşağıdaki gibidir :

	Lira	K.
1947 mahsulü tütün satışlarından hâsıl olan	9 021	87
1948 » » » » »	54 219	85
1949 » » » » »	586 718	24
1950 » » » » »	269 357	72
Yekûn	919 317	68

1947 yılı mahsulü satışlarından hâsıl olan kârlar K/768 sayılı Kararın ahkâmı dairesinde aşağıda gösterildiği veçhile taksim edilmiş bulunmaktadır.

	Lira	K.
% 46,15 hisse Ekici tütünleri primlerine	4 163	59
% 38,46 » Tekel Genel Müdürlüğüne	3 469	81
% 15,39 » Millî Korunmaya	1 388	47
Yekûn	9 021	87

1948, 1949 ve 1950 tütün mahsulü satış kârları da K/817 sayılı Karar hükümlerine uyularak tevzi edilmeyip destekleme alımları finansmanında kullanılmaktadır.

1 . III . 1951 ilâ 29 . II . 1952 devresi zarfında Tekel Genel Müdürlüğü tarafından yapılan destekleme tütün alımlarına ait hazırlanan bilânçoda yer alan Ticaret Vekâleti (Millî Korunma) hisselerini ihtiva eden bilânço aşağıya derecedilmiştir :

1 . III . 1951 ilâ 29 . II . 1952 Tekel İdaresinin müdahale alımları bilânçosu :

Aktif		Lira	K.	Pasif	
				Lira	K.
I - Paraya çevrilebilen kıymetler				I - Krediler	14.000.000,—
1 . III . 1952 tütün stoku		18.965.330,22		K/797	795.000,—
				»	6.000.000,—
				»	3.205.000,—
Kilo	Bedel			II - Destekleme kârları :	
7.740.778.600	18.965.330,22			1948/1950 yılı	1.335.322,11
II - Destekleme kârı		395.872,03		1951 yılı	174.934,39
III - Hizmet ücreti		191.636,84		III - Hizmet ücreti	385.658,81
				IV - Tekel C. H.	3.656.923,78
				Yekûn	19.552.839,09
		Yekûn	19.552.839,09	Yekûn	19.552.839,09

II) K/836 sayılı Koordinasyon Kararı gereğince, Adana'da Çukurova Pamuk Tarım Satış Kooperatifleri Birliği vasıtasıyla 1950 - 1951 yılı mahsulünden mübayaâ ettirilen müdahale pamukları hesabı

1. Toplu bakış :

1951 yılı bidayetinde, dünya piyasalarında, pamuk fiyatlarının günden güne bir tereffü kaydettiği ve bu fiyatların normalin fevkine çıkarak, yüksek rakamlara balığ olduğu müşahede edilmiştir.

Fiyat tereffüleri, iç piyasalarda da hissedilir derecede kendini göstermeye başlamış ve dünya piyasalarına muvazi olarak memleket içi borsalarında pamuk satışlarının hararetle devam ettiği anlaşılmıştır.

Bu vaziyet karşısında, dış memleketlere serbest pamuk ihracatının memleket sanayii hammadde-den mahrum bırakılmamasını istihdaf ile Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin telefon emirlerini teyiden Çuko Birliğine gönderilmiş olan 30 . I . 1951 tarihli tel yazıları üzerine mezkûr Birlik tarafından piyasadan müdahale yoluyla vekâlet nam ve hesabına pamuk mübayaatına başlanmıştır.

Halbuki 3780 sayılı Millî Korunma Kanununun 6 nci maddesi «Bu kanun hükümlerine tevfiikan İera Vekilleri Heyetince ittihaz edilen kararların, alâkalı vekâletler tarafından kendi teşkilâtı ve kanunun teşekkülüne müsaade verdiği müesseseler vasıtasıyla infaz olunacağı» hükmünü ihtiva etmektedir.

Diğer taraftan mezkûr vekâletin emir ve direktifleri dairesinde hareket eden Birlik ortak malları satışlarını durdurmuş ve elinde mevcut pamuk stoklarını Vekâlet namına açılan bir hesaba intikal ettirmiştir.

Bu suretle 1950 - 1951 yılı mahsulünden Çuko Birliği tarafından müdahale hesabına geçirilen muhtelif cins ve kalitedeki mubayaa kısmında müfredatı görüleceği veçhile pamuk miktarı 796 313 kilo, tutarı 5 066 015,70 liradan ibaret bulunmuştur.

Bu muameleden sonra 27 . II . 1951 tarihinde yayımlanan K/836 sayılı Koordinasyon Kararı ile serbest pamuk ihracatının memleket sanayiini hammaddeden mahrum bırakmaması için Hükümetçe Millî Korunma Kanununun 26 ncı maddesine tevfiakan Ekonomi ve Ticaret Vekâleti yetkili kılınmıştır. Mezkûr Vekâlet emri ile 1950 - 1951 yılı mahsulünden İzmir ve Çukurova Pamuk Tarım Satış Kooperatifleri Birliklerine sevk edilmiş bulunan pamukların günün rayiç fiyatıyla Sümerbanka devri ve rayiç fiyatla maliyet fiyatları arasındaki farkın da Millî Korunma Kanununun 43 neü madde-sindeki sermayeden karşılanacağı hükmü vaz'olunmuştur.

2. Mubayaa satış ve satış neticeleri:

A) Mubayaa:

Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin emir ve direktifleri üzerine Çuko Birlikçe 1950 - 1951 yılı mah-sulünden müdahale hesabına intikal ettirilen 796 313 kilodan ibaret pamukların cins, miktarı ve mubayaa fiyatıyla tutarı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Cinsi	Pamuğun		Tutarı	
	Miktarı Kilo	Fiyatı Kr.	Lira	K.
Akala I Savecin	54 813	6,70	367 247	10
Akala I Rollercin	554 997	6,50	3 607 480	50
Akala II »	66 959	6,30	421 841	70
Yerli	119 544	5,60	669 446	40
Yekûn	796 313		5 066 015	70

Cins ve miktarları yukardaki tabloda yazılı olan ve yekûnu 796 313 kiloyu bulan bu pamukların mubayaa fiyatı tutarı ile 28.II.1951 tarihine kadar bu pamuklarla ilgili olarak yapılan masraflar yekûnu 5 066 015,70 liradan ibaret bulunmaktadır.

Bu tarihten sonra pamukların beher kilosu için :

K.

3,50 Faiz
0,50 Sigorta
0,10 Ardiye
0,90 Devir, aktarma ve munzam memur ücreti
olarak da ceman .

5,00 Aylık masraf hesabedilmiştir.

Bu duruma nazaran 1 . III . 1951 tarihinden pamukların elden çıkarıldıkları 31 . VIII . 1951 tarihine kadar tahakkuk ettirilen altı aylık masraf yekûnu 238 893,90 lira pamukların mubayaa tu-tarı olan 5 066 015,70 liraya ilâve edildikte umumi maliyet yekûnunun 5 304 909,60 liraya bâliğ ol-duğu anlaşılır.

B) Satış ve satış neticeleri :

Toplu bakış bahsinde de açıklandığı üzere, serbest pamuk ihracatının memleket sanayii hammadeden mahrum bırakılmaması için, Çuko Birlik tarafından ortaklardan mubayaa edilip birliğin muhtelif mahallerindeki depo, ve müesseseleriyle Mersin'deki umumi mağazada, istok ettirilen pamukların günün rayiç fiyatı üzerinden Sümerbank Genel Müdürlüğüne devri 27 . VII . 1951 tarihinde yayınlanan K/836 sayılı Koordinasyon Kararıyla sağlanmış bulunmaktadır.

Bu karara müsteniden Çuko Birlikle Sümerbank Pamuk Satınalma ve Çırçır Fabrikaları Müessesesi arasında müdahale pamuklarının satış esasları 5 . VII . 1951 tarihinde tanzim olunan protokol ile bunun 2 . VIII . 1951 tarihli ekinde tesbit edilmiştir. Protokol hükümlerine göre mezkûr müesseseye devrolunan pamukların cins, miktar, fiyat ve bedel tutarları aşağıya dercedilmiştir.

Cinsi	Satılan pamukların maliyeti			Satış firesi		Satış fiyatı Kırş.	Kilo başına prese ücreti	Tutarı		
	Kilo	Lira	K.	Kilo	Noksan kilo			Fazla kilo	Lira	K.
Akala Savcin I	54 813	367 247	10	54 824	—	11	340	+ 5	189 142	80
» Rollercin I	554 997	3 607 480	50	546 711	176	—	330	+ 5	1 831 481	85
» » II	66 959	421 841	70	48 315	—	—	310	+ 5	152 192	25
» » III	—	—	—	26 754	—	—	290	+ 5	78 924	30
Yerli I	119 544	669 446	40	119 495	49	—	240	+ 5	292 762	75
Yekûn	796 313	5 066 015	70	796 099	225	11	—	—	2 544 503	95

Bu cetvele nazaran, Sümerbank Pamuk Satınalma ve Çırçır Fabrikaları Müessesesine devren satılan 796 099 kilo sıklendeki muhtelif cins pamuklardan 2 544 503,95 lira satış bedeli elde edilmiş ve satışlar sonunda 27 bin kiloya yakın bir kalite değişikliği olmuş ve muhtelif cins pamuklardan 11 kilo fazla ve 225 kilo da noksan fire zuhur etmiştir.

Bu pamukların satış fiyatları, cins ve kalite farklarına göre, 240 - 340 kuruş arasında tehalüf ettiği ve beher kilo için ayrıca 5 kuruş prese ücretinin ilâve edildiği görülmektedir.

Filhakika alımlar bahsinde de açıklandığı üzere 5 066 015,70 liradan ibaret bulunan mubayaa bedeline faiz, sigorta, ardiye, aktarma ve memur ücreti gibi sair masrafların ilâvesiyle umumi ma-

liyet tutarı 5 304 909,60 liraya bâliğ olan 796 313 kilo müdahale pamuklarının satışları neticesinde 2 760 405,65 liralık bir zarar tahassul etmiş ve Sümerbanka yapılan satışla ilgili olarak ödenen 2 544,50 lira Borsa Resmî ile bu zararın 2 762 950,15 lira yükseldiği görülmüştür.

Bu zararlara 1 . IX . 1951 tarihinden 31 . XII . 1952 tarihine kadar Ziraat Bankası tarafından hesap ve tahakkuk ettirilen 275 285,13 lira kredi faizi inzulam ettirildikte umumi zarar yekûnu kâr ve zarar hesabında görüldüğü üzere 3 038 235,28 liraya bâliğ olmaktadır.

Faiz dolayısıyla bu zarar yekûnunun gün geçtikçe daha büyük rakamlara ulaşacağı da anlaşıl-
maktadır.

Müdahale mubayaatı pamuklarına ait Çuko Birlik tarafından 31 . XII . 1952 tarihi itibariyle ha-
zırlanan bilânço kâr ve zarar hesabı aşağıya çıkarılmıştır:

Müdahale mubayaatı pamuklarına ait 31 . XII . 1952 Bilânçosu

Aktif	Lira		Pasif	Lira	
	K.	K.		K.	K.
Zarar	3 038 235	28	Ziraat Bankası nezdinde Çuko Birlik namına açılan mubayaa kredisi	2 323 919	35
			Çuko Birlik (Zerbank nezdin- deki 45 açık kredisi)	714 315	93
Yekûn	3 038 235	28	Yekûn	3 038 235	28
Zimmet	Kâr ve zarar hesabı		Matlûp		
	Lira	K.		Lira	K.
Mubayaa olunan pamuk bedeli	5 066 015	70	Pamuk satış tutarı	2 544 503	95
31 . VIII . 1952 tarihine kadar yapılan masraf	238 893	90	Zarar	3 038 235	28
1 . IX . 1951 - 31 . XII . 1952 faizi	275 285	13			
Müdahale için açılan kredi	219 983	65			
Birlik kredisi	55 301	48			
Satış masrafı (% 0,1 borsa resmi)	2 544	50			
Yekûn	5 582 739	23	Yekûn	5 582 739	23

1) K/836 sayılı Koordinasyon Kararı gereğince İzmir'de Pamuk Tarım Satış Kooperatifleri Birliği vasıtasıyla 1950 - 1951 yılı mahsulünden Hükümetçe mubayaa ettirilen müdahale pamukları hesabı

I - Toplu bakış :

Hükümet nam ve hesabına, Ekonomi ve Ticaret Vekâletince, Çukurova Pamuk Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine pamuk müdahale mubayaatı yaptırılmasındaki ekonomik sebep ve mülâ-
hazalar, bu birliğe ait müdahale alımları pamukları hesabına dair tanzim olunan raporumuzda et-

raflıca izah edilmiş olduğundan aynı mücbir sebeplerin nelerden ibaret bulduklarının burada tekrarına lüzum görülmemiştir.

Bu itibarla aynı sebebe müsteniden mülâhazalar vekâletçe Ege bölgesinde de vârit görülmüş ve bu mntakada pamuk müdahale mubayaatı görevi İzmir Pamuk Tarım Satış Kooperatifleri Birliği uhdesine tevdi edilmiştir.

Bu maksatla Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin, telefon emirlerini teyiden mezkûr birliğe göndermiş olduğu 30 . I . 1951 tarihli ve 20190 sayılı tel yazıları üzerine Tarış Umum Müdürlüğü tarafından harekete geçilerek piyasadan müdahale suretiyle vekâlet nam ve hesabına pamuk alımlarına başlanılmış olduğu anlaşılmıştır.

İşbu alımların tahsis sermayesini, Tarışın öz kaynaklarıyla, Ziraat Bankasının müdahale mubayaatı için Tarışe açmış olduğu krediler teşkil etmiştir.

Filhakika, bu pamuk alımları Çuko Birlikte olduğu gibi Tarışde de 3780 sayılı Millî Korunma Kanununun 6 ncı maddesi hükmiyle telifi kabil görülmemektedir.

Mahaza vekâletinin emir ve direktifleri dairesinde hareket eden Tarışın 1950 - 1951 yılı mahsulünden değeri 7 281 156,55 liraya baliğ olan 1 197 282,5 kilo muhtelif cins ve kalitede pamuk mubayaatında bulunduğu kayden tesbit edilmiştir.

Halbuki, yayınlanan 27 . VII . 1951 tarih ve K/836 sayılı Koordinasyon Kararında ise, serbest pamuk ihracatının memleket sanayiini hammaddeden mahrum bırakmaması için Hükümetçe Millî Korunma Kanununun 26 ncı maddesine tevfikân Ekonomi ve Ticaret Vekâleti yetkili kılınarak bu Vekâlet emri ile 1950 - 1951 yılı mahsulünden İzmir Çukurova Pamuk Tarım Satış Kooperatifleri Birliklerine stok ettirilmiş bulunan pamukların günün rayiç fiyatıyla Sümerbanka devri ve rayiç fiyatla maliyet fiyatları arasındaki farkın da Millî Korunma Kanununun 43 ncü maddesindeki sermayeden karşılanacağı hükmünü ihtiva etmektedir.

2. Mubayaa, satış ve satış neticeleri :

a) Mubayaa :

Ekonomi ve Ticaret Vekâletinin emir ve talimatı üzerine, 1950 - 1951 yılı mahsulünden, Tarış Umum Müdürlüğünce Ege bölgesinden, müdahale suretiyle, mubayaa olunan 1 197 282,5 kilodan ibaret pamukların cinsi, miktarı ve alım fiyatıyla tutarları aşağıdaki tabloya dercedilmiş bulunmaktadır :

Cinsi	Mubayaa olunan			Tutarı Lira	K.
	pamukların kilosu	Vasatı fiyatı			
Ak. Rollercin	I	516 504	620,177	3 203 238	17
» Savecin	I	34 801	601,514	209 332	78
» Rollercin	II	146 147	610,983	892 932	17
» »	III	242 416	596,838	1 446 830	42
» »	IV	98 000	579,825	568 228	88
Yerli		11 277,5	505,063	56 958	43
Antalya		148 137	610,—	903 635	70
Yekûn		1 197 282,5	—	7 281 156	55

Bu tabloda cinsi ve miktarı yazılı 1 197 282,5 kilo pamuk 7 281 156,55 liraya mubayaa edilmiştir.

Pamuk bedelini teşkil eden bu meblâğa, pamukların satışına dair Sümerbank Pamuk Satınalma ve Çırcır Fabrikaları Müessesesiyle tanzim olunan protokol tarihine kadar (15.VIII.1951) vâkı idare

re ve işletme masrafları yekûnu olan 52 808,83 lira ilâve edildikte umumi pamuk maliyetinin 7 333 965,38 liraya balığ olduğu görüldü.

b) Satış ve satış neticeleri :

Serbest pamuk ihracatının memleket sanayiini hammaddeden mahrum bırakmaması için İzmir Pamuk Tarım Satış Kooperatifleri Birliği tarafından gerek ortaklardan ve gerekse piyasadan satın alınarak kendi depolarında stok ettirilen pamukların borsa fiyatı üzerinden Sümerbank Genel Müdürlüğüne devri 27.VII.1951 tarih ve K/836 sayılı Koordinasyon Kararıyla sağlanmıştır.

Mezkûr karar hükmüne müsteniden İzmir Pamuk Tarım Satış Kooperatifleri Birliğiyle Sümerbank Pamuk Satınalma ve Çırcır fabrikaları müessesesi arasında müdahale mubayaatı pamuklarının satış esasları, salâhiyetli zevat tarafından 15.VIII.1951 tarihinde tanzim olunan protokolde tâyin ve tesbit edilmiş bulunmaktadır.

Bu protokoldeki esaslara göre Sümerbanka devrolunan pamukların cinsi, miktarı, fiyatı ve tutarları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Cinsi	Satış fiyatı		Satış tutarı	
	Satış kilosu	Lira K.	Lira	K.
Akala Rollergin I	508 764	300	1 526 292	—
» Savgin II	33 319	305	101 622	95
» Rollergin III	133 637,5	285	380 866	87
» » IV	161 131	270	435 053	70
» »	58 783	250	146 957	50
Yerli	10 493	260	27 281	80
Antalya	147 665	282 06	416 510	50
Yekûn	1 053 792,5	—	3 034 585	32

Bu tabloya göre :

Sümerbank Pamuk Satınalma ve Çırcır Fabrikaları Müessesesine devren satış yapılan 1 053 792,5 kilo muhtelif cins ve muhtelif kaliteli pamuktan 3 034 585,32 lira elde edildiği görülmektedir.

Bu pamukların satış fiyatları cins ve kalite farklarına göre 250 - 305 kuruş arasında tehaliif etmiştir.

Evsaf bakımından Sümerbank fabrikalarında işlenmesinin mümkün olamayacağı mülâhaza edilerek müessesece devren satın alınmasından sarfınazar edilmesi üzerine bakiye kalan 143 490 kilo muhtelif cins pamuktan 126 528,5 kilosunun 312 200,89 lira mukabilinde dış memleketlere ihraç edilmiş olduğu ve 113 473,85 liraya tekabül eden 16 961,5 kilo da satış firesinin zuhur etmiş bulunduğu ve bu suretle K/836 sayılı Koordinasyon Kararında bahis mevzuu edilen müdahale pamuklarının tamamen tasfiye edilmiş oldukları anlaşılmıştır.

Bu satışlardan 3 346 786,21 liranın sağlandığı ve neticede 3 934 370,34 lira satış zararı hâsıl olduğu görülmüştür.

Tahassul eden bu zarara : İhtiyar olunan 24 150,77 liralık idare masrafları, 28 658,06 liralık işletme masrafları hissesi ve 5 222,09 lira da satış masrafları ile kredinin faiz tutarını teşkil eden 795 335,22 lira ilâve edildikte, kâr ve zarar hesabında görüldüğü üzere, umumi zarar yekûnununun 4 787 736,48 liraya yükseldiği müşahede edilir.

Müdahale mubayaatı pamukların satışlarından hâsıl olan zararlar Ziraat Bankası tarafından sağlanan kredilerle karşılanmaktadır.

Bu kredilere tahakkuk ettirilen faiz dolayısıyla bahis mevzuu zarar yekûnununun günden güne daha da artacağı tabii görülmektedir.

K/836 sayılı Karara göre Adana'da Çuko Birlik, İzmir'de Tarış Genel Müdürlerince müdahale suretiyle mubayaa olunan pamukların alımını, satışını ve satış neticelerini gösterir müfredatlı bir cetvel, toplu bir fikir vermek üzere, raporun sonuna eklenmiştir.

Müdahale mubayaatı pamukları için İzmir Pamuk Satış Kooperatifleri Birliği tarafından 31 . XII . 1952 tarihi itibariyle tanzim olunan bilânço, kâr ve zarar hesabı aşağıya çıkarılmıştır.

31 . XII . 1952 tarihi itibariyle tanzim olunan K/836 sayılı Pamuk Bilânçosu

Aktif	Lira	K.	Pasif	Lira	K.
K/836 sayılı Kararname pamuklarının Zararı	4 787 736	48	T. C. Ziraat Bankası Bakanlık hesabı İzmir Pamuk T. S. Koo. Birliği rehinli ortak pamuk	3 567 439 1 220 296	59 83
Yekûn	4 787 736	48	Yekûn	4 787 736	48

Kâr ve zarar hesabı

Borc	Lira	K.	Alacak	Lira	K.
Pamuk bedeli 31 . XII . 1952 tarihi itibariyle faiz 31 . XII . 1952 tarihi itibariyle masraf Fire	7 167 682 795 335 58 030 113 473	70 22 92 85	Pamuk satışı Zarar Yekûn	3 346 786 4 787 736 8 134 522	21 48 69
Yekûn	8 134 522	69			

Mubayaa olunan pamukların

	Kilosu	Tutarı		Masraflar		Kredinin faizi		Yekûn	
		Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Adana Çuko Birlik	796 313,0	5 066 015	70	241 438	40	275 285	13	5 582 739	23
İzmir Tarış	1 197 282,5	7 281 156	55	58 030	92	795 335	22	8 134 522	69
Yekûn	1 993 595,5	12 347 172	25	299 469	32	1 070 620	35	13 717 261	92

Satılan pamukların firesi

	Kilosu	Tutarı		Kilosu	Tutarı		Zarar		Yekûn	
		Lira	K.		Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
Adana Çuko Birlik	796 099	2 544 503	95	114	1 344	79	3 036 890	49	5 582 739	23
İzmir Tarış	1 180 321	3 346 786	21	16 961,5	113 473	85	4 674 262	63	8 134 522	69
Yekûn	1 976 420	5 891 290	16	17 075,5	114 818	64	7 711 153	12	13 717 261	92

J) *Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliği vasıtasıyla 1951 ve 1952 mahsulünden Hükümetçe mubayaa ettirilen müdahale fındıkları*

A) Toplu İhale :

1. 1951 - 1952 mahsul yılında müstahsıldan fındık satın alınmasına Millî Korunma Kanununun 23 nci maddesine müsteniden Ekonomi ve Ticaret Vekâleti, K/835 sayılı 25 . VII . 1951 günlü Koordinasyon Heyeti Kararıyla, memur edilmiştir.

Bu maksatla :

a) Aynı kanunun 43 ncu maddesinde yazılı sermayeden 30 milyon liranın adı geçen vekâlet emrine verilmesi,

b) Fındıkların toplanması, işlenmesi ve satış işleriyle Giresun Fındık Tarım ve Satış Kooperatifleri Birliğinin vazifelenendirilmesi,

c) Bu husustaki muamelelerin ifası sırasında idare masraflarına karşılık olmak üzere fındıkların mubayaa bedelinin azami % 2 sine kadar Ekonomi ve Ticaret Vekâletince takdir edilecek bir komisyonun adı geçen birliğe tediye edilmesi, karar altına alınmıştır.

2. Millî Korunma Kanununun 43 ncu maddesinde yazılı sermayenin tamamının diğer sarf mahallerine tahsis edilmiş olması hasebiyle K/840 sayılı 25 . VIII . 1951 günlü Koordinasyon Heyeti Kararıyla de 1951 - 1952 yılı kampanyası mahsulü fındıklar için tasfiye halindeki Ticaret Ofisinin tahakkuk etmiş ve edecek olan ve tasarrufu Ekonomi ve Ticaret Vekâletine ait bulunan bîlümün kârlarının mezkûr vekâletçe fındık mubayaasına tahsisi uygun görülmüştür.

3. K/850 sayılı ve 2 . I . 1952 günlü Koordinasyon Heyeti Kararının 2 nci maddesiyle de Millî Korunma Kanununun 27 nci maddesi mucibince T. C. Ziraat Bankasında tesis olunan fondaki 1 284 000 lira, K/835 sayılı Karara istinaden yapılacak fındık satın alınmasında, mütedavil sermaye şeklinde kullanılmak üzere Ekonomi ve Ticaret Vekâleti emrine tahsis edilmiştir.

4. K/854 sayılı 16 . II . 1952 günlü Koordinasyon Heyeti Kararıyla de, Millî Korunma Kanununun 26 nci maddesine müsteniden K/835 ve K/840 sayılı kararlarla 1951 - 1952 yılında müstahsıldan fındık satın alınmak hususunda Ekonomi ve Ticaret Vekâletine verilen salâhiyet tüccardan iç fındık satın alınmaya da teşmil edilmiştir.

5. K/866 sayılı ve 10 . V . 1952 günlü Koordinasyon Heyeti Kararıyla de K/835 ve K/840 sayılı kararlarla 1951 - 1952 yılında müstahsıldan fındık satın alma hususunda Ekonomi ve Ticaret Vekâletine verilen salâhiyet, tüccar ve esnaftan kabuklu fındık satın alınmaya da teşmil olunmuştur.

6. K/870 sayılı ve 7 . VIII . 1952 günlü Kararla da, 1951 - 1952 mahsul yılında müstahsıldan fındık mubayaası için Ekonomi ve Ticaret Vekâletine K/835 ve K/840 sayılı kararlarla verilmiş olan salâhiyet ve Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine verilen vazife, aynı esaslar dâhilinde 1952 - 1953 yılı mahsulü fındıklarına da teşmil olunmuştur.

Evvelece K/835, K/840, K/850 sayılı kararlarla bu hususta temin olunan tahsisat ve kredilerin aynı maksatlarla ve aynı şartlarla kullanılacağı, 1952 - 1953 mahsul yılı fındık alımlarında, ihtiyaç görülecek munzam kredilerin T. C. Ziraat Bankasınca tertip ve temin edileceği 1952 - 1953 yılı fındık alımlarının (% 50 randmanlı, kuru değirmenlik tombul kabuklu fındığın kilosununun 100 kuruş esasından) 1 . II . 1953 tarihine kadar devam edeceği müdahalenin yalnız fındık müstahsıllarının kendi mahsullerine munhasır olacağı, 1951 - 1952 yıllarında iç fındıkla kabuklu fındığın tüccar ve esnaftan alınmasına salâhiyet veren, K/854 - K/866 sayılı kararların yürürlükten kaldırılmış olduğu mezkûr kararda belirtilmiş bulunmaktadır.

B) İşletme faaliyeti :

I - Teşkilât :

Ekonomi ve Ticaret Vekâleti, K/835 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararının tatbik şeklini aşağıdaki esaslara bağlamıştır.

Buna göre :

a) Fındık Tarım ve Satış Kooperatif bünyesinde bir merkez komitesi ve birliğin İstanbul bü-

rosunda da merkez komitesine bağı ve talimatına tâbi olmak üzere bir tâli komitenin kurulması,

b) Merkez Komitesinin Birlik Genel Müdürü ile bakanlık murakıbu ve Trabzon, Giresun, Ordu Ziraat bankaları müdürlerinden terekübetmesi,

e) Tâli komitenin ise, İstanbul bürosu şefi ile İstanbul İhrecatçılar Birliği Umumi Kâtip muavininden, Galata Ziraat Bankası Müdür muavinlerinden biri tarafından teşkil olunması,

ç) Merkez Komitesinin, toplanacak fındıkların mubayaa, toplama işleme ve satış işlerine mütaallik bilcümle faaliyetlerin tanzim ve tedvirine ait prensip kararlarını almak ve iş programını tertiplemek vazifesiyle görevlendirilmesi,

Tâli Komitenin vazifesinin işe birliğin satış işlerinin İstanbul'da tedvirden ibaret olması,

d) Birlik Genel Müdürünün Merkez Komitesinin Başkanı, vekâlet murakıbu başkanıve kili olarak vazifelendirilmesi, Merkez Komitesi içtimalarının, asgari ayda bir defa olmak üzere lüzum ve ihtiyaca göre başkan veya başkanvekilinin daveti ile Birlik ve icabında mubayaa merkezlerinde yapılması, tâli komitenin ise lüzum ve icabına göre toplanması toplantı ve kararın ekseriyetle alınması Genel Müdürün Merkez Komitesince alınacak kararı tatbik sahasına konulmasından mesul olup bu karar mevzularından Birlik İdare Meclisinin kararına bağlanması icabeden hususları tekemmül ettirmesi,

e) Merkez Komitesi ile Birlik İdare Meclisi arasında ihtilâf zuhurunda ve Genel Müdürün komite kararlarına muhalefeti halinde keyfiyetin vekâletin hakemliğine arz edilmesi,

f) Birlik Genel Müdürünün vekâletine bir tâyin yapılarak, kadrosuna mürettep tahsisatın üçte ikisi nispetinde vekâlet ücreti tediye edilmesi, ayrıca ayda 250 lira aylık temsil tahsisatı verilmesi, vekâlet murakıplığına Trabzon Bölge Ekonomi Müdürünün asli vazifesi uhdesinde kalmak kaydıyla, kadrosuna mürettep tahsisatın 3 te ikisi nispetinden bir aylık ücretle vekâleten tâyin edilmesi kooperatif müdürlüklerine yapılan tâyinler dolayısıyla alâkahlara 150 şer lira temsil tahsisatı verilmesi tâli komite üyelerine de aynı miktar temsil tahsisatı ödenmesi,

g) Birliğe verilen müdahale vazifesinin esas gayesini fiyatlar dolayısıyla müstahsılın korunmasını istihdaf etmesi ve bu himayeci rolün ifasında tüccarın da serbest faaliyetine imkân verilmesi, gerek bu esasa ve gerek yukarda belirtilen lüzuma ve ihtiyaca ve piyasa icaplarına göre birlik merkez komitesi tarafından bütçe ve kadroları da ihtiva etmek üzere bir iş programı hazırlanarak vekâletin tasdikinden sonra mevkiî muameleye konulması ve şikâyete yer verilmemesi, karar altına alınmıştır.

2. Birlikçe hazırlanan 1951 - 1952 mahsul yılı müdahale alımlarına ait iş programında kayıtlı hususattan Ekonomi ve Ticaret Vekâleti kadroya 7 memurun ilâvesini müdahale almalarının devamı müddetince 7 müdürlüğün ihdasını uygun bulmuştur. Lüzum hissedildiği takdirde eksik kadrolara işletme fashından temin edilecek tahsisatla muvakkat memur alınmasını ve 28 tâli ambara ilâve edilecek, 7 ambara tâyini yapılacak memurların da muvakkat işletme kadrosunda istihdam edilmesinin yerinde olacağını vekâlet bünyesinde, fındık müdahale mahsulleriyle alâkalı münasebetleri tedvir etmek üzere bir irtibat heyeti kurulmasını ve buna bir miktar tahsisat verilmesini merkez komitesi başkanı ve üyelerinin harciraah rejiminin birlik statüsü ahkâmına göre tâyin edilmesini kabul etmiştir.

Ayrıca satın alınan fındıkların elden çıkarılmalarında dünya piyasasında vukua gelecek fiyat değişikliklerinin nazarı itibara alınmasını fiilen ödenen alış bedellerine, yapılacak idare ve işletme masraflarından tahassül edecek maliyet bedeli esasında fındığın maliyetinin hesaplanmasını ve satışların buna göre ayarlanmasını bildirmiştir.

Zararsız olan satışlarda vekâlet müsaadesi işin gecikmesini intacedeceğinden her hangi takyide mahal bırakılmadan satışların yapılmasını kabul etmiştir.

Bilâhara 1951 - 1952 yılı mahsulünden iç fındığın alınması hususundaki K/840 sayılı Karar üzerine Ekonomi ve Ticaret Vekâleti :

1. 29 . II . 1952 tarihine kadar sahiplerinin müracaat ve teklifleri halinde sıra mah kontrolle tumbul iç fındığın fop 230 kuruştan mubayaasının yapılmasını;

2. Satılmalacak mallar mubayaa safhasında fındık ihracatının murakabesine ait nizamname hükümleri dairesinde yeniden kontrolden geçirilerek ve bu nizamname hükümlerine uygun vasıfta olmyan malların kabul edilmemesini sigortanın 0,20 nispetine kadar birlikçe yapılmasını;

3. Mubayaa bedelleriyle, satışın tekemmülüne kadar yapılacak bircümle masrafların müdahale hesabına geçirilmesini;

4. Birliğin, gerek Millî Korunmadan ve gerek T. C. Ziraat Bankasından sağlanan imkânlarını müdahale tertibinden de kullanmasını bu menabiiin kifayetsizliği halinde müdahale masraflarına bağlanacak birlik menabiiine Ziraat Bankasının açık kredisine uygulanan nispette faiz tahakkuk ettirilmesini;

5. K/835 sayılı Kararda tasrih olunduğu üzere bu hizmet karşılığı olarak da birliğe mubayaa bedelleri üzerinden % 2 komüsyon verilmesini;

6. İhracatçı firma sıfatıyla birliğin, mevcut mallarını aynı fiyatlar ve esaslar dairesinde müdahale hesabına devredilebilmesini;

7. Satış neticeleri müspet tahakkuk eylediği takdirde tahassul edecek kârlardan birlik teşkilâtının geçmiş yıllar zararlarının karşılanması;

Tebliğ etmiştir.

Bu arada Birlik Genel Müdürlüğü Ekonomi ve Ticaret Vekâletine yazdığı 14 sayılı 12.VI.1952 günlü yazıda: Geniş ölçüdeki müdahale vazifeleri dolayısıyla birliğin normal muamelelerinin mahdut miyasta kaldığı, bu sebeple birlik ve kooperatiflerce ihtiyar olunan idare masraflarının, tahammülü olmyan ortak hesaplarına tahmili muvafık olmyacağına nazaran bu masrafların, emsali tatbikat veçhile, devre içinde ortak ve müdahale hesaplarında kaydedilen iş hacimleriyle mütenasiben taksimi suretiyle tevziini teklif etmiştir.

Vekâlet, 37614/6-4753 sayılı ve 20 . VI . 1952 günlü cevabında birlik ve kooperatiflerde ihtiyar olunan idare masraflarının ortak ve müdahale hesaplarında tâyin edilen iş hacimleriyle mütenasiben taksimi suretiyle tevziini uygun görmüştür.

Tetkik mevzuumuzu teşkil eden 1952 bilânço yılı zarfında K/870 sayılı ve 8.VIII.1952 tarihli Kararla müdahale mevzuuna alınan 1952 - 1953 yılı fındık mahsulü mubayaasının Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliği tarafından aşağıdaki esaslar dâhilinde yürütülmesi Ekonomi ve Ticaret Vekâletince tesbit edilmiş bulunmaktadır.

Bu emirde :

1. Birliğin bünyesinde bir merkez komitesi ile İstanbul Bürosunda bir satış komitesi ve vekâlet bünyesinde bir irtibat heyeti kurulması, merkez komitesine Birliğin Umum Müdürü ve Giresun İhracatçılar Birliği Umumi Kâtibi ile Ziraat Bankası Giresun Şubesi Müdüründen teşekkül etmesi evvelece kurulan İstanbul'daki Satış Komitesinin ipkası her iki komitenin hazırlanacak iş programı mucibince alım ve satış işlerinin tedvirine ait muameleleri yapması, komite içtimalarının asgari ayda bir defa olmak üzere lüzum ve ihtiyaca göre başkanın davetiyle birlik merkezinde veya İstanbul bürosunda yapılması, toplantı ve karar nisabının ekseriyetle alınması,

2. Umum Müdürün komitelerce alacak kararlardan birlik idare heyetinin kararına bağlanması icabeden hususları tekemmül ettirerek kararlari mevkii icraya koyması, komitelerde birlik idare heyeti arasında ihtilâf husulü veya Umum Müdürün komite kararlarna muhalefeti halinde keyfiyetin bakanlığın hakemliğine arz edilmesi.

3. İrtibat heyetinin vazifesinin bakanlıkla birlik arasındaki fındık müdahale işlerine mütaallik münasebetlerin tanziminden ibaret bulunmasından ve bu irtibat heyetince komite âzalarına mesailerini karşılığı olarak aylık bir ücret verilmemesi, bunların faaliyetleri neticesinin bilâhara Bakanlıkça takdiri cihetine gidilmesi hususları kaydedilmiş bulunmaktadır.

C) Mubayaa ve sitok :

I - K/840 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararı gereğince 1951 - 1952 mahsul yılında Ekonomi ve

Ticaret Vekâleti hesabına Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliği delâletiyle 31.XII.1952 tarihine kadar müstahsıldan vekâletçe tesbit olunan % 50 randımanlı değirmenlik tombul kabuklu fındığın 90 kuruşa ve ileride müdahale ahımları satışları müspet netice verdiği takdirde 100 kuruşa iblâğ etmek kaydıyla, satılınan 1951 mahsulü kabuklu fındıkların cins, miktar ve bedel itibariyle gösterir bir tablo aşağıda gösterilmiştir.

Bedel		Miktar		Cins
Lira	K.	Kilo		
17 192 776	30	18 233 837		Tombul
1 121 062	06	1 435 377		Sivri
393	19	580		Badem
18 314 231	55	19 669 794		Yekûn

Satılınan bu fındıklar için 31.XII.1952 tarihine kadar ihtiyar olunan bakım, muhafaza, nakliye, kırma ücretleri (Kabuklu fındığın iç fındığa tahvili için yapılan masarifi) idare masrafları Fisko Birliğin umumi masraflarından ayrılan ve bu fındıklara isabet eden masraf hissesi, mubayaa bedelleri üzerinden Fisko Birliğe ödenen % 2 mutavassıt komisyonu ile fındıkların maliyet tutarını gösterir tablo aşağıda derecedilmiştir:

	Lira	K.
Bakım, muhafaza, nakliye, kırma ücretleri	347 677	40
Fisko Birliğin umumi masraflarından ayrılan ve bu fındıklara isabet eden masraf hissesi	195 997	33
% 2 mutavassıt komisyonu	366 284	63
Yekûn	909 954	35
Satılınan kabuklu fındıkların mubayaa bedeli	18 314 231	55
Fındıkların maliyet tutarı	19 224 185	90

Bu duruma göre bir kilo fındığa vasati (5) kuruş masraf hissesi isabet etmekte ve vasati fındık maliyetinin de 98 kuruşa ulaştığı görülmektedir.

II - K/851 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararı gereğince 1951 - 1952 mahsul yılında Ekonomi ve Ticaret Vekâleti hesabına Giresun Fındık Tarım ve Satış Kooperatifleri Birliği delâletiyle tüccardan 31.XII.1952 tarihine kadar beher kilosu vekâletçe tesbit olunan F.O.B. 230 kuruştan satılınan 1951 mahsulü iç fındıkların cins, miktar ve bedel itibariyle müfredatı aşağıda gösterilmiştir.

Bedel		Miktar		Cins
T. L.		Kilo		
11 593 515	25	5 041 055		Sıra iç
187 680		81 600		Standart
21 500		10 000		Sivri sıra iç
117 836		56 160		Sivri naturel iç
37 941	39	18 803		Kusurlu iç
11 958 572	64	5 207 618		Yekûn

Satınalınan bu iç fındıklar için 31.XII.1952 tarihine kadar ihtiyar olunan bakım, muhafaza, nakliye idare masrafları, Fisko Birliğin umumi masraflarından ayrılan ve bu fındıklara isabet eden masraf hissesi mubayaa bedelleri üzerinde Fisko Birliğe ödenen % 2 tavassut komisyonu ile fındıkların maliyet tutarını gösterir liste aşağıdadır.

	Lira	K.
Bakım, muhafaza, nakliye ücretleriyle idare masrafı :	160 225	80
Fisko Birliğin umumi masraflarından ayrılan ve bu fındıklara isabet eden masraf hissesi	97 400	54
% 2 Komisyon	239 171	45
	<hr/>	<hr/>
Yekûn	496 797	79
Satınalınan iç fındıkların mubayaa bedeli	11 958 572	64
	<hr/>	<hr/>
Fındıkların maliyet tutarı	12 455 370	43
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Bu duruma göre bir kilo iç fındığa vasat (9,5) kuruş masraf hissesi isabet etmekte ve vasati iç fındık maliyetinin (239) kuruşa ulaştığı anlaşılmaktadır.

III - 1952 - 1953 mahsulü fındıkların mubayaaasına mütaallik K/870 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla Ekonomi ve Ticaret Vekâleti hesabına Giresun Fındık Tarım ve Satış Kooperatifleri Birliği delâletiyle fındık müstahsıllarının kendi mahsullerine munhasır olmak ve 1.II.1953 tarihine kadar devam etmek ve % 50 randımanlı kuru değirmenlik tombul kabuklu fındığın kilosunu (100) kuruştan mubayaaası kaydıyla 31.XII.1952 tarihine kadar satınalınan 1952 mahsulü fındıkların cins, miktar ve bedeli aşağıdadır :

Cinsi	Miktarı	Bedel	
	Kilo	Lira	K.
Tombul fındık	9 235 787	8 573 669	60
Sivri fındık	221 823	178 047	86
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Yekûn	9 457 610	8 751 717	46
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Satınalınan fındıklar için 31. XII. 1952 tarihine kadar ihtiyar olunan bakım, muhafaza, nakliye ve idare masrafları, fisko birliğin umumi masraflarından ayrılan ve bu fındıklara isabet eden masraf hissesi mubayaa bedelleri üzerinden Fisko Birliğe dönen % 2 tavassut komisyonu yıl nihayetine kadar fındıkların maliyet tutarını gösterir liste aşağıdadır.

	Lira	K.
Bakım, muhafaza, nakliye ve idare masrafları	49 368	59
Fisko Birliğin idare masraflarından ayrılan ve bu fındıklara isabet eden masraf hissesi	43 412	02
% 2 komisyon	175 034	35
	<hr/>	<hr/>
Yekûn	312 814	96
31. XII. 1952 tarihine kadar satınalınan fındıkların mubayaa bedeli	8 751 717	46
	<hr/>	<hr/>
31. XII. 1952 tarihine kadar fındıkların maliyet tutarı	9 064 532	42
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Kararname gereğince mezkûr müdahale mubayaasının sonu 1 . II . 1953 tarihinde yani 1951 bi-lânço yılında alınacağından, fakat maliyetin tâyinine imkân hâsıl olmamakla beraber 31 . XII . 1952 tarihine kadar bir kilo fındığa vasati (4) kuruş masraf hissesi isabet etmekte ve vasati fındığa ma-liyetin (0,96) kuruşa ulaştığı belli olmaktadır.

Ç) Stok satış ve neticeleri :

Bu duruma göre müdahale alımlarının başladığı Ağstos 1951 den 31 . XII . 1952 tarihine kadar kabuklu ve iç fındık olmak üzere satınalınan müdahale fındıklarının mezkûr tarihteki maliyetleri üzerinden cins ve miktar itibariyle müfredatı şöyledir :

	Miktar Kilo	Maliyet bedeli		Vasati kilo maliyeti	
		Lira	K.	Lira	K.
K/840 sayılı Karar gereğince müstahsilden satın- alınan 1951 mahsulü kabuklu fındık mubayaası	19.669.794,—	19 224 185	90	0	98
K/854 sayılı Karar gereğince tüccar ve esnaftan satınalınan 1951 mahsulü iç fındıklar	5.207.618,—	12 455 370	43	2	39
1951 mahsulü müdahale mubayaa yekûnu	24.877.412,—	31 679 556	33		
K/870 sayılı Karar gereğince müstahsilden satın- alınan 1952 - 1953 yılı mahsulü kabuklu fındık	9.457.610,—	9 064 532	32	0	96
Yekûn	34.335.022,—	40 744 088	65	—	—

Fisko Birlik tarafından 1951 mahsul yılı kabuklu ve iç fındık olarak satınalınanları, bunlardan 31 . XII . 1952 tarihine kadar satınalınanlarla mütaakıp yıla devrolunan fındık stokunun müfreda-tını gösterir tablo aşağıdadır :

İ z a h a t	Miktar	Bedel	
	Kilo	Lira	K.
1951 mahsul müdahale mubayaası	24 877 412	31 679 556	33
1951 mahsul mubayaatından satılan- lar	5 799 481	13 459 141	71
1951 mahsul kabuklu fındıkların iç fındığa tahvilinde zuhur eden ran- dımın ve fire farkları	652 201	—	—
Yekûn	6 451 682	13 459 141	71
1953 yılına devrolunan kabuklu ve iç fındık	18 425 730	18 220 414	62
Umumi yekûn	24 877 412	31 679 556	33

Fisko Birlik tarafından 31 . XII . 1952 tarihine kadar yurt dışında ve içinde muhtelif firmalara satılan fındıkları mahsul yılı, cins, miktar, maliyet bedeli, satış tutarı, satış neticesinde hâsıl olan farkları gösterir bir tablo aşağıya çıkarılmıştır :

	Miktar Kilo	Maliyet bedeli		Satış tutarı		Hâsıl olan fark (satış zararı)		Hâsıl olan fark (satış kârları)	
		Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
1951/1952 mahsulü sıra malı iç fındık	5 092 042	12 188 372	95	8 569 432	11	3 618 933	84	—	—
» mahsulü kabuklu fındık	158	156	29	195	80	—	—	39	51
» mahsulü kabuklu sivri fındık	20 131	16 652	36	19 718	67	—	—	3 066	31
» mahsulü sivri iç fındık	622 800	1 141 559	65	1 232 875	84	—	—	91 316	19
» mahsulü kusurlu iç fındık	33 590	75 076	06	65 165	50	9 910	56	—	—
» mahsulü çürük iç fındık	30 760	37 324	40	30 369	45	6 954	95	—	—
Yekûn	5 799 481	13 459 141	71	9 917 764	37	3 635 799	35	94 422	01

Bu tablonun tetkikinde 5 799 481 kilo muhtelif cins fındığın 9 917 764,34 liraya satıldığı ve bu satışlar neticesinde maliyet fiyatlarına nazaran 94 422,01 lira lehte 3 635 799,35 lira aleyhte bir fark zuhur ettiği ve binnetice satışların 3 541 377,34 liralık bir farkla kapandığı anlaşılmaktadır.

Satışların zararlar neticelenmesinin başlıca sebebi ise K/854 sayılı Koordinasyon Kararı gereğince tüccardan kilosu 230 kuruştan mubayaa edilen iç fındıkların satış anında dış piyasa seviyesinin düşmüş olmasından ileri gelmektedir.

Satış farkı her ne kadar 3 541 377,34 liradan ibaret olduğu anlaşılmakta ise de, tetkikatımızın yapıldığı Eylül, 1953 başında müdahale fındıklarının satışlarından mütahassıl dövizlerin 1953 yılı zarfında Ziraat Bankası delâletiyle Birlikte tesbit edilen bir kur üzerinden satılma suretiyle 4 190 105,48 liralık lehte bir kur farkının tecelli ettiği anlaşılmaktadır.

Bilânçonun tetkik ve tahlili

Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliği delâletiyle yapılan fındık müdahale alımlarına ait hazırlanmış bulunan 31 . XII . 1952 tarihli bilânçonun bir örneği aşağıya derecedilmiştir.

Aktif	Lira	K.	Pasif	Lira	K.
1951 mahsulü kabuklu fındıklar	18 172 106	73	Bankalar cari hesabı 1951 yılı		
1951 mahsulü iç fındıklar	48 307	89	mahsulü	23 728 513	55
1952 mahsulü kabuklu fındıklar	9 064 532	42	Bankalar cari hesabı 1952 yılı		
Muvakkat borçlular	914 148	07	mahsulü	8 340 322	80
Levazım ambalâj	411 769	20	Birlik menabiinden kullanılan-		
Alacak senetleri	634 815	48	lar	1 603 874	38
Kâr ve zarar	4 427 030	94			
	<u>33 672 710</u>	<u>73</u>		<u>33 672 710</u>	<u>73</u>
Yekûn	33 672 710	73		33 672 710	73

Bilânçonun aktif ve pasifinde yer alan hesapların tetkikinde :

1. Yıl sonu fındık stokları hakkında gereken izahat raporumuzun mübayaâ ve stoklar bahsinde arz edilmiştir.

2. Muvakkat borçlu hesaplar namı altında görülen 914 148,07 liranın müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
1951 yılı mahsulü fındıklarına ait gelecek yıl kiralari	38 913	25
1952 yılı mahsulü fındıklarına ait gelecek yıl kiralari	54 619	90
1952 yılı sonuna kadar elden çıkarılmayan 1951 mahsulü kabuklu fındıklara ait banka faiz ve komüsyonları	727 305	79
Henüz satılamamış 1952 yılı mahsulü kabuklu fındıkların banka faiz ve komüsyonları	93 309	13
Yekûn	914 148	07

3. 411 769,20 liralık levazım ve ambalâj malzemesinin 382 783,95 liralık kısmı 2 1/2 litrelik ambalâj çuvallarını ve 28 985,25 liralık kısmı da fındıkların muhafazası için satın alınan muşamba bedellerini teşkil etmektedir.

4. Fındık satışlarından mütevellit 634 815,48 liralık alacak senetlerinin tetkikatımızın yapıldığı Eylül 1953 te tahsil edildiği görülmüştür.

5. 1952 yılı sonunda 4 427 030,94 liraya ulaşmakta olan zararlar hakkında gereken izahat bu hesabın tahlili vesilesiyle verilecektir.

6. 1951 yılı fındık mahsulü müdahale alımlarının finansmanı için T. C. Ziraat Bankasından kullanılan kredilerine 1952 yılı sonu bakiyelerini teşkil eden 23 728 513,55 liranın mezkûr kredilerin menabii itibariyle müfredatı şöyledir :

	Lira	K.
Yıl sonunda kapitalize edilen % 3,50 faizli Millî Korunma kredisi	7 284	00
Her üç ayda kapitalize edilen % 8,50 faizli açık kredi	881 362	88
Üç ayda bir kapitalize edilen % 7 faizli rehinli kredi	15 370 310	69
Üç ayda bir kapitalize edilen % 7 faizli levazım ve ihtiyaç maddeleri kredisi	192 839	98
Yekûn	23 728 513	55

7 284 000 liradan ibaret bulunan Millî Kirunma kredilerinin 6 000 000 liralık kısmı K/840 sayılı Koordinasyon Kararı gereğince fındık müdahale alımlarında kullanılmak üzere Ekonomi ve Ticaret Vekâleti emrinde bulunan Ticaret Ofisi kârlarından karşılanmış ve geri kalan 1 284 000 liralık kısmı da aynı maksatla K/850 sayılı Koordinasyon Kararı gereğince Millî Korunma Kanununun 27 nci maddesi mucibince T. C. Ziraat Bankası nezdinde tesis olunan fondan tefrik edilmiş bulunmaktadır.

7. 1952 yılı mahsulü fındık müdahale alımlarının karşılanması için T. C. Ziraat Bankasından kullanılan ve 1952 yılı sonunda 8 340 322,80 liralık bir bakayê arz eden bu borçlu cari hesabın kredi neveleri itibariyle müfredatı şöyledir:

	Lira	K.
Üç ayda bir kapitalize edilen % 8,50 faizli açık kredi hesabı	727 662	98
Üç ayda bir kapitalize edilen % 7 faizli rehinli kredi hesabı	7 612 659	82
Yekûn	8 340 322	80

8. Birlik menâibinden kullanılanlar hesabında görülen 1 603 874,38 lira müdahale alımlarının finansmanı için Firsko Birliğin varlığından tefrik edilen mebalîği göstermektedir.

Kâr ve zarar hesabının tetkik ve tahlili

Zararlar:	Lira	K	Kârlar :	Lira	K.
1951 mahsulü fındıkların satış zararları	3 541 377	34	Zarar bakiyesi	4 427 030	94
Satılan 1951 mahsulü için fındıklara isabet eden banka faiz ve komisyonları	409 048				
1951 mahsulü satış masrafları	476 605	60			
Yekûn	4 427 030	94	Yekûn	4 427 030	94

Bu tablonun incelenmesinde:

1. 1951 mahsulü fındıkların satışından hâsıl olduğu görülen 3 541 377,34 liralık zararın su-

retî tekevvünü hakkında gereken izahat raporumuzun satışlar ve satış neticeleri bahsinde arz edilmiş bulunmaktadır.

2. 1952 yılı sonuna kadar satılan 1951 mahsulü fındıkların finansmanı için kullanılan kredilerden mütevellit mübayaâ tarihinden satış anına kadar 409 048 lira banka faiz ve komüsyonu isabet etmektedir.

3. Raporumuzun satışlar bahsinde de açıklanmış olduğu veçhile satışlar ile ilgili olarak 1952 yılı sonuna kadar 476 605,60 lira masraf ihtiyar olunmuştur.

Hulâsa, kâr ve zarar tablosunda da görüldüğü veçhile 1952 yılı sonuna kadar yapılan fındık müdahale satışları ceman 4 427 030,94 liralık bir zararla kapanmış bulunmaktadır.

1952 yılı Millî Korunma umumi bilânçosu il kâr ve zarar hesabının tasdikı saygı ile Yüksek tasviplerine arz olunur.

Başvekâlet
Umumi Murakabe Heyeti
Reisi

T. C.

Dahiliye Vekâleti

İller İ. G. M.

2. Ş. M.

Sayı : 22457 - 4, 7118

Özü : 1952 yılı Millî Korunma Bilân-
çosu hakkında.

Yüksek Başvekâlete

10 . VI . 1954 tarih, Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi 32 - 40 - 6/1857 sayılı emirleri karşılığıdır.

15 . IV . 1953 tarih ve 22457 - 4/3916 sayılı yazımızla da arz olunduğu veçhile İstanbul Valiliğinin emir ve murakabesi altında olmak üzere K/332 sayılı Kararla 1942 yılında kurulmuş olan İstanbul Mahrukat Ofisi 29 . V . 1948 tarih ve K/742 sayılı Kararla kaldırılmış ve tasfiyesi için de 15 . VII . 1948 tarih ve K/755 sayılı Kararla İstanbul Valiliğine yetki verilmişti.

Bilâhara 13 . X . 1949 tarih ve K/791 sayılı Kararla bu ofisin tasfiye işiyle İstanbul Ticaret Ofisinin vazifelenendirilmesi üzerine İstanbul Valiliğince teşkil edilmiş olan Tasfiye Heyeti tarafından ofisin bütün evrak, eşya ve parası Ticaret Ofisine devredilmiş ve keyfiyet İktisat ve Ticaret Vekâletine de arz olunmuştu.

Bu defa gelen Millî Korunma 1952 yılı Umumi Bilânçosu hakkındaki Umumi Murakabe Heyeti raporunun 5 ve 124 ncü sayfalarında bahsi geçen bu işin vekâletimizle bir ilgisi kalmamış olup konunun Maliye, İktisat ve Ticaret vekâletlerini ilgilendirmekte olduğunu saygılarımla arz ederim.

23 . VI . 1954
Dahiliye Vekili Y.
Müsteşar
Kemal Hadımlı

T. C.
Maliye Vekâleti
Hazine Umum Müdürlüğü
İçborçlar
Sayı : 54657-2, 24553

12 Temmuz 1954

Özü : 1952 yılı Millî Korunma bilân-
çosuna ait Umumi Murakabe Heyetinin
raporu Hk.

Başvekâlet Yüksek Makamına

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi ifadesiyle alınan 10 . VI . 1954 tarih ve 32-40/6-1857 sa-
yıılı tezkereleri cevabıdır :

Tezkerelerine merbut 1952 takvim yılı Millî Korunma bilânçosu ile kâr ve zarar hesaplarına
mütaallik Umumi Murakabe Heyetinin raporu tetkik olundu.

Mezkûr raporda, Vekâletimizi ilgilendiren hususlara ait mütalâamız 3780 sayılı Kanunun 4945
sayılı Kanunla muaddel 51 nci maddesine müsteniden aşağıda arz edilmiştir.

I - Millî Korunma Sermayesinin Genel durumu ;

a) 3780 sayılı Kanunun 43 nci maddesi gereğince T. C. Ziraat Bankası nezdinde tesis edilen
sermayeden mütaaddit Koordinasyon Heyeti kararlarıyla muhtelif tahsis mahalleri adına ceman
65 554 946,41 liralık tahsis yapılmıştır.

b) Bu tahsislere mukabil Ziraat Bankasından fiilen 71 909 003,94 lira çekilmiş bulunmak-
tadır.

Tahsis edilen sermayeye nazaran, fiilen çekilen sermayede görülen 6 354 057,53 liralık depas-
man, kredi faizlerinden tevellüdetmektedir.

e) Bu 71 909 003,94 liralık ödemelerin 41 284 432,99 liralık kısmı Millî Korunma Kanunu-
nun 45 nci maddesinin (ç) fıkrası gereğince reeskont suretiyle Merkez Bankasından, mütebaki
30 624 570,95 liralık kısmı da bankanın kendi kaynaklarından temin edilmiş bulunmaktadır.

II - Raporda yer alan temenni ve tekliflere gelince :

1. İstanbul Mahrukat Ofisi :

a) Mahrukat Ofisinin elinde bulunan asri firının Et ve Balık Kurumuna satışına mütaallik mu-
amele intacedilmiş bulunmaktadır.

b) Mahrukat Ofisinin Millî Korunma tahsisinden olan borçlu cari hesabına faiz tahakkukuna ma-
hal kalmaması için halen arz ettiği bakiyenin faizsiz bir hesaba nakli hususundaki muamele tekem-
mül etmek üzeredir.

2. Ticaret Ofisi :

a) Ofisin sermaye hesabı bakiyesi olarak kalan 1 453,92 liranın gerekli Koordinasyon Heyeti ka-
rarı istihali suretiyle kapatılmasına tevessül olunmuştur.

b) Ofisin tasfiye kararından evvel İstanbul Yaş Meyva ve Sebze Tarım Satış Kooperatifleri Bir-
liğine ikraz ettiği 500 000 liranın istirdadı ile tasfiye muamelesinin bir an evvel tekemmül ettiril-
mesi hususunda Ofis Tasfiye Kuruluna talimat verilmiştir.

3. K/708 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararı ile muhtaç çiftçilere ödünç tohumluk tevzii için
T. C. Ziraat Bankası nezdinde açılan kredinin her yıl devreden bakiyesinin bir an evvel tasfiyesi
hususunda adı geçen bankaya talimat verilmiştir.

4. K/716 ve K/822 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla Sümerbanka verilen 5 milyon lira ik-
razın istirdadı hususunda İşletmeler Vekâletine tebligatta bulunulmuştur.

5. Türk Tütün Limitet Şirketi :

Müdahale alımlarının sona ermesi dolayısıyla şirket nezdinde bilâfaiz bekletilmekte ve şirketçe
kullanılmakta olduğu anlaşılan 1 488 189,10 liranın Ziraat Bankasında Millî Korunma namına
faizli bir hesaba yatırılmasının temini hususu Gümrük ve İnhisarlar Vekâletine bildirilmiştir.

Keyfiyeti derin saygılarımla arz ederim.

Maliye Vekili
H. Polatkan

T. C.

Ekonomi ve Ticaret Vekâleti

Teş. Umum Müdürlüğü

Ş. IV

Sayı : Genel : 65670

Özel : 10360

25 . XI . 1954

Özü : 1952 yılı Millî Korunma bilançosu hakkında.

Başvekâlete

20 . X . 1954 - 32/40/396 sayılı yazılarıma C :

1952 yılı Millî Korunma bilançosu, kâr ve zarar hesapları hakkında Umumi Murakabe Heyetince tanzim olunan rapordaki hususata ait vekâletimiz mütalâasının iki nüshası, ilişikte takdim kılınmıştır.

Keyfiyeti saygıyla arz ederim.

İktisat ve Ticaret Vekili

S. Yırcalı

1952 yılı Millî Korunma bilançosu ile kâr ve zarar hesaplarına dair Başvekâlet Umumi Murakabe Heyeti tarafından hazırlanan rapor hakkındaki İktisat ve Ticaret Vekâleti mütalâasıdır

I - Petrol Ofisi

1. Sayfa : 34 - Sermayenin kifayetsizliği :

Petrol Ofisi sermayesinin, bugünkü iktisadi işletme mefhumu ile kabili telif olmayacak derecede kifayetsiz bulunduğu hakkındaki mütalâaya, iştirak edilmektedir. Ofise müstakar bir hukuki veçe verilmesi ve sermayesinin de faaliyet haemiyle mütenasip bir hadde çıkarılması yerinde görülmektedir. Esasen, Ofisin anonim şirket haline ifrağım temin maksadiyle, bir müddetten beri lüzumlu çalışmalar yapılmaktadır. Bu husus kuvveden fiile çıktığı takdirde, müessesenin faaliyeti bugünkünden daha rantabl olacağı gibi, memleketimizde icrayı faaliyet eden diğer petrol şirketleriyle rekabet imkânları bulunacağı da tabii telâkki olunmaktadır.

2. Sayfa : 36 - Talimatnameler :

Ofis işlerinin daha düzgün ve yeknesak bir tarzda yürütülmesini temin için lüzumlu talimatnamelerin hemen kâffesi Ofişçe hazırlanmış ve tatbik mevkiine konulmuş bulunmaktadır. Bunlar başta, (Teşkilât, Vazife ve Salâhiyet Talimatnamesi) olmak üzere; Teftiş Heyeti, Hukuk Müşavirliği, Kasa ve Muamelâtı, Telefon İşleri, Lojman ve Misafirhaneler, Satış Organizatörleri ve Kasa Tazminatı talimatnamelerinden ibarettir. Ayrıca, Mütessesel Kefalet Sandığı ve Kefalet İşleri Nizamnamesi hazırlanmış olup halen Şûrayı Devletçe tetkik edilmektedir. Bu tetkik sonunda mezkûr Sandık hükmi şahsiyet iktisabedecek ve binnetice Ofis kıymetleri tamamen emniyet altına alınmış olmaktadır.

Bu meyanda (Memur ve Müstahdemler, Satınalma ve Muhasebe) talimatnameleri de Ofişçe ihzar olunmaktadır. Bunların da en kısa zamanda meriyete konulması için lüzumlu hazırlıklara tevessül olunmuş bulunmaktadır.

3. Sayfa : 36 - Merkez idare binası :

Ofisin merkez teşkilâtını halihazırdaki dağınık durumdan kurtarıp bir binaya toplamak ve dolaşısıyla beş ayrı bina için Ofişçe ödenmekte olan kiradan tasarruf sağlamak maksadiyle bir idare binası yaptırılması yolundaki mütalâaya iştirak edilmektedir.

Bu hususta Petrol Ofisi Umum Müdürlüğüne lüzumlu direktif ve salâhiyet verilmesi için bir müddet evvel keyfiyet Ofişçe vekâletimizin tasvibine arz edilmiştir. Ancak, Ofisin yeni bir hukuki bünyeye ifrağ edileceği ve bunun temini için yapılmakta olan hazırlıkların henüz devam ettiği bir sırada, idare binası inşasının ele alınması vekâletimizce isabetli görülmemiştir.

4. Sayfa : 37 - Ana depolarda mevcut lojman sayısının artırılması :

Ofisin ana depolarında evvelce nispeten mahdut sayıda yapılmış olan memur, müstahdem ve işçi lojmanlarının bugünkü sayılarının, artan iş hacmine muvazi olarak çoğaltılması işi Ofisçe bir programa bağlanmış ve buna fiilen tevessül edilmiştir. Nitekim senelik iş programlarında bunu müşahede etmek mümkündür. Ofisin halen İskenderun Ana Deposunda bugünkü ihtiyaca kifayet edecek adedde memur ve işçi lojmanının inşaatı devam etmektedir. Lojmanların, hangi vazifeyi gören personelin ikametine tahsis edileceği ise, meriyette bulunan (Lojman ve Misafirhaneler Talimatnamesi) ile muayyen esaslara bağlanmış ve bunda bilhassa görülen vazifenin ehemmiyeti, ehliyet, Ofise yararlık ve bağlılık, kıdem ve aile efradının sayısı gibi hususlar tamamen gözetilmiş bulunmaktadır.

5. Sayfa : 38 - Ofisin muvakkatlik vasfı :

Ofisin halen muvakkat olan hüviyetinin sağlam ve müstakar bir esasa bağlanması yolundaki temenniye iştirak olunduğu ve bu hususta vekâletimiz direktifi dâhilinde, Ofisin bir anonim şirket haline ifrağını sağlamak üzere lüzumlu çalışmalara devam olunduğu, yukarda da açıklanmıştır.

6. Sayfa : 38 - Umum Müdürlüğün vekâletle tedvir edilmesi :

Petrol Ofisi Umum Müdürlüğü, vekâletimizin Ofise vâkı tahriri emrine tevfikân 10.VII.1953 tarihinden beri vekâletle tedvir edilmektedir. Ancak, Umum Müdür vekiline vekâletimizin direktifi dairesinde ödenen vekâlet ücretinin, Umum Müdürün tâbi olduğu tâyin şekline uygun olarak tediyesi icabedeceği hakkındaki mütalâaya iştirak edilmemiştir. Zira, Ofisin kuruluşuna mütedair 103 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararının 11 nci maddesi, sadece Umum Müdürün tâyini hakkında hüküm koymuş ve Umum Müdürü inha etme salâhiyetini de Vekâletimize tanımış bulunmaktadır. Mez-kûr karar, Umum Müdüre vekâlet hususunun da aynı formaliteye tâbi olacağı ve vekil tâyininin dahi İera Vekilleri Heyetinin tasdikine iktiran edeceğine dair her hangi bir kaydı ihtiva etmemektedir. Nitekim tatbikatta, tâyinleri, İera Vekilleri Heyeti, alâkalı Vekâlet ve idare meclisi gibi mercilere aid olan memuriyetlerin vekâleten tedvir edilmesi hususunun, inha eden makamlarca kararlaştırıldığı, bir vakiydir.

7. Sayfa: 39 - Teftiş Heyeti kadrosunda istihdam edilecek elemanların meslekî bilgi ile mücehhez tecrübeli kimselerden intihabolunması ve müfettişlerce yapılacak sayımların hangi kıymetleri şümulü içerisine aldığı:

Ofisin Teftiş Heyeti kadrosunda; alelûmunı müfettişlik için aranan yüksek tahsil, sicil ve seciye düzgünlüğü gibi vasıfları haiz ve hepsi de daha önce diğer müesseselerde müfettişlik yapmış meslekî bilgi ve tecrübeye sahip elemanlar vazife görmektedir. Diğer taraftan, Teftiş Heyeti Talimatnamesi hükümlerine tevfikân meriyete konulmuş olan Teftiş İzahnamesinde, Ofise ait bütün kıymetlerin ne şekilde sayıma tâbi tutulacağı ve tarama yoluyla yapılacak teftiş ve incelemelerde riayeti gereken cihetlerin tamamı açıklanmış bulunmaktadır.

8. Sayfa: 40 - Memurların sicil, karne ve hulâsalarından bir kısmının kurşunkalemle doldurulduğu:

Ofis memur ve müstahdemlerinin sicil karneleriyle sicil dosya ve hulâsaları mevzuata uygun olarak tanzim edilmektedir. Raporda tenkide mevzu teşkil eden sicil karne ve hulâsalarından bir kısmının kurşun kalemle doldurulmuş olduğu keyfiyeti, ağılebihtimal, mezkûr karne, dosya ve hulâsaların tanzimine esas olmak üzere daha önce hazırlanan müsveddelerinin müşahede edilmiş olmasındandır. Bununla beraber, bu mevzu üzerinde Ofisçe badema dikkat sarf edileceği de tabî görülmektedir.

9. Sayfa: 40 - İş ve İşçi Sigortaları kanunlarıyla alâkalı işlerin, ihdas edilecek sosyal servişçe tedvir olunması:

Emekli Sandığı ile alâkası bulunmayan Ofis mensuplarına tatbiki gereken İş ve İşçi Sigortaları kanunları hükümlerinin tatbikiyle meşgul olmak üzere, Zat İşleri Müdürlüğü bünyesinde «Sosyal İşler Servisi» ihdas edilmiş ve faaliyete geçirilmiştir.

10. Sayfa: 40 - İşçi Sigortaları kanunlarına tâbi personelin iş göremezlik ücretleri.

Ofisin, Hastalık Sigortası Kanunu hükümlerinin tatbik edildiği mahallerdeki iş yerlerinde istihdam olunan ve Emeklî Sandığı ile alâkası bulunmayan Ofis mensuplarının İşçi Sigortaları hastanelerince yapılan muayeneleri sonunda aldıkları raporlarda üç güne kadar istirahatlerine lüzum gösterilmişse, bugünlere ait yevmiye veya ücretlerinin tamamı; üç günden fazla istirahate lüzum gösterilmişse mezkûr kurum tarafından ödenen bu müddete ait iş görmezlik ücretleriyle yevmiye veya ücretleri arasındaki fark Ofişçe ödenmekte ve bu duruma göre de gerek Ofis, gerekse personel hakları mevzuat dâhilinde takibolunmaktadır.

11. Sayfa: 41 - 1952 yılı kadrosunun Ofis teşkilâtına tahsis şekli:

K/863 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla 1952 yılında istihsal edilmiş olan 840 kişilik memur ve müstahdem kadrosu Ofişçe kül halinde mütalâa olunmuş ve kadronun tevzi teşkilâtta hissedilen eleman ihtiyacına göre ayarlanmış, ihtiyaç görüldükçe mahallerine yeniden kadro tahsisi veya memur nakli suretiyle kadrolarının takviyesi cihetine gidilmiştir.

Bu suretle, Ofis tarafından askerî ve sivil ihtiyaçların zamanında karşılanması, ithal, depolama ve sevk işlerinin memleket menfaatlerine uygun bir şekilde yürütülmesine çalışılmıştır.

12. Sayfa: 42 - Kadro münhallerine tâyin yapılmıyarak yevmiyeli memur istihdam edilmesi:

Raporda zikri geçen münhal Ofis kadrolarının tamamının, barem içi kadrolar olduğu görülmüştür. Malûm olduğu üzere, bilhassa son birkaç yılda, iş hayatının gayet geniş şekilde inkişaf etmesi dolayısıyla, yalnız Petrol Ofisi için değil hemen hemen birçok resmî müesseselerde olduğu üzere ve barem içi kadrolara tâyin birtakım kanuni kayıt ve şartlara bağlı olması sebebiyle, bu gibi vazifelere memur bulunmasında Ofişçe de büyük müşkülâtla karşılaşmaktadır. Esasen Ofis faaliyetinin mütemadi artış kaydetmesi ve müesseseye mevdu mühim ve hayati vazifelerin ifasını temin mecburiyeti karşısında, raporda münhal olduğu zikredilen barem içi kadrolar karşılık gösterilip mevkuf tutulmak suretiyle yevmiyeli memur tâyinine zaruret hâsıl olmaktadır. Bu kere ihtiyaca uygun olarak istihsal edilen yeni Ofiskadrosu ile, bahsi geçen yevmiyeli memurların kâffesi kadroya alınmış bulunmaktadırlar.

Raporda zikri geçen yüksek yevmiyeli personeli ise, munhasıran mühendis, mimar, tekniker ve teknisiyen gibi mütehasıs teknik elemanlar teşkil etmektedir.

13. Sayfa : 42 - Mukaveleli doktor ve avukat istihdam edilmesi :

Ofisin, son defa istihsal olunan yeni teşkilât kadrosunun tetkikinden de anlaşılacağı üzere, bölge ve depolar için doktor ve avukat kadroları alınmamıştır. Bu gibi ihtisasa dayanan vazifeler için lüzumu halinde mukaveleli veya yevmiyeli eleman istihdamı, günün şartlarına ve maslahata daha uygun görülmektedir.

14. Sayfa : 42 - İhtisas mevkii kadrolar :

Ofis kadroları Koordinasyon Heyeti kararına ve İcra Vekilleri Heyetinin tasdikine iktiran eylediği cihetle 1952 yılı kadrosuna dâhil ihtisasmevkii memuriyetler için filhakika Umumi Murakabe Heyetinin mütalâası istihsal edilmemiştir. Ancak, Ofisin yeni kadrosunda bu husus nazara alınmak suretiyle lüzumlu formalite yerine getirilmiş bulunmaktadır.

15. Sayfa : 43 - 1952 yılı kadrolarının 1953 yılına da teşmil edilerek tatbik olunması :

K/863 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla kabul edilmiş olan 1952 yılı kadrosunun, son defa istihsal olunan yeni Ofis kadrosunun neşri tarihine kadar meriyeti, K/930 sayılı Kararla sağlanmış ve bu suretle de kanuni icap yerine getirilmiş olmaktadır.

16. Sayfa : 43 - Merkez Kırtasiye Ambarı :

Merkez Kırtasiye Ambarının mevcut imkânlar dâhilinde genişletilmesi, bütün teşkilâtça kullanılmakta olan her türlü matbu evrak ve formüllerin sistemli bir tasnife tâbi tutulmak suretiyle daha muntazam takibi hususları üzerinde Ofişçe gerekli çalışmalar yapılmaktadır.

17. Sayfa : 43 - Sözleşmelerin usulüne tevfikana muhafazası :

Ofisin, Evrak - Dosya ve Yazı İşleri Talimatnamesinin tatbikatında raslanan bâzı hataların tamamen bertaraf edilmesi cihetine gidilmiş ve bu meyanda sözleşmelerin usulü dairesinde muhafazası sağlanmıştır.

18. Sayfa : 44 - Fireler :

Akar yakıtın menşee memlekettten getirilip müstehlîke teslimine kadarki safahatı üç kısırıda mütalâa etmek mümkündür :

1. İthalât firesi, 2. Ana depo firesi, 3. Ana depolardaki sevki anından istihlâke kadar geçen zaman zarfında husule gelen fireler.

Akar yakıtın menşee memlekettten transit tanklarına alınmasına kadarki zamanda husule gelen fire, teamüle göre, alerıya ait bulunmaktadır. Aynı zamanda manifesto firesi tâbir edilen bu fireye bir nispet tâyini mümkün değildir. Mümkün olduğu kabul edilse bile bir kıymet ifade etmez; zira satıcı firma, yükleme limanında tankere tahmil ve konişmentoya dercedilen miktarı esas almaktadır.

Akar yakıtın ana depoya intikalini mütaakıp bu depodan çıkışına kadar husule gelen fireler, ana depo firesidir. Bu fire; tankta kalma, tanktan tanka transfer, tanklardan vasıtalara yükleme, fiçı ve teneke dolumu esasında vukua gelmektedir.

Akar yakıtın ana depolardan sevki anından istihlâke kadar geçen zaman zarfında husule gelen fireler ise; yol, gazhane ve bekleme fireleridir.

Yukarda mahiyetleri açıklanan fireler çeşitli âmillerle husule gelmektedir. Bu âmiller; akar yakıtın kesafeti, bulunduğu kabın şekli, suhnet, kablaların yeraltında veya yerüstünde olması, tene-kelerin evsafı, paslı veya temiz olması, lehim durumları, gazhanelerde sık sık aktarma ve lehim yapılması, sevk vasıtasının cinsi ve şekli (sarıklı vagon, sarıklı kamyon, fiçılı veya tenekeli sevkıyat) yol durumu ve aktarmalı sevkıyat gibi çok muhtelifdir.

Bu kadar çeşitli âmiller tahtında ve daima gayrimuayyen miktarlarda husule gelen fireler her hangi bir nispet tâyininin mümkün olamayacağı tabii görülmektedir.

Raporda da tebarüz ettirilmiş olduğu vechile Ofisin 1952 yılında ithal ve transfer suretiyle devrettiği akar yakıt miktarı, ortalama olarak 400 bin ton ve senelik fire nispeti ise sadece bin tondan ibaret bulunmaktadır. Bu duruma göre yıllık vasati fire nispetinin % 0025 olduğu anlaşılmaktadır.

Halbuki vekâletimizce umumi fire karşılığı ortalama % 1 olarak tesbit ve kabul olunmuş bulunmaktadır ki, bu miktar malın ithalinden satışa arzına kadar husule gelebilecek her çeşit fireyi karşılamak üzere tanınmış âzami haddir. Vekâletimizce kabul edilmiş olan bu fire karşılığı esas almak ve satıcılara teslim olunan akar yakıtta husule gelecek firelerin, karşılanmasını sağlamak üzere Ofişce fire mevzuu yeniden ele alınarak bir talimat hazırlanmış ve 14 . V . 1954 tarihli ve 1386 sayılı Ofis Umum Müdürlüğü Kararıyla tatbik mevkiine konulmuştur.

19. Sayfa : 45. - Alacak takipleri :

Ofis tarafından faturaların zamanında tanzimi ve dolayısıyla muhasebeye vaktinde intikal ettirilmesi yolunda gerekli tedbirler alınmıştır.

20. Sayfa : 46. - İstihlâk Resmi :

Petrol Ofişce yurdun muhtelif yerlerinde satılan akar yakıttan; Belediye Gelirleri Kanununa göre mahallî belediyelerce İstihlâk Resmi ve Asker Ailelerine Yardım Vergisi alındığı malûmdur. Gerek Bütçe Kanunu gereğince her türlü resim ve vergiden muaf tutulmuş bulunan askerî ihtiyaçlardan, gerek ilgili kanunun muaf tuttuğu sair ihtiyaçlardan ve gerekse Şûrayı Devletçe müttehaz kararlara istinaden muaf tutulması icabeden Devlet Karayolları istihlâkından bazı belediyelerin resim aldıkları ve bu halin birtakım ihtilâflara yol açtığı bir vakiadır. Ofis, bu kanunun tadili ve İstihlâk Resminin diğer vergilerde olduğu gibi, akar yakıtın yurda ithali sırasında gümrüklerde alınması için bir müddetten beri gerekli çalışma ve faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu mevzuda son defa hazırlanan kanun tasarısı, Ofisin istişari mahiyetteki mütalâası da ilâve edilmek suretiyle , Dahifiye Vekâletine sevk edilmiştir. İşin tekemmülünü mütaakıp mezkûr kanun tasarısı kanunlaştığı takdirde, yukarda açıklanan ihtilâfların ortadan kalkacağı tabii görülmektedir.

21. Sayfa : 46. - Mintaka acentelikleri :

Ofisin başlıca vazifelerinden birisi de memlekette bol ve ucuz akar yakıt temininde nâzım rol oynamaktır. Bu maksatla lüzum görülen yerlerde tâli depolar tesis ederek, acentelik veya bâyilik-

ler açarak suni fiyat yükselişleri önlenmektedir. Bu meyanda, Ofisin elinde mevcut nakil vasıtalarına göre ana ve tâli depoların hemen yakınında ki istihlâk bölgelerinde bulunan ve ilerde yenileri de ilâve edilecek olan perakende satış yerlerinin, ikmalleri doğrudan doğruya buralardan yapılmak suretiyle acente kârlarından bir kısmının perakendecilere verilmesi ve binnetice fiyatların bir miktar daha düşürülmesi imkânları Ofişçe araştırılmaktadır. Esasen bu usul halihazırda İstanbul ve İzmir'de tatbik edilmektedir. Diğer taraftan sarnıçlı kamyonlarla nakliyatın iktisadi olmadığı yerlerde acentelikler açılması bir zaruret olmuştur. Şurası da bir vâkiadır ki, memlekette akar yakıt istihlâki arttıkça, dar çerçeveli acenteliklere doğru bir zorlayış başgöstermektedir.

22. Sayfa : 47 - Acente ve bâyilik mukaveleleri :

Ofisle acente ve müstakil bâyiler arasında şimdiye kadar yapılmış olan tek taraflı mukaveleler yerine, her iki tarafa vazife ve mükellefiyet tahmil eden mukavele sistemine doğru gidilmektedir. Ezcümle, münferit akar yakıt satış istasyonları için yeniden hazırlanan tip mukaveleler bu esasları ihtiva etmekte olduğu gibi, buna müvazi olarak acente ve müstakil bâyilerle akdedilecek mukavele tipleri de tatbik mevkiine konulmak üzere dir.

23. Sayfa : 47 - Acente ve müstakil bâyilere yapılan akar yakıt sevkiyatı :

Acente ve müstakil bâyilere akar yakıt sevkiyatı Ofis tarafından iki şekilde yapılmaktadır :

1. Bedeli mukabilinde yapılan sevkiyat :

2. Mülkiyeti Ofise ait olarak Ziraat Bankaları emrine belediye gazhanelerine yapılan sevkiyat.

Bedeli mukabilinde yapılan sevkiyat, acentelerin ekseriya depo teslimi aldıkları mallardır. Bu şekilde yapılan sevkiyatta malın mülkiyeti tamamen acenteye intikal ettiğinden gazhanelerde fazla mal bulunması keyfiyetinin Ofisle hiçbir ilgisi yoktur. Mülkiyeti Ofise aidolarak Ziraat Bankaları emrine belediye gazhanelerine yapılan sevkiyat acente veya müstakil bâyilerin mal bedelini bankaya yatırmak suretiyle belediye gazhanelerinden çektikleri mallardır. Bu şekilde yapılan sevkiyat için ilgili acente ve müstakil bâyiler, her ayın âzami onuna kadar, bir önceki aya ait durum raporlarını bağlı oldukları Ofis bölgelerine tevdi etmekte ve bölgeler de bu raporlardan gazhane stoklarını muntazam şekilde takibeylemektedirler. Bununla beraber kışın yolları kapanan mahallerdeki gazhanelere, yolların kapanacağı devreye takaddüm eden zamanlarda fazla miktarda mal sevk edilmek suretiyle buralarda lüzumlu stoklar yapılması icabetmektedir.

24. Sayfa : 48 - Boru hattı vasıtasıyla akar yakıt nakliyatı :

Memlekette gittikçe artan akar yakıt sarfiyatı muvacesesinde, nakliyatın demiryolları ve kara nakil vasıtalarıyla yeter derecede ifasına bâzı ahâlde imkân hâsıl olamadığı, bir vakiadır. Bu vaziyet karşısında yurdun geniş istihlâk bölgelerine yapılacak akar yakıt nakliyatının boru hattı (Pipe-Line) vasıtasıyla icrası düşünülebilir. Pek muazzam bir iş olan bu mevzu Hükümetçe şimdilik askerî mülâhazalar yönünden mütalâa edilmekte ve Millî Müdafaa Vekâleti tarafından ele alınmış bulunmaktadır.

2. Sayfa : 49 - Malzeme temini işleri :

Malzeme stoklarının föylerine itina ile işlenmesi suretiyle merkezden muntazaman takibi hususunda, Ofis Umum Müdürlüğüne gerekli tedbirler alınmıştır. Muayene ve tesellüm komisyonu kurulması hakkındaki temenniye iştirak edilmektedir. Yukarda da bir münasebetle arz olduğu gibi, halen derdesti intaç bulunan Satınalma Talimatnamesinde bu husus teemmül edilmiş bulunmaktadır. Ayrıca, malzeme temini işlerinde Ofişçe bugüne kadar elde edilen tecrübe, tenkid ve temennilerden, bu müessese tarafından âzami derecede istifade ön plâna almarak Ofis menfaatlerinin gereği kadar gözetilmesine itina edilmektedir.

26. Sayfa : 50 - Beş bin aded varilin galvenize ait şartları :

Yurt dışından mubayaa edilen 5 bin aded varilin galvanize mütaallik şartları bakımından reddini gerektiren her hangi bir vasıf noksanlığı görülmemiş ve bu sebeple Ofişçe kabulü cihetine gidilmiştir.

27. Sayfa : 50 - Ankara - İstanbul yolunun 13 ncü kilometresinde kâin servis istasyonu :

Ankara - Bolu - İstanbul ile Ankara - Nallıhan - İstanbul yolunun kavşak noktasındaki servis istasyonunun, karayolları güzergâhında yapılan değişiklik dolayısıyla yeni güzergâhın 300 metre

uzağında ve trafik dışında kalarak karayollarının istihlak sahası içine girmesi karşısında Ofis yeni varyanta göre her iki yolun istihlakine cevap verecek bir yer aramış ve yapılan tetkikler neticesi bu mahallin Ankara - İstanbul yolu üzerindeki 13 ncü kilometrede olduğunu tesbit etmiştir. Bu mahalde Ofişçe tesisi kararlaştırılan servis istasyonunun inşası için 40 bin liralık tahsisat tefriki suretiyle gerekli faaliyete geçilmiş ve usulü dairesinde yapılan eksiltme sonunda iş mütaahhidine ihale edilmiştir. İnşaat normal seyrinde devam ederken, işletmecilik ve binanın korunması bakımından yapılması lüzumlu olup Ofişçe ilk keşfe ithal edilmemiş olan bir kısım inşaatın ilavesindeki zaruret kendini göstermiş ve hazırlanan ikinci keşfe uygun olarak satış sahası ve bina etrafının tanzim ve tesviyesi, yol kenar hendegini bertaraf eden kapalı kanal, elektrojen binası, mutfak tesisatı, satış sahası yol kaplaması, servis suyu, tulumba dairesi ve çamurlu sahanın stabilizesi gibi işler de mütaahhide parça parça verilmiştir. Ayrıca arazinin topografik durumu, tesis manzumesinin bir istinat duvarıyla ihata edilmesini icabettirdiğinden, binaları Doğu ve Kuzey cihetlerinden kuşaklayıcı bir istinat ve ihata duvarının yapılmasına mecburiyet hâsil olmuş, bu meyanda fazla toprağın hafri ve nakliyle, dışı yağlı boya ve reklâm levhaları gibi imalât işleri de Ofişçe ele alınarak mütaahhide yaptırılmıştır. Yukarda açıklanan işlerin Ofis tarafından aynı mütaahhide yaptırılmış olması keyfiyetine gelince :

Ofisle mütaahhit arasında akdedilen mukavele % 30 dâhilindeki artışların mütaahhit tarafından yaptırılacağını âmir bulunduğu gibi, artış göstermiş olan inşaatın mühim bir kısmı da esasen ilk taahhüde tedahül etmiş bulunuyordu. Bunun üstündeki imalâtın ikinci bir ihale mevzuu olarak ele alınması zaman kaybına sebebiyet vereceği gibi, Ofisi bâzı müşkülâta da duçar edeceğinden, başta istihlak mevsiminin vürudu ve buna inzımanen mütaahhidin işinde gösterdiği ciddiyet; inşaatın diğer bir mütaahhide devri halinde aralarında çıkması melhuz ihtilâflardan dolayı tesbiti delâil mevzuunun tekevvünü ve nihayet dar bir sahada birden ziyade mütaahhidin kendi teşkilâtlarıyla içtimai imkânlarının güçlüğü gibi sebeplerle mezkûr inşaatın böyle kritik bir zamanda kesilmesi Ofis menfaatlerine uygun görülmemiştir. Esasen işin matlup şekilde ikmal edilmiş olması da, yukarda açıklanan görüşü, tamamen teyideder mahiyettedir.

28. Sayfa : 53 - Yangına karşı alınan tedbirler :

Ofisin bütün teşkillerinde yangına karşı bütün lüzumlu tedbirler alınmış ve bu işe gerektiği kadar ihtimam gösterilmiştir.

29. Sayfa : 53 - Akdedilecek mukavelelerdeki hükümler hakkında hukuk müşavirliğinden mütalâa alınması :

Ofişçe akdedilecek bileümle mukavelelerdeki esaslar hakkında badema hukuk müşavirliğinden mütalâa alınması hususu, Umum Müdürlükçe usul ittihaz edilmiştir.

30. Sayfa : 54 - İş programı ve bütçe :

İş programı ve bütçenin bundan böyle miadında tanzim edilmesi hususunda Ofişçe icabeden tedbirlere tevessül olunmuştur.

31. Sayfa : 58 - Emanet emtia :

Ciheti askeriyeeye satıldığı halde askerî birliklerce aynı sene içinde tesellümü yapılmamış olan emanet emtianın aktifte ayrı bir hesapta gösterilmesi yolundaki mütalâyaya iştirak edilmektedir. Nitekim 1953 yılı sonunda bu durumda olan akar yakıt ve madenî yağlar, 1953 yılı bilânçosunda Ofis stoklarından tefrik edilerek aktifte stoklar hesabında emanet emtia olarak ayrıca gösterilmiştir. Kezalik, acentelerin mahallî ihtiyaçları karşılama maksadiyle belediye gazhanelerinde bulundurulmuş emtianın bedellerine ait sevkiyat anında yapılmış bulunan kayıtları, sene sonunda mevcut miktarlar üzerinden iptal edilmek suretiyle, 1953 yılı bilânçosunda stoklar hesabında (Gazhane stokları) hesabına alınarak aktifte ayrıca gösterilmiş bulunmaktadır.

32. Sayfa : 60 - Mubayaa hesabı :

Akar yakıt ve madenî yağ alımları (Mubayaa hesabı) na intikal ettirildiği halde, işletme ve inşaat malzemesiyle sair malzeme ve sabit kıymet mubayaaalarının bu hesaba intikal ettirilmemiş olduğu bir vakiadır. Ofisin 1954 yılı hesaplarında bu husus nazara alınmış olmakla beraber, Ofişçe

hazırlanmakta olan yeni muhasebe plânına göre bahsi geçen işlerin daha esaslı bir şekilde yürütülmesi temin olunacaktır.

33. Sayfa : 60 - Ambar işleri :

Ofisin ambar işlerinin daha düzenli bir şekilde tedvir edilmesi lüzumu dolayısıyla, ambar mevzuu üzerinde hassasiyetle durulması ve buna göre çalışmaların tanzimi hususunda gayret gösterilmektedir.

34. Sayfa : 60 - Emtia sayımları :

Yıl sonunda bütün Ofis kıymetlerinin fiilen sayılarak veya tartılarak sayımlarının yapılması ve bu sayım neticeleriyle kayıtları arasında zuhur edebilecek noksan ve fazlalıkların muhasebe kayıtlarına intikal ettirilmesi lüzumuna kaaniiz. Nitekim, Ofisçe 1953 yılı sayımları bu esaslar dâhilinde yapılmış ve sayım neticeleriyle kayıtlar arasındaki kıymet farkları, sayım fazlası ve sayım noksanı hesaplarına intikal ettirilmiştir. Mütâakıp senelerde bu mevzu üzerinde müessesesece daha fazla durularak Ofisin hakiki kıymetlerinin tam ve sıhhatli bir şekilde tesbitine âzami gayret sarfedilecektir.

35. Sayfa : 61 - Madenî yağ stokları :

1952 yılında, Caltex de dâhil olmak üzere muhtelif petrol şirketlerinden madenî yağ ithal ediliyor, bu hal dolayısıyla Ofis stokları kabarıyordu. Ofisin elinde mevcut üç yüzü müteceviz madenî yağ çeşidi katî bir satış istatistiği tutulmadığı gibi, Amerika'ya verilen siparişlerde asgari altı aydan evvel sevk edilmediğinden, bilhassa ordunun ve mukaveleli Ofis müşterilerinin ihtiyaçlarını karşıyamaz duruma düşmemek için Ofisçe madenî yağ ithalâtı geniş tutulmuştur. Mamafih 1953 senesinde bu mevzuda alınan tedbirler sayesinde Ofis satışları yüksek kalmakla beraber ithalât asgarîye indirilmiştir. Ofisin harb yıllarında kurulmuş olması ve 1952 senesine kadar gerek memleketimizde hali faaliyette bulunan petrol şirketlerinden gerekse dış piyasalardaki mütaddit firmalardan madenî yağ satın alınmış bulunması neticesi Ofis stoklarında kalan madenî yağların elden çıkarılması yolunda müessesese tarafından gereğine tevessül olunmuştur.

Esasen Ofisin elinde mevcut mühim miktardaki madenî yağların en müsait şerait altında eritilmesini teminen keyfiyet bir müfettişimiz vasıtasıyla Ofis nezdinde tetkik ettirilmiş; müfettişimiz tarafından tanzim olunan raporda ileri sürülen esaslar Ofise tebliğ edilmek suretiyle bu yağların bir an evvel tasnife tâbi tutulması ve istihlâk ve satışının temini hususunda katî talimatımız verilmiştir.

36. Millî Müdafaa Vekâletiyle mukavele :

Petrol Ofisi Umum Müdürlüğü öteden beri Millî Müdafaa Vekâletiyle uzun vâdeli mukavele yapma imkânları üzerinde durmuştur. Bu mevzuda Ofisçe son defa yapılan teşebbüsün müspet bir neticeye bağlanması için gayret sarf edilmektedir.

37. Sayfa : 65 - Kara nakil vasıtaları :

Ofisin akar yakıt ve madenî yağ satışlarında bilhassa kara nakil vasıtaları mühim bir yer işgal etmektedir. Ofisin kurulmasına mütedair 103 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararında bahis mevzuu edilen vazifelerin bu bakımdan her hangi bir sekteye uğramamasına gayret sarf edilmekle beraber, Ofis acentelerinin zatî vasıtalarıyla nakliyat yapmaları hususunda kendileri muhtelif şekillerde teşvik de edilmektedir. Ancak, halihazır ihtiyaçları kifayyetle karşılayabilecek kadar nakil vasıtasına sahip bulunulmadığından, malî imkânların müsaadesi nispetinde vasıta mubayaası cihetine gidilmesi zarureti hâsıl olmaktadır.

Ofisin mevcut nakil vasıtalarının daimî tamir, bakım ve muayenelerini muntazaman takibetmek maksadiyle vasıta bakım kitabı ve araba hizmet kayıt cetveli hazırlanarak tatbik mevkiine konulmuş ve bu suretle vasıta tamir, bakım ve işletme masraflarının asgari hadde indirilmesi hususunda Ofisçe icabeden tedbirler alınmıştır.

38. Sayfa : 66 - Deniz nakil vasıtaları :

Ofisin elinde mevcut kara ve deniz nakil vasıtaları sırf nakliye ticareti yapılması maksadiyle tedarik edilmiş olmayıp müessesenin esas işigal mevzuunu teşkil eden akar yakıt ve madenî yağ satış faaliyetinin tahakkukuna mâtufl bulunmaktadır. Bu itibarla, kara ve deniz nakil vasıtaları

işletmeleri yekdiğerinden ayrı olarak değil, kül halinde mütalâa olunmaktadır. Binaenaleyh, fiyat unsurlarında tesbit edilmiş olan nakliye masrafları karşılığı ile fiilî masraflar arasındaki münasebet ve mukayeselerin de müştereken mütalâ olunması gerektiğini belirtmek yerinde olacaktır.

39. Sayfa : 68 - Bilânçonun zamanında tanzimi :

İş hacminin ve umumi faaliyet ve muamele nevilerinin, raporunda da belirtildiği gibi âni olarak ve süratle inkişafı, buna mukabil Ofis muhasebesinin muhtelif sebepler tahtında aynı tempo ile teşkilâtlandırılmamış olması yüzünden Ofisin 1952 yılı bilânçosu fihakika zamanında tanzim olunamamıştır. Ancak mütaakıp yıl bilânçolariyle kâr ve zarar hesaplarının zamanında çıkarılması temin etmek üzere Ofisçe şimdiden gerekli tedbirler alınmış bulunmaktadır.

40. Sayfa : 69 - Alacakların takibi :

Ofis alacaklarının zamanında tahsiline ve bankalar nezdindeki alacaklı cari hesaplarda az para bulundurulmasına Ofisçe âzami gayret sarf edilmektedir. Bu meyanda bölge ve depolardaki ihtiyaç fazlası paralar da merkezde bulunan borçlu hesap matlubuna devamlı olarak naklettirilmektedir. Ancak hesap merkezlerinden uzak olan acente, müstakil bayi ve diğer müşterilerin sene sonunda gönderdikleri havaleler Ofisçe mütemmin devre zarfında hesaba alındığından, bu hesaplarda Ofisin ihtiyarı haricinde büyük bakıyelerin meydana geldiği bir vakiadır.

41. Sayfa : 70 - Belediye gazhanesindeki emtianın hesabın takibi :

Mahalli ihtiyaçların karşılanması maksadıyla acentelere gönderilen ve belediye gazhanelerinde bekliyen emtianın yıl içinde ayrı bir hesapta (Gazhanelerdeki emtia hesabı) takibi için yapılan çalışmalara Ofisçe devam edilmektedir. Bu husus yukarıda da tebarüz ettirildiği gibi ancak sene sonu itibariyle (1953 yılı bilânçosunda) yerine getirilmiştir. Hesaplarda her hangi bir karışıklığa meydan verilmemesi için 1954 yılı envanter sayımlarını mütaakıp 1955 senesi bidayetinden itibaren bu esas dâhilinde tatbikata geçilebilecektir.

42. Sayfa : 70 - Muhasebe kayıtlarındaki gecikme :

Ofisin muhasebe kayıtlarında muhtelif sebeplerle meydana gelmiş olan gecikmelerin giderilmesi-ne, Vekâletimizin bu husustaki talimatı gereğince, âzami derecede gayret sarf edildiği müşahede olunmaktadır. Nitekim 1954 yılı kayıtlarında her hangi bir gecikme mevzu bahis değildir. Geçmiş yıllardan devrede gelen bâzı hesapların kısmı âzami ise 1953 yılı bilânçosunda tasfiye edilmiştir. Bu meyanda bilhassa müşteri hesaplarının daha muntazam bir hale getirilmesi ve sene sonlarında kendileriyle hesap mutabakatı temin edilmesi hususunda Ofisçe esaslı tedbirler alınmış bulunmaktadır.

43. Sayfa : 70 - Müşteriler hesabı :

Borçlu müşterilerin mühim kısmını Millî Müdafaa ile diğer resmî daireler teşkil etmektedir. Bunlardan muhtelif sebeplerle tahsil olunamamış bulunan Ofis alacaklarının matlub şekilde takibi ele alınmıştır. Bununla beraber bilânçoda borçlu hesapların yüksek rakamlar arz etmesinin, sene içerisinde çıkarılan bütün faturaların aynı yıl hesaplarında gösterilmesinden ve sene sonlarında teraküm eden Ofis alacaklarının daha ziyade mütaakıp seneye sirayet eden malî yıl sonunda ödenmesinden ileri geldiğine de işaret etmek yerinde olur. Tahsilâtta gecikmelere meydan verilmemek üzere her ne kadar devamlı takibat yapılmakta ise de malî imkânsızlık ve formalite noksanlığı yüzünden resmî daireler üzerinde bir kısım Ofis alacaklarının bekletildiği de bir vakiadır. Nitekim Devlet Karayollarından 1953 yılı sonu itibariyle mevcut Ofis alacakları ve buna ilâveten Haziran 1954 sonuna kadar verilmiş olan malların bedeli ancak Temmuz 1954 de tahsil edilebilmiştir.

44. Sayfa : 71 - Diğer borçlular :

Ofisçe diğer petrol şirketlerine satılan akar yakıttan mütevellit Ofis alacakları, bilhassa 1954 senesinde çok sıkı bir şekilde takibedilmiştir. İzmit Ana Deposundan mal alan bütün petrol şirketleriyle icabeden temaslar yapılarak alacakları akar yakıt bedellerine karşılık kendilerinden peşinen avans tahsili cihetine gidilmiştir. Bu suretle sözü geçen şirketler 1954 yılında Ofisten alacaklı duruma getirilmiş bulunmaktadır.

45. Sayfa: 72 - Akreditif hesapları:

Geçmiş yıllarda açılmış olan akreditif hesapları üzerinden Ofisin gerekli çalışmaları tamamlanmış ve muameleleri ikmal edilmiş bulunanlar 1953 yılı bilânçosunda tasfiye olunmuştur. Bu hesaplarda halen mevzuu neticelendirilememiş olan akreditiflerde pek cüzi miktarda tasfiyelik rakam kalmış bulunmaktadır.

46. Sayfa: 72 - Depozitodan borçlular hesabı:

Depozitodan borçlular hesabında en yüksek rakamı gümrük idarelerine yatırılan depozitolar teşkil etmektedir. Muhtelif sebeplerle gümrük beyannamelerinin Ofişçe zamanında alınamaması ve binnetice depozitoların katı mahşuplarının yapılamaması dolayısıyla bu hesap yıl sonlarında umumiyetle büyük bakiye arz etmektedir. Bununla beraber, Ofisin dört ana deposunda gümrüklenen mühim miktardaki mallar için yatırılan depozitolardan zamanında tasfiye olunamıyan meblâğın normal olduğunu da teslim etmek yerinde olur. Mamafih bu depozitoların asgari hadde indirilmesi için Ofişçe gerekli tedbirlerin alınmasına tevessül edilmiş bulunmaktadır.

Diğer resmî ve hususi müesseselere Ofis tarafından yatırılan muhtelif teminatların nakit yerine banka mektubu olarak verilmesi, filhakika yerinde bir mütalâadır. Yatırılacak depozito ve teminatların Devlet tahvili veya banka mektubu olarak verilmesi, Ofis menfaatlerine daha uygun görüldüğünden, Ofişçe badema bu yolda hareket edilmesi kararlaştırılmıştır.

47. Sayfa: 72 - Muhtelif borçlular hesabı:

Muhtelif borçlular hesabındaki tasfiyelik mubayaa ve iş avansları birer birer tesbit edilmiş ve tasfiyesi icabedenler tamamen kapatılmıştır. Bu hesapta halen cari muameleler için verilen ve mütaakıp yıla sirayet eden harcırâh ve diğer masraf avansları kalmıştır. Ofişçe bu hesabın takip ve tasfiyesi üzerinde 1953 bilânço devresinde ehemmiyetle durulmuş ve Ofis teşkilâtına lüzumlu talimat verilmiştir.

Emtia ve malzeme bedelleriyle diğer borç bakiyelerine ait rakamlardan mevzuu neticelenmiş olanlar 1953 yılı Ofis bilânçosunda tamamen tasfiye edilmiştir. Karakteri itibariyle bu hesapta kalması icabeden rakamlarla, mütaakıp senelere sirayet eden mevzulara ait rakamlar Ofişçe zaruri olarak bu hesapta bırakılmış bulunmaktadır.

Akar yakıt fiyat istikrarı hesabında 1953 yılına devreden (9 589 118,53) liradan 4 milyon lirası 1954 senesi başında tahsil edilmiştir. Bu hesap halen vekâletimizce tetkik ettirilmekte olup bu tetkikat sonunda tasfiyesi cihetine gidileceği, Ofise tebliğ edilmiş bulunmaktadır.

Bölgelere devredilecek gümrük muafiyet vesikaları tutarı, Amerikan Yardımından gelecek muafiyetli akar yakıtı mahsuben Millî Müdafaaya Ofis teşkilâtınca devamlı olarak gümrüklü stoklardan yapılan teslimatın gümrük resimlerine aittir. Bu hesap tasfiyelik bir hesap mahiyetinde değildir. Millî Müdafaaya hesabına Amerikan yardımından gelen muafiyetli akar yakıttan devamlı olarak mahsubedilmekte ve muntazaman tasfiye olunmaktadır. Bilânçonun aktifinde yer alan 2,5 milyon liraya yakın muafiyet farkı, Millî Müdafaaya gümrüklü stoklardan yapılan teslimatın yıl sonundaki Gümrük Resmî farkı olup bu meblâğ, mütaakıp yıl içinde yardımdan gelecek akar yakıttan mahsubedilmiş bulunmaktadır. Yukardaki izahattan da anlaşılacağı veçhile, karakteri itibariyle bu hesabın Ofis bilânçosunda her zaman için bakiye vermesi normal bir keyfiyettir.

48. Sayfa : 73 - Ofis elinde bulunan esham ve tahvilât :

Ofis elindeki esham ve tahvilâtın sene sonlarında borsa rayici üzerinden kıymetlendirilmesi yerinde bir mütalâa olmakla beraber, Ofis için ticari bir maksadı bulunmıyan ve ancak teminat verme mevzuunda kullanılan pek cüzi miktardaki esham ve tahvilât için bu yola gidilmemiştir. Ofisin iştirak ettiği akar yakıt ve madenî yağ ihalelerinde teminat olarak kullanılan esham ve tahvilâtın borçlu hesaplardan çıkarılarak ayrı bir kıymet hesabında temerküz ettirilmesine tevessül olunmuştur.

49. Sayfa : 73 - Emanet emtia :

Daha önce de izah olunduğu veçhile, Ofis depolarında emaneten bulunan akar yakıt ve madenî yağlar aktifte stoklar hesabında ve (emanet emtia) namıyla tesis olunan ayrı bir hesapta gösterilmektedir.

50. Sayfa : 74 - Sabit kıymetler hesabı :

Ofisin öz kaynaklarından sabit kıymetlere yapılan yatırımlarda Ofişçe gereği kadar dikkatli hareket edilmekte olduğu, müşahede edilmektedir. Daha önce de açıklandığı üzere, Ofisin bilûmum kıymetleri, sene sonlarında ilgililerce âzami dikkat ve itina gösterilmek suretiyle tesbit edilmektedir. Sabit kıymet yatırımları; gerek yıl içerisinde, gerekse yıl sonlarında yapılan sayım ve tesbitlerden elde olunan neticelere göre, çalışma gücünü kaybetmiş olan ve işletme faaliyeti bakımından tedarikine zaruret bulunan kıymetlere inhisar ettirilmektedir.

51. Sayfa : 75 - Muvakkat hesaplar :

Muvakkat hesaplarda yer almış bulunan rakamlar :

a) Yıl sonu itibariyle devam ederek mütaakıp seneye sirayet eden sabit kıymetlerle inşaatın sityasyon bedellerinden;

b) Emtia stok ve satış hareketlerinden doğup da mütaakıp yılda neticelenen ve aid olduğu yılın netice veya kıymet hesaplarına intikal ettirilmesi zaruri bulunan mebalığden;

Meydana gelmektedir.

Bu mebalığın mütaakıp yılda titizlikle takibedilerek muamelesi neticelenenlerin Ofişçe tasfiyesi cihetine gidileceği tabiidir.

52. Sayfa : 78 - Muhtelif alacaklılar hesabı :

Ofis bilânçosunda muhtelif alacaklılar namı altında yer almış bulunan, hariçteki eenebi şirketlerden yapılan akar yakıt ve madenî yağ mubayaalarından mütevellit Ofis borçlarının «alacaklılar» grubu içinde (Eenebi bâyiler) adlı tâli bir hesapta gösterilmesi uygun görülmüş ve bu husus Ofişçe yeni hazırlanmakta olan muhasebe plânında nazara alınmıştır.

Ofis borçları meyanında olup alacak bakıyesi veren hesaplardan tasfiyesi icabedenler 1953 yılı bilânçosunda tamamen tasfiye edilmiştir. Bu arada bilânçoda yer alan cari hesaplarla şahıs hesaplarındaki rakamların yıl sonlarında Ofişçe mutabakatının yapılmasına çalışılmaktadır.

53. Sayfa : 79 - Sair pasifler :

Bilânçonun sair pasifler kısmında yer alan muhtelif muvakkat alacaklı hesaplardaki rakamlar, muamelesi yıl içinde ikmal edilmeyip mütaakıp sene içerisinde intacolonan faaliyetlere aittir. Ancak, muamelesi ikmal edilmiş olduğu halde bâzı formalitelerinin gecikmiş olması yüzünden Ofişçe bilmecburiye bu hesapta bırakılmış olan bir kısım rakamlar, 1953 yılı bilânçosunda tasfiye edilmiş bulunmaktadır.

54. Sayfa : 82 - İşletme masrafları :

Ofisin çeşitli işletmelerinde istihdam edilen personelin ücretleri, işletme maliyetleri hesabına intikal ettirilmektedir. Ancak, umumi işletme ve idare masraflarından sayılan işe, ibate ve diğer mümasil masraflardan muayyen bir devre zarfında belirli bir işletme çin ne miktar sarfiyat yapıldığının tesbiti imkânsız olanlar, masraf hesaplarında aid oldukları fasıl ve maddelerden tediye edilmekte ve müşterek masraflar unsuru olarak geçmiş yıllardan elde olunan bilgiye istinaden Ofişçe tesbit edilen muayyen bir % nispetinde «Umumi masraflara iştirak hissesi» namı altında ayrılan karşılık içerisinde mütalâa olunmak suretiyle işletme maliyetlerine intikal ettirilmektedir. Bu itibarla, sözü edilen Ofis personeline ait müteferrik masraflar Ofişçe indirekt olarak işletme hesaplarına intikal ettirilmiş bulunmaktadır.

55. Sayfa : 82 - Bâzı masrafların satış kârı hesabına zimmet kaydedilmesi :

Bilindiği gibi, Ofisin iştegal mevzuunu teşkil eden petrol ve müştaklarının fiyatları sabittir. Bu duruma göre satış hesabının borcu itibari satış maliyetiyle ve alacağı da itibari satış fiyatıyla teessüs etmekte ve bu hesabın alacak bakıyesini teşkil eden itibari kâr, envanter dolayısıyla katî kâr ve zarar hesabının alacağına (satış kârları namı altında gösterilerek) nakledilmektedir. Bina ve Arazi vergileri, muhtelif resim, hare ve aidatları, sigorta primleri, sabit kıymet bakım ve amortisman masrafları verilen faizler, havale, posta - telgraf, ısıtma ve aydınlatma gibi çeşitli masraflar; hususi satış masraflarını değil, Ofis faaliyetlerinden doğan umumi masrafların bir kısmını teşkil etmektedir. Bu itibarla mezkûr masrafların, satış kârları hesabına zimmet kaydedilmesi mümkün olmayıp fiyatlara - sabit olarak - dâhil bulunan ve satış dolayısıyla muvakkat hesaplarda temerküz ettirilen umumi

masraf karşılıkları ile karşılaştırılması icabetmektedir. Buna nazaran, sene sonlarında envanter kaydı dolayısıyla fiili umumi masraflar katî kâr ve zarar hesabının zimmetine ve itibari umumi masraflar karşılıkları ise, katî kâr ve zarar hesabının matlubuna nakledilmek suretiyle hesapların Ofişçe katî kâr ve zarar tablosuna muvazi olarak tesisi sağlanmış olmaktadır.

Ticaret Ofisi

1. Sayfa : 124 - Malî kaynaklar :

1 453,92 liraya inmiş bulunan Ofis sermaye bakiyesinin, Millî Korunma Kanunu ahkâmı dairesinde kapatılabilmesini teminen, gerekli koordinasyon heyeti kararı istihsal edilmek üzere keyfiyet Başvekâlete arz edilmiş bulunmaktadır.

2. Sayfa : 125 - İdari bünye ve kadrolar :

İş hacmi nazarı itibara alınarak tasfiye memurluğu kadroları gittikçe tenkis edilerek nihayet 8 kişilik memur kadrosundan 2 sinin 25 yılını doldurmuş olması dolayısıyla tekaüde sevki suretiyle mütebaki memurlar Et ve Balık Kurumu bünyesine alınmıştır. Bu suretle fuzuli bir giderin önüne geçilmiştir.

3. Sayfa : 126 - İşletme faaliyetleri :

a) Aktif bilânço :

1 453,92 lira hususunda yapılan muamele yukarıda birinci maddede açıklanmıştır.

b) Geri kalan müşteriler borçlarının tahsili hususunda, raporda dercedilen tavsiyeler gereğince tasfiye memurluğu icabına tevessül etmiştir.

c) K/758 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararı gereğince Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliğinde mevcut 1947 mahsulü fındıkların vekâletimizce tesbit edilen maliyet fiyatları üzerinden ve kâr ve zararları mezkûr Birliğe aidolmak üzere, vekâletimizce döviz alınarak dâhilde ve hariçte satılmaları neticesinde 1952 yılı sonu bakiyesi olarak tahassul eyliyen (3 707 282,16) liranın Ofise iadesi hususunda gereken hal çaresinin bulunmasına tevessül olunacaktır.

Bakiye bâyi borçlarından mühim kısmının Alman borçları olması dolayısıyla halen tasfiyeleri son safhaya getirilememektedir.

d) Cari hesaplardaki (521 119,14 liralık alacaktan İstanbul Yaş Meyva ve Sebze Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine verilen (500 000) liranın; Ticaret Ofisi hukukan tasfiyeye tâbi tutulmuş bulunduğu cihetle, Millî Korunma Kanunu ahkâmı dairesinde bir koordinasyon heyeti kararıyla Ofis menabiinden tefrik edilerek adı geçen kooperatif emrine tahsisi hususunda keyfiyet Başvekâlete arz edilmiştir.

e) Çuval, kanaveçe depozitoları her ne kadar 1952 yılında (1 573 615,93) lira olarak devrediyorsa da 1953 yılı bilânçosunda bu meblâğ (128 878,48) liraya inmiş bulunmaktadır.

Raporda, zühûlen bu hesaba geçtiği işaret edilen banka teminat mektupları faizleri, komisyonları, Tasfiye Memurluğunca zühul eseri olarak bu hesaba kaydedilmemiş; çuval, kanaveçe tahakkuklarını alâkadâr etmiş görülerek, tahakkukları aynı yerde toplama bakımından, bu hesaba nakledilmiştir.

5. Fındık müdahale zararlarının seneden seneye daha fazla artmaması bakımından bundan böyle fındık alımlarına tahsis olunan Millî Korunma kârlarına faiz yürütülmemesi hususundaki mütalâaya iştirak edilmektedir.

Mahrukat Ofisi

Sayfa: 98 - Teklif ve temenniler bölümündeki:

1. Fırın binasının Et ve Balık Kurumuna ve yıllarca devamı muhtemel görülen meşkûk matlubat ve dâvalarının Hazineye devredilerek tasfiyeye son verilmesi,

2. Borçlu cari hesaplara, Yerli Ürünlerde olduğu gibi, faiz yürütülmemesi için bir Koordinasyon kararı itihaz edilmesi,

3. Mevcut tasfiye işlerinin süratle yürütülerek bir neticeye bağlanması,

Hususundaki temennilere aynen iştirak edildiğinden, bu hususların sağlanması için Vekâletimizce icabına tevessül olunmuştur.

4. Her sene on iki bin lira civarında olan yıllık tasfiye masraflarından Mahrukat Ofisinin kurtularak tasfiye işlerinin Ticaret Ofisi Tasfiye Heyetindeki memurlar tarafından ifa edilmesi hususundaki temenniye gelince;

Ticaret Ofisine ait kadrolar bahis mevzuu edilirken açıklandığı üzere, mülga Ticaret Ofisi tasfiye muamelâtının bir an evvel ikmal ve intacı için, Tasfiye Memurluğu kadrosunda bulunan memurların ikisi tekaüde sevk edilmiş ve mütebakisi de Et ve Balık Kurumu Umum Müdürlüğü bünyesine alınmış bulunduğu cihetle, Mahrukat Ofisine ait tasfiye muamelâtının bu memurlarca yürütülmesine inkân hâsıl olmuştur.

İzmir Tarım Satış Kooperatifleri Umum Müdürlüğü

(Devlet Yağları)

Bilâncoda tasfiyeleri icabeden paraların, tasfiyelerinin temini için Umumi Murakabe Heyeti tarafından serd edilen mütalâaya iştirak edilmekte ve bu hususun temini maksadıyla alâkâlı birliğe lüzumlu talimatın gönderilmesi muamelesine tevessül olunmaktadır.

Ancak, bakiye irae eden hesapların tam olarak tasfiyesinin, mevcut dâvaların neticesine bağlı bulunduğunu da arz etmek lüzumlu görülmektedir.

Türk Tütün Limit ve Yerli Ürünler Türk Anonim Şirketi

Elde bulunan tütünlerin tamamı satılmış olduğundan bu hususta serd edilecek başka bir mütalâa bulunmamıştır.

T. C.

Ziraat Vekâleti

Zi. İş. U. Müdürlüğü

Hususi No. Şube : 13,4030

5 Temmuz 1954

Hulâsa : K/ 708 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararına göre çiftçilere dağıtılan tohumluk alacakları hakkında.

Başvekâlet Yüksek Makamına

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi ifadeli 10. VI. 1954 gün ve 32 - 40/6 - 1857 sayılı yazıları karşılığıdır :

1947 - 1948 yıllarında mubayaa olunarak K/708 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararına göre muhtaç çiftçilere ödünç olarak zincirleme kefaletle dağıtılan tohumluk bedellerinin tahsili hususunda T. C. Ziraat Bankası ile evvelceden beri temas halinde bulunmakta ve raporda sözü edilen müstahsıl üzerindeki tohumluk alacakları bankaca takibedilmektedir.

Hesap sonu tahakkuk edecek masrafların usulü dairesinde vekâletimiz bütçesine konacak tahsisatla bankaya ödenmesi K/708 sayılı Kararda da zikredilmiş olmakla zamanında gereği yapılacaktır.

1952 yılı sonu itibariyle bu hesap için T. C. Ziraat Bankasına çıkarılan bilâncö hakkında sözü edilen bankadan alınan yazı ve bankaya verilen cevabın birer suretinin ilişikte sunulduğu saygı ile arz olunur.

Ziraat Vekili
N. Ökmen

Suret

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası

Genel Müdürlük

M. T. İ. M.

No. GH/113 - 126

Yüksek Ziraat Vekâletine

Ziraat İşleri Umum Müdürlüğü

Şehirde

Ankara 14. IV. 1954

Özet: 708 sayılı Koordinasyon Kararına göre muhtaç çiftçilere dağıtılan tohumluklara ait hesabın 1953 yılı bilançosunun gönderildiğine dair.

708 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla Yüksek Vekâletleri emrine tahsis olunan (3 000 000) liralık Millî Korunma sermayesi ile mubayaa olunarak talimatlarımız gereğince muhtaç çiftçilere borçlandırma suretiyle dağıtılan tohumluklar için 1953 yılı sonu itibariyle hazırlanan bilanço, mizan ve eklerini bağlı olarak takdim ediyoruz.

1. Kredinin durumu :

708 sayılı Kararla tahsis edilmiş bulunan (3 000 000) liralık kredinin (1 700 000) lirası 783 sayılı Kararla T. Zirai Donatım Kurumu Umum Müdürlüğüne, 700 000 lirası 850 sayılı Kararla Petrol Ofisine tahsis edilmiş olduğundan kredi miktarı 600 000 liraya düşmüştür.

2. Dağıtım hesabı :

a) Alacak durumu :

Borçlular zimmetinde olup 1952 yılından 1953 yılına devredilen 450 891 kilo tohumluk bedeli 118 870,51 liraya bankalarımız arasında yapılan devirler dolayısıyla 8 680 kilo tohumluk bedeli 2 811,61 lira ilâvesiyle 459 571 kilo bedeli 121 682,12 liraya bâliğ olan alacaktan 235 611 kilo tohumluk bedeli 58 684,94 lirası nakden ve devir suretiyle tahsil edilerek 223 960 kilo tohumluk bedeli 62 997,18 liralık alacak 1954 yılına devredilmiştir.

b) Takip masrafları :

Bu hesaptan 1953 yılında yapılan takibat için, 1952 yılından devreden 298,19 liraya yıl içinde yapılan 2 111,24 lira masrafın ilâvesiyle 2 409,43 liraya bâliğ olan takip masraflarından 2 285,28 lirası tahsil olunarak 124,15 lirası 1954 yılına devrolunmuştur.

1954 yılına devrolunan ve borçlulardan masrafla birlikte tahsili lâzımgelen alacak bakiyesi 63 121,33 liranın 1954 yılı içinde tahsil ve tasfiyesine çalışılacaktır.

3. Borçlulardan tahsil olunan geçmiş günler faizleri :

İlişik olarak sunduğumuz tevziat ve tahsilât harekât cetvelinin aktif ve pasifinde kayıtlı 15 494,05 lira, K/708 sayılı Kararın 6 nci maddesi gereğince borcunu vâdesinde ödemiye borçlulardan yıl içinde tahsil edilen % 7 geçmiş günler faizini teşkil etmekte olup netice tâli hesabına nakledilmiş bulunmaktadır.

4. Netice hesabı :

Bilançomuzda bu tâli hesabın zimmet bakiyesi olarak görülen (145 611,26) liranın müfredat ve mahiyetleri envanterimizde arz olunduğu için burada tekrarına lüzum görülmemiştir.

Tohumlukların dağıtımından sonra yapılan ve borçlandırmaya girmemiş olan masraf, krediye tahakkuk ettirilen % 6 faiz tutarına borçlarını vâdesinden sonra ödiyenlerden alınan gecikme faizleri, tohumlukların maliyet fiyatıyla borçlandırma bedelleri arasında husule gelen fiyat farklarından doğan miktarların mahsubundan sonra kalan (145 611,26) lira, bu hesabın 1953 yılı sonuna kadar tahakkuk etmiş zarar bakiyesini göstermektedir.

Çiftçi üzerindeki alacağın tamamen tahsilinden ve hesabın tasfiyesinde husule gelecek zara-

rin, son bilânçomuzda müfredat ve mahiyetleri, itibariyle yüksek ittilalarına arz olunacağını 708 sayılı Koordinasyon Heyeti kararının 7 nci maddesi gereğince sayın Vekâletinizden talep edileceğini yüksek bilgilerinize arz ederiz.

Derin Saygılarımızla
Türkiye Cumhuriyeti
Ziraat Bankası
İmza. İmza.

708 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararına göre muhtaç çiftçilere dağıtılan tohumlukların 1953 yılı bilânçosu

(32-K/708 tohumluk borçluları)

Aktif	Lira K.		Pasif	Lira K.
I - Kredinin kullanılmıyan kısmı	391.267,41		I - 708 sayılı Karara göre tah-	
II - Dağıtma hesabı	63.121,33		sis olunan 3.000.000 liralık	
			fonun bakiyesi	600.000,—
1. Buğday	194.187	56.591,02		
2. Arpa	29.773	6.406,16		
3. Takip mas.	—	124,15		
Yekûn	223.960	63.121,33		
III - Netice hesabı		145.611,26		
	Yekûn	600.000,00	Yekûn	600.000,—

Türkiye Cumhuriyeti
Ziraat Bankası
İmza İmza

No:	Şube ve ajansın adı	B U Ğ D A Y		A R P A		T O P L A M	
		Kilo	Lira	Kilo	bedel Lira	Kilo	Lira
13	Adana	9 900	2 562 23	600	129 02	10 500	2 691 25
19	Adapazarı	4 450	1 105 78	—	—	4 450	1 105 78
29	Ş. Koçhisar	—	—	4 915	1 056 89	4 915	1 056 89
42	G. Anteb	12 450	2 951 45	—	—	12 450	3 052 85
67	İnegöl	930	285 46	—	—	930	285 46
82	Bergama	3 147	1 355 05	342	92 40	3 489	1 447 45
91	Diyarbakır	11 500	2 932 50	—	—	11 500	2 954 25
92	Mardin	675	205 96	—	—	675	205 96
103	Lüleburgaz	2 552	936 12	650	133 02	3 202	1 069 14
107	Uzunköprü	2 800	1 100 89	1 490	321 20	4 290	1 322 09
108	Vize	1 865	775 49	109	8 80	1 974	784 29
109	Edremit	5 683	1 379 50	—	—	5 683	1 379 50
112	Erzurum	—	—	5 650	1 450 12	5 650	1 450 12
113	Pasinler	—	—	1 050	199 50	1 050	199 50
120	Mihalıççık	3 146	849 66	2 500	493 —	5 646	1 342 66
137	İzmir	1 565	544 65	615	159 85	2 180	704 50
138	Urla	590	159 54	—	—	590	159 54
161	Pınarbaşı	5 100	1 382 43	1 200	204 —	6 300	1 586 43
163	Kocaeli	4 799	1 368 89	—	—	4 799	1 368 89
183	Malatya	4 995	1 932 40	—	—	4 995	1 932 40
186	Elâzığ	1 600	475 67	415	97 36	2 015	573 03
198	Maraş	3 240	1 491 18	—	—	3 240	1 491 18
199	Elbistan	5 105	1 442 60	1 650	287 75	6 755	1 730 35
216	Bor	3 143	829 30	1 848	562 85	4 991	1 392 15
218	Fatsa	4 471	1 196 92	984	186 09	5 455	1 383 01
222	Samsun	2 610	694 90	2 400	429 60	5 010	1 124 50
225	Çarşamba	4 660	1 276 89	—	—	4 660	1 276 89
245	Bayburt	31 810	9 609 04	—	—	31 810	9 609 04
250	Kelkit	31 633	8 591 71	—	—	31 633	8 591 71
253	Urfa	12 350	3 415 35	2 700	450 40	15 050	3 865 75
335	Terme	200	55 50	—	—	200	55 50
340	Ergani	1 450	410 76	—	—	1 450	410 76

No:-	Şube ve ajansın adı	B U Ğ D A Y		A R P A		T a k i p		T O P L A M	
		Kilo	Lira	K.	Kilo	Lira	K.	Kilo	Lira
347	Hozat	—	—	—	125	30	41	125	30
363	Derik	1 600	432	—	—	—	—	1 600	432
381	Abana	680	209	50	—	—	—	680	209
384	Ankara - Ajansı	125	33	40	—	—	—	125	33
386	Kınık	1 151	438	90	—	—	—	1 151	438
387	Dikili	2 060	896	10	380	60	—	2 440	956
394	Bigadiç	234	61	50	—	—	—	234	61
402	Saray	1 608	613	24	—	—	—	1 608	613
442	Eruh	310	131	85	150	53	90	460	185
451	Kızıltepe	7 700	2 111	96	—	—	—	7 700	2 111
452	Sarız	300	444	75	—	—	—	300	444
Yekûn		194 187	56 591	02	29 773	6 406	16	223 960	63 121

Türkiye Cumhuriyeti
Ziraat Bankası
İmza İmza

708 sayılı Koordinasyon Kararı gereğince tevzi olunan tonajlıkların 1953 yılı işletmelerini gösterir dağıtım hesabı hareket cetveli

İşlem neveleri	1952 yılından devreden		1953 yılında zimmet yazılan (*)		Zimmet yekûnu		1953 yılındaki tahsilât ve devir		1954 yılına devreden bakiye	
	Kilo	Bedel	Kilo	Bedel	Kilo	Bedel	Kilo	Bedel	Kilo	Bedel
Buğday	375.344	104.064,13	8.515	2 754,56	383.859	196.818,69	189.672	50.227,67	194.187	56.591,02
Arpa	75.547	14.806,38	165	57,05	75.712	14.863,43	45.939	8.457,27	29.773	6.406,16
Yekûn	450.891	118.870,51	8.680	2.811,61	459.571	121.682,12	235.611	58.684,94	223.960	62.997,18
Takip masrafı	—	298,19	—	2.111,24	—	2.409,43	—	2.285,28	—	125,15
Müstahsıldan alınan müteehhire faizi	—	—	—	15.494,05	—	15.494,05	—	15.494,05	—	—
Tashihler	—	—	—	653,65	—	653,65	—	653,65	—	—
Genel yekûn	450.891	119.168,70	8.680	21.070,55	459.571	140.239,25	235.611	77.117,92	223.960	63.121,33

(*) Bankalar arasında yapılan devir suretiyle zimmet yazılmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti
Ziraat Bankası

İmza Okunamadı

İmza okunamadı

708 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararı gereğince muhtaç çiftçilere dağıtılan tohumlukların 1953 yılı mizanı

Hesap ismi	Zimmet		Matlup		Zimmet bakiyesi		Matlup bakiyesi	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
1. 708 kararla tahsis olunan 3 milyon liralık fonun bakiyesi	—		600 000	—	—		600 000	—
2. Dağıtım hesabı	140 239	25	77 117	92	63 121	33	—	
3. Netice hesabı	226 331	96	80 720	70	145 611	26	—	
4. Krediden kullanılmıyan	391 267	41	—		391 267	41	—	
Yekûn	557 838	62	757 838	62	600 000	—	600 000	—

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası
İmza

Netice hesabı

K/708 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararına göre muhtaç çiftçilere dağıtılan tohumluklar için hesabın açıldığı tarihten 31. XII. 1953 sonuna kadar Merkez Müdürlüğümüze intikal ettirilen paralarla şube ve ajanslarımızın 1953 yılı içindeki işlemlerini gösterir müfredat cetveli

İ z a h a t	Zimmet		Matlup	
	Lira	K.	Lira	K.
1. Şube ve ajanslarımızca 1953 yılı içinde krediye tahakkuk ettirilen % 6 faiz	14 423	72	—	
2. Müteferrik masraflar	22	65	—	
3. Şube ve ajanslarımızın netice hesaplarından Merkez Müdürlüğü-müze intikal ettirilen zimmet bakiyeleri	192 054	—	—	
4. Borçlulardan tahsil olunan % 7 geçmiş günler faizi	—		15 494	05
5. Maliyet fiyatıyla borçlandırma tutarı arasındaki farklar	—		000	00
6. Diğer müteferrik gelirler	—		226	61
7. Şube ve ajanslarımızın netice hesaplarından Merkez Müdürlüğü-müze intikal ettirilen matlup bakiyeleri	—		45 168	45
8. 1953 yılı sonunda vekâlet aleyhine hâsıl olan genel fark	—		145 611	26
Yekûn	206 500	37	206 500	37

Türkiye Cumhuriyeti
Ziraat Bankası

İmza okunamadı

İmza okunamadı

Suret

T. C.
Ziraat Vekâleti
Zi. İş. U.
Şube: 13

18 . V . 1954

708 sayılı Koordinasyon Kararına göre muhtaç
durumdaki çiftçilere dağıtılan tohumluklar Hk.

T. C. Ziraat Bankası Umum Müdürlüğüne

14 . IV . 1954 gün ve mahsulât 126 sayılı yazılarına karşılıktır.

708 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararıyla muhtaç durumda bulunan çiftçilere dağıtılan tohumluklardan mütevellit çiftçi üzerindeki alacağın tamamen tahsilinden ve hesabın tasfiyesinden husule gelecek zararın, son olarak gönderileceği bildirilen bilançonuz alındığında 708 sayılı Koordinasyon Heyeti Kararının 7 nci maddesine göre gereğinin yapılacağı saygı ile bildirilir.

Ziraat Vekili Y.
Sargut

T. C.
İşletmeler Vekâleti
İşletmeler Dairesi Başkanlığı
Sayı - Genel : 4838
Özel : 3

23 . VI . 1954

Özü : Umumi Murakabe Heyetinin hazırladığı
Millî Korunma bilanço ve raporuna dair.

Başvekâlet Yüksek Makamına

10 . VI . 1954 tarihli 6/1857 sayılı yazıları cevabıdır.

1952 yılına ait Millî Korunma bilançosu ile kâr ve zarar hesapları hakkında Umumi Murakabe Heyeti tarafından hazırlanan rapor incelenmiş ve K/716, K/822 sayılı Koordinasyon Heyeti kararıyla Sümerbank emrine ve K/5 sayılı Kararla Etibank emrine açılan ve bugün için istimaline lüzum kalmamış bulunan kredilerin ve hesap bakiyesinin tasfiyesine dair olan temenniye Vekâletimizde de iştirak edilmekte bulunulmuştur.

Sümerbank Genel Müdürlüğü ile yapılan tamsalardan bu idarenin K/716 sayılı kararla açılan krediden bugün için borçlu kaldığı 10 000, K/822 sayılı Kararla açılan krediden borçlu kaldığı diğer 10 000 lirayı bugünlerde Ziraat Bankasına ödemek suretiyle hesaplarını tamamen kapatmaya karar verdiği anlaşılmıştır.

Millî Korunma Kanununun 4945 sayılı Kanunla değişik 51 nci maddesi gereğince raporda ayrıca Vekâletimizin mütalâasını icabettiren bir hususun mevcut olmadığını saygılarımla arz ederim.

İşletmeler Vekili
Fethi Çelikbaş

T. C. Z. Bankası
 Kapital : 300 000 000 Türk Lirası
 Telgraf adresi : Zerbank
 Genel Müdürlük
 M. K. M. B.
 No. 84

Ankara, 17 . XII . 1954

Yüksek Başvekâlete

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi ifadesiyle alınan 10 . VI . 1954 tarih ve 6/1857 sayılı yazı-
 rı cevabıdır :

3780 sayılı Kanun hükümlerine göre bankamıza tutulmakta olan Millî Korunma hesaplarına istinaden hazırlanan 1952 senesi bilânçosu ile kâr ve zarar cetvelinin tetkiki neticesinde Umumi Murakabe Heyeti tarafından hazırlanan rapora - ilgili konularda - bankamızın mütalâa ve cevabı ilişik olarak yüksek hazırlanmış sunulmuştur.

Bu vesile ile en derin saygılarımızın kabulünü rica ederiz.

T. C. Ziraat Bankası

İmza okunamadı

İmza okunamadı

1952 senesi Millî Korunma Umumi Bilânçosu ile kâr ve zarar hesabının tetkiki neticesinde Umumi Murakabe Heyeti tarafından tanzim olunan rapora - ilgili konularda - bankamızın mütalâa ve cevabı aşağıda arz olunmuştur :

II - Temenni ve teklifler

1. Bilânçonun tetkik ve tahlili

a) Sabit kıymetler

Bankamıza evrakı müsbite göndermekle mükellef olan sarfiyat mahallerinin almış oldukları sabit kıymetlerin alâkalı diğer müesseselere devri veya satılarak tasfiyesi mevzuunda salâhiyet-
 tar mercilerce alınacak karara göre işlem yapılacaktır.

b) Kaput bezi ve pamuk iptiği:

Kaput bezi ve pamuk iptiği satışlarının tanzimi ve çimento sanayiinin inkişafı için K/716 ve K/822 sayılı kararlar ile Sümerbank emrine verilen 5 000 000,— lira hakkında alâkalı makamlara alınacak karara göre işlem yapılacaktır.

c) Kok satış kârı:

Koordinasyon Heyetinin 5 sayılı Kararıyla Etibank emrine kok istok ve satışları için verilen mütedavil sermayeye ait tasfiye bilânçosu - taleplerimize rağmen - henüz alınmadığından karşılıklar hesabında kayıtlı 38 404,41 liranın tasfiyesi mümkün olamamıştır.

ç) Bakliyat kârı ve yağ zararları:

Toprak Mahsulleri Ofisi marifetiyle 1942 - 1943 yıllarında yapılan bakliyat satışlarından tahsil edilen 638 450,88 liralık kârın K/784 Karar gereğince yaptırılan yemeklik yağ müdahale alım ve satışları neticesinde tahsil edilen zarara mahsubuna mütaallik olmak üzere alâkalı müesseselere alınacak karara göre bankamıza muamele yapılacaktır.

II - İşletme faaliyetleri:

4. T. C. Ziraat Bankası tohumluk hesabı

Koordinasyon Heyetinin K/708 sayılı Kararıyla Ziraat Vekâleti hesabına bankamız emrine tahsis olunan 3 000 000,— liralık Millî Korunma kredisiyle 1947 - 1948 yıllarında 75 253 çiftçiye dağıtılan 9 364 950 kilo tohumluk bedeli 2 480 908,38 liradan devamlı takiplerimizle 31 . XII . 1953 tarihine kadar 2 417 787,05 lirası tahsil edilmiştir. 1954 yılına devredilen 63 121,33 liranın bu yıl içinde tasfiyesi için teşkilatımıza hasad mevsiminden önce tekrar ve tekiden talimat verilmiştir.

2. İkrazat : (Sayfa: 12)

c) Muammer Alemdar

Millî Korunma kredisinden 21 000,— lira borçlu bulunan Muammer Alemdar'dan bu boreuna mahsuben yapılan 10 000,— liralık tahsilât 1953 yılında Millî Korunma hesaplarına intikal ettirilmiş olup mumaileyhin halen - faiz hariç - 6 091,34 lira borcu bulunmaktadır.

Maliye Vekâletinden aldığımız 15 . I . 1949 tarih ve 1777/27 - 42196 sayılı yazıda işbu alacağın bir Hazine alacağı mahiyetini iktisabettiği belirtilmiştir. Kanuni takibat Maliye Vekâletince yapılmaktadır.

VII - Stoklar: (Sayfa: 18)

Zeytinburnu Çimento Fabrikası: 119 554,45 lira.

Zeytinburnu Çimento Fabrikasına ait tasfiye bilânçosu 1954 yılında bankamıza gönderilmiş olup 1953 yılı Millî Korunma hesaplarına intikal ettirilecektir. Mezkûr bilânçoya nazaran 119 554,45 lira tutarındaki stokun tamamen tasfiye edildiği anlaşılmıştır.

Keyfiyeti derin saygılarımızla arz eyleriz.

Türkiye Cumhuriyeti

Ziraat Bankası

İmza okunamadı

İmza okunamadı

Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Divanı Muhasebat Encümeni

Esas No. 3/55

Karar No. 22

23 . V . 1958

Yüksek Reisliğe

1952 yılı Millî Korunma bilânçosu ile buna ait 3780 sayılı Kanunun muaddel 51 nci maddesi gereğince Başvekâlet Umumi Murakabe Heyeti tarafından hazırlanmış bulunan rapor ve bu işlerle alâkalı Vekâletlerin yazılı cevapları ile Başvekâlet Umumi Murakabe Heyeti, Vekâletler, T. C. Ziraat Bankası ve murakabe-ye tâbi teşekküllerin umum müdür ve muavinleriyle temsilcileri huzurlarıyla incelenmiş ve neticeleri aşağıya arz edilmiştir.

1. Raporun Millî Korunma umumi bilânçosunun tetkik ve tahlili kısmında :

a) Yıl sonunda bilânço tanzim etmiyerek sarfiyata mütaallik evrakı müsbiteyi göndermekle iktifa eden Vekâletlerin Millî Korunma sermayesiyle satınalmış oldukları sabit kıymetlerin son durumlarının tesbit edilerek bunların kendi bünyelerine mal edilmesi veyahut satılarak tasfiyeleri cihetine gidilmesi,

b) Sümerbank kaputbezi ve pamuk ipliğinin satış ve tevzii ve çimento sanayiinin tevsi ve inkişafı için ceman yekûn 5 milyon liralık ikrazın bugünkü durumuna göre tahsisi gayesi kalmamış olduğundan istirdadedilmesi,

c) Kok stoku için Etibanka verilen sermayenin işletilmesinden elde olunan 38 404,41 liralık kâra ait katî hesabın takip ve talebedilmesi,

ç) Toprak Mahsülleri Ofisinde durmakta olan 638 450,88 liralık kuru fasulye, kuşyemi ve bakla kârının Millî Korunma hesaplarına yatırılması,

Temenni olunmaktadır.

Bu mevzularda yapılan incelemeler sonunda, Millî Korunma sermayesiyle satınalmış sabit kıymetlerin son durumlarının tesbiti ile 1956 yılında amortismanına tâbi tutularak tasfiyeleri cihetine gidildiği, Sümerbanka pamuk ipliği ve kaputbezinin tevzii ve çimento sanayiinin inkişafı için verilmiş ceman yekûn 5 milyondan bugün için tahsis gayesi kalmamış olan çimento sanayiinin inkişafı için verilen 3 milyonun K/1040 sa-

yılı 28 . IX . 1956 günlü Kararla istirdadedildiği, pamuk ipliği ve kaput bezinin tevzii için verilen 2 milyon lira hakkında henüz bir muamele yapılmamış olduğu anlaşılmalı mezkûr paranın da istirdadı cihetine gidilmesi muvafık görülmüştür.

Kok kârının Millî Korunmaya iade edildiği, kuş yemi ve fasulye ve baklanın satışından tahsil eden 638 450,88 liranın Toprak Mahsulleri Ofisince Millî Korunmaya henüz iade edilmediği anlaşılmalı bu iade keyfiyetinin süratle yapılması gerekli görülmüştür.

II - Raporun işletme faaliyetlerine mütaallik bölümünde kayıtlı:

a) Tasfiye halindeki Ticaret ve Mahrukata ofisleriyle Devlet Yağları ile alâkalı hususlara 1951 ve 1955 yılı mazbatalarımız vesilesiyle yer verilmiştir.

b) Türk Tütün Limitet Şirketi nezdinde bilâfaiz bekletilmekte ve Şirketçe kullanılmakta olduğu anlaşılmalı 1 488 189,10 lira, mezkûr Şirket tasfiyeye geçmiş olması dolayısıyla Millî Korunmaya iade edilmiştir.

c) İnhisarlar Umum Müdürlüğüne müdahale yoluyla alınan 1951 yılı mahsulü yaprak tütünlerin elden çıkarıldığı anlaşılmalıdır.

ç) Petrol Ofise daimî bir hüviyet verilmesi mevzuundaki Murakabe Heyeti temennisine 1951 yılı mazbatamızda temas edilmiştir.

d) Koordinasyon Heyeti kararlarıyla alınan memur ve müstahdem kadrolarının ihtiyaca cevap vermediğinden Petrol Ofisinden asli vazifelere kadar bizzarure yevmiyeli memur istihdam edildiği Murakabe Heyeti raporunda yazılı bulunmaktadır.

Bu mevzuda yapılan incelemede Millî Korunma Kanuniyle kurulmuş Petrol Ofisi, Et ve Balık Kurumu gibi müesseselerde yevmiyeli memurların yalnız teknik personele inhisar ettirildiği ve adedlerinin de gün geçtikçe azaltıldığı, ancak tetkikat sırasında bu kabîl mües-

seseler memurlarının emekli durumları itibariyle diğer İktisadi Devlet Teşekkülleri memurlarından farklı vaziyetler arz etmekte olduğu;

Emekliye tâbi bir hizmetten naklen tâyin edilmiş olan memurların emekliliklerinin devam etmekte olmasına rağmen açıktan tâyin edilmiş olanlarla, memuriyetten istifa etmiş veya hizmetlerine fâsıla vermiş olanların tâyinlerinde emekliye tâbi hizmetleri bir tarafa bırakılarak, yenibaştan işçi sigorta kanunları hükümlerine göre muamele yapıldığı, bu farklar muamelenin bu kabül müesseselerde çalışan memurları rencide etmekte olması dolayısıyla bu hususun ıslahı cihetine gidilerek bu kabül olanların Emekli Sandığına girecek şekilde kanuni ahkâmın hazırlanarak tefrikli muameleyle son verilmesinin münasibolacağı neticesine varılmıştır.

c) Müfredatlı bir şekilde malzeme mübayaası hesabı tutulması suretiyle yapılan mübayaaların takibedilmesi, büyük ve toplu alımlar için Umum Müdürlüğe bağlı bir muayene ve tesellüm komisyonunun ihdası, stokların âza-

mi ve asgari hadlerinin tesbit ve takibedilmesi, sayımlara ve nakliye işlerine Ofisin alacaklarına ehemmiyet verilmesi hususunda Umumi Mura-kebe Heyeti temennileri uygun görülmüştür.

Kısmen izale edildiği anlaşılan bu isteklerin tamamen izalesi gerekli görülmektedir.

Encümenimizce yapılan tetkikat sonunda 1952 yılı Millî Korunma bilânçosu ile kâr ve zarar hesaplarının tasdikine mütedair hazırlanan kanun lâyihası Umumi Heyetin tasviplerine arz edilmek üzere Riyaset Makamına saygı ile sunulur.

Divanı Muhasebat Encümeni

Reisi

Bilecik

Ş. Hasırcı

Bu Mazbata M.

Bolu

R. Akşemsettinoglu

Kâtip

Aydın

F. Batur

Bolu

M. Tütüncüoglu

İzmir

S. Acun

Afyon K.

G. Yiğitbaşı

Çanakkale

N. Ural

Tokad

R. Önder

Diyarbakır

S. Demiray

Erzurum

M. Özer

Yozgad

F. Nizamoğlu

DİVANİ MUHASEBAT ENCÜMENİNİN TEKLİFİ

3780 sayılı Millî Korunma Kanununa göre yapılmış olan harcamalara ait 1952 takvim yılı bilânçosunun kabulü hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — 3780 sayılı Millî Korunma Kanununa göre ilişik cetvelde gösterilmiş olan harcamalara ait 1952 yılı bilânçosu ile kâr ve zarar hesabı kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

31 . XII . 1952 tarihli Millî Korunma bilângosu

AKTİF			PASİF		
	Lira	K.		Lira	K.
I - Tahsis edilmeyen sermaye	486	58	IX - Sermaye	65 555 432	99
II - Tahsis edilen sermaye	65 554 946	41	X - Fazla kârlar fonlarıyla kârlardan yapılan tahsisler karşılığı	6 248 106	99
III - Sermaye tahsisinden borçlular	23 570 976	16	XI - Sermaye tahsisinden alacaklılar	71 909 003	94
IV - Diğer tahsislerden borçlular	6 248 106	99	XII - Muhtelif alacaklı hesabı	119 250 027	29
V - Muhtelif borçlu hesaplar	83 716 261	81	XIII - Mutavassıt hesaplar	1 103 087	77
VI - Mutavassıt hesaplar	17 785 887	35	XIV - Karşılıklar	2 707 917	94
VII - Stoklar	83 342 275	28	XV - Kâr	28 225 834	77
VIII - Sâbit kıymetler	14 780 471	11			
Yekûn	294 999 411	69	Yekûn	294 999 411	69

31 . XII . 1952 tarihli Millî Korunma kâr ve zarar hesabı

ZİMMET			MATLUP		
	Lira	K.		Lira	K.
Ticari işletmeler masrafları	25 825 779	93	Ticari işletmeler gelirleri	24 249 814	53
Teşkilât ve idare	316 946	01	Zarar	1 892 911	41
Yekûn	26 142 725	94	Yekûn	26 142 725	94